

Mizan’ul Hikmet

7. Cilt

Muhammed Muhammedi REYŞEHİRİ

Çeviri: Kadri ÇELİK
Tatbik: Nuri DÖNMEZ

İçindekiler

[2220. Bölüm](#)

[Sadakanın Fazileti](#)

[2221. Bölüm](#)

[Allah Sadakaları Bizzat Almaktadır](#)

[2222. Bölüm](#)

[Sadakanın Sevabı](#)

[2223. Bölüm](#)

[Sadaka ve Belayı Def Etme](#)

[2224. Bölüm](#)

[Sadaka ve Kötü Ölümü Def Ediş](#)

[2225. Bölüm](#)

[Hastaların Sadakayla Tedavisi](#)

[2226. Bölüm](#)

[Sadaka Rızkın Anahtarıdır](#)

[2227. Bölüm](#)

[Her İyi İş Sadakadır](#)

[2228. Bölüm](#)

[Kötülüğü Terketmek Sadakadır](#)

[2229. Bölüm](#)

[En Üstün Sadaka \(1\)](#)

[2230. Bölüm](#)

[En Üstün Sadaka \(2\)](#)

[2231. Bölüm](#)

[En Üstün Sadaka \(3\)](#)

[2232. Bölüm](#)

[Sadaka Akrabaların Öncelik Hakkı](#)

[2233. Bölüm](#)

[Gizli Sadakanın Fazilet ve Etkileri](#)

[2234. Bölüm](#)

[Ehl-i Beyt \(a.s\) ve Gizli Sadaka](#)

[2235. Bölüm](#)

[Aşık Sadakanın Fazileti ve Etkileri](#)

[2236. Bölüm](#)

[Gece ve Gündüz Verilen Sadakanın Fazileti ve Etkileri](#)

[2237. Bölüm](#)

[Genişlik ve Darlık Anında Sadakaya Teşvik](#)



“”

[2238. Bölüm](#)

[Sadakanın Sınırı](#)

[2239. Bölüm](#)

[Sadakaları Elden Ele Vermenin Sevabı](#)

[2240. Bölüm](#)

[Sadakanın Harcama Yerleri](#)

[2241. Bölüm](#)

[Sadaka'ya \(zekata\) Müstahak Olmayan Kimse](#)

[2242. Bölüm](#)

[Sadakanın Afetleri](#)

[2243. Bölüm](#)

[Bağışta Bulunmanın Adabı](#)

[2244. Bölüm](#)

[Kafirin Sadakası](#)

[2245. Bölüm](#)

[Günahkara, Onu Günahtan Korumak İçin Sadaka Vermek](#)

[2246. Bölüm](#)

[Sırat](#)

[2247. Bölüm](#)

[Sırat-i Müstakim \(Doğru Yol\)](#)

[2248. Bölüm](#)

[Kur'an ve Sırat-i Müstakim](#)

[2249. Bölüm](#)

[Sırat-i Mustakim'in Anlamı](#)

[2250. Bölüm](#)

[Sıratın Özellikleri](#)

[2251. Bölüm](#)

[Sıratta Ayağın Sabit Olmasına Sebep Olan Şeyler](#)

[2252. Bölüm](#)

[Sırat Köprüleri](#)

[2253. Bölüm](#)

[Sıratı Geçen İnsanların Kısımları](#)

[2254. Bölüm](#)

[Çocukluk](#)

[2255. Bölüm](#)

[Tokalaşmak](#)

[2256. Bölüm](#)

[Kin ve Düşmanlığın Kaldırılmasında Tokalaşmanın Rolü](#)

[2257. Bölüm](#)

[Tokalaşmanın Günahları Yok Etmedeki Rolü](#)

[2258. Bölüm](#)

[Kadınla Tokalaşmaktan Sakınmak](#)

[2259. Bölüm](#)

[Düşmanla Tokalaşmaya Teşvik](#)

[2260. Bölüm](#)

[Barış \(1\)](#)

[2261. Bölüm](#)

[İmam Hasan'ın \(a.s\) Barışı](#)

[2262. Bölüm](#)

[Barış \(2\)](#)

[2263. Bölüm](#)

[Barış İçin Yalan Söylemenin Caiz Oluşu](#)

[2264. Bölüm](#)

[Caiz Olmayan Barış](#)

[2265. Bölüm](#)

[Namaz](#)

[2266. Bölüm](#)

[Namaz Resulullah'ın \(s.a.a\) Göz Nurudur](#)

[2267. Bölüm](#)

[Namaz Takva Sahiplerinin \(Allah'a\) Yakınlaşma Sebebidir](#)

[2268. Bölüm](#)

[Namaz Taktir Edilen En Hayırlı Tekliftir](#)

[2269. Bölüm](#)

[Allah'ı Tanıdıktan Sonra Namaz En Üstün Ameldir](#)

[2270. Bölüm](#)

[Namaz Dinin Direğidir](#)

[2271. Bölüm](#)

[Namaz Fuhuş ve Kötülükten Sakındırır](#)

[2272. Bölüm](#)

[Namaz Kendinden Önceki Günahları Örtür](#)

[2273. Bölüm](#)

[Kıyamet Günü Sorulan İlk Şey Namazdır](#)

[2274. Bölüm](#)

[Namazın Hikmeti](#)

[2275. Bölüm](#)

[Namaz Kılan Kimsenin Fazileti](#)

[2276. Bölüm](#)

[Namazın Şartları](#)

[2277. Bölüm](#)

[Namazın Adabı](#)

[2278. Bölüm](#)

[Namazda Huşu](#)

[2279. Bölüm](#)

[Huşu İçinde Olmanın Anlamı](#)

[2280. Bölüm](#)

[Peygamber'in \(s.a.a\) Namazda Huşu İçinde Oluşu](#)

[2281. Bölüm](#)

[İmam Ali'nin \(a.s\) Namazda Huşu İçinde Oluşu](#)

[2282. Bölüm](#)

[Resulullah'ın \(s.a.a\) Kızı Fatıma'nın Huşu İçinde Oluşu](#)

[2283. Bölüm](#)

[İmam Hasan'ın \(a.s\) Huşu İçinde Oluşu](#)

[2284. Bölüm](#)

[İmam Seccad'ın \(a.s\) Huşu İçinde Oluşu](#)

[2285. Bölüm](#)

[İmam Bakır ve İmam Sadık'ın \(a.s\) Huşu İçinde Oluşu](#)

[2286. Bölüm](#)

[Huşuya Engel Olan Şeyler](#)

[2287. Bölüm](#)

[Namazın Kabul Edilme Şartları](#)

[2288. Bölüm](#)

[Namazın Makbul Oluşunun Engelleri](#)

[2289. Bölüm](#)

[Namazı Makbul Olmayan Kimse](#)

[2290. Bölüm](#)

[Namazın Kabul Edilişinde Kalb Huzurunun Rolü](#)

[2291. Bölüm](#)

[Allah'ın Kendisine Teveccüh Edene Teveccüh Etmesi](#)

[2292. Bölüm](#)

[Namazda Tedebbür Etmenin Fazileti](#)

[2293. Bölüm](#)

[Dünyadan Uzak Bir Kalple Namaz Kılan Kimsenin Sevabı](#)

[2294. Bölüm](#)

[Vedalaşır Gibi Namaz Kılmayı Emretmek](#)

[2295. Bölüm](#)

[Namazı Yüzüne Vurulan](#)

[2296. Bölüm](#)

[Namazı Olmayan Kimse](#)

[2297. Bölüm](#)

[Mümin Olmadığı Halde Namaz Kılan Kimse](#)

[2298. Bölüm](#)

[Namazın Te'vili](#)

[2299. Bölüm](#)

[Kapsamlı Namaz Adabı](#)

[2300. Bölüm](#)

[Namazda Gevşek Davranmaktan Sakınmak](#)

[2301. Bölüm](#)

[Namazın Vakitlerini Gözetmek](#)

[2302. Bölüm](#)

[Namazı İlk Vaktinde Kılmaya Teşvik](#)

[2303. Bölüm](#)

[Namazı Terkeden Kimse ve Küfür](#)

[2304. Bölüm](#)

[Namazı Zayi Etmekten Sakındırmak](#)

[2305. Bölüm](#)

[Namazı Hafife Almayın](#)

[2306. Bölüm](#)

[Namazda Sağa Sola Bakmaktan Sakındırmak](#)

[2307. Bölüm](#)

[Hırsızın Namazı](#)

[2308. Bölüm](#)

[Namazı Kısa Tutmak](#)

[2309. Bölüm](#)

[Cemaat Namazı](#)

[2310. Bölüm](#)

[Cemaat İmamının Riayet Etmesi Gereken Şey ve İmamete En Layık Olan Kimse](#)

[2311. Bölüm](#)

[Gece Namazının Fazileti](#)

[2312. Bölüm](#)

[Allah'ın Gece Yarısı Namaz Kılan Kimseyle Övünmesi](#)

[2313. Bölüm](#)

[Gece Namazının Sevabı](#)

[2314. Bölüm](#)

[Gece Namaz İçin Kalkmanın Sonuçları](#)

[2315. Bölüm](#)

[Gece Namazından Mahrum Olmanın Sebepleri \(1\)](#)

[2316. Bölüm](#)

[Gece Namazından Mahrum Olmanın Sebepleri \(2\)](#)

[2317. Bölüm](#)

[Gece Namazına Niyetlendiği Halde Uyuyan Kimsenin Sevabı](#)

[2318. Bölüm](#)

[Gece Namazı Kılmaya Hazırlanan Kimsenin Sevabı](#)

[2319. Bölüm](#)

[Kulun Sorguya Çekildiği Namaz](#)

[2320. Bölüm](#)

[Cuma Namazı](#)

[2321. Bölüm](#)

[Hutbelerini Dinlemenin Adabı](#)

[2322. Bölüm](#)

[Peygambere \(s.a.a\) Selam Göndermek](#)

[2323. Bölüm](#)

[Peygambere Selam Göndermenin Keyfiyeti](#)

[2324. Bölüm](#)

[Salatın \(Selamın\) Anlamı](#)

[2325. Bölüm](#)

[Susmak](#)

[2326. Bölüm](#)

[Suskunluğun Meyveleri](#)

[2327. Bölüm](#)

[Övülmüş Suskunluk](#)

[2328. Bölüm](#)

[Her Sanatçının İhtiyacı](#)

[2329. Bölüm](#)

[Gece Sabaha Kadar Çalışmayı Kınama](#)

[2330. Bölüm](#)

[Musibetlerin Bölüştürülmesi](#)

[2331. Bölüm](#)

[Musibetlerin Ecri](#)

[2332. Bölüm](#)

[Musibetlerin En Şiddetlisi](#)

[2333. Bölüm](#)

[Büyük Musibet](#)

[2334. Bölüm](#)

[Musibet Esnasında İstirca Etmek](#)

[2335. Bölüm](#)

[İstircada Bulunmanın Anlamı](#)

[2336. Bölüm](#)

[Evladın Ölüm Musibeti](#)

[2337. Bölüm](#)

[Musibet Gören Kimsenin Takınması Gereken Adab](#)

[2338. Bölüm](#)

[Musibetlerde Ehl-i Beyt'in \(a.s\) Metodu](#)

[2339. Bölüm](#)

[Müminin Ölümüne Ağlamak](#)

[2340. Bölüm](#)

[Ölü İçin bağırıp çağırmak](#)

[2341. Bölüm](#)

[Lanetlenmiş Sesler](#)

[2342. Bölüm](#)

[Övülmüş Ağıt](#)

[2343. Bölüm](#)

[Musibeti Gizlemek](#)

[2344. Bölüm](#)

[Musibeti Kolaylaştıran Şey](#)

[2345. Bölüm](#)

[Musibetleri Büyüten Şey](#)

[2346. Bölüm](#)

[Musibeti Unutmak](#)

[2347. Bölüm](#)

[Başkalarının Musibetine Sevinmek](#)

[2348. Bölüm](#)

[Sesini Yükseltmekten Sakınmak](#)

[2349. Bölüm](#)

[Sufi-Derviş](#)

[2350. Bölüm](#)

[Orucun Farz Oluşu](#)

[2351. Bölüm](#)

[Orucun Fazileti](#)

[2352. Bölüm](#)

[Orucun Farz Kılınışının Hikmeti](#)

[2353. Bölüm](#)

[Oruç Kalkandır](#)

[2354. Bölüm](#)

[Oruç Bedenin Zekatıdır](#)

[2355. Bölüm](#)

[Oruçlu Kimsenin Fazileti](#)

[2356. Bölüm](#)

[Faydasız Oruç](#)

[2357. Bölüm](#)

[Müstehap Oruç Tutmaya Teşvik](#)

[2358. Bölüm](#)

[Kalbin Orucu](#)

[2359. Bölüm](#)

[Orucun Adabı](#)

[2360. Bölüm](#)

[Sıcak Havada Oruç Tutmanın Fazileti](#)

[2361. Bölüm](#)

[Kışın Oruç Tutmanın Fazileti](#)

[2362. Bölüm](#)

[Her Ayda Üç Gün Oruç Tutmaya Teşvik](#)

[2363. Bölüm](#)

[Orucun Mirası](#)

[2364. Bölüm](#)

[Gülmek ve Tebessüm](#)

[2365. Bölüm](#)

[Çok Gülmeyi Kınamak](#)

[2366. Bölüm](#)

[Gülmesine Şaşılması Gereken Kimse](#)

[2367. Bölüm](#)

[Yersiz Gülme](#)

[2368. Bölüm](#)

[Komik Söz](#)

[2369. Bölüm](#)

[2370. Bölüm](#)

[Dövünmek](#)

[2371. Bölüm](#)

[İslam'da Zarar Görme veya Zarar Verme Yoktur \(1\)](#)

[2372. Bölüm](#)

[Mecburiyet-Çaresizlik](#)

[2373. Bölüm](#)

[Mustaz'afların Fazileti](#)

[2374. Bölüm](#)

[Mustaz'afların Toplumdaki Rolü](#)

[2375. Bölüm](#)

[Mustaz'afların Devleti](#)

[2376. Bölüm](#)

[Manevi Zayıf Bırakılmışlık \(Mustazaflık\)](#)

[2377. Bölüm](#)

[Mustaz'af Sayılmayan Kimse](#)

[2378. Bölüm](#)

[Dalalet-Sapıklık](#)

[2379. Bölüm](#)

[Sapıklar](#)

[2380. Bölüm](#)

[Sapıklığın Sebepleri](#)

[2381. Bölüm](#)

[Saptırıcılar](#)

[2382. Bölüm](#)

[Apaçık Delalet](#)

[2383. Bölüm](#)

[Delaletin Çeşitleri](#)

[2384. Bölüm](#)

[En Düşük Delalet](#)

[2385. Bölüm](#)

[Sapıklığın Erkanını Yok Eden Şeyler](#)

[2386. Bölüm](#)

[Kefalet-Garanti](#)

[2387. Bölüm](#)

[Kefil Olma ve Garanti Vermeyi Kınama](#)

[2388. Bölüm](#)

[Emanetin Garantisi Yoktur](#)

[2389. Bölüm](#)

[Misafirlik](#)

[2390. Bölüm](#)

[Yemek Yedirilen Evin Bereketi](#)

[2391. Bölüm](#)

[İçine Misafirin Girmediği Evi Kınama](#)

[2392. Bölüm](#)

[En Kötü Yemek](#)

[2393. Bölüm](#)

[Ziyafete Layık Kimse](#)

[2394. Bölüm](#)

[Müminin Davetini Kabul Etmeye Teşvik](#)

[2395. Bölüm](#)

[Fasık Kimsenin Davetini Kabul Etmekten Sakınmak](#)

[2396. Bölüm](#)

[Misafire İkram Edilen Yemeği Az Görmekten Sakınmak](#)

[2397. Bölüm](#)

[Misafirler İçin Zahmete Düşmek](#)

[2398. Bölüm](#)

[Misafirliğin Adabı](#)

[2399. Bölüm](#)

[Misafirlerin Adabı](#)

[2400. Bölüm](#)

[Ziyafet ve Velimenin Sınırı](#)

[2401. Bölüm](#)

[Velime Verilmesi Gereken Yerler](#)

[2402. Bölüm](#)

[Ruhların Azığı](#)

[2403. Bölüm](#)

[Tıp](#)

[2404. Bölüm](#)

[İnsanı Tabibe Müracaattan Müstağni Kılan Şey](#)

[2505. Bölüm](#)

[Cahil Tabibin Kefil Oluşu](#)

[2406. Bölüm](#)

[Tabibden Daha Hekim Kimse](#)

[2407. Bölüm](#)

[Nefis Tabibi](#)

[2408. Bölüm](#)

[Tıp İlmi \(Çeşitli\)](#)

[2409. Bölüm](#)

[Aç İnsanı Yedirmenin Fazileti](#)

[2420. Bölüm](#)

[Yoksulları Yedirmeyen Kimsenin Cezası](#)

[2411. Bölüm](#)

[Tuğyan-İsyan](#)

[2412. Bölüm](#)

[Tağut](#)

[2413. Bölüm](#)

[Boşanmayı Kınama](#)

[2414. Bölüm](#)

[Üç Defa Boşamanın Hikmeti](#)

[2415. Bölüm](#)

[Tamah ve Hırsı Kınama](#)

[2416. Bölüm](#)

[Tamahtan Sakındırmak](#)

[2417. Bölüm](#)

[Tamah ve Kölelik](#)

[2418. Bölüm](#)

[Tamah ve Zillet](#)

[2419. Bölüm](#)

[Tamah ve Aklın Aldanması](#)

[2420. Bölüm](#)

[Tamah ve Sakınma](#)

[2421. Bölüm](#)

[Tamahın Dalları](#)

[2422. Bölüm](#)

[Övülmüş Tamah](#)

[2423. Bölüm](#)

[Taharet \(Abdest-Gusül-Teyemmüm\)](#)

[2424. Bölüm](#)

[Temiz Kılıcılar](#)

[2425. Bölüm](#)

[Manevi Temizlik](#)

[S](#)

[2426. Bölüm](#)

[Allah'a İtaat ve Etkileri](#)

[2427. Bölüm](#)

[Allah'ın Emrettiği Her Şey Güzeldir.](#)

[2428. Bölüm](#)

[Allah'a İsyân ve Şeytana İtaat](#)

[2429. Bölüm](#)

[Resule ve Emir Sahibine İtaat](#)

[2430. Bölüm](#)

[En Üstün İtaat](#)

[2431. Bölüm](#)

[İtaate Layık Olan Kimseler](#)

[2432. Bölüm](#)

[İtaate Layık Olmayan Kimseler](#)

[2433. Bölüm](#)

[İtaat \(Çeşitli\)](#)

[2434. Bölüm](#)

[Güzel Koku](#)

[2435. Bölüm](#)

[Kadınların Güzel Kokusu](#)

[2436. Bölüm](#)

[Uğursuz Saymak](#)

[2437. Bölüm](#)

[Uğursuzluk](#)

[2438. Bölüm](#)

[Tinet-Tabiat](#)

[2439. Bölüm](#)

[Zafer](#)

[2440. Bölüm](#)

[Zafer Sayılmayan Şey](#)

[2441. Bölüm](#)

[Büyük ve Aşağılık İnsanların Zafer Özellikleri](#)

[2442. Bölüm](#)

[Tırnakları Kısaltmak](#)

[2443. Bölüm](#)

[Kadınları Tırnak Uzatmaya Teşvik Etmek](#)

[2444. Bölüm](#)

[Tırnakların Haramdan](#)

[s](#)

[2445. Bölüm](#)

[Zulümden Sakınmak \(1\)](#)

[2446. Bölüm](#)

[Zulümden Sakınmak \(2\)](#)

[2447. Bölüm](#)

[Zulüm ve Helak](#)

[2448. Bölüm](#)

[Zulüm ve Kıyamet Zulmetleri](#)

[2449. Bölüm](#)

[Mekke'de Zulümden Sakındırmak](#)

[2450. Bölüm](#)

[İman ve Zulüm](#)

[2451. Bölüm](#)

[Zulmün Çeşitleri](#)

[2452. Bölüm](#)

[Hesabı sorulacak zulüm](#)

[2453. Bölüm](#)

[Zulmün En Çirkini](#)

[2454. Bölüm](#)

[Zulümlerin En Şiddetlisi](#)

[2455. Bölüm](#)

[İnsanların En Zalimi](#)

[2456. Bölüm](#)

[İnsanın Zulmetmek İsteyince Yapması Gereken Şey](#)

[2457. Bölüm](#)

[Zalime Mühlet Vermek](#)

[2458. Bölüm](#)

[Zalim ve Allah'ın Zikri](#)

[2459. Bölüm](#)

[Zalimin Pişmanlığı](#)

[2460. Bölüm](#)

[Zalimin Nişaneleri](#)

[2461. Bölüm](#)

[Zalimden Zalim Vesilesiyle İntikam Almak](#)

[2462. Bölüm](#)

[İlahi İntikamdan Hoşnut Olmak](#)

[2463. Bölüm](#)

[Zalimden İntikam Almak](#)

[2464. Bölüm](#)

[Zalim insan kendisine Zarar Mazluma ise Fayda Verir](#)

[2465. Bölüm](#)

[Zalime Yardımdan Sakındırmak \(1\)](#)

[2466. Bölüm](#)

[Zalime Yardımdan Sakındırmak \(2\)](#)

[2467. Bölüm](#)

[Mazluma Yardımcı Olmaya Teşvik \(1\)](#)

[2468. Bölüm](#)

[Mazluma Yardımcı Olmaya Teşvik \(2\)](#)

[2469. Bölüm](#)

[Mazlumun Bedduasından Sakındırmak](#)

[2470. Bölüm](#)

[İnsanın Kendine Zulmetmesi](#)

[2471. Bölüm](#)

[Zulüm \(Çeşitli\)](#)

[2472. Bölüm](#)

[Zan ve Akıl](#)

[2473. Bölüm](#)

[Müminin İşlerini Hayra Yorumlamak Gerekir](#)

[2474. Bölüm](#)

[Güzel Zanda Bulunmanın Fazileti](#)

[2475. Bölüm](#)

[Güzel Zannın Sebepleri](#)

[2476. Bölüm](#)

[Kötü Zanda Bulunmaktan Sakındırmak \(1\)](#)

[2477. Bölüm](#)

[Kötü Zanda Bulunmaktan Sakındırmak \(2\)](#)

[2478. Bölüm](#)

[Hiç Birine Hayırlı Zanda Bulunmaya Kimse](#)

[2479. Bölüm](#)

[İnsanların Kötü Zanda Bulunmasına Sebep Olacak Şeylerden Sakınmanın Gereği](#)

[2480. Bölüm](#)

[Kötü Zanda Bulunmanın Etkileri](#)

[2481. Bölüm](#)

[Kötü zanda bulunmanın Caiz Olduğu Hususlar](#)

[2482. Bölüm](#)

[Allah'a Güzel Zanda Bulunmak](#)

[2483. Bölüm](#)

[Allah'a Güzel Zanda Bulunmanın Anlamı](#)

[2484. Bölüm](#)

[Zan \(Çeşitli\)](#)

[2485. Bölüm](#)

[İbadet](#)

[2586. Bölüm](#)

[İbadetin Hikmetleri](#)

[2487. Bölüm](#)

[Kendini İbadete Vakfetmek](#)

[2488. Bölüm](#)

[İbadetin Tefsiri](#)

[2489. Bölüm](#)

[Kulluğun Hakikati](#)

[2490. Bölüm](#)

[Tekamülde İnsanın Rolü](#)

[2491. Bölüm](#)

[İbadette Derinleşmenin Rolü](#)

[2492. Bölüm](#)

[İbadette Yakının Rolü](#)

[2493. Bölüm](#)

[İbadetin Adabı](#)

[2494. Bölüm](#)

[İbadetin Çeşitleri](#)

[2495. Bölüm](#)

[İbadet Edenlerin Çeşitleri](#)

[2496. Bölüm](#)

[Allah'tan Başkasına İbadet](#)

[2497. Bölüm](#)

[En Üstün İbadet](#)

[2498. Bölüm](#)

[İnsanların En Abit Olanı](#)

[2499. Bölüm](#)

[Kötü Kullar](#)

[2500. Bölüm](#)

[Makbul Olmayan İbadet](#)

[2501. Bölüm](#)

[İbadette Sevinç İçinde Olmak](#)

[2502. Bölüm](#)

[Allah'a İbadet Hususunda Kusur Etmek](#)

[2503. Bölüm](#)

[İbadette İhlasın Sevabı](#)

[2504. Bölüm](#)

[İbadetten Lezzet Almanın Engelleri](#)

[2505. Bölüm](#)

[İbadeti Terketmek](#)

[2506. Bölüm](#)

[Bütün İnsanlar Allah'ın Kuludur](#)

[2507. Bölüm](#)

[İbadet \(Çeşitli\)](#)

[2508. Bölüm](#)

[İbretlerden Öğüt Almak](#)

[2509. Bölüm](#)

[İbretlerin Uyarıcılığı](#)

[2510. Bölüm](#)

[İbret Alma Sebepleri](#)

[2511. Bölüm](#)

[İbretlerin Çokluğu ve İbret Almanın Azlığı](#)

[2512. Bölüm](#)

[İbret Almanın Faydası](#)

[2513. Bölüm](#)

[Kendini Beğenmek](#)

[2514. Bölüm](#)

[Kendini Beğenmişlik Aklın Afetidir](#)

[2515. Bölüm](#)

[Kendini Beğenmek Ahmaklıktır](#)

[2516. Bölüm](#)

[Kendini Beğenmişlik İnsanı Helak Eder](#)

[2517. Bölüm](#)

[Kendini Beğenmişlik ve İlerlememek](#)

[2518. Bölüm](#)

[Seni Rahatsız Eden Günah Seni Kendini Beğenmişliğe Sevk Eden İyilikten Daha İyidir](#)

[2519. Bölüm](#)

[Kendini Beğenmekten Sakındırmak](#)

[2520. Bölüm](#)

[Ben, Ben!!](#)

[2521. Bölüm](#)

[Nefsin İyiliklerini Az Görmeye Teşvik](#)

[2522. Bölüm](#)

[Nefsin İyiliğini Çok Görmekten Sakınmak](#)

[2523. Bölüm](#)

[Hayırlı İşi Büyük Gördüğünden Dolayı Terketmekten Sakınmak](#)

[2524. Bölüm](#)

[Kendini Beğenmişliğin Dereceleri](#)

[2525. Bölüm](#)

[Kendini Beğenmişlik ve İbadetin Fesadı](#)

[2526. Bölüm](#)

[Kendini Beğenmişliğin Tedavisi](#)

[2527. Bölüm](#)

[Kendini Beğenmişlik \(Çeşitli\)](#)

[2528. Bölüm](#)

[Şaşılması Gereken Şey](#)

[2529. Bölüm](#)

[Tam Bir İlginçlik](#)

[2530. Bölüm](#)

[En İlginç Şey](#)

[2531. Bölüm](#)

[İnsanın İlginçlikleri](#)

[2532. Bölüm](#)

[Acizlik ve Aciz Kimse](#)

[2533. Bölüm](#)

[İnsanların En Acizi](#)

[2534. Bölüm](#)

[Mucize](#)

[2535. Bölüm](#)

[Peygamberlerin Mucizelerinin Farklı Oluşunun Hikmeti](#)

[2536. Bölüm](#)

[Kur'an Mucizesi](#)

[2537. Bölüm](#)

[Kur'an'ın Mucize Oluşunun Nişanesi İçinde İhtilafın Olmayışıdır](#)

[2538. Bölüm](#)

[Acele](#)

[2539. Bölüm](#)

[Hayırlı İşlere Koşmak](#)

[2540. Bölüm](#)

[Güzel Fırsatlardan İstifade Etmekte Acele Davranmaya Teşvik](#)

[2541. Bölüm](#)

[Gereksiz Acele ve Gecikme](#)

[2542. Bölüm](#)

[Adaletin Değeri](#)

[2543. Bölüm](#)

[Adalet En Üstün Siyasettir](#)

[2544. Bölüm](#)

[Adalet İnsanın Faziletidir](#)

[2545. Bölüm](#)

[Adalet ve İman](#)

[2546. Bölüm](#)

[Adalet Hayattır](#)

[2547. Bölüm](#)

[Adaletin Anlamı](#)

[2548. Bölüm](#)

[Adaletin Genişliği](#)

[2549. Bölüm](#)

[Adaletin Kıvamu](#)

[2550. Bölüm](#)

[Adaletin Kolları](#)

[2551. Bölüm](#)

[Adil İnsanın Özellikleri](#)

[2552. Bölüm](#)

[Adaletin Başlangıcı](#)

[2553. Bölüm](#)

[Adaletin Nişaneleri](#)

[2554. Bölüm](#)

[Gazap Anında Düşmana Adil Davranmaya Tavsiye](#)

[2555. Bölüm](#)

[İnsanların En Adili](#)

[2556. Bölüm](#)

[Adaletin Yardımcıları](#)

[2557. Bölüm](#)

[Zalim Yöneticilerin Cezası](#)

[2558. Bölüm](#)

[Birbirine Düşmanlık Etmekten Sakınmak](#)

[2559. Bölüm](#)

[Düşmanlık Tohumu](#)

[2560. Bölüm](#)

[Düşman Olarak Adlandırılması Gerekenler](#)

[2561. Bölüm](#)

[Düşmanların En Düşmanı](#)

[2562. Bölüm](#)

[Hile Açısından En Zayıf Düşman](#)

[2563. Bölüm](#)

[Düşmandan Güvende Olmaktan Sakındırmak](#)

[2564. Bölüm](#)

[Düşmanın Barışmasını Sağlamak](#)

[2565. Bölüm](#)

[Düşmanlar Karşısında Uygun Silah](#)

[2566. Bölüm](#)

[İnsanların Bilmediği Şeye Düşman Oluşu](#)

[2567. Bölüm](#)

[Düşmanlık \(çeşitli\)](#)

[2568. Bölüm](#)

[Allah'ın Azabı](#)

[2569. Bölüm](#)

[İnsanlara İşkence Etmek](#)

[İçindekiler](#)

292. Konu

es-Sadeka Sadaka

☞ *Kenẓ'ul Ummal*, 6/337-466; *fî's Seba ve's Sedeke*

☞ *Bihar*, 96/1-182; *Kitab'us Sedeke ve'z Zekat*

☞ *Vesail'uş Şia*, 6/255; *Ebrab'us Sedeke*

bak.

☞ 202. konu, *eẓ-Zekat*; 521. konu, *el-İnfak*; 500. konu, *el-Mal*; *et-Ticaret*, 434. bölüm

2220. Bölüm Sadakanın Fazileti

Kur'an:

“Mallarının bir kısmını, kendilerini temizleyip arıtacak sadaka olarak al, onlara dua et; senin duan onlar için bir güvendir. Allah işitir ve bilir.” ^[1]

10340. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Kıyametin yeri, müminin gölgesi dışında hep ateştir. Zira müminin sadakası kendisine gölge eder.” ^[2]

10341. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sadaka ateş karşısında bir kalkandır.” ^[3]

10342. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Sadaka, kabrin sıcaklığını sadaka veren kimseden uzaklaştırır ve kıyamet günü mümin sadakasının gölgesine sığınır.” ^[4]

10343. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “(Kıyamet günü) Herkes insanlar arasında hüküm verilinceye kadar kendi sadakasının gölgesindedir.” ^[5]

10344. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Sadaka rabbın gazap ateşini söndürür.” ^[6]

10345. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz kul elini sadaka vermek için uzatınca aziz ve celil olan Allah yüzüne tebessüm eder ve her kime Allah tebessüm ederse mağfirete uğramıştır.” ^[7]

10346. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Mallarından bir kısmını kendilerini temizleyip arıtacak sadaka olarak al” diye bilinen zekat ayeti Ramazan ayında nazil olunca Peygamber münadisine halk arasında şöyle nida etmesini emretti: “Allah zekatı da tıpkı namaz gibi sizlere farz kılmıştır.” ^[8]

2221. Bölüm Allah Sadakaları Almaktadır

Kur'an:

“Allah'ın, kullarının tövbesini kabul ettiğini, sadakaları aldığını ve Allah'ın tövbeleri çok kabul eden ve merhamet eden olduğunu bilmiyorlar mı?” ^[9]

10347. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz Allah Tebarek ve Teala şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz her şey için kendisine bir alıcı kıldım, ama sadakayı bizzat kendi elimle alırım.” ^[10]

10348. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Şu iki şeyde hiç kimsenin bana ortak olmasını sevmem: Abdestim; zira namazımın bir parçasıdır ve sadakam ki bizzat kendi elimle fakire ulaşmalıdır. Zira sadaka Rahman'ın eline düşmektedir.” ^[11]
bak. Vesail'uş Şia, 6/283, 18. Bölüm

2222. Bölüm Sadakanın Sevabı

Kur'an:

“Allah faizi tüketir, sadakaları bereketlendirir. Allah hiçbir nankör günahkarı sevmez.” ^[12]

10349. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah-u Teala şöyle buyurmuştur: “Kullarımdan bazıları hurmanın yarısını sadaka verir ve ben sizden birisinin at yavrusunu büyüttüğü gibi onun o yarım hurmasını büyütürüm ve onu Uhud Dağı gibi

(büyük) kılarım.”^[13]

10350. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Hatta eğer yarım hurmayla da olsa kendinizi ateşten koruyunuz. Zira sizden biri at yavrusunu ve deve yavrusunu büyüttüğü gibi aziz ve celil olan Allah da sahibine yarım hurmayı büyütür ve kıyamet günü kendisine (bu hurma yarısı) büyük bir dağdan daha büyük bir şekilde kendisine verilir.”^[14]

10351. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Sizden birisinin at yavrusunu veya deve yavrusunu büyüttüğü gibi Allah da bir hurma tanesini ya da bir lokma ekmeği (sadaka) Uhud Dağı kadar büyütür.”^[15]

2223. Bölüm Sadaka ve Belayı Defetme

10352. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Sadaka belayı defeder ve o en tesirli ilaçtır. Sadaka kesinleşmiş kaderi defeder. Dert ve hastalığı dua ve sadakadan başka hiçbir şey ortadan kaldıramaz.”^[16]

10353. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz kendinden başka ilah olmayan Allah dert, karın ağrısı, yanma, boğulma, viran olma ve deliliği sadakayla def eder. -Resulullah (s.a.a) böylece (sadakayla def edilen) yetmiş bela saydı. -”^[17]

10354. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Sadaka yetmiş tür belayı def eder ki bunların en basiti cüzzam ve abraş hastalığıdır.”^[18]

10355. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Sadaka belanın yetmiş kapısını kapatır.”^[19]
bak. *Vesail’u Şia*, 6/286, 9. Bölüm, *el-Kafi*, 4/2-7

2224. Bölüm Sadaka ve Kötü Ölümü Defedişi

10356. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Sadaka kötü ölümü önler.”^[20]

10357. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Sadaka kötü ölümü defeder.”^[21]

10358. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah sadakayla yetmiş tür kötü ölümü insandan uzaklaştırır.”^[22]

10359. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sadaka dünyevi yetmiş belayı ve kötü ölümü defeder. Sadaka veren kimse kötü bir ölümle asla ölmez.”^[23]

10360. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Sadaka veriniz ve hastalarınızı sadakayla tedavi ediniz. Zira sadaka tatsız olayları ve hastalıkları önler. Ömrünüzü ve iyiliklerinizi artırır.”^[24]

10361. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İhsan ve sadaka fakirliği giderir, ömrü artırır ve sahibinden yetmiş tür kötü ölümü def eder.”^[25]

10362. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim gündüz veya gece sadaka verirse. . . aziz ve celil olan Allah onu enkaz altında kalmaktan, yırtıcı hayvanlara yem olmaktan ve kötü ölümden korur.”^[26]
bak. *el-Bihar*, 96/116, *İbbar-u İsa; Kenz’ul Ummal*, 16116

2225. Bölüm Hastaların Sadakayla Tedavisi

10363. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hastalarınızı sadakayla tedavi edin.”^[27]

10364. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hastalarınızı sadakayla tedavi edin. Sizden her biriniz günlük yiyeceğini sadaka verirse ne olur!? Bazen kulun ruhunun alınma senedi ölüm meleğine verilir, ama kul sadaka verir ve neticede ölüm meleğine söyle denir: “Senedi geri çevir.”^[28]

10365. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sadaka etkili bir ilaçtır.”^[29]

10366. *İmam Kazım (a.s), kendisine tümü hasta olan kalabalık ailesinden şikayette bulunan birisine şöyle buyurmuştur:* “Onları sadakayla tedavi et. Zira hiçbir şey sadakadan daha hızlı bir şekilde Allah katında kabul edilmez ve hasta için sadakadan daha faydalı bir ilaç yoktur.”^[30]

bak. Vesail'uş Şia, 6/260, 3. Bölüm

2226. Bölüm Sadaka Rızkın Anahtarıdır

10367. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Rızkı sadakayla indirin.”^[31]

10368. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Fakir olduğunuz zaman sadaka ile Allah’la ticaret edin.”^[32]

10369. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Bazen ben fakir düşerim ve sadaka vererek Allah’la ticarete bulunurum.”^[33]

10370. *İmam Sadık (a.s), oğlu Muhammed’e şöyle buyurmuştur:* “Oğulcağızım! O harçlıktan ne kadar arttı?” Muhammed, “Kırk dinar” deyince şöyle buyurdu: “Git ve onu sadaka ver.” Muhammed, “Sadece bu kırk dinar baki kalmıştır.” Deyince şöyle buyurmuştur: “Onları sadaka ver. Zira aziz ve celil olan Allah karşılığını verir. Her şeyin bir anahtarı olduğunu, rızkın anahtarının da sadaka olduğunu bilmiyor musun? O halde o kırk dinarı sadaka ver.”

Muhammed şöyle diyor: “Ben bu işi yaptım. Henüz on gün geçmeden Ebu Abdullah’a (a.s) bir yerden dört bin dinar para geldi.”^[34]

10371. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Çok sadaka verin ki rızkınız da çoğalsın.”^[35]

10372. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Sadaka, sadaka veren kimsenin rızkını ve varlığını artırır; o halde Allah size rahmet etsin, sadaka verin.”^[36]

10373. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sadaka vermek borçları eda eder ve geriye bereket bırakır.”^[37]

bak. Er-Rızk, 1494. Bölüm

2227. Bölüm Her İyi İş Sadakadır

10374. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz her müslümanın her gün sadaka vermesi gerekir.” Kendisine, “Kim bu işi yapabilir?” diye sorulunca Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdu: “Yol üstündeki eziyet edici şeyleri kaldırmak sadakadır. Birine yol göstermek sadakadır, hastayı ziyaret etmek sadakadır, iyiliği emretmek sadakadır, kötülükten sakındırmak sadakadır ve selamın cevabını vermek sadakadır.”^[38]

10375. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her iyi iş sadakadır.”^[39]

10376. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Zengin veya fakir herkese yapılan ihsan sadakadır.”^[40]

10377. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her iyi iş sadakadır ve insanın kendisiyle yüz suyunu koruduğu her şey kendisi için sadaka yazılır.”^[41]

10378. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Kardeşinize irşad eden ilimle ve kendisine kılavuzluk eden görüşle sadaka

^[42]

veriniz.”

10379. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’ın sevdiği sadaka şunlardır: İlişkileri bozulduğunda insanların arasını düzeltmek ve birbirinden ayrıldığında onları birbirine yaklaştırmak.”^[43]

10380. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Güzel bir söz sadakadır ve namaz için attığın her adım sadakadır.”^[44]

10381. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Duymayan birine işittirmek sadakadır.”^[45]

10382. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Usanmaksızın duymayan birine bir söz işittirmek tatlı bir sadakadır.”^[46]

10383. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ali b. Hüseyin (a.s) sabah olduğunda rızık talep etmek için dışarı çıkıyordu.” Kendisine, “Ey İbn-i Resulillah! Nereye gidiyorsun?” diye sorulunca şöyle buyurdu: “Ailem için sadaka getirmeye gidiyorum.” Kendisine, “Siz de sadaka alıyor musunuz?” diye sorulunca şöyle buyurdu: “Herkim helal rızık talep ederse o gün aziz ve celil olan Allah’ın kendisine verdiği bir sadakadır.”^[47]

10384. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Kardeşinin yüzüne tebessüm etmen sadakadır, iyiliği emretmen sadakadır, kötülükten sakındırman sadakadır, yol bilmeyen birine yol göstermen sadakadır, yol üstündeki kemik, diken ve taşı kaldırmak sadakadır, kovandan, kardeşinin kovasına su dökmek sadakadır.”^[48]

bak. Kenz’ul Ummal, 6/410, fi envai’s Sedeke ve s. 429, imadetu’l eza ani’dderik

2228. Bölüm Kötülüğü Terketmek Sadakadır

10385. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her Müslüman sadaka vermesi gerekir.” Ebu Musa şöyle arzetti: “Bir şey bulamıyorsa ne buyuruyorsunuz?” Peygamber şöyle buyurdu: “Eliyle çalışsın, emeğinden hem kendisi istifade etsin hem sadaka versin.” O şöyle arzetti: “Eğer çalışamazsa ne buyuruyorsunuz?” Peygamber şöyle buyurdu: “Hüzün sahibi bir muhtaca yardım etsin.” O şöyle arzetti: “Eğer bunu da yapamıyorsa ne buyuruyorsunuz?” Peygamber şöyle buyurdu: “İyiliği emretsin.” O şöyle buyurdu: “Eğer bunu da yapamıyorsa ne yapsın.” Peygamber şöyle buyurdu: “Kötülükten sakınsın ki bu da sadaka sayılır.”^[49]

10386. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “İnsanlara kötülük etmekten sakın; zira bu da kendin için verdiğin sadakadır.”^[50]

10387. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Dilini koru; zira bu da kendin için verdiğin sadakadır.”^[51]

10388. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Kötülükten sakınmak sadakadır.”^[52]

2229. Bölüm En Üstün Sadaka (1)

10389. *Resulullah (s.a.a), kendisine, “En üstün sadaka nedir?” diye sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Salim olduğun ve ihtirasa kapıldığın, (yani) yaşamayı ümit ettiğin ve (sadaka vermekten) fakir olacağından korktuğun bir durumda sadaka vermen ve canın boğazına gelinceye kadar bunu ihmal edip (ölümün eşiğinde) “Bu kadar mal falanın ve şu kadar mal da filanın” dememendir. Çünkü o anda mal zaten falan ve filanın olacaktır. (İster istemez varislerinin eline geçecektir.)”^[53]

10390. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “En üstün sadaka salim ve ihtirashlı olduğun, (yani) hayata ümit bağladığın ve fakirliğe düşmekten korktuğun bir anda sadaka vermen ve canın ağzına gelinceye dek erteleyip, (ölüm yatağına düştüğünde), “Bu kadar mal falanın şu kadar mal da filanıdır” dememendir. Çünkü o anda zaten mal falanın ve filanın olacaktır.”^[54]

10391. *İmam Bakır (a.s) veya İmam Sadık (a.s), “En üstün sadaka nedir?” diye sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Fakir birine az bir yiyecek vermektir. Aziz ve celil olan Allah’ın şu sözünü işitmedin mi: **“Her ne kadar kendileri muhtaç olsa da başkalarını kendilerine tercih ederler”** Acaba sadaka hususunda bundan daha üstününü gördün mü?”^[55]

10392. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zengin insan için sadaka vermek kolaydır. Ama aziz ve celil olan Allah az malı olan (ve onunla fedakarlıkta bulunan) kimseyi övmüş ve şöyle buyurmuştur: **“Başkalarını kendilerine tercih ederler.”** [\[56\]](#)

10393. *Resulullah (s.a.a), kendisine, “En üstün sadaka nedir?” diye sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Fakirlik anında (sahip olduğu) az olan malını gizlice muhtaca vermektir.” [\[57\]](#)

10394. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “İnsanların en üstünü gücü yettiğinde bağışta bulunandır.” [\[58\]](#)

10395. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “En üstün sadaka fakire gizlice vermektir ve fakir insanın fedakarlığıdır.” [\[59\]](#)
bak. el-İsar, 3. Bölüm
el-İnfak 3946. Bölüm
Es-Seba, 1783. Bölüm

2230. Bölüm En Üstün Sadaka (2)

10396. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “En üstün sadaka kendisiyle kan dökülmesine engel olduğun, tatsız olayları defettiğin ve Müslüman kardeşine bir fayda verdiğin dil sadakasıdır.” [\[60\]](#)

10397. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “En üstün sadaka dil sadakasıdır.” Kendisine şöyle arzedildi: “Ey Allah’ın Resulü! Dil sadakası nedir?” Peygamber şöyle buyurdu: “Aracılık etmendir, onunla (aracılık ederek) bir esiri azad etmen, haksız bir kan dökülmesine engel olman, kardeşine bir iyilikte bulunman ve tatsız bir olayı defetmendir.” [\[61\]](#)

10398. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Hakkı söylemekten daha üstün bir sadaka yoktur.” [\[62\]](#)

10399. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “En üstün sadaka Müslüman bir şahsın ilim öğrenmesi, sonra onu Müslüman kardeşine öğretmesidir.” [\[63\]](#)

10400. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “En üstün sadaka dili korumaktır.” [\[64\]](#)

10401. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Canım elinde olan Allah’a andolsun ki insanlar güzel sözden daha sevimli bir infakta bulunmamışlardır.” [\[65\]](#)

2231. Bölüm En Üstün Sadaka (3)

10402. *Resulullah (s.a.a), kendisine “En üstün sadaka nedir?” diye sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Kinli akrabaya verilen sadakadır.” [\[66\]](#)

10403. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “En üstün sadaka aklıktan gözleri kararan esire verilen sadakadır.” [\[67\]](#)

10404. *İmam Kazım (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zayıf insana yardımcı olman en iyi sadakadandır.” [\[68\]](#)

10405. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “En iyi sadaka yanan bir yüreği serinletmektir.” [\[69\]](#)

10406. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “En iyi sadaka aziz ve celil olan Allah yolunda kurulan çadırın gölgesidir.” [\[70\]](#)

10407. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “En üstün sadaka Ramazan’dadır.” [\[71\]](#)

2232. Bölüm Sadaka Akrabaların Öncelik Hakkı

10408. *İmam Hüseyin (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah Resulü’nün (s.a.a) şöyle buyurduğunu işittim: “Önce aileden başla: Annen, baban, kız kardeşin, erkek kardeşin; ardından sonraki mertebede yer alan kimselerden.”^[72]

10409. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Akraba muhtaç oldukça başka birine sadaka vermemek gerekir.”^[73]

10410. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Akrabaya sadaka vermenin sevabı iki kattır.”^[74]

10411. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “En üstün sadaka kız kardeşine veya kızına verdiğin sadakadır. Bu sadaka kendi eline geri döner ve onu senden başka kimse almaz.”^[75]

10412. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Akrabanın akrabaya sadaka vermesi hem sadakadır ve hem de sıla-i rahim.”^[76]
bak. *Vesail’u’ş Şia*, 6/286, 20. Bölüm, *Kenẓ’ul Ummal*, 6/394, *el-Hukuk*, 1101. Bölüm

2233. Bölüm Gizli Sadakanın Fazilet ve Etkileri

Kur’an:

“Sadakaları açıkça verirsiniz o ne güzel! Eğer onları yoksullara gizlice verirsiniz sizin için daha iyidir. Allah onları kötülüklerinizden bir kısmına karşı tutar. Allah işlediklerinizden haberdardır.”^[77]

10413. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Gizli sadaka rabbın gazap ateşini söndürür.”^[78]

10414. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Seni övsünler diye insanların gözü önünde sadaka verme. Zira eğer böyle yaparsan şüphesiz sevabını almış olursun. Ama eğer sağ elinle sadaka verirken sol elin bundan haberdar olmazsa kendisi için gizli sadaka verdiğin kimse onun sevabını sana açıktan verir.”^[79]

10415. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Çok gizli sadaka ver. Zira gizli sadaka vermek aziz ve celil olan Allah’ın gazap ateşini söndürür.”^[80]

10416. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Gizli sadaka en üstün iyiliklerden biridir.”^[81]

10417. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah’ın arşının gölgesinden başka hiçbir gölgenin olmadığı gün yedi kişi arşın gölgesinde yer alır: Sağ eliyle verdiği sadakayı sol elinden gizleyen kimse”^[82]

10418. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tevessül edenlerin sarıldığı en iyi vesile Allah’a imandır. . . ve gizli sadaka vermektir. Zira gizli sadaka günahı yok eder ve rabbın gazap ateşini söndürür.”^[83]

10419. *İmam Zeyn’ül Abidin (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sadakanın hakkı aziz ve celil olan rabbın nezdinde onun stokun olduğunu bilmen ve şahit tutmaya bile ihtiyaç duyulmayan bir emanetin olduğunun bilincinde olmandır. Bunun yanında gizlice emanet ettiğin şeye güvenin aşikar emanet ettiğin şeye güvenmekten daha çok olması gerektiğini, dünyada sadakanın belaları ve hastalıkları senden defettiğini, ahirette ise cehennem ateşini senden uzaklaştırdığını bilmendir.”^[84]

10420. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’a yemin olsun ki gizli sadaka açıkça verilen sadakadan daha üstündür ve Allah’a yemin olsun ki gizli ibadet aşikar olan ibadetten daha üstündür.”^[85]
bak. *Vesail’u’ş Şia*, 6/275, 13. Bölüm

2234. Bölüm Ehl-i Beyt (a.s) ve Gizli Sadaka

10421. *İmam Bakır (a.s), İmam Zeyn’ül Abidin (a.s) hakkında şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz o gecenin karanlığında dışarı çıkıyor, sırtına bir çuval alıyor, tek tek evlerin kapısına varıyor, kapıları çalıyor ve kapıyı açan herkese bir şeyler veriyordu. Bir fakire^[86]

bir şey verdiğinde ise kendisini tanımaması için yüzünü örtüyordu.”

10422. *Muhammed b. İshak şöyle diyor:* “Medine halkından bir grup maaşlarının nereden geldiğini bilmeksizin (kendilerine kimin yardım ettiğini bilmeksizin) yaşıyorlardı. Ali b. Hüseyin (a.s) vefat edince kendilerine geceleyin verilen şeyler kesilmiş oldu.”^[87]

10423. *Hişam b. Salim şöyle diyor:* “Hava kararınca ve gece bir miktar geçtikten sonra İmam Sadık (a.s) ekmek, et ve para dolu bir torba alıyor, omuzlarına yüklüyor, Medine fakirlerine götürüyor, onlar arasında bölüştürüyordu ama onlar kendisini tanımıyorlardı. İmam Sadık (a.s) vefat edince artık o yardımlar kesilmiş oldu ve neticede o şahsın İmam Sadık (a.s) olduğunu anladılar.”^[88]

2235. Bölüm

Aşıkâr Sadakanın Fazileti ve Etkileri

Kur'an:

“Sadakaları açıkça verirsiniz o ne güzel! Eğer onları yoksullara gizlice verirsiniz sizin için daha iyidir. Allah onları kötülüklerinizden bir kısmına karşı tutar. Allah işlediklerinizden haberdardır.”^[89]

“Allah'ın kitabına uyanlar, namazı kılanlar, kendilerine verdiğimiz rızıktan gizli ve açık infak edenler, tükenmeyecek bir kazanç umabilirler.”^[90]

10424. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Açıkta verilen sadaka yetmiş tür belayı defeder.”^[91]

10425. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah'a yakınlaşmayı isteyenlerin bu yakınlaşmadaki en temel vesileleri; Allah'a ve Resulüne imandır... hataları örten gizli sadaka vermek, kötü ölümü savan açık sadaka vermektir...”^[92]

10426. *İmam Bakır (a.s), Allah-u Teala'nın, “Eğer sadakayı açıkça verirsiniz o ne güzel...” ayeti hakkında şöyle buyurmuştur:* “Maksat farz olan zekattır.” Ravi şöyle diyor: “Ben: “Eğer onu gizli ve fakirlere verirsiniz” ayetinden maksat nedir?” diye arzedince de şöyle buyurdu: “Bundan maksat da müstehap olan zekattır.” Onlar farzları açık bir şekilde vermeyi ve nafileleri gizlemeyi seviyorlardı.”^[93]

2236. Bölüm

Gece ve Gündüz Verilen Sadakanın Fazileti ve Etkileri

Kur'an:

“Gece gündüz, açık gizli, mallarını infak edenlerin mükâfatlarını Rableri verecektir. Onlara korku yoktur ve onlar üzülmeyeceklerdir.”^[94]

10427. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Gece verilen sadaka rabbın gazab ateşini söndürür, büyük günahları temizler ve hesabı kolaylaştırır. Gündüz verilen sadaka ise malı çoğaltır ve ömrü artırır.”^[95]

10428. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Gündüz verilen sadaka suyun tuzu erittiği gibi günahları eritir ve gece verilen sadaka ise azameti yüce rabbın gazab ateşini söndürür.”^[96]

10429. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Gününe başlayınca sadaka ver ki o günün uğursuzluğunu senden uzaklaştırsın ve akşam olunca da sadaka ver ki o gecenin uğursuzluğunu senden gidersin.”^[97]

10430. *İbn-i Abbas, “Gece ve gündüz infak edenler” ayeti hakkında şöyle buyurmuştur:* “Bu ayet Ali b. Ebi Talib hakkında nazil olmuştur. Müminlerin Emiri'nin dört dirhemi vardı. Bir dirhemini gece infak etti, bir dirhemi gündüz, birini gizli ve birini de açık infak etti.”^[98]

bak. Vesail'uş Şia, 6/278, 14. Bölüm

2237. Bölüm Bollukta ve Darlıkta Sadakaya Teşvik

Kur'an:

“Rabbinizin mağfiretine ve takva sahipleri için hazırlanmış, eni gökler ve yer kadar olan cennete koşuşun.

Onlar bollukta ve darlıkta infak ederler. . .” [\[99\]](#)

-İbn-i Cerir ve İbn-i Ebi Hatem, İbn-i Abbas'tan “Bollukta ve darlıkta infak edenler” ayeti hakkında, “Maksat darlık ve kolaylık zamanıdır” dediğini nakletmişlerdir.”

[\[100\]](#)

-Mecme'ul Beyan'da şöyle yer almıştır: “Ayette geçen (İsra suresi 29) “Serra ve Zerra” kelimelerinin anlamı hakkında iki görüş vardır. Bunlardan biri İbn-i Abbas'ın görüşüdür ve maksadın zenginlik ve fakirlik zamanı olduğunu söylemektedir. İkinci görüş ise hüznün ve sevinç zamanı olduğunu ifade etmektedir. Yani bu haletlerden hiçbirisi hayırlı işlerde malını infak etmesine engel olmamaktadır.” [\[101\]](#)

2238. Bölüm Sadakanın Sınırı

Kur'an:

“Elini boynuna bağlayıp cimri kesilme, büsbütün de açıp tutumsuz olma, yoksa pişman olur, açıkta kalırsın.” [\[102\]](#)

“Ne infak edeceklerini sana sorarlar. De ki: “Affi.” (Orta yolu tutturarak artanı veya malın en iyisini)” [\[103\]](#)

10431. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Sadaka vermekte haddi aşan sadaka vermemiş kimse gibidir.” [\[104\]](#)

10432. İmam Sadık (a.s), Allah-u Teala'nın, “Elini boynuna bağlayıp cimri kesilme, büsbütün de açıp tutumsuz olma, yoksa pişman olur, açıkta kalırsın” ayeti hakkında şöyle buyurmuştur: “Ayette geçen ihsar yoksulluk anlamındadır.” [\[105\]](#)

10433. Resulullah (s.a.a), Ali'ye (a.s) yaptığı tavsiyesinde şöyle buyurmuştur: “Sadaka, gücün olduğu kadarıyla bağışlayan ve israf etmediğin halde, “İsraf ettim” demendir.” [\[106\]](#)

10434. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “İnfak ediniz, bağışta bulununuz ve hesaplamayınız ki şüphesiz hakkınızda hesaplanır ve cimrilik etmeyiniz ki hakkınızda cimrilik edilir.” [\[107\]](#)

10435. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Eğer birisi varını yoğunu Allah'ın yollarından birinde infak ederse beğenilir ve başarılı bir iş yapmamıştır. Nitekim Allah-u Teala şöyle buyurmamış mıdır: “Ellerinizi kendinizi tehlikeye atmayın ve iyilik edin ki şüphesiz Allah iyilik edenleri sever.” İyilik edenlerden maksat orta yollu olanlardır.” [\[108\]](#)

10436. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Kardeşin için sana olan zararı kendisine olan faydasından daha çok olan bir işe girişme.” [\[109\]](#)

10437. İmam Kazım (a.s) şöyle buyurmuştur: “Kendinden, kardeşlerine senin için zararı, onun için olan faydasından daha çok olacak bir şekilde bağışlama.” [\[110\]](#)

10438. İbn-i Abbas şöyle diyor: “Allah yolunda infak emri nazil olunca bir grup ashap Allah Resulü'nün (s.a.a) yanına gelerek şöyle arz ettiler: “Bu mallarımızdan infak etmemiz gereken şeyin ne olduğunu bilmiyoruz. Ondan hangi şeyi infak edelim?” Bunun üzerine Allah şu ayeti nazil buyurdu: “Senden infakın ne olduğunu söylüyorlar. De ki fazlasını” Peygamber (s.a.a) bu ayet nazil olmadan önce artık sadaka verecek bir şey bulamayınca kadar infakta bulunuyor ve yediği her yemekten bir miktarını sadaka veriyordu.” [\[111\]](#)

bak. 440. Konu, el-İktisad; el-İsraf, 180. Bölüm

2239. Bölüm

Sadakaları Elden Ele Vermenin Sevabı

10439. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Herkim sadakayı muhtaç birine ulaştırırsa o sadakanın sahibinin sevabını elde eder ve sadaka sahibinin sevabından da bir şey eksilmez.”^[112]

10440. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her kim fakir birisi için sadaka toplarsa sadaka veren kimsenin sevabını elde eder. Eğer kırk bin kişi bu sadakayı elden ele dolaştırır ve sonra fakire verirse onların tümüne kamil bir sevap verilir.”^[113]

10441. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Eğer sadakanın sevabı seksen el dolaşacak olursa yine de tümü sevap görür ve sadaka sahibinin sevabından da hiçbir şey eksilmez.”^[114]

10442. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Eğer sadaka yetmiş bin kişi arasında elden ele dolaşsa, yine de en sonuncusunun sevabı baştakinin sevabı gibidir.”^[115]

bak. el-Bihar, 96/175, 20. Bölüm

2240. Bölüm

Sadakanın Harca Yerleri

Kur'an:

“(İnfaklarınızı) Allah yolunda mahsur kalanlara, yeryüzünde kazanç için dolaşamayanlara, hayalarından dolayı, kendilerini tanımayanların zengin saydıkları yoksullara verin. Onları yüzlerinden tanırsın, insanlardan yüz­süz­lük ederek bir şey istemezler.”^[116]

10443. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Miskin insan ondan bundan bir iki öğün yemek veya bir iki lokma ekmek alan kimse değildir. Mal biriktirmek için insanlara avuç açan kimseye o mal, alevlenen kızdırılmış bir taş gibidir. O halde herkim isterse o az malla yetinsin (ve insanlara el açmasın) ve her kim de isterse (dilencilik yoluyla) malını çoğaltsın.”^[117]

10444. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Miskin insan ne gezinen dilencidir ve ne de bir iki hurma veya bir iki lokma ekmek alan kimse. Miskin nefis izzet ve yüceliği bulunan yoksun kimsedir. Öyle ki asla insanlara el açmaz ve hiç kimse onun fakir olduğunu anlamaz ki ona sadaka versin.”^[118]

10445. *İmam Sadık (a.s), kendisine, “Evin kapısını çalan kimseye sadaka vermek gerekir mi yoksa ondan esirgemek mi gerekir ve onu (sadakayı) akrabalara mı vermek icab eder?” diye sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Onlara (kapıya gelen dilencilere) vermeyin. Sadakaları fakir akrabalarınıza gönderin ki bu işin sevabı daha çoktur.”^[119]

10446. *İmam Kazım (a.s), kendisine yolda dilenen kimseye yardım hususunda mektup yazan birine şöyle cevap vermiştir:* “Herkim Nasibi birine (Ehl-i Beyt düşmanına) sadaka verir ve yardımda bulunursa o sadaka kendisi için sevap değil, günah olur. Ama mezhebinden ve durumundan haberdar olmadığı birine sadaka versen daha iyidir ve sevabı daha fazladır. Bundan da öte haline acıdığı, kendisine merhamet ettiği ve inancını ve mezhebinin bilmenin mümkün olmadığı kimseye sadaka vermenin Allah'ın izniyle hiçbir sakıncası yoktur.”^[120]

10447. *İmam Sadık (a.s), Allah-u Teala'nın “Dilenen ve mahrum için” ayeti hakkında şöyle buyurmuştur:* “Mahrum, alışverişte hiçbir şeyden nasiplenmeyen rıziksız kimse demektir.”^[121]

10448. *İmam Bakır (a.s) ve İmam Sadık (a.s) hakeza bu ayet hakkında şöyle buyurmuşlardır:* “Mahrum kimseden maksat akli açıdan müşkülü olmayan ama (her ne kadar çalışsa da ve zahmet çekse de) rızık kapısı açılmayan kimsedir.”^[122]

bak. Ez-Zekat, 1575. Bölüm

el- Fakr, 3235. Bölüm

Es-Sual, 1712. Bölüm

2241. Bölüm

Sadakaya Müstahak Olmayan Kimse

10449. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Sadaka ne zengin için helaldir ve ne de salim ve güçlü olan kimse için. Sadece şiddetli bir fakirliğe veya korkunç bir borca müptela olan kimseye helaldir. Herkim varlığını artırmak için insanlara avucunu açarsa kıyamet günü o mal yüzünde bir sıyrık ve yuttuğu kızdırılmış bir taşa dönüşür. O halde herkim isterse fakirlikle yetinsin. Herkim de isterse (dilenerek) malını çoğaltsın.”^[123]

10450. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sadaka (zekat) sanat sahibi veya sağlam ve güçlü bir bünyesi olan kimse için helal değildir. O halde sadaka almaktan sakının.”^[124]

Ben diyorum ki: “Seduk (r. a) Men la Yehzuruh’ul Fakih kitabında şöyle nakletmiştir: “Rivayet edildiği üzere İmam Sadık’a (a.s) şöyle arz edildi: Halk Allah Resulü’nden (s.a.a) şöyle buyurduğunu rivayet etmektedir: “Sadaka zengin olan ve sağlam ve güçlü bir bünyeye sahip bulunan kimseye helal değildir.” İmam Sadık (a.s) şöyle buyurdu: “Allah Resulü ‘İhtiyaçsız kimseye haramdır’ diye buyurmuştur ama, “Sağlam ve güçlü bir bünyeye sahip olan kimseye” diye buyurmamıştır.”^[125]

2242. Bölüm

Sadakanın Afetleri

Kur’an:

“Güzel bir söz ve bağışlama, peşinden incitme gelen sadakadan daha iyidir. Allah zengindir, hilim sahibidir. . Ey iman edenler! Allah’a ve ahiret gününe inanmayıp, insanlara gösteriş için malını infak eden kimse gibi, sadakalarınızı başa kakma ve incitmek suretiyle boşa çıkarmayın. Onun durumu, üzerinde toprak bulunan kayanın durumu gibidir; üzerine sağanak yağmur yağdığında onu çıplak bir kaya haline getirivermiştir.

Kazandıklarından hiçbir şey elde edemezler. Allah küfreden kimseleri hidayet etmez.”^[126]

“Yaptığın iyiliği çok görerek başa kakma.”^[127]

10451. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Minnet etmemek ihsanın süsüdür.”^[128]

10452. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Minnet etmek iyiliği ortadan kaldırır.”^[129]

10453. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Bağışlamak tabiatın yüceliğindendir. Minnet etmek ise iyiliği yok eder.”^[130]

10454. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Şu üç kimseyle aziz ve celil olan Allah konuşmaz: “Verdiği her şeyde minnet eden, elbisesini yerde süren (tekebbürden kinayedir) ve yalan yere yemin ederek malını satan kimse ile.”^[131]

10455. *İmam Ali (a.s) Malik Eşter’e yazdığı mektupta şöyle buyurmuştur:* “Halka karşı yaptığın iyiliği başlarına kakarak, onları minnet altında bırakmaktan ve yaptığını olduğundan çok gösterip övünmeye kalkışmaktan sakın. Söz verince sözünden dönme. Yaptığıyla kişiyi minnet altında bırakmak, ihsanı yokeder. Yaptığını çok görüp onunla övünmek, hakkın nurunu götürür.”^[132]

10456. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Eğer birine iyilik edersen fazla minnet ederek ve yüzüne vurarak bu iyiliğini yok etme. Aksine daha iyi bir iyilikle devam ettir. Zira bu iş senin ahlakın için daha güzeldir. Ahiret sevabını da daha farz kılar.”^[133]

10457. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Hiçbir beklenti içinde olmaksızın sadaka veriniz. Zira beklenti içinde olmak sadakayı yok eder.”^[134]

bak. Vesail’u’s Şia, 6/316, 37. Bölüm

el-Amel (1), 2947. Bölüm

el-İnfak, 3948. Bölüm

2243. Bölüm Bağışta Bulunmanın Adabı

10458. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “(İhsan ve bağışta) savsaklamak ruhun işkencesidir.”^[135]

10459. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Savsaklamak ve minnet etmek ihsanı tatsız kılar.”^[136]

10460. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Bugün yarın diye savsaklamak iki esirgemedenden biridir.”^[137]

10461. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Bağışta bulunmanın afeti bugün yarın diye savsaklamaktır.”^[138]

10462. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Vadettiği şeyi yerine getirmeyi erteleyen kimse (gerçekte) onu yerine getirmemiştir.”^[139]

10463. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Halktan iyiliğe en layık olan kimse kendisine vadettiğin ihsanı ertelediğinde sabreden, vadedileni yapamayınca mazur gören ve kendisine bağışta bulunulduğunda ise teşekkür eden kimsedir.”^[140]

10464. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “En kötü bağış ertelenerek yapılan ve ardından minnet edilen bağıştır.”^[141]

2244. Bölüm Kafirin Sadakası

10465. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Müminin sadakası ateş karşısında büyük bir kalkan ve örtüdür. Kafirin sadakası ise malını yok olmaktan korur, karşılığı kendisine bu dünyada verilir ve bedenindeki hastalıkları uzaklaştırır. Ama ahirette hiçbir nasibi yoktur.”^[142]

bak. el-İhsan, 872. Bölüm

2245. Bölüm Günahkara Onu Gunahtan Korumak İçin Sadaka Vermek

10466. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Birisi, “Bu gece kesin olarak sadaka vereceğim” diyerek dışarı çıktı. Elindeki sadakayı bir hırsıza verdi. Ertesi gün insanlar onun hırsıza sadaka verdiğini dile getirdiler. O şöyle dedi: “Allah’ım! Sadakam hırsızın eline geçtiği için sana şükrediyorum. Bu gece yine sadaka vereceğim.” Bunun üzerine dışarı çıktı ve sadakasını zinakar bir kadına verdi. Sabah olunca insanlar yine kötü birine sadaka verdiğini dile getirdiler. O yine şöyle dedi: “Allah’ım! Sadakamın kötü bir kadının eline geçmesinden dolayı sana şükrederim. Bugün de yine sadaka vereceğim.” Ardından dışarı çıktı ve sadakasını bir zengine verdi. Yine sabah olunca insanlar onun zengine verdiği sadakayı dile getirdiler. O şahıs yine şöyle dedi: “Allah’ım! Sadakam bir hırsıza, kötü bir kadına ve zengine ulaştığı için sana şükrederim.” Bunun üzerine kendisine şöyle ilham edildi: “Sadakanın hırsızın eline geçmesi onu hırsızlıktan vazgeçirmek içindi. Kötü kadının eline verilen sadaka ise onu zinadan korumak içindi. Zengine verilen sadaka ise ibret alması ve Allah’ın kendisine bağışladığı şeyleri infak etmesi içindi.”^[143]

293. Konu

es-Sırat

Sırat

☞ *Bihar, 8/64, 22. bölüm; es-Sırat*

☞ *Bihar, 8/70; Beyan lil müfîd fi me'na sırat*

☞ *Şerb-i Nebc'ül-Belağ'a-i İbn-i Ebi'l-Hadid, 6/264; Beyan-i li İbn-i Ebi'l-Hadid fi me'nab'us Sırat*

bak.

☞ *218. konu, es-Sebil*

☞ *Şuar, 2031. bölüm; emsal, 3599. bölüm*

2246. Bölüm

Sırat

Kur'an:

“Doğrusu Rabbin (her an) gözetlemededir.” [\[144\]](#)

10467. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Biliniz ki geçişiniz sırattan, sürçme yerlerinden, sürçme korkularından ve birbiri ardınca sürekli dehşetlerindendir.” [\[145\]](#)

10468. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz sırat cehennem üzerine kurulmuştur ve (ayakları) kaydırıcıdır.” [\[146\]](#)
bak. 2252. Bölüm

2247. Bölüm

Doğru Yol

Kur'an:

“Bizleri doğru yola hidayet et.” [\[147\]](#)

10469. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanlar sağa sola saptılar. Ama biz ve Şiilerimiz doğru yola hidayet olduk.” [\[148\]](#)

10470. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sağ ve sol sapıklık yoludur. Doğru yol, orta yoldur. Kur'an ve peygamberlik eserleri (sünneti) de ona götürür. Sünnete ulaşmak ve hayırlı akibet bu yoldan gitmekle mümkündür.” [\[149\]](#)

10471. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Olgunluk yolunu terkederek azgınlık yoluyla sağı solu tuttular.” [\[150\]](#)

10472. *İmam Ali (a.s) İmamlar'ın (a.s) sıfatı hakkında şöyle buyurmuştur:* “Çöllerde insanlara yol gösteren kılavuzlar makamında olmuşlardır. Kim orta hedefi tutturmuşsa onu o yolda gitmeye teşvik etmiş ve kurtuluşla müjdelemişlerdir. Kim de sağa sola

yönelmişse, onun gidişatını kınamışlar ve helak olmaktan sakındırmışlardır.”^[151]

2248. Bölüm Kur'an ve Doğru Yol

Kur'an:

“Bizleri doğru yola hidayet et. Kendilerine nimet ve ikramda bulunduğun kimselerin yoluna; gazaba uğramışların ve sapmışların yoluna değil!”^[152]

“Kim Allah'a ve Peygambere itaat ederse, işte onlar Allah'ın nimetine eriştiği peygamberlerle, dosdoğru olanlar, şehitler ve iyilerle berâberdirler. Onlar ne iyi arkadaşlardır!”^[153]

2249. Bölüm Doğru Yolun Anlamı

Kur'an:

“Şüphesiz Allah benim de Rabbim, sizin de Rabbinizdir. O'na kulluk edin; bu doğru yoldur.”^[154]

“Allah'ın ayetleri size okunur, aranızda da peygamberi bulunurken nasıl küfredersiniz? Kim Allah'a sarılırsa şüphesiz doğru yola hidayete olur.”^[155]

“Rabbinin, dosdoğru yolu işte budur. İbret alan kimselere ayetleri uzun uzadıya açıkladık.”^[156]

bak. En'am, 153, 161, Hud, 56; Hicr, 41; Meryem, 36; Ya-Sin, 61; Zübruf, 61, 64;

bak. el-Emsal, 3599. Bölüm

10473. *İmam Askeri (a.s), Allah-u Teala'nın, “Bizleri doğru yola hidayet et” ayeti hakkında şöyle buyurmuştur:* “İnsan şöyle der: “Ömrümüzün geçen günlerinde sana itaat edelim diye bağışta bulunduğun başarıyı bizlere devam ettir ki ömrümüzün kalan günlerinde de sana itaat edelim. Doğru yol iki tanedir: Dünyada olan ve ahirette olan. Dünyada olan doğru yol ifrat ve tefritten uzak olan orta yoldur. Batıl yola en küçük bir sapması yoktur. Ahirette olan doğru yol ise müminlerin cennete doğru koyulduğu yoldur ve o yol dosdoğru bir yoldur.”^[157]

10474. *İmam Sadık (a.s), sıratın anlamı hakkında şöyle buyurmuştur:* “Sırat aziz ve celil olan Allah'ı tanıma yoludur ve bu yol iki çeşittir: Bir sırat dünyadadır ve bir sırat ahirettedir. Dünya sıratı itaatı farz olan imamdır. Herkim dünyada onu tanır ve yol göstericiliğine uyarsa cehennem üzerine kurulu bir köprü olan sıratı geçer.”^[158]

10475. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Doğru yol Müminlerin Emiri Ali'dir (a.s).”^[159]

10476. *İmam Seccad (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Doğru yol bizleriz ve ilminin sır yerleri bizleriz.”^[160]

10477. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah'ın sırat-i müstakimi, O'nun kopmaz ve sağlam kulpu benim.”^[161]

10478. *İmam Sadık (a.s), Allah-u Teala'nın, “bizleri doğru yola hidayet et” ayeti hakkında şöyle buyurmuştur:* “Bizleri doğru yoluna hidayet et, bizleri muhabbetine götüren ve cennete ulaştıran yolu kat etmeye hidayet et ki nefsimizin heva ve heveslerine uymayalım ve helak olmayalım.”^[162]

10479. *Resulullah (s.a.a), hakeza bu ayet hakkında şöyle buyurmuştur:* “Bizleri sırat-i müstakime, yani İslam dinine irşad et. Zira İslam'dan başka hiçbir din doğru değildir. Çünkü onda tevhid ve tek olan Allah'a tapma diye bir şey yoktur. “**Kendisine nimet verdiklerinin yoluna**” yani Allah'ın kendilerine İslam ve nübüvvet bağışında bulunduğu Peygamberler ve müminlerin yoluna. “**Gazaba uğrayanların değil**” bizleri gazap ettiği Yahudilerin dinine değil “**Sapmışların değil**” yani Hristiyanların değil.”^[163]

2250. Bölüm Sıratın Özellikleri

10480. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sırat kıldan ince ve kılıcın ağzından daha keskindir.”^[164]

10481. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Sırat kıldan daha ince ve kılıçtan daha keskindir.”^[165]

10482. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Cehennem üzerinde kıldan daha ince ve kılıçtan daha keskin köprü vardır.”^[166]

2251. Bölüm Sırat Ayağın Sabit Olmasına Sebep Olan Şeyler

10483. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Sırat üzerinde ayağı en sabit olanınız Ehl-i Beyt’imi en çok seveninizdir.”^[167]

10484. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Ey Ali! Kıyamet günü olunca ben, sen ve Cebrail Sırat üzerinde otururuz.

Sıratın sadece senin velayet dosyanı taşıyan kimseler geçebilir.”^[168]

10485. *Resulullah (s.a.a), Ali’ye (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Senin sevginin kalbinde yer ettiği her müminin ayağı sırat üzerinde titreyince, sabitleşir ve Allah sana olan muhabbeti sebebiyle onu cennete götürür.”^[169]

bak. 92. Konu, el-Mehebət (4)

2252. Bölüm Sırat Köprüleri

Kur’an:

“Doğrusu Rabbin (hep) gözetlemededir.”^[170]

10486. *İmam Sadık (a.s), azîz ve celil olan Allah’ın, “Doğrusu Rabbin (hep) gözetlemededir” ayeti hakkında şöyle buyurmuştur:* “Ayette geçen Mirsad kelimesi sırat üzerinde bir köprü’nün adıdır. Oradan boynunda kul hakkı olan hiç kimse geçemez.”^[171]

10487. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Sırat cehennem’in üzerine kurulur. . . Onun üzerinde üç köprü vardır: Onların birinin üzerinde emanettarlık ve akrabalık vardır. İkincisinin üzerinde namaz, üçüncüsünün üzerinde ise alemlerin rabbi olan ve kendisinden başka ilah bulunmayan rabbin adaleti vardır.”^[172]

2253. Bölüm Sıratın Geçen İnsanların Kısımları

10488. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanlar Sıratın geçerken kaç guruba ayrılır: ... Bazıları şimşek gibi geçer, bazıları at gibi koşar, bazıları yüz üstü sürünür, bazıları asılı halde geçer ve ateş bedeninin bir miktarını sarmış, bir miktarını ise bırakmıştır.”^[173]

10489. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “İnsanlar Sırat üzerindedir. Kimisi asılır, kiminin de sürçer, kimisi ayakları sabit kalır.”^[174]

10490. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Sıratın geçerken bazı insanlar şimşek gibi geçer. Bazıları göz açıp kapatıncaya kadar geçerler, bazıları atlar ve develer gibi koşarak geçer. Bazıları ayakları bağlı kimseler gibi geçer. O halde bir grubu kesin kurtuluşa erer, bir grubu kanlı ve yaralı bir şekilde yavaşça geçer ve bir kısmı da oraya (cehenneme) düşer.”^[175]

10491. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Bir grup insan sıratın şimşek gibi geçer, bir grubu rüzgar gibi. Bir gruba

ayaklarının önünü apaçık görsünler diye nur verilir. Bir grub elleri ve ayakları üzerinde yürüyerek geçer ve yaptıkları günah sebebiyle ateş bedenlerinin bir kısmını kaplar.”^[176]

10492. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Abdesti tam al ki sıratı bulutlar gibi geçesin.”^[177]

10493. *Musa (a.s) bir duasında şöyle arzetti:* “Allah’ım! Senin hikmetini açıkta ve gizlide tilavet eden kimsenin sevabı nedir?”

Allah şöyle buyurdu: “Ey Musa! Sırat’tan şimşek gibi geçip gider.”^[178]

294. Konu

es-Siğir

Çocukluk

bak.

☞ 255. konu, eş-Şibab; 559. konu, el-Veled ve'l-Valid; el-Hıfz, 876. bölüm

2254. Bölüm

Çocukluk

10494. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim küçüklükte sıkıntı çekmezse büyüklük çağında yüceliğe erişemez.”^[179]

10495. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim küçüklükte sorarsa, büyüklük çağında da cevap verir.”^[180]

10496. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim küçüklükte öğrenmezse büyüklük çağında ilerleyemez.”^[181]

10497. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Çocuğun çocukluk dönemindeki yaramazlığı büyüklük çağında aklının artmasına sebep olur.”^[182]

10498. *İmam Kazım (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Çocuğun küçük yaşta yaramazlığı beğenilmiştir. Zira bu kimse büyüklük çağında yumuşak huylu olur.”^[183]

10499. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Cahil, yaşlı da olsa çocuktur, bilgin ise genç bile olsa büyüktür.”^[184]

bak. el-Valid ve'l Veled, 4212. Bölüm

295. Konu

el-Musafehe Tokalaşmak

- ☞ *Bihar*, 76/19, 100. bölüm; *el-Musafehe ve'l-Muanike ve't-Tekbil*
- ☞ *Kenẓ'ul Ummal*, 9/130, 133, 220; *Musafehe*
- ☞ *Vesail'uş Şia*, 8/554, 126 ve 127. bölüm; *İstihbab'ut-Teslim ve'l-Musafehe inde'l-Mulakat*

2255. Bölüm Tokalaşmak

10500. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Birbirinizle karşılaştığınızda selam vererek ve tokalaşarak karşılaştığınız ve birbirinizden ayrıldığınızda da mağfiret dileyerek ayrılınız.”^[185]

10501. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Müslümanlar Allah Resulü (s.a.a) ile birlikte savaşa çıktıkları zaman ağaçlık bir yerden geçerek ardından açık bir alana çıktıklarında birbirlerine bakıyor ve tokalaşıyorlardı.”^[186]

10502. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah Resulü (s.a.a) biriyle tokalaştığınızda asla o elini elinden çekmedikçe asla elini onun elinden geri çekmezdi.”^[187]

2256. Bölüm Kin ve Düşmanlığın Kaldırılmasında Tokalaşmanın Rolü

10503. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Tokalaşın zira tokalaşmak kin ve düşmanlığı ortadan kaldırır.”^[188]

10504. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Tokalaşın, zira tokalaşmak kini ortadan kaldırır.”^[189]

2257. Bölüm

Tokalaşmanın Günahları Yok Etmedeki Rolü

10505. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Mümin müminle tokalaşınca günahları temizlenmiş bir halde birbirinden ayrılırlar.”^[190]

10506. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kardeşlerinle görüşünce tokalaşın, sevgi izharında bulunun ve güler yüzlü davranın (ki) birbirinizden ayrılınca bütün günahlarınız yok olur gider.”^[191]

10507. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsan arkadaşıyla tokalaşırsa elini tutan kimsenin sevabı elini bırakan kimsenin sevabından daha fazladır. Biliniz ki onların günahları hiçbir günah kalmayıncaya kadar dökülür gider.”^[192]

2258. Bölüm

Kadınla Tokalaşmaktan Sakınmak

10508. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Kadının namahrem erkekle elbisesinin altından başka bir şekilde (çıplak bir elle) tokalaşması caiz değildir. Ve aynı şekilde sadece elbisesinin altından biat edebilir.”^[193]

10509. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz ben kadınlarla tokalaşmam.”^[194]

10510. *İmam Sadık (a.s), yabancı kadınlarla tokalaşmak hakkında sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Hayır caiz değildir, sadece elbisesinin altından.”^[195]

10511. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Evlenilmesi helal olan kadınla (namahrem bir kadınla) tokalaşmak elbisesinin altından olmaksızın caiz değildir. Bu taktirde de elini sıkması gerekir.”^[196]

bak. 53. Konu, el-Bey'at

Vesail'uş Şia, 14/ 151, 115. Bölüm

2259. Bölüm

Düşmanla Tokalaşmaya Teşvik

10512. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Düşmanıyla her ne kadar hoşlanmasa da tokalaş. Zira bu aziz ve celil olan Allah'ın kullarına emrettiği bir şeydir. O (Allah) şöyle buyurmuştur: **“Sen, fenalığı en güzel şekilde sav; o zaman, seninle arasında düşmanlık bulunan kişinin yakın bir dost gibi olduğunu görürsün. Bu, ancak sabredenlere vergidir; bu ancak o büyük hazzı tadanlara vergidir.”** Düşman için onun hakkında Allah'ın emri üzere amel etmenden daha şiddetli bir şey yoktur.”^[197]

296. Konu

es-Sulh

Barış (1)

Savaşta Barış

☞ *Bihar*, 44/1; 18. bölüm; *İllet'ulleti min ecliba salib'ul İmam Hasan (a.s) Muaviye*
☞ *Bihar*, 44/33, 19. bölüm; *Keyfiyet'ul Mesalihe*

bak.
☞ *Harb*, 752. bölüm

2260. Bölüm

Barış

Kur'an:

“Eğer onlar barışa yanaşırlarsa, sen de yanaş ve Allah'a güven. O, şüphesiz işitir ve bilir.” [\[198\]](#)

10513. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ben barışı İslam'ın gevşemesine sebep olmadığı taktirde savaştan daha etkili gördüm.” [\[199\]](#)

10514. *İmam Ali (a.s), Mısır'a vali tayin ettiğinde Malik Eşter'e yazdığı mektubunda şöyle buyurmuştur:* “Düşmanın sizi Allah'ın hoşnutluğuna ulaştıracak barış teklif ederse kabul et. Çünkü barışta, ordun için huzur ve genişlik; sıkıntıların için rahatlık ve kurtuluş; şehirlerin için emniyet vardır. Fakat, barış yaptıktan sonra düşmanına karşı her yönüyle uyanık ol, ondan kork ve tetikte bulun; çünkü düşman çoğu kez gafıl avlamak için yaklaşır. Öyleyse tedbirini al, bu hususta hüsn-ü zan beslemeyi de bir kenara bırak.” [\[200\]](#)

bak. 2264. Bölüm

2261. Bölüm

İmam Hasan'ın (a.s) Barışı

10515. *İmam Ali (a.s), İbn-i Mülcem tarafından yaralandıktan sonra oğlu Hasan'a yaptığı tavsiyesinde şöyle buyurmuştur:* “Bil ki Muaviye bana muhalefet ettiği gibi sana da muhalefet edecektir. O halde onunla barışacak olursan Beni Zemere ve Beni Eşce' ile anlaşılan ceddine uymuş olursun. Eğer düşmanıyla savaşmak istersen (bil ki) babanın takipçilerinin sahip olduğu vefadarlık ve salahiyyete senin takipçilerin sahip olmayacaktır.” [\[201\]](#)

10516. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz Hasan b. Ali'nin (a.s) canına kastedilince ve insanlar kendisi hakkında de ihtilafa düşünce o işi Muaviye'ye bıraktı. Bunun üzerine taraftarları ona şöyle selam verdiler: “Selam olsun sana ey Müminleri hor kılan!” O şöyle buyurdu: “Ben müminleri hor kılan değilim. Belki müminlere izzet verenim. Ama sizlerin düşman karşısında gücünüzün olmadığını görünce işi ona bıraktım ki ben ve sizler sahiplerine kalsın diye gemiyi delen Alim (Hızır) gibi aralarında kalalım. Ben ve sizlerin (hikayesi) işte böyledir ta ki onlar arasında baki kalalım.” [\[202\]](#)

297. Konu

es-Sulh

Barış (2)

İnsanları Barıştırmak

☞ *Bihar*, 76/43, 101. bölüm; *İslah beyn'en-Nas*

☞ *Vesail'us Şia*, 13/161, *Kitab'us Sulh*

bak.

☞ 270. konu, *eş-Şefaet (1)*

2262. Bölüm

İnsanları Barıştırmamanın Önemi

Kur'an:

“Kim iyi bir işte aracılık ederse, ona onun sevabından bir pay vardır; kim de kötü bir şeyde aracılık yaparsa, ona o kötülükten bir hisse vardır. Allah, her şeyin karşılığını verir.” [\[203\]](#)

“Sana, ganimetlere dair soru sorarlar, de ki: “Ganimetler Allah'ın ve Peygamberindir. İnaniyorsanız Allah'tan sakının, aranızdaki münasebetleri düzeltin, Allah'a ve Peygamberine itaat edin.” [\[204\]](#)

“Şüphesiz müminler birbiri ile kardeştir öyle ise kardeşlerinizin arasını düzeltin; Allah'tan sakının ki size acısın.” [\[205\]](#)

“Ancak sadaka vermeyi yahut iyilik yapmayı ve insanların arasını düzeltmeyi gözeten kimseler müstesna, onların gizli toplantılarının çoğunda hayır yoktur. Bunları, Allah'ın rızasını kazanmak için yapana büyük ecir vereceğiz.” [\[206\]](#)

10517. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur*: “Sizlere namazdan, oruçtan ve sadakadan (zekattan) daha faziletli bir şeyi haber vermeyeyim mi? O şey insanların arasını ıslah etmektir. Zira insanlar arasındaki ilişkilerin bozulması helak edici ve dini yok edicidir.” [\[207\]](#)

10518. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Birbirleriyle ihtilafa düşüp düşmanlık ettiğinde insanların arasını ıslah etmek ve birbirinden uzaklaştığında onları birbirine yakınlaştırmak Allah’ın sevdiği bir sadakadır.”^[208]

10519. *İmam Sadık (a.s), Mufazzal’a şöyle buyurmuştur:* “Şialarımızdan iki kişinin çekiştiğini görürsen benim malımdan fidye ver. (yani hakkında çekiştikleri miktarı onlara vererek aralarını ıslah et)”^[209]

10520. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Ey Eba Eyyüb! Sana Allah ve Resulü’nün sevdiği sadakayı haber vermeyeyim mi? (O sadaka şudur ki:) İnsanlar birbirine karşı kötü olduğunda ve birbirinden uzaklaştığında onların arasını ıslah etmendir.”^[210]

10521. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İman ve takva sahiplerinin arasını ıslah etmek yolunda sabit kal.”^[211]

10522. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsan yığınlarını ıslah etmek için çalışmak saadetin kemalindendir.”^[212]

10523. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim zıtların barışını elde ederse hedefine ulaşmış olur.”^[213]

bak. Vesail’uş Şia, 13/161, 1. Bölüm

2263. Bölüm

Barıştırmak İçin Yalan Söylemenin Caiz Oluşu

Kur’an:

“İyi olmanız, insanların arasını düzeltmeniz, günden gün sakınmanız ve hususunda, Allah'a yaptığınız yeminleri engel kılmayın, Allah işitir ve bilir.”^[214]

10524. *İmam Sadık (a.s), Allah-u Teala’nın, “Allah'a yaptığınız yeminleri engel kılmayın” ayeti hakkında şöyle buyurmuştur:*

“Senden iki kişinin arasını ıslah etmen istenince, “Bu işi yapmamaya Allah’a yemin ettim” deme.”^[215]

10525. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Barıştıran kimse yalancı değildir.”^[216]

10526. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Söz üç kısımdır: Doğru, yalan ve insanları barıştırmak için söylenen...Birinin, kulağına gittiği takdirde rahatsız olacağı bir söz işitiyorsun. O diğerini gördüğünde duyduğunun aksine ona şöyle diyorsun:

“Falan kimseden senin iyiliğin hakkında şöyle dediğini işittim.”^[217]

bak. Vesail’uş Şia, 13/163, 2. Bölüm

el-Kizb, 3466. Bölüm

2264. Bölüm

Caiz Olmayan Barış

10527. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Haramı helal veya helalı haram kılan şey dışında Müslümanlar arasında barışın kurulması gerekir.”^[218]

bak. 2260. Bölüm

298. Konu

es-Selat Namaz

- ☞ *Bihar*, 82/188-373 ve c. 83-91; *Kitab'us Selat*
- ☞ *Vesail'uş Şia*, 3, 4, 5; *Kitab'us Selat*
- ☞ *Kenẓ'ul Ummal*, 7/53, *es-Selat*
- ☞ *Kenẓ'ul Ummal*, 7/275-839, 8/3-441; *Kitab'us Selat*

bak.

- ☞ *Eẓ-Ziker*, 1337. bölüm

2265. Bölüm Namaz

Kur'an:

“Namazlara ve orta namaza devam edin; gönülden boyun eğerek Allah için namaza durun.” [\[219\]](#)

“Namazı kıldıktan başka, Allah'ı ayakta iken, otururken, yan yatarken de anın. Emniyete kavuştuğunuzda namazı gereğince kılın. Namaz şüphesiz, iman edenlere belirli vakitlerde farz kılınmıştır.” [\[220\]](#)

“Rabbim! Beni ve çocuklarımı namaz kılanlardan eyle. Rabbimiz! Duamı kabul buyur.” [\[221\]](#)

“Ailesine namaz kılmalarını, zekât vermelerini emrederdi. Rabbinin katında hoşnutluğa ermişti.” [\[222\]](#)

10528. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur*: “Namaz dinin şeriatlerindendir (hükümlerinden), aziz ve celil olan rabbin hoşnutluğuna sebep olur ve peygamberlerin metodudur.” [\[223\]](#)

10529. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur*: “En büyük tasan namaz olsun. Zira namaz dini ikrar ettikten sonra İslam'ın başında gelir.” [\[224\]](#)

10530. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur*: “Her şeyin bir yüzü vardır. Dininizin yüzü ise namazdır.” [\[225\]](#)

10531. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Namaz şeytanın saldırıları karşısında bir kaledir.” [\[226\]](#)

10532. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Namaz ilahi rahmeti indirir.” [\[227\]](#)

10533. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Namaz terazidir. Herkim (hakkını) kamil verirse (hak ve sevabını) kamil elde eder.” [\[228\]](#)

10534. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Aziz ve celil olan Allah nezdinde işlerin en sevimlisi namazdır ve namaz peygamberlerin son tavsiyesidir.” [\[229\]](#)

bak. Vesail'uş Şia, 3/25, 10. Bölüm

2266. Bölüm

Namaz Resulullah'ın (s.a.a) Gözünün Nurudur

10535. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Övgüsü yüce olan Allah gözümün nurunu namazda karar kılmış ve namazı bana sevgili kılmıştır ve aç insana yemeği ve susuz insana suyu sevdirdiği gibi. (Şu farkla ki) aç kimse yemek yediğinde doyar ve susuz kimse su içtiğinde suya kanar. Ama ben namaza asla doymuyorum.”^[230]

10536. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah Resulü (s.a.a) akşam yemeğini ve diğer yemekleri namazdan öne geçirmezdi. Namaz vakti geldiğinde adeta ne aile ve ne de şefkatli bir dost tanıyordu.”^[231]

2267. Bölüm

Namaz Takva Sahiplerinin (Allah'a) Yakınlaşma Sebebidir

10537. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Namaz her takva sahibinin Allah'a yakınlaşma sebebidir.”^[232]

10538. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Namaz müminin Allah'a yakınlaşma sebebidir.”^[233]

10539. *İmam Kazım (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Nafile namazlar her müminin Allah'a yakınlaşma sebebidir.”^[234]

10540. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Namaz Allah'a iki yakınlaşma sebebinden en üstünüdür.”^[235]

bak. 435. Konu, el-Mukarrebun; Vesail'uş Şia, 3/30, 12. Bölüm

2268. Bölüm

Namaz Taktir Edilen En Hayırlı Tekliftir

10541. *Resulullah (s.a.a), namaz hakkında soran Ebu Zer'e şöyle buyurmuştur:* “Namaz (Allah tarafından) taktir edilen en iyi tekliftir. İsteyen onu az kılar ve isteyen onu çoğaltır.”^[236]

10542. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah'a itaat, ona yeryüzünde hizmet etmektir. Ona yapılan hiçbir hizmet namaza denk değildir.”^[237]

10543. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sizlere namazı ve namazı gözetmeyi tavsiye ediyorum. Zira namaz en hayırlı iştir ve dininizin direğidir.”^[238]

2269. Bölüm

Allah'ı Tanıdıktan Sonra Namaz En Üstün Ameldir

10544. *İmam Sadık (a.s), kendisine, “Allah'ı tanıdıktan sonra en hayırlı iş nedir?” diye sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Allah'ı tanıdıktan sonra hiçbir şey namaza denk değildir.”^[239]

10545. *İmam Sadık (a.s), kendisine, “Allah nezdinde işlerin en sevimsisi ve en üstünü hangisidir?” diye sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Allah'ı tanıdıktan sonra namazdan daha üstün bir şey tanımıyorum. Görmüyor musun ki salih kul İsa b. Meryem şöyle buyurmuştur: “(Allah) Bana namazı tavsiye etti. . .”^[240]

bak. el-Amel (1), 2945. Bölüm

2270. Bölüm

Namaz Dinin Direğidir

10546. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Namazın örneği, çadırın direği örneğidir. Eğer direk sağlam olursa iplerin,

kazıkların ve çadırın bir faydası olur. Ama eğer direk kırılırsa, ne ip kalır, ne kazık ve ne de çadır fayda verir.”^[241]

10547. İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur: “Namaz dinin direğidir. Namazın örneği çadırın örneği gibidir ki eğer direk sağlam olursa kazıklar ve ipler sağlam kalır. Ama eğer direk eğrilir ve kırılırsa ne sağlam bir kazık kalır ve ne de ip.”^[242]

10548. Lokman (a.s), oğluna öğüt makamında şöyle buyurmuştur: “Oğulcağızım! Namazı ikame et ki Allah’ın dininde namaz çadırın direği gibidir. Eğer direk düz ve sağlam olursa ipler, kazıklar ve çadırın perdesi fayda verir ve eğer direk doğru ve sağlam olmazsa ne kazığın faydası vardır, ne ipin ve ne de çadır perdesinin.”^[243]

10549. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Allah için, Allah için! Namaza dikkat ediniz. Zira namaz dininizin sütunudur.”^[244]

10550. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Namaz dinin sütunudur.”^[245]

bak. Ed-Din, 1299. Bölüm

2271. Bölüm Namaz Çirkin ve Kötü Şeylerden Alıkoyar

Kur'an

“Kitaptan sana vahyolunanı oku; namaz kıl; muhakkak ki namaz çirkin ve kötü şeylerden alıkoyar; Şüphesiz Allah'ı anmak en büyük şeydir! Allah yaptıklarınızı bilir”^[246]

10551. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Herkim namazı kötü ve çirkin işten alıkoymazsa sadece Allah’tan uzaklığını artırır.”^[247]

10552. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Bilin ki namaz yeryüzünde Allah’ın alıkoyucusudur. O halde herkim namazdan ne faydası olduğunu bilmek istiyorsa bir baksın; eğer namaz onu çirkin ve kötü işlerden alıkoymuşsa, alıkoyduğu ölçüde namazdan faydalanmış demektir.”^[248]

10553. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Namaza itaat etmeyen kimse namaz kılmamış sayılır. Namaza itaat etmek ise namazın kendisini çirkin ve kötü işlerden alıkoymasıdır.”^[249]

10554. Resulullah (s.a.a), namaz kıldığı halde kötü işlere bulaşan kimse hakkında şöyle buyurmuştur: “Namazı bir gün onu çirkin işlerinden alıkoyacaktır.” Çok geçmeden o şahıs tövbe etti.”^[250]

10555. Resulullah (s.a.a), gündüz namaz kılıp gece hırsızlık yapan kimse hakkında şöyle buyurmuştur: “Çok geçmeden namazı onu bu işten alıkoyacaktır.”^[251]

2272. Bölüm Namaz Kendinden Önceki Günahları Örtür

10556. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Her ne zaman namaza durur, teveccüh eder, Ümm’ül-Kitabı (fatıha suresini) kendin için mümkün olan diğer bir sureyle okur, sonra rükuya gider, rükuyu kamil bir şekilde eda eder, secdeye gider, teşehhüde oturur ve selam verirken, önceki namazdan bu namaza kadar işlediğin tüm günahlar bağışlanmış olur.”^[252]

10557. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her kim namazı hakkını bilerek yerine getirirse bağışlanmıştır.”^[253]

10558. Resulullah (s.a.a) ashâbıyla bir ağacın gölgesinde oturmuşlardı. Peygamber bir dalı tuttu, salladı ve bir yaprak düştü. Ardından yaptığı işin sebebini ashâbına şöyle buyurdu: “Müslüman bir kul namaza durunca, bu ağacın yapraklarının dökülmesi gibi onun da günahları dökülür.”^[254]

10559. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Allah Resulünden şöyle buyurduğunu işittim: “Allah’ın kitabında en ümit verici ayet şudur: **“Günün iki ucunda ve gecenin bir bölümünde namaz kıl”** ayeti hakkında şöyle buyurdu: “Ey Ali! Beni hak

üzere müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderene andolsun ki sizden biri abdest için kalkınca günahları organlarından yere dökülür. Yüzü ve gönlüyle Allah'a yönelirse, henüz namazı sona ermeden üzerinde hiçbir günah kalmaz ve annesinden doğduğu gün gibi olur. İki namaz arasındaki günahları da temizlenir.” Peygamber böylece sırasıyla beş vakit namazı saydı, daha sonra şöyle buyurdu: “Ey Ali! Ümmetim için beş vakit namaz, sizden birinin evinin kapısından geçen nehir gibidir. Eğer sizden birinin bedeni kirlenir ve günde beş defa o nehirde yıkanır, bedeninde bir kirlilik bulunur mu?” Allah’a yemin olsun ki beş vakit namazın da ümmetim için işte böyle bir hükmü vardır.”^[255]

10560. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Siz (günah ateşinden) yanarsınız. Ama sabah namazı kılınca onu yıkarsınız. Yeniden yanarsınız ve yanarsınız. Ama öğle namazı kılınca onu yıkarsınız sonra yeniden yanarsınız ve yanarsınız. Ama ikinci namazını kılınca onu yıkarsınız. Sonra yeniden yanarsınız ve yanarsınız. Ama akşam namazını kılınca onu yıkarsınız. Sonra yeniden yanarsınız ve yanarsınız. Ama yatsı namazını kılınca onu yıkarsınız. Sonra uyursunuz ve sizlere hiçbir günah yazılmaz ve sizlere kendinizi yıkadığınız müddetçe hiçbir günah yazılmaz.”^[256]

10561. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Her namaz vakti geldiğinde bir münadinin şöyle seslendiğini duydum: “Ey insanoğlu! Kalkınız ve canlarınız için yaktığınız ateşi söndürünüz.” Böylece insanlar kalkarlar, temizlenirler ve bu işleriyle gözlerinin günahları dökülür, namazlarını kılarlar ve iki namaz arasındaki işledikleri tüm günahlar bağışlanır. Sonra yeniden canlarında günah ateşini yakarlar. Öğlen vakti gelince o münadi yeniden şöyle seslenir: “Ey insanlar! Kalkınız ve canlarınız için yaktığınız ateşi söndürünüz.” Sonra kalkar, abdest alır ve namaz kılarlar. İki namaz arasında işledikleri tüm günahlar bağışlanır. İkinci vakti ulaşınca da bu tertiple amel edilir. Akşam namazı ve yatsı namazı olunca da bu tertiple amel edilir.

Sonuçta bağışlanmış bir halde uykuya dalarlar.”^[257]

10562. İmam Ali (a.s) namaza tavsiyede bulunarak şöyle buyurmuştur: “Namaz günahları, yaprakların döküldüğü gibi döker ve iplerin çözüldüğü gibi çözer. Allah Resulü (s.a.a), namazı insanın kapısının önünde akan ve orada gece gündüz beş defa yıkanılan (şifalı) kaynarcalara benzetmiştir. Böyle olan bir kimsede kirden hiç eser kalır mı!”^[258]

10563. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Beş vakit namaz, büyük günahlardan sakındığın taktirde iki namaz arasında işlediğin günahları örter. Allah-u Teala işte bu namaz hakkında şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz iyilikler kötülükleri giderir.”**^[259]

10564. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Eğer sizden birinin kapısının önünden bir nehir akar ve günde beş defa kendisini orada yıkarsa, acaba bedeninde bir kirlilik kalır mı? Namazın örneği de temizleyen nehir örneğidir. İnsan her namaz kıldığında, kendisini üzerinde kalıcı olduğu imandan çıkaran günah dışında her günahı temizlenir.”^[260]

10565. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Kul namaza durup fikri ve kalbi Allah-u Teala’ya teveccüh edince namaz bittiğinde annesinden doğduğu gün gibi olur.”^[261]

10566. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Herkim iki rekat namaz kılar ve bu iki rekat namazda ne söylediğini bilirse işi sona erdiğinde kendisi ile aziz ve celil olan Allah arasında işlediği bütün günahları bağışlanır.”^[262]

bak. Ez-Zenb, 1387. Bölüm

2273. Bölüm Kıyamet Günü Sorulan İlk Şey Namazdır

10567. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Beş vakit namazlara özen gösterin, zira kıyamet günü olunca Allah Tebarek ve Teala kuluna seslenir ve ondan ilk istediği şey namazdır. Eğer onu kamil bir şekilde yerine getirmişse (ne iyi) aksi taktirde ateşe atılır.”^[263]

10568. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Kıyamet günü kulun ilk görülen ameli namazdır. Eğer namaz kabul edilirse diğer amellere bakılır. Aksi taktirde amellerinden hiçbirine bakılmaz.”^[264]

10569. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Dinin direği namazdır ve namaz insan oğlunun bakılan ilk amelidir. Eğer bu doğru olursa diğer amellerine de bakılır. Eğer doğru olmazsa diğer amellerine bakılmaz.”^[265]

10570. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kulun hesaba çekildiği ilk şey namazdır. Eğer namazı kabul edilirse, diğer amelleri de kabul edilir.”^[266]

bak. Kenz'ul Ummal, 7/282, 283; el-Hesab, 833. Bölüm

2274. Bölüm Namazın Hikmeti

10571. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey Allah'ın kulları! Zikri yüce olan Allah'a tevessül edenlerin tevessül ettiği en iyi şey Allah'a, Peygamberlerine ve Allah nezdinden getirdikleri şeye imandır. . . ve namaz kılmaktır. Zira namaz dindir.”^[267]

10572. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Namaz ihlasın sabit olmasına ve kibirden münezzeh olmaya sebep olur.”^[268]

10573. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah imanı, şirki temizlemek ve namazı, kibirden uzak tutmak için farz kılmıştır.”^[269]

10574. *Fatimat'uz-Zebra (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah namazı kibirden münezzeh kılmak için farz kılmıştır.”^[270]

10575. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Cebrail benim yanıma geldi ve şöyle dedi: “Ey Ahmet! İslam on paydır, herkim bu paylardan birine sahip olmazsa mutsuz olur. Bu payların ilki sözden ibaret olan Allah'ın birliğine şهادette bulunmaktır.

İkincisi ise temizlikten ibaret olan namazdır.”^[271]

10576. *İmam Sadık (a.s), “Namaz insanları ibtiyâçlarından alıkoyduğu ve bir çok bedensel zahmetlere düşmesine neden olduğu halde neden farz kılınmıştır?” diye sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Bunun bir takım sebepleri vardır. Eğer sadece dinin gelişi ve kitabın (Kur'an'ın) halk arasındaki varlığıyla iktifa edilseydi ve Peygamberin insanlar arasındaki hatırasını canlı tutacak bir etken olmasaydı, önceki dinlerin takipçilerinin akıbetine düşer olunurdu. Onların da kendileri için bir dini ve kitabı vardı. Bir grubu kendi dinlerine davet ettiler ve bu yolda onlarla savaştılar. Ama onların gidişleriyle dinleri de eskidi ve yok oldu. Allah Tebarek ve Teala öyle istedi ki Müslümanlar Muhammed'in (s.a.a) adını ve dinini unutmasınlar. Bu yüzden namazı kendilerine farz kıldı ki günde beş defa onu hatırlasınlar ve adını dile getsinler. Kendilerinden namaz ve Allah'ın zikri istendi ki Allah'ın zikrinden gafil kalmasınlar, unutmasınlar ve neticede Allah'ın zikri eskiyip yok olmasın.”^[272]

10577. *İmam Rıza (a.s), namazın sebebini beyan makamında şöyle yazmıştır:* “Namaz, aziz ve celil olan Allah'ın rububiyetini ikrar etmek, ortağı olduğunu reddetmek ve azameti yüce cabbar olan Allah'ın karşısında horluk, küçüklük ve huzu içinde durmak (Allah'ın azametini) itiraf etmek, geçmiş günahlarının bağışını dilemek, aziz ve celil olan Allah'ı ululamak için günde beş defa alnını yere dayamaktır. Namaz kulun sürekli Allah'ı hatırlamasına, onu unutmamasına, nankörlüğe ve isyana düşmemesine huşu ve tevazu içinde olmasına, din ve dünyada rağbetli ve artış talep etmesine neden olmaktadır. Bütün bunlardan başka insanın günahlardan sakınmasına, gece gündüz sürekli olarak aziz ve celil olan Allah'ı hatırlamasına sebep olur ta ki kul efendisini, yöneticisini ve yaratıcısını unutmasın, isyan, tuğyan ve aşırılığa yönelmesin. İnsanın Allah'ı zikretmesi, önünde durması, kendisini günahlardan sakındırır ve her türlü fesada engel olur.”^[273]

2275. Bölüm Namaz Kılan Kimsenin Fazileti

10578. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Eğer namaz kılan kimse Allah'ın celalinin onu nasıl kapladığını bilseydi, asla secdeden kafasını kaldırmayı sevmezdi.”^[274]

10579. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Namaz kılan kimse kibleye yönelince kendisinden başka ilah olmayan Rahman da ona yönelir.”^[275]

10580. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Namaz kılan kimseye üç fayda ulaşır: Namaza durduğunda göklerin doruğundan başının tepesine kadar kendisine iyilik dökülür, ayağının altından göklerin doruğuna kadar melekler onu çepeçevre sarar. Ve

bir melek şöyle nida eder: “Ey namaz kılan kimse! Eğer kiminle münacaat ettiğini bilecek olursan asla münacaatını kesmezsin.”^[276]

10581. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Namaz kılan kimsenin üç nasibi vardır: Melekler, ayağının altından göklere doğru onu çepeçevre sarar, başından aşağı iyilik kaplar ve bir melek sağ ve solunda karar kılar. Allah Tebarek ve Teala’dan yüz çevirince ona şöyle buyurur: “Benden daha başka birine mi yöneldin ey insan oğlu?!” Eğer namaz kılan kimse kiminle münacaat ettiğini bilecek olsaydı asla onu kesip atmazdı.”^[277]

10582. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her mümin namaza durunca kendisinden arşa kadar üzerine iyilik dökülür ve kendisine tayin edilen melek şöyle seslenir: “Ey Ademoğlu! Eğer namazdan ne nasipler edindiğini ve kiminle münacaatta bulunduğunu bilecek olursan asla yorulmaz ve yüz çevirmezsin.”^[278]

10583. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Namaz halinde olduğun müddetçe muktedir olan bir sultanın kapısını dövmüş olursun. Herkim bir padişahın evinin kapısını çok çalarsa sonunda o kapı yüzüne açılır.”^[279]

10584. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsan namaza durunca Allah’ın rahmetinin onu çepeçevre sardığını gören İblis kıskançlık içinde ona bakar.”^[280]

10585. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsan namazda olduğu zaman, bedeni, elbisesi ve etrafında olan her şey tesbih eder.”^[281]

2276. Bölüm Namazın Şartları

10586. *İmam Rıza (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Namazın dört bin kapısı (hükmü ve meselesi) vardır.”^[282]

10587. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Namazın dört bin sınırı (ve şartı) vardır.”^[283]

10588. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Namazın, senin riayet etmediğin dört bin haddi ve şartı vardır.”^[284]

10589. *İmam Sadık (a.s), Hammad b. İsa’ya şöyle buyurmuştur:* “Ey Hammad! Güzel namaz kılabiliyor musun?. . . o halde kalk ve namaz kıl.” (Hammad şöyle diyor:) “İmam’ın karşısında kibleye durdum, namaza başladım, rüku ve secdesini yerine getirdim.” İmam şöyle buyurdu: “Ey Hammad! Güzel namaz kılmıyorsun. İnsanın altmış, yetmiş yıl ömür sürdüğü halde kamil şartlarıyla bir namaz kılmaması ne de çirkindir.”^[285]

2277. Bölüm Namazın Adabı

10590. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Ümmetimden iki kişi namaza durur. Her ikisinin de rüku ve secdesi aynıdır. Ama namazları yerden göğe birbirinden farklıdır.”^[286]

10591. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Namaza kalktığın zaman şöyle de: “Allah’ım! Ben Muhammed’i (s.a.a) hacetime vasıta kıldım. Onunla sana yöneldim. O halde onun hürmetine beni dünya ve ahirette kendi nezdinde değerli kıl ve beni dergahına yakınlaştırmış kimselerden kıl. Onun yüzü suyu hürmetine namazımı kabul buyur ve onun hürmetine günahımı bağışla. Onun yüzü suyu hürmetime duama icabet et ki sen bağışlayıcı ve merhamet edicisin.”^[287]

Ben şöyle diyorum: “Namazın zahiri ve batını bir çok adabları vardır ki namazın tamam oluşunda ve kemalinde etkisi vardır. Biz burada onlardan en önemlilerini zikredeceğiz.

2278. Bölüm Namazda Huşu

Kur'an:

“Müminler saadete ermişlerdir. Onlar namazlarında huşu içindedirler.” [\[288\]](#)

10592. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey Kumeyle! Namaz kılman, oruç tutman ve sadaka vermen önemli değildir.

Önemli olan namazın temiz kalple Allah nezdinde beğenilmiş bir amel olarak ve gerçek huşu içinde kılınmasıdır.” [\[289\]](#)

10593. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Namaz kılmaya başlayınca huşu içinde ol ve kalbinle namaza teveccüh et. Zira

Allah-u Teala şöyle buyurmuştur: **“Onlar namazlarında huşu içindedirler”** [\[290\]](#)

10594. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Huşu namazın süsüdür.” [\[291\]](#)

10595. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Namazda huşu içinde olmayan kimsenin namazı namaz değildir.” [\[292\]](#)

bak. el-Bid'e, 331. Bölüm; 140. Konu, el-Huşu'

2279. Bölüm Huşunun Anlamı

10596. *Resulullah (s.a.a), kendisine, “Huşu nedir?” diye sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Namazda huşu içinde olmak kulun tüm kalbiyle rabbine yönelmesidir.” [\[293\]](#)

10597. *İmam Sadık (a.s), Allah-u Teala'nın, “Onlar namazlarında huşu içindedirler” ayeti hakkında şöyle buyurmuştur:* “Huşu namazda gözleri aşağı indirmektir.” [\[294\]](#)

Ben şöyle diyorum: “Tebersi (r. a) Allah-u Teala'nın, “Onlar namazlarında huşu içindedirler” ayeti hakkında şöyle demiştir: “Yani onlar namazda, huşu, tevazu ve alçak gönüllülük içindedirler. Gözlerini secde ettikleri yerden kaldırmazlar, sağa sola bakmazlar. Rivayet edildiği üzere Allah Resulü (s.a.a) namazda sakallarıyla oynayan birini gördü ve şöyle buyurdu: “Bu adamın kalbi huşu içinde olsaydı, şüphesiz endamı ve organları da huşu içinde olurdu.” Bu hadisin de gösterdiği gibi hem kalp huşu içinde olmalı ve hem de organlar. Kalbin huşu içinde olması namaz kılan kimsenin tüm fikrini ve zihnini namaza yöneltmesi, kalbini namaz dışında her şeyden uzak kalmasıdır. Öyle ki namazda ibadet ve mabud dışında hiçbir şey olmamalıdır. Bedenin huşu içinde olması ise gözünü aşağı indirmesi, namaza teveccüh etmesi, o tarafa bu tarafa bakmaktan boş şeylerle (sakal ve benzeri şeyleriyle) oynamaktan sakınmasıdır.” Hakeza şöyle demişlerdir: “Huşu Kur'an-ı

Kerim'de yer aldığı üzere gözün huşu içinde oluşudur. Nitekim, “Gözleri huşu içindedir” ayetinde de bu yer almıştır ve kalp huşusu ki, aziz ve celil olan Allah'ın, “Acaba müminlerin kalplerini Allah'ın zikriyle huşu içinde kılmasının vakti

gelmemiş midir?” ayetinde de bu yer almıştır. Sesin huşu içinde olmasıdır ki, “Sesler rahman olan Allah için huşu içindedir.” Dolayısıyla “fısıltı dışında bir şey duyulmaz” ayetinde de yer almaktadır. Nitekim namazda huşu bu her üç anlamı da ifade etmektedir.”

2280. Bölüm Peygamber'in (s.a.a) Namazda Huşu İçinde Oluşu

10598. *Cafer b. Ali Kumi şöyle diyor:* “Peygamber (s.a.a) namaza durduğunda Allah-u Teala'nın korkusundan yüzünün rengi soluyordu.” [\[298\]](#)

10599. *Ayşe şöyle diyor:* “Resulullah (s.a.a) bizimle sohbet ediyor ve biz de onunla konuşuyorduk. Ama namaz vakti gelince adeta bizi tanımıyordu ve biz de onu tanıyamıyorduk.” [\[299\]](#)

10600. *Cafer b. Ali Kummi şöyle diyor:* “Allah Resulü (s.a.a) namaza durunca bir kenara atılmış elbise halini alıyordu.” [\[300\]](#)

2281. Bölüm

İmam Ali'nin (a.s) Namazda Huşu İçinde Oluşu

10601. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ali namaza kalkınca şöyle buyuruyordu: **“Yüzümü gökleri ve yeri yaratana yönelttim”** ve rengi değişiyordu. Öyle ki bu yüzünde açıkça görülüyordu.”^[301]

10602. *Tefsiri Kuşeyri'de şöyle yer almıştır:* “Ali'nin namaz vakti olunca rengi değişiyor ve kendi kendine titriyordu. Kendisine, “Size ne oldu?” diye arzedilince şöyle buyuruyordu: “Allah-u Teala'nın, göklere, yere ve dağlara sunduğu, ama onların kabul etmediği, sadece insanların üstlendiği emanetin vakti geldi. Ben bu zaafım ve güçsüzlüğümle bu emaneti güzel bir şekilde üstlenip üstlenemeyeceğimi bilemiyorum.”^[302]

10603. Müminlerin Emiri Ali (a.s) abdest almaya başlayınca Allah korkusundan yüzünün rengi soluyordu.”^[303]

10604. Nakledildiği üzere İmam Ali (a.s) namaza durunca sağlam bir bina veya dik bir sütun gibi yerinden kıpırdamıyordu. Bazen rüku veya secde halinde (hiçbir hareket etmediği için sırtına bir kuş konuyordu. Ali b. Ebi Talib ve Ali b. Hüseyin'den (a.s) başka hiç kimse Allah Resulü'nün (s.a.a) namazını taklit edemiyordu (aynı şekilde kılamıyordu.)”^[304]

2282. Bölüm

Resulullah'ın (s.a.a) Kızı Fatıma'nın Huşusu

10605. Fatıma (s.a) Allah korkusundan namazda nefes nefese kalıyordu.”^[305]

10606. *Resulullah (s.a.a) Ehl-i Beyti'ne yapılacak zulmü beyan ederken şöyle buyurmuştur:* “Kızım Fatıma alemlerdeki ilkinden sonuna kadar olan bütün kadınların efendisidir... Mihrabında azameti yüce Rabbinin karşısında durunca nuru, gökteki melekler için yıldızların nurunun yeryüzü ehli için parladığı gibi parlar ve aziz ve celil olan Allah meleklerine şöyle buyurur: “Ey Meleklerim! Kulum Fatıma'ya bakınız. Kullarımın efendisi karşımda durmuş tüm bedeni benim korkumdan titriyor. O kalbiyle bana ibadete yönelmiştir. Sizleri şahit tutuyorum ki ben de onun Şi'lerini ateşten güvende kıldım.”^[306]

2283. Bölüm

İmam Hasan'ın (a.s) Huşusu

10607. *İmam Seccad (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hasan bin Ali (s. a) namaza durunca aziz ve celil olan Allah karşısında tüm bedeni titriyordu. Cennet ve cehennemden bahsedilince yılan sokmuş gibi ıstırap içinde kıvranıyordu.”^[307]

10608. *İmam Hasan (a.s) namazını bitirince rengi soluyordu, kendisine bunun nedeni sorulunca şöyle buyuruyordu:* “Arşın sahibinin huzuruna çıkmak isteyen kimsenin rengi değişmelidir.”^[308]

10609. *İmam Hasan (a.s) abdest allınca rengi değişiyor ve bedeni titremeye başlıyordu. Bunun nedenini sorduklarında şöyle buyuruyordu:* “Arşın sahibinin karşısında yer alan kimsenin rengi solmalı ve bedeni titremelidir.”^[309]

2284. Bölüm

İmam Seccad'ın (a.s) Huşusu

10610. *İbn-i Tavus şöyle diyor:* “İmam Seccad (a.s) namaz için abdest almaya başlayınca yüzünün rengi soluyor ve bütün vücudunu korku kaplıyordu.”^[310]

10611. *İmam Seccad (a.s) namaz için abdest alıp namaz kılmaya başlayınca yüzü sararıyor ve yüniünün rengi soluyordu. Kendisine bir defa bunun nedeni sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Ben büyük bir padişahın karşısında durmak istiyorum.”^[311]

10612. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ali b. Hüseyin (a.s) namaza durunca rengi soluyor ve secdeye gidince terleyinceye

kadar başını secdeden kaldırmıyordu.”^[312]

10613. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Namaz vakti olunca Ali b. Hüseyin’in (a.s) tüyleri diken diken oluyor, rengi soluyor, kurumuş hurma ağacının dalları gibi titriyordu.”^[313]

10614. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İmam Seccad (a.s) namaza durunca, rüzgar esintisinin hareket ettirdiği şey dışında hiçbir şeyi hareket etmeyen ağaç gövdesi gibi duruyordu.”^[314]

10615. *Kitab’ul Envar’da şöyle yer almıştır:* “İmam Seccad (a.s) namaza başlayınca küçük oğlu Muhammed (a.s) Medine’deki evinde bulunan derin kuyunun kenarına gitti ve kuyuya düştü. Annesi onun kuyuya düştüğünü anladı ve feryat etti. Kuyuya doğru koştu, kuyunun kenarında dövündü ve yardım isteyerek şöyle dedi: “Ey İbn-i Resulillah! Oğlun Muhammed boğuldu.” Kuyunun dibindeki çocuğunun sesini, feryadını ve tahammülsüzlüğünü duyduğu halde namazdan el çekmedi. İmam’ın eşi iş uzayınca çocuğundan duyduğu rahatsızlık yüzünden şöyle dedi: “Ey Allah Resulü’nün hanedanı! Ne kadar da katı kalplisiniz?” İmam (a.s) namazına devam etti, kamil bir şekilde tümüyle kıldıktan sonra eşine doğru gitti, kuyunun kenarına oturdu. Kuyunun dibine –uzun bir ip dışında ulaşmak mümkün olmadığı halde- elini uzattı, Muhammed’i ellerinin üzerinde dışarı çıkardı. Muhammed tatlı dillilik yapıyor ve gülüyordu. Ne elbisesi ve ne de bedeninin bir yeri ıslanmıştı.” İmam (a.s) daha sonra eşine şöyle buyurdu: “Al, Allah’a yakini gevşek olan kadın!” İmam’ın eşi çocuğunun salim olduğunu görünce güldü ve İmam Seccad’ın kendisine “Ey Allah’a yakini gevşek kadın” sözünden dolayı ağladı. İmam bunun üzerine şöyle buyurdu: “Bugün senin için bir kınanma yoktur. Güçlü bir padişahın huzurunda durunca ondan yüz çevirecek olursam o da benden yüz çevirir. Ondan başka merhamet eden kimse var mıdır?”^[315]

2285. Bölüm

İmam Bakır ve İmam Sadık’ın (a.s) Huşuları

10616. *Cabir Cu’fi şöyle diyor:* “Bir gün Ebu Cafer (a.s) namaza durdu ve o anda üzerine bir şey düştü ama İmam o şeyi başında uzaklaştırmadı ve sonunda oğlu Cafer (İmam Sadık) onu başından aldı. Bu İmam’ın Allah’ı ululamasından ve namaza teveccühünden kaynaklanıyordu ve bu Allah’ın şu sözüydü: **“İhlas ve doğruluk içinde dine yönel.”**^[316]

10617. *Rivayet edildiği üzere Efendimiz Cafer bin Muhammed (a.s) namazda Kur’an okuyunca kendinden geçti. Kendine gelince, “Ne oldu da bu hale düştün?” diye soruduklarında İmam (a.s) mealen şöyle buyurdu:* “Kur’an ayetlerini sürekli tekrar ediyordum ki adeta onu nazil buyuranın dilinden işitir bir hale geldim.”^[317]

10618. *Ebu Eyyub şöyle diyor:* “İmam Bakır ve İmam Sadık (a.s) namaza durunca yüzlerinin rengi değişiyor bazen kızarıyor ve bazen de sararıyordu. Adeta gördükleri biriyle münacaatta bulunur gibiydiler.”^[318]

2286. Bölüm

Huşuya Engel Olan Şeyler

10619. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsan namazda sakalıyla veya kendisini namazdan gafil kılan şeylerle oynamaktan sakınmalıdır.”^[319]

10620. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsan namazda huşu içinde olmalıdır. Aziz ve celil olan Allah karşısına kalbi huşu içinde olan kimsenin organları da huşu içinde olur ve böylece hiçbir şeyle oynamaz.”^[320]

10621. *Resulullah (s.a.a) namazda sakalıyla oynayan kimse hakkında sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Eğer kalbi huşu içinde olsaydı bedeni de huşu içinde olurdu.”^[321]

2287. Bölüm

Namazın Kabul Edilme Şartları

10622. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Eğer keman ipi olacak kadar namaz kılsanız ve keman gibi olacak kadar oruçta tutsanız günahlardan sakınma ile olmadıkça Allah onu sizden kabul etmez.” [\[322\]](#)

10623. *Allah Davud’a (a.s) şöyle vahyetmiştir:* “Namaz kılan kimsenin yaptığı ve içinde korku ve haşyetten ağladığı nice uzun rekatlar benim gözümde çekirdeğin kabuğu kadar bile değer taşımamaktadır. Zira kulun kalbine baktım ve gördüm ki namazı bittiğinde eğer karşısında bir kadın zahir olur ve kendisini ona takdim ederse kabul eder (zina eder), eğer bir mümin onunla muamelede bulunursa ona hıyanet eder.” [\[323\]](#)

10624. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah bana şöyle vahyetmiştir: Ey elçilerimin kardeşi! Ey uyarıların kardeşi! İnsanları uyar ki kullarımın biri hakkında boyunlarında bir hak bulundukça evlerimden hiç birine girmesinler. Zira huzurumda namaza durdukları müddetçe onlara lanet ederim.” [\[324\]](#)

10625. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hangi şeyle (elbiseyle) namaz kıldığını bak; eğer onu doğru ve helal yoldan elde etmediysen namazın makbul değildir.” [\[325\]](#)

10626. *İmam Seccad (a.s) namazı makbul kalan şeyin ne olduğu sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Velayetimiz ve düşmanlarımızdan beraatta bulunmak.” [\[326\]](#)

10627. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah Tebarek ve Teeala şöyle buyurmuştur: “Ben, azametim karşısında tevazu içinde olan, benim için nefisini şehvetlerden alıkoyan, gününü benim zikrimle geçiren, yaratıklarına karşı büyüklenmeyen, aç doyuran, çıplağı giydiren, musibet gören kimseye merhamet eden ve garibi barındıran kimsenin namazını kabul ederim.

Böyle bir kimse parlayan bir güneş gibidir. Karanlıkta onun için bir nur ve bilgisizlikte ise bir bilgi karar kılarım.” [\[327\]](#)

bak. el-Amel (1), 2946. Bölüm

2288. Bölüm Namazın Kabul Olmasının Engelleri

a) Anne Babaya Eziyet

10628. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim anne babasına, kendisine zulüm etmiş olsa bile düşmanca bakacak olursa Allah namazını kabul etmez.” [\[328\]](#)

b) Gıybet Etmek

10629. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her kim Müslüman bir erkek ve kadının gıybetini ederse gıybeti edilen şahıs onu bağışlamadıkça Allah kırk gün ve gece ne onun namazını kabul eder ve ne de orucunu.” [\[329\]](#)

c) Namazı Hafife Almak ve Özen Göstermemek

10630. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’a yemin olsun ki bazen insan elli yıl ömür yaşar hatta Allah bir tek namazını dahi kabul etmez. Bundan daha ağır ne olabilir! Allah’a yemin olsun ki sizler komşularınızdan ve dostlarınızdan öyle kimseler tanıyorsunuz ki eğer sizden biri için namaz kılacak olursa onu kabul etmezsiniz. Çünkü onu hafife almıştır. Aziz ve celil olan Allah ise iyiden başkasını kabul etmez. O halde hafife alınan bir şeyi nasıl kabul edebilir?” [\[330\]](#)

Vesail’uş Şia, 3/15; 6. Bölüm

d) Şarap İçmek

10631. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Şarap içen kimsenin kırk sabah, namazı hesaba alınmaz.” [\[331\]](#)

10632. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sarhoş edici şey kullanan kimsenin tövbe etmedikçe kırk gün boyunca namazı kabul olmaz.” [\[332\]](#)

10633. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şarap içen ve bu sebeple sarhoş olan kimsenin kırk gün namazı kabul olmaz.

[\[333\]](#)

Eğer bu müddet zarfında namazı terkederse namazı terkettiği için de azabı ikiye katlanır.”

2289. Bölüm Namazı Kabul Olmayan Kimse

10634. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Sekiz kişinin namazı kabul edilmez: Efendisine dönmedikçe kaçan kölenin, kocası kendisinden razı olmadıkça (cinsel konuda) itaat etmeyen kadının, zekat vermeyen kimsenin, abdest almayan kimsenin, başörtüsüz namaz kılan buluğa ermiş kızın. Kendisinden razı olunmadıkça kendileriyle namaz kılan bir topluluğun imamının, sarhoş kimsenin, küçük ve büyük abdestini zorla tutan kimsenin (sıkıştığı halde namaz kılan kimsenin.)”^[334]
bak. 2295. Bölüm; el-Amel (1), 2947. Bölüm

2290. Bölüm Namazın Kabul Edilişinde Kalb Huzurunun Rolü

10635. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Kalbi bedeniyle hazır olmayan kulun namazını Allah kabul etmez.”^[335]
10636. *İmam Seccad (a.s), namağ kılarırken abası omuzlarından düştü ama onu düzeltmedi. Bunun nedenini soran birine şöyle buyurdu:* “Eyvahlar olsun sana! Kimin huzurunda olduğumu bilmiyor musun? Kulun namazından teveccühle kıldığı miktarı kabul edilir.”^[336]

10637. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sizden hiç biriniz bitkinlik ve uyuklar bir halde namaza durmasın ve kendisini de düşünmesin. Zira aziz ve celil olan Allah’ın huzurundadır. Kulun namazdan sadece kalbi teveccüh ile kıldığı miktarı nasibidir.”^[337]

10638. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim namaz kılar, namazına bakar, kendi kendine konuşmaz, hata ve gaflet etmezse kul namazına baktığı müddetçe Allah da ona bakar. Bazen namazın yarısı veya üçte biri veya dörtte biri veya beşte biri Allah’ın dergahına yükselir. Müstahap olan namazlar (nafileler) farz namazlardan kabul edilmeyen miktarını tamamlasın ve telafı etsin diye emredilmiştir.”^[338]

10639. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Bazen kul namaz kılar ama namazının altıda biri veya onda biri de kendisi için yazılmaz. Bunun sadece namazından, marifet ve teveccühle kıldığı miktarı hesaba katılır.”^[339]
bak. Vesail’uş Şia, 3/20, 8. Bölüm

2291. Bölüm Allah’ın Kendisine Teveccüh Edene Teveccüh Etmesi

10640. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Namaza durunca kalbinle Allah’a yönel ki o da sana yönelsin.”^[340]
10641. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sizden mümin birinin farz namaza durunca kalbiyle Allah’a teveccüh etmesini ve kalbini dünya işlerinden biriyle meşgul etmemesini severim. Zira mümin namazda kalbiyle Allah’a teveccüh edince Allah da ona teveccüh eder, aziz ve celil olan Allah onu sevdikten sonra, müminlerin kalplerinin muhabbetini de ona yöneltir.”^[341]

10642. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kul namaza durunca aziz ve celil olan Allah ona teveccüh eder ve sürekli ona yönelir ve üç defa oraya buraya bakmadıkça sürekli ona dikkat eder. Kul üç defa herhangi bir yere bakınca Allah ondan yüz çevirir.”^[342]

10643. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kul namaz için Tekbiret’ul İhram getirince Allah ona teveccüh eder ve Kur’an’dan ağzından çıkan her şeyi tutsun diye bir melek tayin eder. Kul yüz çevirince Allah da ondan yüz çevirir ve onu o meleğe havale eder.”^[343]

bak. Vesail'us Şia, 3/51, 17. Bölüm

2292. Bölüm Namazda Tedebbür Etmenin Fazileti

10644. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Ey Ebazer! Tefekkür ve tedebbürle birlikte olan iki rekat normal namaz, gece sabaha kadar gafil kalple kılınan namazdan daha iyidir.”^[344]

10645. *Masum (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tefekkür ve tedebbürle kılınan iki rekat namaz, gece sabaha kadar gafil kalple kılınan namazdan daha iyidir.”^[345]

10646. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Hafif ama tefekkürle olan iki rekat namaz, sabaha kadar namaz kılmaktan daha iyidir.”^[346]

bak. 424. Konu, el-Fikr

2293. Bölüm Dünyadan Kopmuş Bir Kalple Namaz Kılan Kimsenin Sevabı

10647. *İbn-i Abbas şöyle diyor:* “Allah Resulü'ne (s.a.a) iki büyük dişi deve hediye edildi. Peygamber onlardan birini dünyevi işler hususunda hiçbir düşünce ve endişe içinde olmaksızın iki rekat namaz kılan kimseye vereceğini buyurdu. Ali'den (a.s) başka hiç kimse onu kabul etmedi. Resulullah (s.a.a) her iki deveyi ona verdi.”^[347]

10648. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Herkim iki rekat namaz kılar ve o iki rekatta dünya işlerinden hiçbir şey düşünmezse Allah günahlarını bağışlar.”^[348]

10649. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim iki rekat namaz kılar ve onda ne dediğini bilirse namazı bittiğinde kendisiyle Allah arasında hiçbir günah kalmaz.”^[349]

10650. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tembellikten uzak durun. Zira rabbiniz merhametlidir. Az bir şeyi de taktir eder. Şüphesiz insan Allah için iki rekat namaz kılar ve Allah da o iki rekat vesilesiyle onu cennete götürür.”^[350]

10651. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah herkimin bir namazını kabul ederse ona azap etmez ve herkimden bir hayırlı iş kabul ederse ona azap etmez.”^[351]

2294. Bölüm Vedalaşır Gibi Namaz Kılmaya Emir

10652. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Adeta ömrünün son namazını kılıyormuşsun gibi namaz kıl. Zira böyle bir namaz Allah'a yakınlaşma ve ulaşma sebebidir.”^[352]

10653. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Farz bir namaz kıldığında vaktinde ve onunla vedalaşan, ona geri dönmekten korkan kimse gibi namaz kıl ve gözlerini secde yerine dik. Eğer sağında veya solunda birinin olduğunu bilersen güzel namaz kılarırsın. Bil ki sen, seni gören ve senin görmediğin bir kimsenin (Allah'ın) karşısındasın.”^[353]

2295. Bölüm Namazı Yüzüne Vurulan

10654. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Bazı namazların yarısı, üçte biri, dörtte biri, beşte biri ila onda biri kabul edilir. Bazı namazlar eski elbise gibi büzüştürülür ve sahibinin yüzüne atılır. Namazından sadece kalbinle teveccüh ettiğin bölümü

nasibindir.”^[354]

10655. *İmam Bakır (a.s) veya İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Namazından sadece kalbi teveccüh ile iç içe olan bölümü nasibindir. O halde birisi namazının tümünde gaflet ederse veya eda etmekten gaflete düşerse (vaktinde kılmazsa) o namazı büzüştürülür ve sahibinin yüzüne atılır.”^[355]

10656. *Allah Davud’a (a.s) şöyle vahyetmiştir:* “Bazen kul namaz kılar, ben onu yüzüne vururum ve sesinin bana ulaşmasına engel olurum. Ey Davud! Onun kim olduğunu biliyor musun? O fışk (günahkar) gözle müminlerin namusuna bakan kimsedir. O kendi kendisine, gücü olduğu taktirde zulümle herkesin boynunu vuracağını” söyleyen kimsedir.”^[356]

10657. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Namaz dört pay üzere bina edilmiştir: Ondan bir pay kamil abdest almaktır, bir pay rüku, bir pay secde ve bir pay da huşudur. . . Herkim namazın bu dört payını kamil kılmazsa namaz karanlıklar içinde yukarı yükselir, göklerin kapısı yüzüne kapanır ve (namaz kendisine) şöyle der: “Beni zayı ettin, Allah da seni zayı etsin.” Böylece namaz, kılan kimsenin yüzüne savrulur.”^[357]

10658. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Namaz kılan kimseye, başkasıyla işi olmayan bir melek tayin edilir. Dolayısıyla kul namazını bitirince de o melek namazı alır ve yukarı çıkarır. Eğer kabul edilen namazlardansa kabul edilir. Eğer kabul edilecek namazlardan değilse o meleğe şöyle denir: “Onu kuluma geri çevir.” Böylece melek o namazı aşağı indirir ve sahibinin yüzüne vurur ve şöyle der: “Of olsun sana! Senin işlerin sürekli benim zahmete ve sıkıntıya düşmeme sebep olur.”^[358]

2296. Bölüm Namazı Olmayan Kimse

10659. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zekat vermeyen kimsenin namazı yoktur.”^[359]
Bak. Ez-Zekat, 1576. Bölüm

10660. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Namazın rüku ve secdesini kamil bir şekilde yerine getirmeyen kimsenin namazı yoktur.”^[360]

10661. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hakın, hakıb ve hazık kimsenin namazı yoktur. Hakın, idrarı (küçük abdesti) gelen kimsedir. Hakıb dışkısı (büyük abdesti) gelen kimsedir ve hazık ise ayağı (ayakkabıdan dolayı) sıkışan kimsedir.”^[361]

10662. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Namazda kasten sağında ve solunda kimin olduğunu bilen kimsenin namazı yoktur.”^[362]

2297. Bölüm Mümin Olmadığı Halde Namaz Kılan Kimse

10663. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “İnsanlara öyle bir zaman gelir ki camilere toplanır, namaz kılarlar ama onlar arasında hiçbir mümin bulunmaz.”^[363]

10664. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Müezzin ezan söyler ve bir topluluk namaz kılar. Ama hiçbirisi mümin değildir.”^[364]

10665. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Nice ibadet eden kimsenin dini yoktur.”^[365]
bak. el-İman, 263. Bölüm

2298. Bölüm Namazın Tevili

10666. *İmam Ali (a.s), namaz kalan birine şöyle buyurmuştur:* “Ey adam! Namazın tevili biliyor musun?” O, “Efendim! Namazın ibadet dışında bir tevili var mıdır?” diye sorunca İmam şöyle buyurdu: “Muhammed’i Peygamber olarak gönderene andolsun ki evet vardır... Tekbiret’ul İhram’a kadar ilk tekbirinin anlamı şudur ki “Allah-u Ekber” deyince kalbinden ve ruhundan Allah’ın kıyam veya kuud (kalkmak veya oturmak) ile vasıflandırılmaktan daha büyük olduğunu geçirmendir. İkinci tekbirde kalbinden Allah’ın hareket veya sükun (hareketsiz) olarak nitelendirilmekten daha büyük olduğunu geçirmendir. Üçüncü tekbirde ise O’nu cisim ile nitelendirilmekten, bir şeye benzemekten ve bir şeyle mukayese edilmekten daha büyük olduğunu bilmendir. Dördüncü tekbirde O’nu herhangi bir şeye maruz kalmaktan ve hastalıkların kendisini incitmesinden daha büyük bilmendir. Beşinci tekbirde ise O’nun herhangi bir cevher veya araz (söz veya ilinek) ile nitelendirilmekten, herhangi bir şeye hulul etmesinden veya hiçbir şeyin kendisine hulul etmesinden daha yüce olduğunu bilmendir. Altıncı tekbirde ise O’nda, zeval, bir yerden bir yere nakil ve hadis (sonradan oluşmuş) varlıklarda var olan değişikliklerin caiz olmadığını kalbinden geçirmendir. Yedinci tekbirde ise beş duyu için mahalli olmasından daha yüce bilmendir. Rükuda boynunu uzatmanın tevili ise kendi kendine şöyle demendir: “Eğer boynumu vurursan yine sana iman ederim.” Rükudan başını kaldırmanın ve “semiallahu. . .” (Allah duyar) cümlesinin tevili ise şudur: “Beni yokluk sahnesinden varlık sahnesine çıkarandır. İlk secdenin tevili ise secde halinde ve kalbinden “beni topraktan yarattın” gerçeğini geçirmendir. İlk secdeden başını kaldırmanın tevili ise şudur: “Beni topraktan yarattın.” İkinci secdenin anlamı ise şudur: “Beni toprağa geri çevireceksin.” İkinci secdeden başını kaldırmakta ise kalbinden, “yeniden beni topraktan çıkarırsın” diye geçirmendir.” Sol tarafa oturmanın, sağ ayağı sol ayağın üzerine koymanın tevili ise kalbinden, “Allah’ım! Ben hakkı ayakta tuttum ve batılı öldürdüm” diye geçirmendir. Teşehhüd’ün tevili ise şundan ibarettir: İmanını yenilemek, İslam’ını tekrarlamak ve ölümden sonra yaratılışı ikrar etmek. Selam vermenin tevili ise münezzeh olan rabbi yüceltmek, onu zalimlerin kendi hakkında söylediklerinden, ilhada saplananların nitelendirmesinden daha üstün bilmektir. Es-Selamu aleykum ve rahmetullahi ve berekatuh cümlesinin tevili ise rahmet ve münezzeh olan Allah’ın sevgisini talep etmektir. Bu ise sizin kıyamet günü azaptan emanda oluşunuz anlamındadır.”^[366]

Müminlerin Emiri (a.s) daha sonra şöyle buyurmuştur: “Herkim namazın tevili bu şekilde bilmezse namazı nakıstır.”

10667. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Bu yedi tekbirden ilk tekbirin tevili ise şudur ki Allah beş parmakla (dokunma duyusu) ile hissedilmesidir.”^[367]

10668. *İmam Ali (a.s), kamet getirirken söylenen “Kad kamet’is-Salat” cümlesinin anlamı hususunda şöyle buyurmuştur:* “Yani görüşme, münacaat, hacetlerin kabul edilişi, hacetlere ulaşma, aziz ve celil olan Allah’a bağlanma, keramet, bağış, hoşnutluk ve mağfiret vakti ulaştı.”^[368]

2299. Bölüm Kapsamlı Namaz Adabı

10669. *İmam Zeyn’ul Abidin (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Namazın hakkı şudur ki onun aziz ve celil olan Allah’ın huzuruna giriş olduğunu, namazda aziz ve celil olan Allah’ın huzurunda durduğunu bilmendir. O halde bunu bildikten sonra zelil ve hakir bir kul gibi rağbetli, çekinen, ümitli, korkulu, sefil ve yakarış ehli olmalı ve karşısında durduğun kimseye (Allah’a) saygı olarak huzur ve vakarla durmalı, kalbinle namaza yönelmeli, namazı şartlarına ve haklarına riayet ederek eda etmelidir.”^[369]

10670. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kibleye doğru durduğunda dünya ve içindeki olan her şeyi, insanları ve hallerini tümüyle unutmalı, kalbini seni Allah’tan alıkoyan her şeyden uzak tutmalı, kalp gözüyle Allah’ın azametini görmeli, herkesin yaptıklarının karşılığını gördüğü, herkesin gerçek mevlası olan Allah’a döndürüldüğü ve senin korku ve ümit ayağı ile huzurunda durduğun günü hatırlamalısın. Tekbir söyleyince en üst gökler ve yeryüzü arasında olan her şeyi O’nun kibriyası karşısında değersiz gör. Zira kul tekbir getirdiğinde Allah-u Teala kalbine bakar da tekbirin hakikatini görmezse şöyle der: “Yalancı, beni mi kandırıyorsun? İzzet ve celalime andolsun ki seni zikrimin tatlılığından mahrum kılarım, bana yaklaşmana ve benimle münacaatta bulunmana engel olurum.” Bil ki Allah senin hizmetine muhtaç değildir. İbadet ve duandan müstağnidir. Seni ihsan ve rahmetinden dolayı davet etmiştir ki sana rahmet etsin ve cezasından uzaklaştırsın.”^[370]

10671. Masum (a.s) şöyle buyurmuştur: “Al-i Muhammed’in (s.a.a) alimlerinden birine şöyle arzedildi: “Fedan olayım! Namazın gerçek manası nedir?” O şöyle buyurdu: “Niyetle namaza girince, ululayarak ve yücelterek tekbir getirince, tane tane kıraat edince, huşu içinde rüku edince, tevazu içinde başını rükudan kaldırıncı, horluk ve huzu içinde secdeye kapanınca, ihlas ve ümitle teşehhüt okuyunca, rağbet ve rahmetle selam verince, korku ve ümitle namazı tamamlayınca Allah’ın rahmetinin kula inmesi ve kulun Allah’a ulaşmayı talep etmesidir. Böyle yaptığı taktirde namazının hakikatini yerine getirmiştir.” “Namazın adabı nedir?” diye sorulunca şöyle buyurmuştur: “Kalp huzuru, (namazda her türlü hareketten) organlarını uzak tutmak, Allah Tebarek ve Teala karşısında horluk içinde durmak, cenneti sağa, cehennemi görmeyi sola, sıratı önüne ve Allah’ı ise karşıya koymaktır.”^[371]

10672. İdris’in Subufunda şöyle yer almıştır: “Namaza durunca zihin ve fikrinizi namaza yöneltin, Allah’ı temiz ve O’ndan başka her şeyden uzak bir kalple çağırın, huzu, huşu, itaat ve tevazuyla maslahat ve menfaatlerinizi O’ndan isteyin. Rüku ve secde edince dünyevi fikirleri, kötü ve uygunsuz hayalleri, kötü ve çirkin amelleri, hile ve düzen düşünceleri, haram yemeyi, saldırganlığı, düşmanlığı ve kinleri kendinizden uzaklaştırın. Bütün bunların hepsini kendi aranızdan uzağa atın.”^[372]

10673. Allah Musa b. İmran’a şöyle vahyetmiştir: “Ey Musa! Tövbeni öne sal ve günahını ertele. Namaza durunca benim karşımda sakın ve yavaşça hareket et.”^[373]

2300. Bölüm Namazda Gevşek Davranmaktan Sakınmak

Kur’an:

“Ey iman edenler! Sarhoşken, ne dediğinizi bilene kadar namaza yaklaşmayın.”^[374] Doğrusu münafıklar Allah’ı aldatmağa çalışırlar, oysa O, onlara aldatmanın ne olduğunu gösterecektir. Onlar namaza tembel tembel kalkarlar ve Allah’ı pek az anarlar.”^[375]

10674. Halebi şöyle diyor: “İmam’a (a.s), **“Ey iman edenler. . . yaklaşmayın”** ayeti hakkında sorulunca şöyle buyurmuştur: “Buradaki sarhoşluktan maksat uykudur. Uyku sersemliği sizlerin rüku, secde ve tekbirlerinizde ne söylediğinizi bilmeye izin vermez. Halktan bir çoğunun düşündüğünün tam tersine ayetteki sarhoşluktan maksat, şarap sarhoşluğu değildir. Mümin şarap içmez ve sarhoş olmaz.”^[376]

10675. İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur: “Bitkin, ağır ve uyku halinde namaza durma. Zira bunlar nifakın hasletlerindendir ve Allah müminleri sarhoşluk halinde, yani uyku sarhoşluğunda namaza durmaktan nehyetmiştir.”^[377]

10676. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Namaz halinde uyku sana galebe çalınca namazı kes ve uyu. Zira böyle bir hal içinde kendine duamı yoksa bedduamı edeceğini bilemezsin.”^[378]

10677. Mirac hadisinde şöyle yer almıştır: “Ey Ahmet! Üç kula şaşırırım: Namaza durduğu bir halde kime el uzattığını, kimin karşısında durduğunu bilen, ama uykusu gelen kula.”^[379]

bak. 460. Konu, el-Kesl

2301. Bölüm Namazın Vakitlerini Gözetmek

Kur’an:

“Vay o namaz kılanların haline ki onlar kıldıkları namazdan gafilirdirler.”^[380]

“Namazlarına riayet ederler. İşte onlar, temelli kalacakları Firdevs cennetine varis olanlardır.”^[381]

10678. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Aziz ve celil olan Allah nezdinde hiçbir şey namazdan daha sevimli değildir. O halde dünya işlerinden hiçbir şey sizi namaz vakitlerinden alıkoymasın. Zira aziz ve celil olan Allah bir grup insanı kınamış

ve şöyle buyurmuştur: **“Onlar namazlarından gafilidirler.”** Yani namaz vakitlerinden gafilidirler ve ona önem vermezler. [\[382\]](#)

10679. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Herkim şu iki haslete sahip olmazsa ondan uzak dur, uzak dur, uzak dur!” Kendisine, “O iki haslet nedir?” diye sorulunca şöyle buyurmuştur: “Namaz vakitlerine özen göstermek, (mümin kardeşlere) mali yardımlarda bulunmak” [\[383\]](#)

10680. İmam Ali (a.s), Muhammed b. Ebi Bekr’e yazdığı mektubunda şöyle buyurmuştur: “Namaz vakitlerine dikkat et ve namazlarını vaktinde kıl. İşin yoktur diye onu vaktinden önce kılma ve fazla işin vardır diye onu vaktinden sonraya erteleme.” [\[384\]](#)

10681. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Namazları kılmada çok dikkatli davranmak kula dindarlık olarak yeter.” [\[385\]](#)

10682. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Kul, şüphesiz namazın vakitlerine ve güneşin durumlarına önem verecek olursa, ölüm anında huzur içinde olacağını, hüznün ve kederlerinin giderileceğini ve ateşten kurtuluşunu kendisi için garantilerim.” [\[386\]](#)

10683. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Beş vakit namazları vaktinde kılmaya dikkat edin. Zira bu namazların aziz ve celil olan Allah nezdinde (yüce bir) makamı vardır.” [\[387\]](#)

10684. Fazl b. Yesar İmam Bakır’a (a.s), “Namazlarına dikkat edenler” ayetini sorunca, İmam şöyle buyurdu: “Maksat farz namazlardır.” Kendisine şöyle arzettim: **“Onlar namazlarında süreklidirler”** ayetinin anlamı nedir?” İmam şöyle buyurdu: “Maksat nafile namazdır.” [\[388\]](#)

bak. eş-Şia, 2149. Bölüm, b. 9936

Ez-Zikr, 1337. Bölüm

Nur’us Sakaleyn, 5/416, 20, 22 Vesail’uş Şia, 3/18, 7. Bölüm

2302. Bölüm Namazı İlk Vaktinde Kılmaya Teşvik

10685. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Namazı ilk vaktinde kılmanın son vaktinde kılmaktan üstünlüğü, ahiretin dünyaya üstünlüğü gibidir.” [\[389\]](#)

10686. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Namazı vaktinde kılmanın, sonunda kılmadan üstünlüğü mümin için mallarından ve çocuklarından daha hayırlıdır.” [\[390\]](#)

10687. İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur: “Bil ki ilk vakit her zaman daha iyidir. O halde yapabildiğin kadar bu hayırlı işe koş. Aziz ve celil olan Allah nezdinde en sevimli iş az bile olsa kulun sürekli yaptığı iştir.” [\[391\]](#)

10688. Fezr’a şöyle diyor: “İmam Rıza (a.s) bazı Alevileri (seyyidler) karşılamak için dışarı çıktı. Bu esnada namaz vakti geldi. İmam yolunu orada bulunan bir köşke doğru değiştirdi. Bir taşın altına gelerek şöyle buyurdu: “Ezan oku!” Ben, “Dostlarımızın da bize katılmasını bekleyelim” diye arzettim: “İmam şöyle buyurdu: “Allah seni bağışlasın! Namazı sebepsiz yere geriye erteleme. Her zaman namazı ilk vaktinde kılmaya çalış.” Böylece ben ezan okudum ve namaz kıldık.” [\[392\]](#)

10689. İmam Kazım (a.s) şöyle buyurmuştur: “İlk vaktinde kılınan farz namazlar, şartlarıyla yerine getirilmişse, daha yeni ağaçtan ayrılan tap taze ve güzel kokan asmadan daha güzel kokuludur. O halde namazı ilk vaktinde kılmaya çalışın.” [\[393\]](#)

10690. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her namazın iki vakti vardır: İlk ve son. İlk vakit en iyi vakittir. Hiç kimse özürlü olmaksızın namazını son vakte havale etmesin. Son vakit sadece hasta, sakat ve özürlü olan kimseler için taktir edilmiştir. İlk vakit Allah’ın hoşnutluğuna sebep olur, son vakit ise Allah’ın bağışlamasına neden olur.” [\[394\]](#)

2303. Bölüm

Namazı Terkeden Kimse ve Küfür

Kur'an:

“Onlar cennettedirler. Suçlulara: “Sizi bu yakıcı ateşe sürükleyen nedir?” Diye sorarlar. Onlar derler ki: “Namaz kılanlardan değildik.”^[395]

“O, peygamberi doğrulamamış, namaz kılmamış, ama yalanlayıp yüz çevirmiş, sonra da salına salına kendinden yana olanlara gitmişti. Sana yazıklar olsun, yazıklar! Daha ne olsun, sana yazıklar olsun, yazıklar!”^[396]

10691. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Namaza riayet edin, onu gözetin, çok kılın ve onunla Allah’a yakınlaşmaya çalışın. Çünkü namaz “Müminler üzerinde vakitleri belirli bir farzdır.” Kendilerine “Sizi bu yakıcı ateşe sürükleyen nedir?”^[397] diye sorulduğunda Cehennem ehlinin “Biz namaz kılanlardan değildik” diye cevap verdiklerini işitmediniz mi?”^[397]

10692. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Müslüman ve kafir arasında farz namazı kasten terketmesi veya hafife alarak kılmaması dışında bir mesafe yoktur.”^[398]

10693. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim namazı terkederse İslam'dan bir nasibi yoktur.”^[399]

10694. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “İman ve küfür arasındaki sınır namazı terketmektir.”^[400]

10695. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Namaz dinin sütunudur. O halde her kim bilerek namazı terkederse dinini harap etmiştir. Her kim namazı vaktinde kılmazsa “Veyl’e girer. Veyl cehennemde bir vadinin adıdır. Nitekim Allah-u Teala şöyle buyurmuştur: “Veyl olsun namaz kılanlara ki onlar namazlarından gafilirdirler.”^[401]

10696. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her kim bir özrü olmaksızın namazını vakti geçinceye kadar kılmazsa ameli boşa çıkmıştır. Kul ve küfür arasındaki sınır namazı terketmektir.”^[402]

10697. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her kim namazın sevabına itinasızlık ederek ve namazı terketmenin cezasından korkmayarak namazı terkederse ben de onun ya Yahudi ya Hıristiyan yada Mecusi olarak ölmesinden endişe etmem.”^[403]

10698. *İmam Sadık (a.s) kendisine, “Neden zina eden kimse değil de namazı terkeden kimse kafir olarak adlandırılmıştır?” diye sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Zira zina ve benzeri iş yapanlar şehvetin galebe çalması sebebiyle bu işe başvururlar ama namazı terkeden kimse sadece onu hafife almak veya itinasızlık göstermek sebebiyle terketmektedir.”^[404]

10699. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Namazı terkeden kimse Allah’tan kendisini dünyaya geri göndermesini ister. Nitekim Allah-u Teala şöyle buyurmuştur: “Onlardan birine ölüm çattınca şöyle der: “Rabbim beni geri gönder...”^[405]

bak. Vesail’u’ş Şia, 3/28, 11. bölüm

2304. Bölüm Namazı Zayi Etmekten Sakındırmak

Kur'an:

“Onların ardından, namazı bırakan, şehvetlerine uyan bir nesil geldi. İşte bunlar azgınlıklarının karşılığını göreceklerdir.”^[406]

10700. *İmam Kazım (a.s) Allah-u Teala’nın, “Onlar namazlarından gafilirdirler” ayeti hakkında sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Maksat namazı zayi etmektir.”^[407]

10701. *İmam Ali (a.s) Muhammed Bin Ebi Bekr'e yazdığı mektubunda şöyle buyurmuştur:* “Bil ki her şey senin namazına bağlıdır ve bil ki her kim namazı zayi ederse diğer işleri daha çok zayi eder.”^[408]

10702. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Ademoğlu beş vakit namazlara özen gösterdikçe şeytan ondan dehşete kapılır ama onları zayi edince ona karşı küstahlaşır ve onu şiddetli belalara düşürür.”^[409]

10703. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Kul namazını vaktinde kılar ve ona özen gösterirse o namaz bembeyaz ve tertemiz bir şekilde Allah'ın dergahına yükselir ve şöyle der: “Beni korudun Allah da seni korusun.” Ama eğer namazı vaktinde kılmaz ve onu korumazsa simsiyah ve karanlık olarak (kendisine) döner ve şöyle der: “Beni zayi ettin Allah da seni zayi etsin.”^[410]

bak. Vesail'uş Şia, 3/18, 7. Bölüm

2305. Bölüm Namazı Hafife Almayın

10704. İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur: “Namazı hafife almayın zira Peygamber (s.a.a) vefat etmek üzereyken şöyle buyurmuştur: “Namazı hafife alan kimse benden değildir.”^[411]

10705. İmam Sadık (a.s) Allah Resulü'nün (s.a.a) şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir: “Namazı hafife alan kimse benden değildir. Allah'a yemin olsun ki (Kevser) havuzunun yanında yanıma gelemez.”^[412]

10706. Ebu Basir şöyle diyor: “Ben İmam Sadık'ın vefatı sebebiyle başsağlığı dilemek için Hamide'nin huzuruna vardım Hamide ağladı ve şöyle dedi: “Ey Eba Muhammed! Keşke İmam vefat edince sen orada olsaydın. İmam gözlerinin birini yumduktan sonra bana şöyle dedi: “Akrabalarımı ve yakınlarımı yanıma çağır.” Hepsi İmanın etrafına toplanınca şöyle buyurdu: Namazı hafife alan kimseler şefaatinize nail olamazlar.”^[413]

10707. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Namazını önemsemeyen kadın ve erkeği Allah on beş haslete müptela kılar.”^[414]
bak. Vesail'uş Şia, 3/15, 6. Bölüm

2306. Bölüm Namazda Sağa Sola Bakmaktan Sakındırmak

10708. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Kul (namazda) etrafına iltifat etmedikçe Allah ona teveccüh eder.”^[415]

10709. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Namaz halinde kıbleden yüz çevirmek şeytanın bir müdahalesidir. O halde namaz halinde kıbleden yüz çevirmekten sakının. Zira kul namaza durunca Allah Tebarek ve Teala ona yönelir ve kul o tarafa bu tarafa teveccüh edince Allah Tebarek ve Teala ona şöyle buyurur: “Ey Ademoğlu! Kimden yüz çeviriyorsun? –Üç defa tekrarlar- kul dördüncü defa kıbleden yüz çevirince Allah da ondan yüz çevirir.”^[416]

10710. İmam Sadık (a.s) Allah-u Teala'nın, “Yüzünü hanif olarak dine çevir” ayeti hakkında şöyle buyurmuştur: “Yani namaza dur ve yüzünü sağa sola çevirme.”^[417]

10711. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Kul namaz ile meşgul olunca şeytan onun yanına gelir ve kendisine şöyle der: “Falan şeyi hatırla, falan şeyi an.” Sonunda insan kaç rekat kıldığını şaşırır.”^[418]

10712. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Acaba namazda yüzünü çeviren kimse Allah'ın yüzünü eşek şekline dönüştürmesinden korkmaz mı?”^[419]

2307. Bölüm Namaz Hırsız

10713. Resulullah (s.a.a) ashabına şöyle buyurmuştur: “Sizlere insanların en hırsızını göstermeyeyim mi?” Ashab, “Göster ey Allah'ın Resulü! Deyince şöyle buyurdu: “İnsanların en hırsız namazından çalan bir kimsedir. Böyle bir kimsenin namazı

eski bir elbise gibi büzüştürülür ve yüzüne vurulur.”^[420]

10714. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Hırsız, insanlardan bir şey çalan kimse değildir. Aksine hırsız, namazından çalan kimsedir.”^[421]

10715. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Hırsızların en hırsızı namazından hırsızlık eden kimsedir. Yani farzlarını kamil bir şekilde eda etmeyen kimsedir.”^[422]

10716. *İmam Ali (a.s) namazın secdelerini hızlı bir şekilde yerine getiren kimseye şöyle buyurmuştur:* “Ne zamandan beri bu tür namaz kılıyorsun?” O şahıs şöyle arzetti: “Falan zamandan beri.” İmam şöyle buyurdu: “Senin gibi birisi Allah nezdinde yeri gagalayan karga gibidir. Eğer (bu şekilde) ölürsen Ebu Kasım Muhammed’in dininden başka bir din üzere ölürsün.” Sonra şöyle buyurdu: “İnsanların en hırsızı namazından çalan kimsedir.”^[423]

bak. Ez-Zikr, 1337. Bölüm

2308. Bölüm Namazı Kısa Tutmak

10717. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kul namaza durup namazını hafife alarak kılarırsa Allah Tebarek ve Teala meleklerine şöyle buyurur: “Bu kulumu görüyor musunuz? Adeta ihtiyaçlarının benden başkası tarafından karşılandığını zannediyor. Acaba o ihtiyaçlarının benim elimle karşılandığını bilmiyor mu?”^[424]

10718. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Farz namazı kısa, nafil namazı ise uzun kılmak ibadettendir.”^[425]

10719. “Allah Resülü’nün (s.a.a) namazı herkesten daha kamil ve kısaydı.”^[426]

Bak Vesail’uş Şia, 3/24, 9. Bölüm

299. Konu

es-Salat (2)

Namaz (2)

Cemaat Namazı

☞ *Vesail’uş Şia, 5/370, Ebbab’us Selat ve’l-Cemaat*

2309. Bölüm

Cemaat Namazı

10720. Hz. Lokman (a.s) oğluna öğüt ederek şöyle buyurmuştur: “Mızraklar üzerinde bile olsa namazı cemaatle kıl.”^[427]

10721. Resulullah (s.a.a) camide namaz kılma hususunda ağır davranan Müslüman bir grup hakkında şöyle buyurmuştur: “Bir grup mescidde namaz kılmaya çağırılıyorlar (ve erteliyorlar). Nerede ise bir miktar odun toplanmasını ve odunların kapılarına konulmasını, ateş yakılmasını ve böylece evlerinin ateşe verilmesini emredeceğim.”^[428]

10722. İmam Ali (a.s) hakeza bu hususta şöyle buyurmuştur: “Ya cemaat namazlarımızda hazır bulunsunlar ya bizden uzaklaşsınlar, bize komşu olmasınlar ve biz de onlara komşu olmayalım.”^[429]

10723. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Cemaatle kılınan namaz tek başına kılınan namazdan yirmi dört kat daha faziletlidir. O halde cemaatle kılınan bir namaz yirmi beş namaz sayılmaktadır.”^[430]

10724. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Her kim beş vakit namazı cemaatle kılsa kendisine iyi zanda bulununuz.”^[431]

10725. İmam Rıza (a.s) şöyle buyurmuştur: “Cemaat namazı; ihlas, tevhid, İslam ve Allah’a ibadet aşık olsun ve meşhur hale gelsin diye taktir edilmiştir. Zira bu tür şeylerin açığa çıkması alemin doğu ve batısındaki insanlar üzerinde, bir olan Allah’ın hüccetidir. Hakeza münafık, (namaz ve dini) hafife alanlar ikrar edip kabul ettiği şeyi yerine getirsin diye, Müslüman olduğunu açığa vursun, ona dikkat etsin diye ve hakeza insanların birbirinin Müslüman olduğuna şahadetleri mümkün olsun diye bütün cemaat namazı takdir edilmişti. Bütün bunların yanı sıra cemaat namazı iyilik ve takva yolunda birbirine yardımda bulunmaya, aziz ve celil olan Allah’a karşı bir çok günahlardan sakınmaya sebep olur.”^[432]

10726. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Cemaat ve namaz için toplanmak kimin namaz kıldığı, kimin namaz kılmadığı, kimin namazı vaktinde kıldığı, kimin de namazı zayı ettiği bilinsin diye taktir edilmiştir. Eğer cemaat namazı olmasaydı hiç kimse bir diğerinin salah ve temizliğine tanıklıkta bulunamazdı. Zira cemaatle namaz kılmayan kimse Müslümanlar açısından namazsızdır. Zira Allah Resülü (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Hiç bir sebebi ve özrü olmadan mescidde Müslümanlarla namaz kılmayan kimsenin namazı yoktur.”^[433]

10727. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Cemaatle kılınan ilk namaz şu şekildeydi: Allah Resülü (s.a.a) Müminlerin Emiri Ali bin Ebi Talib (a.s) ile namaz kılıyordu. Ebu Talib ve Cafer yanlarından geçtiler. Ebu Talib Cafer’e şöyle dedi: “Oğlum! Amcanın oğlunun yanında namaz kıl.” Resulullah (s.a.a) Cafer’in yanında durduğunu hissedince namazda imamlıkta bulunmak için ileri gitti ve Ebu Talib sevinerek geri döndü. İşte o gün kılınan bu namaz cemaatle kılınan ilk namaz olmuştur.”^[434]

10728. İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz Cuhenni Peygamberin (s.a.a) huzuruna vararak şöyle arzetti: “Ey Allah’ın Resülü! Ben çölde, eşim, çocuklarım ve kölelerimle yaşıyorum. Namaz vakti ezan söylüyorum, namaza duruyorum ve onlarla namaz kılıyorum acaba benim namazım cemaatle midir?” Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdu: “Evet” o şöyle arzetti: “Ey Allah’ın Resülü! Bazen kölelerim su bulmaya gidiyor, ben, eşim ve çocuklarım yalnız kalıyoruz. Namaz vakti ezan okuyorum, namaza duruyorum ve onlarla birlikte namaz kılıyorum. Acaba namazım cemaat namazı sayılır mı?” Peygamber, “Evet” diye buyurdu. Cuhenni şöyle arzetti: “Bazen çocuklarım hayvanların peşine gidince ben ve eşim yalnız kalıyoruz. Ben de namaz vakti ezan okuyorum, namaza duruyorum ve onunla namaz kılıyorum. Acaba bu cemaat namazı sayılır mı?” Peygamber (s.a.a), “Evet” diye buyurdu. O şöyle arzetti: “Ey Allah’ın Resülü! Bazen eşim de bir iş icabı gidiyor ve ben yalnız kalıyorum, ezan okuyorum, namaza duruyorum ve namaz kılıyorum. Acaba benim tek başıma kıldığım namaz cemaat

^[435]

namazı sayılır mı?” Peygamber şöyle buyurdu: “Evet, mümin tek başına da cemaat sayılır.”

bak. Vesail'uş Şia, 5/375, 2. Bölüm

2310. Bölüm

Cemaat İmamının Riayet Etmesi Gereken Şey ve İmamete En Layık Olan Kimse

10729. *İmam Ali (a.s)* “Mubammed bin Ebi Beker’i Mısır’a vali tayin edince ona şöyle tavsiyede bulundu: “Namazının nasıl olduğuna bir bak. Zira sen halkının imamısın. Namazı kamil bir şekilde yerine getirirsen, hafife almaman ve nakıs kılmaman gerekir. Zira her kim halk için imamlık eder ve namazlarında eksiklik olursa günahları onun (imamın) boynunadır. Onların namazından hiçbir şey eksilmez. O halde namazı kamil bir şekilde eda et ve namaza dikkat göster ki sen de onlar kadar sevaba erişesin ve bu onların sevabından bir şeyi azaltmaz.”^[436]

10730. *İmam Ali (a.s) Malik Eşter’e yazdığı mektubunda şöyle buyurmuştur:* “Namazı, uzatıp insanları bıktırmadan, hızlandırıp zayi etmeden, içlerinde hastalar ve ihtiyaç sahipleri olduğunu bilerek kıldır. Beni Yemen’e göndereceği zaman Resulullah’a “Onlara nasıl namaz kıldırayım” diye sordum. O da şöyle buyurdu: “En zayıflarının namazı gibi namaz kıldır, müminlere karşı merhametli ol.”^[437]

10731. *İmam Ali (a.s) şehirlerin valilerine yazdığı mektubunda şöyle buyurmuştur:* “Onlarla (halkla) en zayıfları gibi namaz kıl ve namazda fitne çıkarmaya çalışma.”^[438]

10732. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yalnız olunca üç tekbir, imam olunca da bir tekbir yeterlidir. Zira cemaat arasında muhtaç, zayıf ve yaşlı kimseler de vardır.”^[439]

10733. *İmam Ali (a.s) kendisine, “Cemaat namazına kim layıktır?” diye sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Allah Resulü (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “İnsanların imamlığını daha çok Kur’an okuyan (kıraati iyi olan) kimse üstlenmelidir. Eğer kıraatlerde eşit olurlarsa hicrette daha önde olan kimse imam olmalıdır. Eğer hicrette de eşit olurlarsa yaşı fazla olan kimse bunu üstlenmelidir. Eğer yaşları aynı olursa sünneti daha iyi bilen ve dinde daha fakih olan kimse imamlığı üstlenmelidir. Sizlerden hiç kimse birinin evinde ev sahibinden ve hiçbir hakimden hakim olduğu bölgede öne geçmesin.”^[440]

300. Konu

es-Salat

Namaz (3)

Gece Namazı

☞ *Bihar*, 87/116, 6. bölüm; *Selat'ul Leyl*

bak.

☞ 249. konu, *es-Sibr*; *es-Sivak*, 1941. bölüm; *el-İstiğfar*, 3084. bölüm

2311. Bölüm Gece Namazının Fazileti

Kur'an:

“Geceleyin uyanıp, yalnız sana mahsus olarak fazladan namaz kıl. Belki de Rabbin seni övülmüş makama yükseltir.” [\[441\]](#)

“(Takva sahipleri) Sabreden, doğru olan, gönülden kulluk eden, hayra infak eden ve seher vakitlerinde bağışlanma dileyenlerdir.” [\[442\]](#)

“Doğrusu, Allah'a karşı gelmekten sakınanlar, Rablerinin kendilerine verdiğini almış olarak bahçelerde ve pınar başlarındadırlar. Çünkü onlar, bundan önce iyi davrananlardı. Onlar, geceleri az uyuyanlardı.” [\[443\]](#)

“Rablerini överek yüceltenler, vücutlarını yataklardan uzak tutup korkarak ve umarak Rablerine yalvaranlar ve verdiğimiz rızıklardan infak edenler inanır. Yaptıklarına karşılık onlar için saklanan müjdeyi kimse bilmez.” [\[444\]](#)

“Gecenin bir kısmında ve yıldızlar kaybolurken de O'nu tespih et.” [\[445\]](#)

“Gecenin bir kısmında O'na secde et; O'nu geceleri uzun uzun tespih et.” [\[446\]](#)

“Şüphesiz, gece kalkışı daha tesirli ve o zaman okumak daha elverişlidir.” [\[447\]](#)

10734. *Resulullah (s.a.a) Ali'ye (a.s) tavsiyesinde şöyle buyurmuştur*: “Gece namazını terketme.” Peygamber (s.a.a) bu cümleyi dört defa tekrarladı.” [\[448\]](#)

10735. *Resulullah (s.a.a) Ali'ye (a.s) şöyle buyurmuştur*: Mümin üç şeyle sevinir: Kardeşleriyle görüşmekten, oruç olduğunda iftar etmekten ve gece sonunda kıldığı teheccüt namazından” [\[449\]](#)

10736. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur*: “Cebrail sürekli olarak bana gece namaz kılmak için kalkmayı tavsiye etti. Öyle ki ümmetimin en iyi fertlerinin geceleri asla uyumayacaklarını zannettim.” [\[450\]](#)

10737. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur*: “Cebrail sürekli olarak bana gece ibadet için kalkmayı tavsiye etti: Ümmetimin iyilerinin gecenin çok az bir kısmı dışında asla uyumayacağını zannettim.” [\[451\]](#)

10738. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur*: “Allah İbrahim'i insanlara yemek yedirdiği ve insanların uyuduğu bir zamanda namaz kıldığı için kendine halil (dost) kıldı.” [\[452\]](#)

10739. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Müminin şerafeti gece namazındadır. Müminin izzeti ise insanların yüz suyunu dökmekten sakınmadadır.” [\[453\]](#)

10740. *İmam Ali (a.s) her zaman şöyle buyururdu*: “Biz insanlara yedirmekle ve zorluklarda insanlara yardımcı olmakla ve insanların uyuduğu bir zamanda namaz kılmakla emrolunan Ehl-i Beyti'z.” [\[454\]](#)

10741. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Allah gece namazıyla sabahlayan kimseyi sever.” [\[455\]](#)

10742. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Aziz ve celil olan Allah şöyle buyurmuştur: **“Mal ve evlat dünya hayatının**

süsüdür.” Kulun gecenin sonunda kıldığı sekiz rekat namaz ise ahiretin süsüdür.”^[456]

10743. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Gece ibadet için kalkmayı terketme. Şüphesiz kaybeden kimse, gece ibadet için kalkmayı terkeden kimsedir.”^[457]

10744. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ben Kur’an okuyan, gece yarısı uykudan kalkan ama sabah olup namaza kalkıncaya kadar (gece namazı için) kalkmayan kimseden nefret ederim.”^[458]

10745. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Erkek gece yarısı eşini uykudan uyandırır ve her ikisi abdest alıp namaz kılarılarsa Allah’ı çok zikreden kimselerden sayılırlar.”^[459]

10746. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah’ın rahmeti gece yarısı kalkan, namaz kılan, eşini namaz için uyandıran uyanmadığında yüzüne su serpen erkeğin üzerine olsun. Allah’ın rahmeti gece yarısı uykudan uyanan, namaz kılan, eşini namaz için uyandıran ve uyanmadığında yüzüne su serpen kadının üzerine olsun.”^[460]

10747. *İmam Bakır (a.s) ve İmam Sadık (a.s) Allah-u Teala’nın “Şüphesiz gece yarısı kalkmak. . . ve okumak daha elverişlidir” ayeti hakkında şöyle buyurmuştur:* “Maksat gecenin son anlarında kalkmaktır.”^[461]

10748. *İmam Sadık (a.s) hakeza, “ve okumak daha elverişlidir” ayetinin tefsirinde şöyle buyurmuştur:* “Ayetten maksat insanın sadece Allah için –başkası için değil- yatağından kalkması, aziz ve celil olan Allah’ın huzurunda namaz kılmasıdır.”^[462]

10749. *İmam Rıza (a.s) “Allah-u Teala’nın “Onu geceleri uzun uzun tesbih et” ayetindeki teshibten maksat sorulduğunda şöyle buyurmuştur:* “Tesbihten maksat gece namazıdır.”^[463]

10750. *İmam Kazım (a.s) vitr namazının son rekatından başını kaldırıncaya şöyle buyurmuştur:* “Burada iyilikleri senin kendisine verdiğin bir nimet olarak gören ve onlara şükretmekten aciz olan günahı büyük ve avucunda himaye ve rahmetinden başka hiçbir şey olmayan kimse durmuştur. Zira sen mürsel peygamberine indirdiğin kitapta şöyle buyurmuşsun: **“Gecenin az bir bölümünde uyuyor seher vakitleri mağfiret diliyorlardı.”** Uykum uzun çekti, sabahlamam devam etmedi. Şimdi seher vaktidir ve ben günahlarım için, zararı, ölümü, hayatı, haşrı ve neşri kendi elinde olmayan kimse gibi senden bağışlanma diliyorum.” *İmam bu cümleleri buyurduktan sonra secdeye kapanıyordu.*”^[464]

bak. el-Hayr, 1175. bölüm

el-İstiğfar, 3084. Bölüm

2312. Bölüm Allah’ın Gece Yarısı Namaz Kılan Kimseyle Övünmesi

10751. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Kul gece karanlığında efendisiyle halvet eder, onunla münacatta bulunursa Allah kalbini nurani kılar... Sonra meleklerine şöyle der: “Ey Meleklerim! Kuluma bakın ki gece karanlığında batıl ehlinin boş şeylerle oyalandığı ve gafillerin uyuduğu bir sırada benimle halvet etmiştir. Şahit olun ki ben de onu bağışladım.”^[465]

10752. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Kadın veya erkek her kul gece namazıyla nasiplenir, ihlas üzere aziz ve celil olan Allah için kalkar, tam bir abdest alır, doğru bir niyet, temiz bir kalp, huşu içinde bir beden ve ağlayan bir gözle aziz ve celil olan Allah için namaz kılar. Her safının bir ucu doğuya ve diğer bir ucu ise batıya uzanır.” Daha sonra şöyle buyurmuştur: “Namazı bitince de o melekler sayısınca kendisi için derece ve makam yazılır.”^[466]

10753. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Rabbin meleklerle karşı üç kişinin varlığıyla övünür: Yalnız başına geceleyin namaz kılan, secdeye kapanan ve secde halinde uyuyan kimseyle. Allah onun hakkında şöyle buyurur: “Kuluma bakınız ki ruhu benim nezdimde bedeni ise benim için secde halindedir.”^[467]

10754. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah kıyamet günü üç kimsenin yüzüne güler: Yatağında eşinin yanında uyuduğu

onu sevdiği halde, kalkıp abdest alıp, camiye giden, namaz kılan ve rabbiyle münacaatta bulunan kimseye.”^[468]

10755. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Üç kimseyi Allah sever, yüzlerine güler ve varlıklarına sevinir: “Allah düşmanlarından bir grupla karşılaştığında aziz ve celil olan Allah yolunda öldürülünceye veya Allah’ın kendisini galip kılıp ya da şerlerinden koruyuncaya kadar savaştan kimseyi. Allah şöyle buyurur: “Kuluma bakın ki nasıl da benim için nefsimi feda etti.” Güzel bir eşi olan, sıcak ve yumuşak yatağında uyuyan ama gece yarısı uykudan kalkıp, şehveti terkeden, beni hatırlayan, benimle münacaatta bulunan kimseyi. Oysa o yatağında uyuyabilirdi. Ve bir de yolculukta yoldaşları gece geç vakitlere kadar lakırdı eden, yorulunca da uyuyan ama kendisi kolaylıkta ve zorlukta seher vakti ibadet için kalkan kimseyi.”^[469]

2313. Bölüm Gece Namazının Sevabı

10756. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Gece namazı dışında kulun yaptığı her iyiliğin Kur’an’da sevabı zikredilmiştir. Gece namazı Allah nezdinde çok önemli olduğu için sevabını belli etmemiştir ve şöyle buyurmuştur: **“Yanlarımı yataklarından uzaklaştırırlar (kalkarlar)... Yaptıklarına karşılık onlar için saklanan müjdeyi kimse bilmez.”**^[470]

2314. Bölüm Gece Namaz İçin Kalkmanın Sonuçları

10757. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Gece namaz için kalkın. Şüphesiz ki bu sizden önceki salihlerin adetidir. Şüphesiz gece ibadet için kalkmak Allah’a yakınlaşma ve günahattan sakınma vesilesidir.”^[471]

10758. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Gece namazını kılın. Şüphesiz gece namazı peygamberinizin sünnetidir. Sizden önceki salihlerin adetidir. Ve bedenlerinizden dert ve hastalığı uzaklaştırıcıdır.”^[472]

10759. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Gece ibadet için kalkmak sıhhat ve aziz ve celil olan Rabbin hoşnutluk sebebidir. Allah’ın rahmetine maruz kalmanın ve peygamberlerin ahlakına sarılmanın vesilesidir.”^[473]

10760. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Gece ibadet için kalkmak beden için sağlıktır.”^[474]

10761. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah Resulü’nün (s.a.a) “Gece namazı nurdur” sözünü işittiğim günden beri gece namazını terketmedim.” İbn-i Kevvah, “Leylet’ul Harir”^[475] gecesinde de mi?” diye sorunca İmam (a.s) şöyle buyurdu: “Hatta Leylet’ul Harir’de bile.”^[476]

10762. *İmam Sadık (a.s) Allah-u Teala’nın “İyilikler kötülükleri ortadan kaldırır” ayeti hakkında şöyle buyurmuştur:* “Müminin gece namazı gündüzde işlediği günahlarını ortadan kaldırır.”^[477]

10763. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Gece namazı yüzü ak ve nurani kılar. Gece namazı insanı güzel kokulu kılar ve gece namazı rızık kazandırır.”^[478]

10764. *İmam Zeyn’ul Abidin (a.s) “Neden gece namazı kılanlar diğer insanlardan daha güzel yüzlüdürler?” diye sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Çünkü onlar Allah ile halvet ediyorlar. Allah da onlara nurundan bir elbise giydirebilir.”^[479]

10765. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her kim çok gece namazı kılsa gündüz güzel yüzlü olur.”^[480]

2315. Bölüm Gece Namazından Mahrum Olmanın Sebepleri (1)

10766. *İmam Ali (a.s) kendisine, “Ben gece namazından mahrum oldum” diyen birisine şöyle buyurmuştur:* “Sen günahlarının kendisini

esir ettiği kimsesin.”^[481]

10767. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsan bir günah işler o sebeple gece namazından mahrum olur. Kötü işin insandaki etkisi bıçağın etteki etkisinden daha hızlıdır.”^[482]

10768. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsan bir yalan söyler ve bu sebeple gece namazından mahrum kalır.”^[483]

2316. Bölüm

Gece Namazından Mahrum Olmanın Sebepleri (2)

10769. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Aziz ve celil olan Allah şöyle buyurmuştur: “Bazen mümin kullarımdan biri ibadetim hususunda çaba gösterir, yatağından kalkar, tatlı yastığını terkeder, geceleri bana ibadete koyulur, benim kulluğum yolunda kendisini sıkıntılara düşürür. Ama kendisine olan lütuf ve muhabbetimden ve onun canını korumak için bir iki gece uyuklamayı kendisine musallat kılarım ve o uyur sabah kalkar. Nefsine kızdığı ve onu kınadığı bir halde namazını kılar, eğer onu ibadetime devam etsin diye bırakacak olursam kendini beğenmişliğe düşer, kendini beğenmişliği işleriyle gururlanmasına sebep olur ve böylece helak olmasına sebep olacak şeyler kendisine gelip çatar. Zira amelleri sebebiyle gurura kapılır ve bütün ibadet edenlerden üstün olduğunu ve ibadetinde kusur sınırını geride bıraktığını sanacak kadar kendisinden razı olur. Bana yakın olduğunu sandığı bu esnada benden uzaklaşır.”^[484]

2317. Bölüm

Gece Namazına Niyetlendiği Halde Uyuyan Kimsenin Sevabı

10770. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Gecenin bir bölümünde namaz için kalkmaya niyetlendiği halde uyuyan her kulun uykusu Allah’ın onun adına verdiği bir sadakadır ve ettiği niyetin sevabı kendisine yazılır.”^[485]

Bak. En-Niyyet, 3981. Bölüm

2318. Bölüm

Gece Namazı Kılmaya Hazırlanan Kimsenin Sevabı

10771. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Sizden birisi işlerinde problemi olduğu halde kalkar kendisini taharet için hazırlar, sonra abdest almaya başlar elini yıkayınca işlerinin bir düğümü çözülür yüzünü yıkayınca başka bir düğümü çözülür. . . böylece Allah hicabın ötesindekilere (gayb alemindeki sakinlere) şöyle buyurur: “Benim bu kuluma bakın ki kendisini hazırlamış benden bir şeyler istiyor. Kulum benden ne isterse ona veririm.”^[486]

2319. Bölüm

Kulun Sorguya Çekildiği Namaz

10772. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kul farz olan namazını kılınca Allah, başka bir namaz hakkında onu sorguya çekmez. Zekatını verince de başka bir sadaka hususunda onu sorguya çekmez. Ramazan ayı orucunu tutunca da başka bir oruç hakkında onu sorguya çekmez.”^[487]

10773. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Farz olan beş vakit namazlarla aziz ve celil olan Allah’la mülakat edecek olursan diğer namazlar hakkında seni sorguya çekmez.”^[488]

10774. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey Kumeyl! Hiç bir farza terketme ruhsatı yoktur ve hiçbir nafide de baskı

yoktur. Ey Kumeyl! Allah senden farz kıldığı şeyler dışında bir şey istemez.”^[489]

bak. 523. Konu, en-Nafile

301. Konu

es-Salat

Namaz (4)

Cuma Namazı

☞ *Bihar, 89/122, 1. bölüm; Vucub'us Selat'ul Cum'a*

☞ *Kenz'ul Ummal, 5/2; Ebvab'us Selat'ul Cum'a*

☞ *Kenz'ul Ummal, 7/707-749, 8/368-382; fi Selat'ul Cum'a*

☞ *el-Kafi, 3/422/6; Hubbet'ul Yevm'el-Cum'a l-Menkule an Ebi Cafer (a.s)*

bak.

☞ *1027. bölüm, el-Hutbe*

2320. Bölüm

Cuma Namazı

Kur'an:

“Ey iman edenler! Cuma günü namaz için ezan okunduğu zaman Allah'ı anmaya koşun; alım satımı bırakın; bilerseniz, bu sizin için daha hayırlıdır.”^[490]

bak. Munafikun, 9

10775. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Cuma namazını kılan kimseye kabul edilmiş bir hac sevabı yazılır ve eğer ikinci namazını kılarırsa kendisine umre (sevabı yazılır.) Akşama kadar yerinde kalırsa Allah'tan istediği her şeyi Allah ona verir.”^[491]

10776. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Cuma namazı farzdır. İmamın varlığıyla Cuma namazı için toplanmak farzdır. O

halde erkek hiç bir övrü olmaksızın üç Cuma namazını terkederse üç farzı terketmiş olur. Üç farzı hiçbir övrü olmaksızın sadece münafık terkeder.”^[492]

10777. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim üstüste övrü olmaksızın üç Cuma namazını terkederse münafık olarak yazılır.”^[493]

10778. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim bir övrü olmaksızın üç Cuma namazını birbiri ardınca terkederse Allah kalbini mühürler.”^[494]

10779. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her kim üç Cuma namazını önemsiz saydığı için terkederse Allah kalbini mühürler.”^[495]

10780. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her kim kasten ve hiç bir sebep olmaksızın üç Cuma namazını terkederse Allah kalbine nifak mührünü vurur.”^[496]

10781. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Bir grup Cuma namazlarına katılmıyor. Bu işten el çeksinler, aksi taktirde kalplerine mühür vurulur ve böylece gafillerden olurlar.”^[497]

10782. *Resulullah (s.a.a) hacdan mahrumiyetini şikayette bulunan bir kişiye şöyle buyurmuştur:* “Ey Galib! O halde cuma namazını kıl; şüphesiz Cuma namazı fakirlerin haccıdır.”^[498]

10783. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Cuma namazı fakirlerin haccıdır.”^[499]

10784. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Halktan bir grubu çok az Cuma namazı kılar ve Allah’ı gaflet ve nifak üzere zikreder.”^[500]

10785. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her kim iman üzere ve Allah için Cuma namazı kılsa amellerine baştan başlamıştır. (Allah ona karşılık geçmiş günahlarını bağışlar amel defterini yeniden açar.)”^[501]

2321. Bölüm Hutbelerini Dinlemenin Adabı

10786. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İmam Cuma günü hutbe okuyunca hutbeyi bitirinceye kadar hiç kimse konuşmamalıdır. Hutbeyi sona erdirince namaz için kamet getirinceye kadar sohbet edebilirler.”^[502]

10787. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İmam Cuma namazının hutbesini okuyunca namazda caiz olduğu miktar dışında ne konuşmak caizdir ve ne de kiblede yüz çevirmek.”^[503]

10788. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah Resülü (s.a.a) İmam Cuma namazının hutbesini okuyunca sohbet etmeyi yasaklamıştır. Zira her kim hutbe esnasında konuşursa boş bir şey yapmış olur ve her kim de boş bir şeyle uğraşırsa Cuma namazı yoktur.”^[504]

10789. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İmam Cuma hutbesini okuyunca insanlara susmak farzdır.”^[505]

10790. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Cuma günü imam hutbe okuyunca sohbet etmek mekruhtur. Fıtır, kurban ve yağmur talebi için kılınan namazda da durum aynıdır.”^[506]

10791. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah Resülü (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Her vaiz kiblelidir.” Yani imam Cuma günü insanlar için hutbe okuyunca insanlar ona yönelmelidir.”^[507]

302. Konu

es-Salat

Namaz (5)

Peygamber ve Ehl-i Beyt'ine Selavat Göndermek

- ☞ *Bihar*, 94/47, 29. bölüm; *es-Selat a'len-Nebi ve Alihi*
- ☞ *Kenẓ'ul Ummal*, 1/488-509, 2/266, *es-Selat alen Nebi ve alibi*
- ☞ *Vesail'uş Şia*, 4/1210-1222, 34-43. bölüm; *Salat ale'n-Nebi ve alibi*

bak.

☞ *Ed-Dua*, 1199. bölüm

2322. Bölüm

Peygambere (s.a.a) Selavat Göndermek

Kur'an:

Şüphesiz Allah ve melekleri Peygambere selavat getirir Ey iman edenler! Siz de ona salat ve selam getirin.”
[508]

10792. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur*: “Nerede olursanız olun bana selavat gönderin, zira bana selavatınız ulaşır.”^[509]

10793. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur*: “Bana selavat göndermek sırat üzerinde bir nurdur.”^[510]

10794. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Peygambere selavat gönderilinceye kadar her dua mahcuptur (engellidir).”^[511]

10795. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur*: “Her kim bir yazısında bana selavat gönderirse adım o kitapta yazılı olduğu müddetçe melekler sürekli onun için mağfiret dilerler.”^[512]

10796. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur*: “İnsanların en cimrisi adım yanında zikredilince bana selavat göndermeyen kimsedir.”^[513]

10797. *İmam Bakır (a.s) veya İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Kıyamet günü teraziye konan en ağır amel Peygamber'e ve Ehl-i Beyti'ne selavat göndermektir.”^[514]

bak. el-Hulk, 1101. Bölüm; *en-Nifak*, 3939. Bölüm

2323. Bölüm

Peygambere Selavat Göndermenin Keyfiyeti

10798. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Şöyle deyiniz: Allahım! Dünyada İbrahim’e ve Al-i İbrahim’e selavat gönderdiğin gibi Muhammed’e ve Al-i Muhammed’e de selavat gönder. Şüphesiz sen övülmüş ve yücesin.”^[515]

10799. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Şöyle deyiniz: Allahım! Muhammed’e ve Al-i Muhammed’e selavat gönder ve Muhammed’e ve Al-i Muhammed’e bereket ver, şüphesiz sen övülmüş ve yücesin.”^[516]

10800. *Resulullah (s.a.a) kendisine nasıl selavat gönderileceğini soran birine şöyle buyurmuştur:* “Şöyle deyiniz: Allahım! İbrahim’e ve Al-i İbrahim’e selavat gönderdiğin gibi Muhammed’e ve Al-i Muhammed’e selavat gönder şüphesiz sen övülmüş ve yücesin. İbrahim’e ve Al-i İbrahim’e bereket verdiğin gibi Muhammed ve Al-i Muhammed’e de bereket ver. Şüphesiz sen övülmüş ve yücesin.”^[517]

Bak. Vesail’uş Şia, 4/1213, 35. Bölüm

2324. Bölüm

Salavatın Anlamı

10801. *İmam Kazım (a.s) Allah-u Teala’nın, “Allah ve melekleri Peygambere selavat gönderir Ey İman edenler! Ona selavat getirin ve tam bir teslimiyetle selam verin” ayetinde geçen Allah’ın meleklerin ve müminlerin selatının anlamı sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Allah’ın selavat göndermesi kendisi tarafından bir rahmettir. Meleklerin selavat göndermesi kendilerinden Allah Resulüne nisbeten bir övgüdür. Müminlerin selavat göndermesi ise kendilerinden peygamber için bir duadır.”^[518]

10802. *İmam Sadık (a.s) bu ayet hakkında şöyle buyurmuştur:* “Peygamberi övünüz ve ona selavat gönderiniz.”^[519]

303. Konu

es-Samt Susmak

☞ *Kenz’ul Ummal, 3/350, 768, es-Semt*

☞ *Vesail’uş Şia, 8/527, 117. bölüm; İstibbab’us Semt*

bak.

☞ 466. konu, el-Kelam; 473. konu, el-Lisan

2325. Bölüm Susmak

10803. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Susmak zekanın nişanesi ve aklın meyvesidir.”^[520]

10804. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz sizden öncekiler sessizliği öğreniyorlardı. Sizler ise konuşmayı öğreniyorsunuz. Onlardan biri ibadet etmek istediğinde on yıl önceden susmayı öğreniyordu. Eğer bunu güzel yapar ve ona tahammül ederse abid oluyor aksi taktirde şöyle diyordu: “Ben bu işe layık değilim.”^[521]

10805. *Resulullah (s.a.a) Ebu Zer’e verdiği öğüdüinde şöyle buyurmuştur:* “Şu dört şey sadece mümine nasip olur: İbadetin ilk adımı olan susmak...”^[522]

10806. *Resulullah (s.a.a) buzuruna varan birine şöyle buyurmuştur:* “Allah’ın kendisi vesilesiyle seni cennete koyacağı bir işi sana göstermeyeyim mi? O göster ey Allah’ın Resulü deyince Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdu: “Allah’ın sana verdiği şeyde bağışta bulun.” O şöyle arzetti: “Ben kendisine bağışta bulunduğum kimseden daha muhtaç olursam ne yapayım?” peygamber (s.a.a), “Mazluma yardımcı ol” diye buyurdu: O, “Eğer kendim yardım edeceğim kimseden daha aciz isem ne yapayım?” diye arzetti. Peygamber şöyle buyurdu: “Cahil insana yardım et, yani ona yol göster.” O, “Eğer kendim ondan daha cahilsem ne yapayım?” diye arzetti ve Peygamber şöyle buyurdu: “Dilini hayır dışında açma. Bu hasletlerden birinin sende bulunmasına ve seni cennete götürmesine sevinmez misin?”^[523]

10807. *İmam Ali (a.s) takva sahiplerinin nişanesi hakkında şöyle buyurmuştur:* “Eğer susarlarsa sustukları için üzülmezler, eğer gülerlerse seslerini yükseltmezler.”^[524]

10808. *İmam Ali (a.s) müminin niteliği hakkında şöyle buyurmuştur:* “Onların suskunluğu çoktur, vakitleri doludur.”^[525]

2326. Bölüm Suskunluğun Meyveleri

10809. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Çok uzun süre suskun olmaya çalış ki bu şeytanı defeder ve dinin hususunda sana yardımcı olur.”^[526]

10810. *İmam Rıza (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Suskunluk hikmetin kapılarından birisidir. Suskunluk muhabbet doğurur. Şüphesiz suskunluk tüm hayıra kılavuzudur.”^[527]

10811. *İmam Hasan (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Suskun insan çok heybetli olur.”^[528]

10812. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Çok susmakla heybetli olunur.”^[529]

10813. *İmam Ali (a.s) vefatından önce yaptığı tavsiyesinde şöyle buyurmuştur:* “Suskun olmaya çalış ki salim kalasın.”^[530]

10814. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Suskunlukta hikmet, sessizlikte ise selamet ve esenlik vardır.”^[531]

10815. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Eğer konuşmada belagat varsa suskunlukta da sürçmelerden güvenlik vardır.”^[532]

10816. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hiç bir koruyucu suskunluktan daha iyi bir koruyucu değildir.”^[533]

10817. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Suskun olmaya çalış ki en küçük faydası salim kalmaktır.”^[534]

10818. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Suskun olmaya çalış ta ki esenlikte kalasın.”^[535]

10819. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Suskunluk, dolu bir hazinedir. Sabırlı insanın süsüdür ve cahilin örtüsüdür.”^[536]

10820. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sürekli suskun olmaya çalış ki işlerin yükselsin.”^[537]

10821. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Suskunluk ilmin süsü, sabırlı olmanın nişanesidir.”^[538]

10822. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Suskunluk sana vakarı giydirebilir ve senden özür dileme zahmetini kaldırır.”^[539]

10823. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Suskunluk düşüncenin bahçesidir.”^[540]

10824. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Suskun olmaya çalış ki düşüncen aydınlansın.”^[541]

10825. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Suskunluğunu artır ki düşüncen artsın. Kalbin nurlansın ve insanlar senin elinden güvenlikte olsun.”^[542]

10826. *İmam Hasan (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Suskunluk bir çok yerde her ne kadar konuşmacı olsan da iyi bir arkadaşdır.”^[543]

10827. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Mümini suskun görürseniz ona yaklaşınız zira o hikmet ilka eder (aşılar).”^[544]

10828. *İmam Kazım (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Akıl sahibinin kılavuzu düşünmektir. Düşünmenin kılavuzu ise suskunluktur.”^[545]

2327. Bölüm Övülmüş Suskunluk

10829. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz suskunluğun adına cevap vermeye gücü yeten kimse müstahaktır. Aksi takdirde acizlik ona daha layıktır.”^[546]

10830. *İmam Rıza (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Acizlik üzere olmayan suskunluk ne de güzeldir. Çok konuşan insanın sürçmeleri olur.”^[547]

10831. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Suskun ol ama acizlik sebebiyle değil.”^[548]

10832. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hak üzere konuşmak acizlik ve suskunluktan daha iyidir.”^[549]

10833. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Konuşmak iki kötü haslet arasında yer almıştır: Gevezelik ve az konuşmak. Gevezelik boş konuşmayla sonuçlanır. Az konuşmak ise acizlik ve(istediğini beyandan) zayıflıkla neticelenir.”^[550]

10834. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Bilmeden konuşmakta hayır olmadığı gibi hikmeti söyleme hususundaki suskunlukta da hayır yoktur.”^[551]

10835. *İmam Ali (a.s) Peygamber'i nitelendirirken şöyle buyurmuştur:* “Peygamber'in (s.a.a) sözü beyan ve suskunluğu dil idi.”^[552]

10836. *İmam Ali (a.s) Ehl-i Beyt'i nitelendirirken şöyle buyurmuştur:* “Onların hükümleri ilimlerini suskunlukları konuşmalarını ve zahirleri batınlarını anlatır. Onlar, dine muhalif olmazlar, dinde ayrılığa düşmezler. Din onların arasında doğru söyleyen, sustuğu halde konuşan bir şahittir.”^[553]

10837. *İmam Ali (a.s) hakeza şöyle buyurmuştur:* “Onlar, (Ehl-i Beyt) ilmin hayatı ve dirilişi, cehaletin ölümüdürler. Hilimleri, size ilimlerinden, zahirleri batınlarından ve sükutları konuşmalarındaki hikmetlerinden haber verir.”^[554]

10838. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kur'an (iyi işlere) emredici (kötü işlerden) sakındırıcıdır ve susan bir konuşmacıdır.”^[555]

304. Konu

es-Senaat

Sanat

☞ *el-Kafi*, 5/113, *Bab'us Senaat*

☞ *el-Kafi*, 5/241. *bölüm Ziman'us Senae*

bak.

☞ 105. konu, *el-Hirfe*; *el-Kesh*, 3485. *bölüm*; *en-Nebve* (2), 3780, 3802. *bölüm*

2328. Bölüm

Her Sanatçının İhtiyacı

10839. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Her sanatçı müşteri toplamak için şu üç haslete sahip olmalıdır: İşinde usta olmalıdır, işinde emanete riayet etmelidir ve kendisine bir iş sipariş veren kimsenin rızayetini elde etmelidir.”^[556]

2329. Bölüm

Gece Sabaha Kadar Çalışmayı Kınama

10840. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Sanatçı kimse sabaha kadar çalışırsa elde ettiği gelir haramdır.”^[557]

10841. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Her kim gece boyunca çalışır ve gözün uykudan nasiplenme hakkını kendisine vermezse o geliri haramdır.”^[558]

305. Konu

el-Musibet

Musibet

- ☞ *Bihar*, 73/366, 138. bölüm, *ile'l-ul Mesaib*
☞ *Bihar*, 82/114, 17. bölüm; *ecr'ul Mesaib*
☞ *Bihar*, 82/125, 18. bölüm; *et-Teezzi ve's Sebr inde'l-Mesaib*

bak.

☞ 50. konu, *el-Bela*; 65. konu, *el-Cez'*; 190. konu, *er-Rız'a (1)*, 286; *es-Sebr*, 443. konu; *el-Kaz'a (1)*, 253. konu; *et-Te'ziye*; *el-Bela*, 399. bölüm; *ed-Dünya*, 1223. bölüm

2330. Bölüm

Musibetlerin Bölüştürülmesi

10842. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Musibetler insanlar arasında eşit şekilde bölüştürülmüştür.”^[559]

2331. Bölüm

Musibetlerin Ecri

10843. *İmam Hasan (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Musibetler ecrin anahtarlarıdır.”^[560]

10844. *İmam Bakır (a.s) yanında evladının mateminden şikayette bulunan birine şöyle buyurmuştur*: “Allah'ın kendisine ecir vermek için müminin mal ve evlatlarından en iyisini aldığını bilmiyor musun?”^[561]

2332. Bölüm

Musibetlerin En Şiddetlisi

10845. *İmam Ali (a.s) kendisine, “Musibetlerin en şiddetlisi nedir?” diye sorulunca şöyle buyurmuştur*: “Dini musibettir.”^[562]

10846. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Akılsızlık gibi bir musibet, yakın azlığı gibi bir akılsızlık, Allah'tan korkmamak gibi bir yakın azlığı ve hüznün azlığı gibi bir korku azlığı ve günahını az görmenden ve içinde bulunduğu halden hoşnut olmaktan daha büyük bir musibet yoktur.”^[563]

10847. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur*: “En büyük musibet ve mutsuzluk dünyaya bağlanmaktır.”^[564]

10848. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur*: “En büyük musibet cahilliktir.”^[565]

10849. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Musibetlerin en şiddetlisi cehaletin üstün gelişidir.”^[566]

10850. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur*: “İyilerin en büyük musibeti kötülerle geçinmek zorunda kalışlarıdır.”^[567]

10851. *İmam Sadık (a.s) musibet esnasında şöyle buyururlardı:* “Musibetimi dinimde karar kılmayan Allah’a hamdolsun. Ve yine Allah’a hamdolsun dileseydi musibetimi varolandan daha büyük ve şiddetli kılardı. Ve yine olmasını istediğinde olan iş sebebiyle Allah’a hamdolsun.”^[568]

bak. el-Bela, 414. Bölüm; el-Akl, 2791. Bölüm; ed-Din, 1305. Bölüm

2333. Bölüm Büyük Musibet

10852. *İmam Sadık (a.s) oğlunun ölümünden dolayı tahammülsüzlük gösteren birine şöyle buyurmuştur:* “Ey Adam! Sen küçük musibete bile tahammülsüzlük gösteriyorsun. Büyük musibetten ise gaflet ediyorsun. Eğer oğlunun gittiği yere hazır olsaydın asla onun için tahammülsüzlük göstermezdin. O gün için hazır olmamanın musibeti oğlunun musibetinden daha büyüktür.”^[569]

10853. *İmam Sadık (a.s) başsağlığı dilemenin anlamı hakkında şöyle buyurmuştur:* “Eğer bu ölünün ölümü seni Rabbine yakınlaştırmış veya günahından uzaklaştırmışsa bu musibet değildir. Senin için bir rahmet ve nimettir, ama eğer onun ölümü sana öğüt vermemiş, seni günahından uzaklaştırmamış ve rabbine yakın kılmamışsa senin taş kalpliliğinin musibeti, eğer Rabbini tanırsan ölünün ölüm musibetinden daha büyüktür.”^[570]

2334. Bölüm Musibet Esnasında İstirca Etmek^[571]

Kur'an:

“Muhakkak sizi biraz korku, biraz açlık ve mallardan, canlardan, ürünlerden biraz eksiltmekle deneriz, sabredenlere müjdele. Onlara bir musibet geldiğinde: “Biz Allah'ınız ve elbette O'na döneceğiz” derler.”^[572]

10854. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Dünyada kendisine bir musibet ulaşan aniden haberini alan mümin istircada bulunursa Allah kendisine ateşi farz kıldığı büyük günahlar dışında tüm geçmiş günahlarını bağışlar.”^[573]

10855. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kime musibet anında istircada bulunma ilham edilirse ona cennet farz olur.”^[574]

10856. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Bir aileye musibet iner ve tahammülsüzlük ederler bu esnada yanlarından biri geçer ve istircada bulunur. Böylece oradan geçenin ecri o musibet görenlerin ecrinden daha çok olur.”^[575]

10857. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her kim şu dört şeye sahip olursa Allah'ın büyük nurunda olur: Allah'tan başka ilah olmadığına ve benim Allah'ın peygamberi olduğuma şahadette bulunmak, bir musibete uğrayınca “inna lillah ve inna ileyhi raciun.” (Şüphesiz biz Allah'tan geldik ve O'na döneceğiz.) demek, bir hayır yaptığına ise, “Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun” demek ve bir günah işlediğinde ise, “Allah'tan mağfiret dilerim ve ona tövbe ederim” demek.”^[576]

bak. Vesail'uş Şia, 2/895, 73. Bölüm; 897, 74. Bölüm

2335. Bölüm İstircada Bulunmanın Anlamı

Kur'an:

“Onlara bir musibet geldiğinde: “Biz Allah'ınız ve elbette O'na döneceğiz” derler.”^[577]

10858. *İmam Ali (a.s) istircada bulunan birini iştirince şöyle buyurmuştur:* “Hepimiz Allah'tanız” deyişimiz Allah'ın saltanatını ikrar edişimizdir. Ve “Hepimiz ona döneceğiz” deyişimiz ise kendimizin yok olacağını ikrar edişimizdir.”^[578]

10859. *İmam Ali (a.s) kardeşinin yasında kendisine baş sağlığı dileyince istircada bulunan Eş'as bin Kays'a şöyle buyurmuştur:* “Bunun tevilinin ne olduğunu biliyor musun?” Eş'as, “Hayır sen ilmin doruğu ve zirvesisin” deyince İmam şöyle buruydu: “Biz Allah'tanız deyişin Allah'ın saltanatını ikrar edişindir, “Hepimiz O'na döneceğiz” deyişin ise yok olacağını ikrar etmendir.”^[579]

2336. Bölüm Evlat Musibeti

10860. *Resulullah (s.a.a) çocuğunun ölümünü şikayette bulunan bir kadına şöyle buyurmuştur:* “Kaç çocuğun ölmüştür?” O, “Üç tane” deyince şöyle buyurmuştur: “Sen ateş karşısında etrafına sağlam bir sur çekmişsin.”^[580]

10861. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her kim üç çocuğunun yasına oturursa ve onların ölümünü Allah'ın hesabına yazarsa cennet ona farz olur.”^[581]

bak. el-Bihar, 82/114, 17. Bölüm

2337. Bölüm Musibet Gören Kimsenin Takınması Gereken Adab

10862. *Aişe şöyle demiştir:* “İbrahim vefat edince Peygamber gözyaşları sakalına dökülünceye kadar ağladı. kendisine, “Ey Allah'ın Resulü! Siz ağlamaktan sakındırıyorsunuz ama siz ağlıyorsunuz?” diye sorulunca Peygamber şöyle buyurdu: “Bu ağlama değildir. Merhamettir. Her kim merhamet etmezse ona da merhamet edilmez.”^[582]

10863. *Cabir bin Abdullah şöyle diyor:* “Allah Resulü (s.a.a) Abdurrahman bin Avf'ın elinden tuttu ve can vermek üzere olan İbrahim'in yanına geldi, onu kucağına aldı ve ona şöyle buyurdu: “Aziz çocuğum! Allah'ın isteği karşısında elimden hiçbir şey gelmez.” Gözlerinden yaş boşaldı. Abdurrahman şöyle arzetti. “Ey Allah'ın Resulü! Ağlıyor musunuz? Siz bizi ağlamaktan sakındırmadınız mı?” Peygamber şöyle buyurdu: “Ben bağırıp çağırmaktan ve iki ahmakça ve çirkin sestem sakındırdım: Keyif halinde çıkan sestem, yani oyun eğlence ve şeytani nağmeden ve musibet anında yükselen sestem, yüzünü tırmalamaktan, yakayı yırtmaktan ve şeytani feryattan, ama bu ağlamam rahmettir. Rahmet etmeyen kimseye rahmet edilmez. Eğer ölüm hak, boş çıkması imkansız bir vade, gidilmesi gereken ve geride kalanlarımızın geçmişlere katılacağı Allah yolu, ilahi bir yol olmasaydı şüphesiz senin için daha çok üzüldük ve biz senin için gamlıyız. Gözler ağlıyor, kalpler göz yaşı döküyor ama ben aziz ve celil olan Allah'ı hoşnutsuz kılacak hiçbir şeyi dile getirmiyorum.”^[583]

bak. 234. Bölüm; Vesail'uş Şia, 2/920, 87. Bölüm

2338. Bölüm Musibetlerde Ehl-i Beyt'in (a.s) Yöntemi

10864. *İmam Sadık'ın (a.s) Çocuklarından biri gözünün önünde yürüyordu ki aniden boğazına bir şey takıldı ve öldü. İmam (a.s) ağladı ve şöyle buyurdu:* “Allahım! Eğer alsan veren sensin. Eğer hasta kılarısan afiyet veren de sensin.” Daha sonra cesedi kadınların yanına götürdü. Kadınlar çocuğu görünce ağlamaya başladılar. İmam onlara and içirerek feryat etmemelerini istedi. Onu defnetmek için dışarı çıkardı ve şöyle buyurdu: “Çocuklarımız öldüren Allah münezzehdir. Ama ona olan aşkımızdan başka hiçbir şeyimiz artmaz.” Bedenini toprağa verdiğinde ise şöyle buyurdu: “Ey evladım Allah yerini geniş kılsın ve seni peygamberle bir araya getirsin.”^[584]

10865. *Muhammed bin Abdullah Kufi şöyle diyor:* “İmam Sadık'ın (a.s) oğlu İsmail öldüğünde İmam çok şiddetli bir şekilde rahatsız olmuştu. Gözlerini kapatınca İmam yıkanmış veya yeni bir elbise talep etti. Onu giydi, sonra dışarı çıktı, ilahi emir ve yasakları beyan etmeye koyuldu. Ashabından birisi şöyle arzetti: “Fedan olayım! Sizin sıkıntılı olduğunuzu görünce bir müddet sizden mahrum kalacağımızı zannettik.” İmam şöyle buyurdu: “Biz musibet inmedikçe sabırsızlık gösteren musibet

geldiğinde ise sabreden Ehl-i Beyt'iz.”^[585]

bak. Vesail'uş Şia, 2/918, 85. Bölüm

2339. Bölüm Müminin Ölümüne Ağlamak

10866. *İmam Kazım (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Mümin vefat edince melekler, içinde Allah’a ibadet ettiği yerler ve amellerinin yükseldiği gök kapıları kendisi için ağlar.”^[586]

10867. *Ebu Hureyre şöyle diyor:* “Allah Resulü’nün (s.a.a) ailesinden biri vefat etti. Kadınlar toplanıp ona ağladılar. Ömer ayağa kalkarak onları ağlamaktan sakındırdı ve onları dağıtmaya başladı. Allah Resulü (s.a.a) şöyle buyurdu: “Ey Ömer!

Onları bırak; zira gözler göz yaşı döküyor kalpler yasıdır ve yasları daha yenidir.”^[587]

bak. 2337. Bölüm; Vesail'uş Şia, 2/924, 88. Bölüm

2340. Bölüm Ölü İçin Ağıt Yakmak

10868. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Ağıt yakmak cahiliye işidir.”^[588]

10869. *İmam Ali (a.s) Abvaz’daki kadısı Rufaa İbn-i Şeddad’a yazdığı mektubunda şöyle buyurmuştur:* “Sakin kudretin altında olan şehirde ölüye ağıt yakılmasın.”^[589]

10870. *İmam Kazım (a.s) ölü için ağıt yakma hakkında sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Mekruhtur.”^[590]

10871. *İmam Ali (a.s) Sıffin’deki ölülere ağlayan kadınların feryadını duyunca Harb bin Şurehbil Eş’şebami’ye şöyle buyurmuştur:* “Kadınlarınız duyduğum bu feryatlarıyla sizlere galip mi gelmiştir? Neden onları bu feryatlardan sakındırmıyorsunuz?”^[591]

10872. *Resulullah (s.a.a) çocuklarından biri ölünce ağladı. Kendisine, “Siz bizleri ağlamaktan sakındırıp kendiniz mi ağlıyorsunuz?” diye sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Ben sizleri ağlamaktan sakındırmadım, sizleri ağıt yakmaktan ve feryat etmekten sakındırdım.”^[592]

bak. Vesail'uş Şia, 2/892, 71. Bölüm; el-Bihar, 82/102

2341. Bölüm Lanetlenmiş Sesler

10873. *İmam Ali (a.s) Allah Resulü’nden (s.a.a) şöyle buyurduğunu nakletmiştir:* “Allah lanetlenmiş iki sestten nefret eder: Musibet anındaki feryat ve nimet anında çıkan ses. Yani ağıt yakmak ve şarkı söylemek.”^[593]

10874. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kime Allah bir nimet bağışlarsa ve o kimse bu nimet esnasında ney çalarsa nimete küfranda bulunmuştur. Her kimde musibete uğrar ve o halde ağıt yakarsa o musibeti feci kılmıştır.”^[594]

bak. 65. Konu, el-Cuz’; es-Sebr, 2180. Bölüm; Vesail'uş Şia, 2/915, 83. Bölüm, 916, 84. Bölüm

2342. Bölüm Övülmüş Ağıt

10875. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hüseyin Bin Ali’nin musibeti ortaya çıkınca bir yıl boyunca gece gündüz ve üç yıl boyunca da gündüzleri onun için ağıt yakıldı. Müsevver bin Muhrike, Ebu Hureyre ve Resulullah’ın ashabının büyükleri

gizlice yüzleri örtülü bir şekilde gelip yakılan ağıtları dinliyor ve ağlıyorlardı.”^[595]

10876. *İmam Sadık (a.s) ağıt yakan kimsenin ecri hakkında sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Sakıncası yoktur Allah Resulü (s.a.a) için de ağıt yakıldı.”^[596]

10877. *İmam Bakır (a.s) matem ve yaslarda on yıla kadar ağlamayı tavsiye etti.*”^[597]

10878. Allah Resulü (s.a.a) Uhud savaşından Medine’ye dönünce ehlinde öldürülen her evin kapısından geçtiğinde bir ağıt sesi duyuyordu. Amcası Hamza’nın evinden ses duymayınca şöyle buyurdu: “Hamza’nın ağlayanları yoktur.” Medine halkı ondan sonra bir ölü için ağlamadan önce Hamza için ağıt yakmaya ve ağlamaya yemin içtiler.”^[598]

10879. Fatıma (a.s) babası için ağıt yaktı ve Resulullah (s.a.a) de Hamza için ağıt yakılmasını emretti.^[599]
bak. Vesail’u’ş Şia, 2/891, 70. Bölüm

2343. Bölüm Musibeti Gizlemek

10880. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Musibetleri, hastalıkları ve sadakayı gizlemek iyiliğin hazinelerindendir.”^[600]

10881. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İyilik etmek, ameli gizlemek, zorluklar karşısında sabretmek ve musibetleri gizlemek cennetin hazinelerindendir.”^[601]

2344. Bölüm Musibeti Kolaylaştıran Şey

10882. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ölümü, mezarlarınızdan çıkacağınız günü ve aziz ve celil olan Allah’ın karşısında duracağınızı çok anın ki musibetler sizlere kolaylaşsın.”^[602]

10883. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Herkim dünyada züht içinde yaşarsa musibetler ona kolay gelir.”^[603]

10884. *İmam Seccad (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim dünyaya sırt çevirirse dünya musibetleri ona kolaylaşır ve musibetlerden rahatsız olmaz.”^[604]

10885. *İmam Seccad (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zavallı ademoğlu! Her gün üç musibetle karşı karşıyadır ve onlardan hiçbirinden ibret almaz. Eğer ibret alsaydı, musibetler ve dünya işleri ona kolaylaşırdı. Birinci musibet ömründen bir günün azalmasıdır. Oysa malından ve varlığından bir şey azalırsa buna üzüldür. Oysa dirhem telafi edilir. Ama geçen ömür hiçbir şekilde geri dönmez. İkinci musibet ise rızkını kamil bir şekilde elde etmesidir. Eğer helal olursa ondan dolayı hesaba çekilir, eğer haram olursa ceza görür. Üçüncü musibet ise daha büyüktür.” Kendisine, “o nedir?” diye arzedilince şöyle buyurmuştur: “Akşamına çatdığı her gün ahirete bir merhale yakınlaşır, ama cennete mi yoksa cehenneme mi yaklaştığını bilemez.”^[605]

10886. *İmam Sadık (a.s), musibet esnasında şöyle buyurmuştur:* “Musibetimi dinimde karar kılmayan Allah’a hamdolsun, Allah’a hamdolsun ki isteseydi musibetimi bundan daha büyük kılardı. Allah’a istediği için olan iş sebebiyle hamdolsun.”^[606]

10887. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sana bir musibet çattınca Allah Resulü’nün (s.a.a) vefat musibetini hatırla. Zira insanlar Resulullah’ın (ölümü) gibi bir musibet görmemişlerdir ve asla böyle bir musibet de görmeyeceklerdir.”^[607]

10888. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Herkime büyük bir musibet gelip çatarsa, benim vefatımdan dolayı kendisine çatan musibeti hatırlasın. Bu taktirde musibeti kendisine kolay gelir.”^[608]

10889. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Herkime bir musibet çatarsa, benim musibetimi hatırlasın. Zira o en büyük musibettir.”^[609]

bak. Vesail'uş Şia, 2/911, 79. Bölüm; el-Kafi, 3/220, bab'ut teazze

2345. Bölüm Musibetleri Büyüten Şey

10890. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim küçük musibetleri büyük sayarsa, Allah da onu büyük musibetle müptela kılar.”^[610]

10891. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İstenilen şeyin değeri ne kadar fazla olursa, kaybetme musibeti de o kadar büyük olur.”^[611]

2346. Bölüm Musibeti Unutmak

10892. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah-u Teala üç şeyle kuluna lütfetmiştir: Bedenin ölümden sonra kokması ki eğer böyle olmasaydı hiçbir aziz, kendi azizini defnetmezdi. Musibetten sonraki unutkanlık ki eğer böyle olmasaydı soy kesilirdi ve canlıların yediği bu tanenin (buğday) kurtlanması ki eğer böyle olmasaydı, padişahlar altın ve gümüş biriktirdikleri gibi onu da biriktirirlerdi.”^[612]

Başka bir rivayette şöyle yer almıştır: “Ve musibetten sonraki unutkanlık ki eğer böyle olmasaydı hayat hiç kimseye tatlı gelmezdi.”^[613]

10893. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Birisi öldüğünde Allah ailesinin en dertli ferdine bir melek gönderir. O melek kalbine el sürer, gam ve hüznünü giderir. Eğer böyle olmasaydı dünya asla bayındır olmazdı.”^[614]

2347. Bölüm Başkalarının Musibetine Sevinmek

10894. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kardeşinin musibetinde sevinç izharında bulunma ki Allah ona merhamet eder ve o musibeti sana doğru yöneltir.”^[615]

10895. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Kardeşinin musibetine sevinme ki Allah ona merhamet eder ve seni (o musibete) müptela kılar.”^[616]

10896. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim kardeşine çatan musibetten dolayı sevinirse o musibete müptela olmadıkça dünyadan gitmez.”^[617]

Bak. 381. Konu, et-Tayir

306. Konu

es-Savt

Ses

☞ *Kenẓ'ul Ummal, 3/569, Ref'es-Sevt fi Kelam*

bak.

☞ 3306. bölüm, *el-Kur'an; el-Musibet, 2241. bölüm*

2348. Bölüm Sesini Yükseltmekten Sakınmak

Kur'an:

“Yürüyüşünde tabii ol; sesini kıs. Seslerin en çirkini şüphesiz merkeplerin sesidir.” [\[618\]](#)

“Ey iman edenler! Seslerinizi, Peygamberin sesini bastıracak şekilde yükseltmeyin. Farkına varmadan, işlediklerinizin boşa gitmemesi için, Peygambere birbirinize bağırdığınız gibi yüksek sesle bağırmayın. Seslerini Peygamberin yanında kısan kimseler, Allah'ın gönüllerini takva ile sınadığı kimselerdir. Onlara mağfiret ve büyük ecir vardır.” [\[619\]](#)

10897. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah düşük sesi sever, yüksek sestten nefret eder.” [\[620\]](#)

10898. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sesini kısmak, bakışlarını önüne dikmek ve ılımlı yol yürümek iman ve güzel dindarlığın nişanesidir.” [\[621\]](#)

10899. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah yüksek sesle konuşan kimseleri sevmez ve yavaş sesi sever.” [\[622\]](#)

10900. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Üç şey mürüvvettendir: “Bakışını önüne dikmek, sesi kısmak ve ılımlı yol yürümek.” [\[623\]](#)

10901. *Hasan Basri şöyle diyor:* “Peygamber (s.a.a) üç yerde yüksek konuşmayı hoş görmemiştir: Cenazenin yanında, iki ordu karşılaştığında ve Kur'an okunduğunda.” [\[624\]](#)

10902. *Resulullah (s.a.a), Ebuzer'e yaptığı tavsiyesinde şöyle buyurmuştur:* “Ey Ebuzer! Cenazeler nezdinde, savaş esnasında ve Kur'an okunduğunda sesini kıs.” [\[625\]](#)

10903. *İmam Ali (a.s), savaş esnasında ashabına şöyle buyurmuştur:* “Sesleri öldürün ki (kısın ki) bu iş gevşekliği daha çok ortadan kaldırırsınız.” [\[626\]](#)

307. Konu

es-Sufiyye

Sufilik-Derviş

☞ *Tubef'ul Ukul*, 348; *İhticac İmam'us Sadık ale's Sufiyye*

☞ *el-Kafi*, 5/65, *İhticac İmam Sadık ale'us Sufiyye*

bak.

☞ 470. konu, *el-Libas*

2349. Bölüm

Sufi-Derviş

10904. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Ahir zamanda öyle bir topluluk gelecektir ki yazda ve kışta yün giyercekler ve bu işle başkalarından üstün olduklarına inanacaklar. Bunlara gökteki ve yerdeki melekler lanet eder.”^[627]

10905. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Ahir zamanda öyle bir topluluk gelir ki camilere gelirler ve halka kurarlar. Zikirleri ise dünya ve dünya sevgisidir. Onlarla oturup kalkmayın. Zira Allah'ın onlara ihtiyacı yoktur.”^[628]

10906. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Ahir zamanda öyle bir topluluk gelir ki camilerde halka halka otururlar, imamları da dünyadır. O halde onlarla oturup kalkmayın.”^[629]

10907. *Mes'ade b. Sadaka şöyle diyor:* “Sufyan-i Sevri İmam Sadık'ın (a.s) yanına vardı. İmam'ın yumurtanın zarı gibi beyaz bir elbise giydiğini gördü ve şöyle arzetti: “Bu tür bir elbise size uygun değildir.” İmam şöyle buyurdu: “Dinle ve sana söylediklerimi iyi belle ki bu sözüm sünnet ve hak üzere öldüğün ve bidat üzere can vermediğin taktirde dünya ve ahiretin için daha iyidir. Sana haber veriyorum ki Resulullah darlık ve kıtlık zamanında yaşıyordu. Ama dünya yönelince insanlardan ona en layık olanı iyilerdir, kötüler değil! Müminlerdir münafıklar değil! Müslümanlardır, kafirler değil! Ey Sevri! Senin kınadığın şeye gelince, Allah'a yemin olsun ki aklettiğim zamandan beri Allah'ın malımda bir hakkı olduğu ve eda etmemi emrettiği hiçbir hususta eda etmediğim hiç bir gün ve gece geçirmedi.”^[630]

308. Konu

es-Savm

Oruç

☞ *Bihar*, 96/246; *Vesail'uş Şia*, 7, *Kitab'us Sevm*
☞ *Kenz'ul Ummal*, 7/81, 8/442-669; *es-Sevm*
☞ *el-Kafi*, 4/83; *el-Fakih*, 2/77; *Vucub'us Sevm*

bak.

☞ 194. *konu*, *er-Remezan*; *eş-Zekat*, 1588, 1589. *bölüm et-Teyyib*, 2434. *bölüm*; *el-Hadis*, 11335, 11336; *el-Valid ve'l-Veled*, 4211. *bölüm*

2350. Bölüm

Orucun Farz Oluşu

Kur'an:

“Ey iman edenler! Oruç, sizden öncekilere farz kılındığı gibi, takva sahibi olasınız diye, size de farz kılındı.”
[\[631\]](#)

10908. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Allah bizden önceki ümmetlerden hiçbirine Ramazan ayı orucunu farz kılmamıştır.” (Ravi şöyle diyor:)“Ben şöyle arzettim: “Aziz ve celil olan Allah şöyle buyurmuştur: “**Ey İman edenler. . . sizden öncekilere de farz kılındığı gibi.**” İmam şöyle buyurdu: “Allah Ramazan ayı orucunu sadece Peygamberlere farz kılmıştı, ümmetlere değil! Ama onun vesilesiyle bu ümmete üstünlük verdi ve Ramazan ayı orucunu Resulullah’a (s.a.a) ve ümmetine farz kıldı.”[\[632\]](#)

10909. *İmam Zeyn'ul-Abidin (a.s), Ramazan ayına veda duasında şöyle buyurmuştur*: “Bu ay vesilesiyle bizleri diğer ümmetlere tercih ettin ve faziletine diğer dinlerin takipçilerini değil bizleri seçtin. Böylece senin emrinle Ramazan günlerinde oruç tuttuk ve senin yardımınla gecelerini ibadetle geçirdik.”[\[633\]](#)

bak. Vesail'uş Şia, 7/268, 6. *Bölüm*

2351. Bölüm

Orucun Fazileti

10910. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Allah Tebarek ve Teala şöyle buyurmuştur: “Oruç benim içindir ve sevabını ben vereceğim.”[\[634\]](#)

10911. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur*: “Allah Tebarek ve Teala şöyle buyurmuştur: “Ademoğlunun oruç dışında yaptığı her iş onun içindir, ama oruç benim içindir ve sevabını ben vereceğim.”[\[635\]](#)

2352. Bölüm

Orucun Farz Kılınışının Hikmeti

10912. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Oruç tutmanın sebebi şudur ki oruç sebebiyle zengin ve fakir eşit olurlar. Zira zengin açlığın sıkıntısını bilmez ki fakire merhamet etsin. Zira zengin insan bir şey istediğinde onu temin edebilme gücüne sahiptir. Bu yüzden aziz ve celil olan Allah istedi ki yaratıkları arasında eşitlik icadolsun ve açlık zorluğunu ve sıkıntısını zengin de tatsın ki zayıflara acısın ve aç kimseye merhamet etsin.” [\[636\]](#)

10913. *İmam Rıza (a.s), orucun farz kılınış hakkında şöyle buyurmuştur:* “Ta ki insanlar açlığın ve susuzluğun sıkıntısını tatsın ve ahiretteki muhtaçlıklarını anlasınlar. Oruç tutan kimse kendisine çatan açlık ve susuzluk sebebiyle huşu içinde, zelil, mütevazı, ecirli, Allah’ın rıza ve sevabını talep eden, arif ve sabırlı olsun ve böylece sevaba hak kazansın. Ayrıca oruç şehvetlerden sakınmaya sebep olur. Hakeza oruç dünyada onlara öğüt versin, onları tekliflerini yapmada ram ve tecrübeli kılsın ve ecre ulaşmada onlara kılavuzluk etsin, yoksulların ve fakirlerin dünyadan çektiği açlık ve sıkıntının zorluk miktarını anlasın ve neticede Allah’ın varlıklarına farz kıldığı hakları kendilerine ödesin.” [\[637\]](#)

10914. *Fatimat’ü’z-Zebra (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah orucu ihlası güçlendirmek için farz kılmıştır.” [\[638\]](#)

10915. *İmam Askeri (a.s), orucun farz kılınış sebebi hakkında sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Ta ki zengin kimse açlığı tatsın ve neticede muhtaç insana yardım etsin.” [\[639\]](#)

10916. *İmam Hüseyin (a.s), hakeza bu konuda şöyle buyurmuştur:* “Ta ki zengin kimse açlığın sıkıntısını tatsın ve neticede fakir insanlara yardımcı olsun ve bağışta bulunsun.” [\[640\]](#)

10917. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Oruç ve hac kalplerin teskinidir (huzurudur)” [\[641\]](#)

10918. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Oruç tutunuz. Zira oruç damarları keser (şehveti azaltır) ve nimet sarhoşluğunu giderir.” [\[642\]](#)

10919. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Oruç bağırsağı inceltir, eti döker ve cehennemın yakıcı sıcaklığını uzaklaştırır.” [\[643\]](#)

10920. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah orucu kullarının ihlasını denemek için farz kılmıştır.” [\[644\]](#)

10921. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah mümin kullarını namazlar, zekatlar, farz günlerde (Ramazanda) oruç tutmadaki ciddiyetleri vesilesiyle organlarının teskini, gözlerinin huşusu, canlarının tevazusu ve kalplerinin huzusu için korumaktadır.” [\[645\]](#)

bak. Vesail’uş Şia, 7/2, 1. Bölüm

2353. Bölüm Oruç Kalkandır

10922. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Oruç tut, zira oruç ateş karşısında bir kalkandır. Ölüm anında karnının aç olmasına güç yetirebilirsen öyle yap.” [\[646\]](#)

10923. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Oruç ateş karşısında bir kalkandır.” [\[647\]](#)

10924. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Oruç parçalamamak şartıyla bir kalkandır.” [\[648\]](#)

2354. Bölüm Oruç Bedenin Zekatıdır

10925. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her şeyin bir zekatı vardır. Bedenlerin zekatı da oruçtur.” [\[649\]](#)

10926. *İmam Kazım (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her şeyin bir zekatı vardır. Bedenin zekatı ise müstahap oruçtur.” [\[650\]](#)

10927. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Oruç tutunuz ki salim kalasınız.” [\[651\]](#)

10928. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Oruç iki sıhhaten biridir.” [\[652\]](#)

bak. 288. Konu, es-Sıbbe; ez-Zekat, 1588. Bölüm

2355. Bölüm Oruçlu Kimsenin Fazileti

10929. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Oruçlu kimsenin uykusu ibadet ve suskunluğu tesbihtir. Duası makbul ve ameli kat kattır. İftar anında oruçlu kimsenin duası Allah’ın dergahından reddedilmez.” [\[653\]](#)

10930. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Oruçlu kimsenin uykusu ibadet ve sükutu tesbihtir, ameli makbul ve duası müstecaptır.” [\[654\]](#)

10931. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Oruç tutan kimse yatağında uyusa dahi Müslümanın gıybetini yapmadıkça Allah’a ibadet halindedir.” [\[655\]](#)

10932. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Oruçlu kimsenin uykusu ibadet, nefes alması ise tesbihtir.” [\[656\]](#)

10933. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Cennetin Reyyan adında bir kapısı vardır ki oradan sadece oruçlu kimseler geçer.” [\[657\]](#) *Başka bir rivayette ise şöyle yer almıştır:* “Onlardan sonuncusu içeri girince kapı kapanır.” [\[658\]](#)

10934. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Yemek yemekle meşgul olan kimselerin yanından oruçlu kimse yanından geçince “Endamı tesbih eder, melekler ona selam gönderir, meleklerin selamı mağfiret dilemektir.” [\[659\]](#)

10935. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Herkimi, orucu arzu ettiği yemeği yemekten kendisini sakındırırsa onu cennet yemeklerinden doyurması ve cennet şarabından susuzluğunu gidermesi Allah’a bir haktır.” [\[660\]](#)

10936. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Oruçlu kimse iki sevinç içindedir: Orucu açma anındaki sevinç ve rabbiyle görüştüğü andaki sevinç.” [\[661\]](#)

10937. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim oruçlu bir kimseye iftar verirse onun sevabı gibi bir sevap elde eder.” [\[662\]](#)

10938. *Resulullah (s.a.a), iftar edince Allah’a şöyle arzederdi:* “Allah’ım! Senin için oruç tuttum ve rızkınla iftar ettim. O halde onu bizden kabul et. Susuzluk gitti, damarlar sevindi ve ecir baki kaldı.” [\[663\]](#)

2356. Bölüm Faydasız Oruç

10939. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Nice oruç tutan kimsenin oruçtan nasibi açlık ve susuzluktur. Nice gece ibadete kalkan kimsenin kalkmaktan nasibi sadece uykusuzluktur.” [\[664\]](#)

10940. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Oruç, insanın yemekten ve içmekten sakındığı gibi haramlardan sakınmasıdır.” [\[665\]](#)

10941. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Nice oruç tutan kimsenin, oruçtan elde ettiği ancak açlık ve susuzluktur. Nice gece namazı kılan kimsenin gece namazından elde ettiği ancak uykusuzluk ve yorgunluktur. Akıllıların uykusu ve iftarları ne güzeldir!” [\[666\]](#)

2357. Bölüm Müstehap Oruç Tutmaya Teşvik

10942. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Herkim bir gün isteyerek (müstehap) oruç tutarsa, eğer kendisine yeryüzü dolu altın da verilse ecrini kamil olarak elde etmiş olmaz. Kamil ecrini sadece hesap günü (kıyamette) elde eder.”^[667]

10943. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Herkim Allah’tan sevap almak için isteyerek bir gün oruç tutarsa bağışlanması farz olur.”^[668]

10944. *İmam Kazım (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah Tebarek ve Teala farz namazı müstahap namazla kamil kıldı ve farz orucu da müstahap oruçla kemale erdirdi.”^[669]

10945. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tembellikten uzak durunuz. Zira rabbiniz merhametlidir ve az işinizi dahi taktir eder. İnsan... Allah-u Teala’nın rızayetini elde etmek için isteyerek oruç tutar ve Allah bu sebeple onu cennete koyar.”^[670]

10946. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsan ilahi sevaba erişmek için bir gün isteyerek oruç tutar ve Allah bu sebeple onu cennete koyar.”^[671]

10947. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah kuldan Ramazan ayı orucu dışında hiçbir orucun hesabını sormaz.”^[672]

2358. Bölüm Kalbin Orucu

10948. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kalbin günahları düşünmekten oruç tutması midesinin yemekten oruçlu olmasından daha üstündür.”^[673]

10949. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kalbin oruçlu olması, dilin oruçlu olmasından ve dilin oruçlu olması karnın oruçlu olmasından daha iyidir.”^[674]

10950. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Nefsin dünya lezzetlerinden oruç tutması en faydalı oruçtur.”^[675]

10951. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Bedenin orucu irade ve ihtiyar ile yemeklerden imsak etmek, azaptan korkmak, sevap ve ecre rağbet etmektir. Nefsin oruç tutması beş duyu organının diğer günahlardan korunması ve kalbin tüm kötülük sebeplerinden boş olmasıdır.”^[676]

bak. Es-Sabr, 2173. Bölüm

2359. Bölüm Orucun Adabı

10952. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Oruç insanın yemekten ve içmekten sakındığı gibi haramlardan sakınmasıdır.”^[677]

10953. *Fatımat’üz-Zehra (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Eğer oruçlu kimse kulağını, gözünü ve organlarını korumazsa orucu ne işe yarar.”^[678]

10954. *Resulullah (s.a.a), Cabir b. Abdullah’a şöyle buyurmuştur:* “Ey Cabir! Bu Ramazan ayının gündüzünde oruç tutar, gecesinin bir bölümünü ibadetle geçirir, karnını ve namusunu temiz tutar, dilini korursa şüphesiz ki bu aydan çıkınca günahlarından da çıkmış olur.” Cabir şöyle arzetti: “Ey Allah’ın Resulü! Bu hadis ne kadar da güzeldir!” Allah Resulü şöyle buyurdu: “Ey Cabir! Bu şartlara riayet etmek ne kadar da zordur!”^[679]

10955. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Oruç tuttuğunda kulağına ve gözüne de (haramlardan) oruç tuttur. Tüm organlarını ve endamını çirkinlikten, çok konuşmaktan ve hizmetçine eziyet etmekten alıkoy. Sende oruç tutan kimsenin vakarı olmalı ve gücün yettiğince Allah’ın zikri dışında suskun kalmalısın. Oruçlu olduğun gün ile oruçlu olmadığın gün eşit olmamalıdır. Cinsel ilişki kurmaktan, öpmekten ve kakhaha atmaktan uzak dur. Zira Allah bu işlerden nefret eder.”^[680]

10956. *Resulullah (s.a.a), oruçlu haliyle cariyesine söven kadına şöyle buyurmuştur:* “Nasıl oruçlusun ki cariyene sövüyorsun. Oruç sadece yemekten ve içmekten sakınmak değildir. Allah orucu bu ikisinin yanı sıra, orucu etkisiz kılan çirkin iş ve sözlere engel olsun diye taktir etmiştir. Ne yazık ki oruç tutanlar çok azdır ve açlık çekenler ise çoktur.”^[681]

10957. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Aziz ve celil olan Allah şöyle buyurmuştur: “Her kim endamını ve organlarını haramlarımdan oruçlu tutmazsa benim için yemekten ve içmekten sakınmasına ne ihtiyacım var.”^[682]

10958. *Muhammed b. Müslim şöyle diyor:* “İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Oruç tuttuğunda kulağın, gözün, saçın ve derin de oruç tutmalıdır.” İmam başka organları da saydı ve şöyle buyurdu: “Oruçlu olduğun gün ile oruçlu olmadığın gün eşit olmasın.”^[683]

10959. *İmam Seccad (a.s), Ramazan ayı geldiğinde yaptığı duasında şöyle buyurmuştur:* “Uzuvlarımızı günahlardan koruyup seni hoşnut eden işleri işleterek bizi bu ayda oruç tutmaya muvaffak et. Öyle olsun ki, kulaklarımızla boş şeyler dinlemeyelim; gözlerimizi eğlenceye dikmeyelim, ellerimizi sakıncalı bir şeye uzatmayalım; ayaklarımızı harama açtırmayalım; karnımıza helallerinden başkası girmesin; dilimiz senin açıkladığından başkasını konuşmasın; bizi sevabına yaklaştıracak amelden başkası için zahmete düşmeyelim; azabından koruyacak amelden başkasını yerine getirmeyelim.”^[684]

bak. Vesail’uş Şia, 7/116, 11. Bölüm

2360. Bölüm Sıcak Havada Oruç Tutmanın Fazileti

10960. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “En üstün cihad sıcak havada oruç tutmaktır.”^[685]

10961. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Sıcak havada oruç tutmak cihattır.”^[686]

10962. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim sıcak bir günde aziz ve celil olan Allah için oruç tutarsa, aziz ve celil olan Allah yüzünü okşasın ve müjdelesin diye kendisine bin melek tayin eder. İftar edince de aziz ve celil olan Allah şöyle buyurur: “Senin kokun ve ruhun ne de güzeldir. Ey meleklerim! Şahit olunuz ki ben onu bağışladım.”^[687]

10963. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah için açlık ve susuzluk çeken kimseye ne mutlu.”^[688]

bak. Vesail’uş Şia, 7/299, 3. Bölüm

2361. Bölüm Kışın Oruç Tutmanın Fazileti

10964. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Rüzgarın getirdiği ganimet kış orucudur.”^[689]

10965. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Kış orucu rüzgarın getirdiği bir ganimettir.”^[690]

10966. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kış müminin baharıdır. Geceleri uzundur, mümin ibadet için gece yarısı ondan yardım alır. Gündüzleri de kısadır, oruç tutmak için ondan yardım alır.”^[691]

bak. Vesail’uş Şia, 7/302, 6. Bölüm

2362. Bölüm Her Ayda Üç Gün Oruç Tutmaya Teşvik

10967. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her ay üç gün oruç tutmak, ayın ortasındaki Çarşamba günü, ilk Perşembe günü ve son Perşembe günü Şaban ayının orucu, göğsün vesveselerini ve kalbin ızdıraplarını ortadan kaldırır.”^[692]

10968. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Herkim her ay üç gün oruç tutarsa, tüm ömründe oruç tutmuş gibidir. Zira aziz

ve celil olan Allah şöyle buyurmuştur: “**Herkim iyilik ederse, kendisine on katı vardır.**”^[693]

10969. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her ay üç gün oruç tutmak ve Ramazan ayından Ramazan ayına kadar oruç tutmak bir ömrün oruç ve iftarı sayılmaktadır.”^[694]

10970. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Herkim göğsünden birçok vesveselerin gitmesini isterse sabır ayında (Ramazan ayında) ve her ay üç gün oruç tutsun.”^[695]

10971. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Sabır ayının (Ramazan) orucu ve her ay üç gün oruç tutmak göğsün vesveselerini ortadan kaldırır.”^[696]

10972. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah Resulü (s.a.a) bi’setinin başlangıcında öyle bir oruç tutuyordu ki hakkında, “Artık orucu terketmeyecek” diyorlardı. Ama bir müddet sonra orucu öyle bir terkediyordu ki artık oruç tutmayacak” diyorlardı. Bir müddet sonra günaşırı oruç tutmaya başladı ve bu sünnet Davud’un (a.s) orucudur. Bir müddet sonra bunu da bıraktı ve her ayın ilk üç gününde oruç tuttu. Sonra bu metottan da el çekti ve on günde bir oruç tutmaya başladı. İlk Perşembe ve son Perşembe günü ve ayın ortasındaki Çarşamba günü ve dünyadan göçünceye kadar bu sünnet üzere amel etti.”^[697]

bak. Vesail’u’s Şia, 7/303, 7. Bölüm; el-Kafi, 4/89, Sevm-i Resulillah Bölümü

2363. Bölüm Orucun Mirası

10973. *Mirac hadisinde şöyle yer almıştır:* “Peygamber (s.a.a) şöyle arzetti: “Ey Rabbim! Orucun mirası nedir?” Allah şöyle buyurdu: “Oruç hikmeti, hikmet marifeti ve marifet ise yakini miras bırakır. Kul yakine ulaşınca da artık gece veya gündüzünü nasıl geçireceğini, zorluk yoksa kolaylık içindemi olacağını önemsemez.”^[698]

bak. el-Hikmet, 923. Bölüm

Zad Harfi

Konular:

- ✓ ez-Zihk (Gülmek)
- ✓ ez-Zerb (Vurmak)
- ✓ ez-Zerer (Zarar)
- ✓ el-İzdirar (Mecburiyet)
- ✓ el-Mustaz’af (Mustazaf)
- ✓ ez-Delalet (Dalalet-Sapıklık)
- ✓ ez-Ziman (Kefalet-Garanti)
- ✓ ez-Ziyafet (Ziyafet)

309. Konu

ez-Zihk Gülmek

- ☞ *Bihar*, 76/58, 106. bölüm, ez-Zihk
- ☞ *Kenz'ul Ummal*, 3/488, ez-Zihk
- ☞ *Vesail'uş Şia*, 8/477-484, el-Mizac ve'z Zihk
- ☞ *Bihar*, 16/294, 10. bölüm; fi zikri mizabehe ve zihkuhu

bak.

- ☞ 410. konu, el-Ferah; 489. konu, el-Mizab; el-Mert, 2728. bölüm

2364. Bölüm Gülmek ve Tebessüm

Kur'an:

“Süleyman, onun sözüne hafifçe güldü ve: “Rabbim! Bana ve ana babama verdiğin nimete şükürde, hoşnut olacağın işi yapmakta beni muvaffak kıl. Rahmetinle, beni iyi kullarının arasına koy” dedi.” [\[699\]](#)

10974. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Peygamberin gülmesi tebessümdü. Bir gün sohbet eden ve kakhaha ile gülen ensarın yanından geçti ve şöyle buyurdu: Ey sizler! Arzusu kendisini kandıran ve hayır işinde ameli kendisine ihmalkarlık ettiren sizden her biriniz mezarlığa başvursun, ölümlerin dirilişinden ibret alsın ve ölümü hatırlasın ki ölümü hatırlamak lezzetleri yerle bir eder.” [\[700\]](#)

10975. *İmam Hasan (a.s) dayısı Hind'den naklen şöyle buyurmuştur:* “Peygamber(s.a.a) sevinince gözlerini aşağıya salıyordu, gülmesi genellikle tebessümdü. Öyle ki dişleri dolu taneleri gibi gözükiyordu.” [\[701\]](#)

10976. *İmam Ali (a.s) müminlerin niteliği hakkında şöyle buyurmuştur:* “Mümin gülünce gülme sesi kulağından öteye geçmez.” [\[702\]](#)

10977. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kakhaha atmak şeytandandır.” [\[703\]](#)

10978. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kakhaha atınca ardından hemen şöyle de: Allahım! Bana gazap etme.” [\[704\]](#)

10979. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “En güzel gülme tebessümdür.” [\[705\]](#)

[\[706\]](#)

10980. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Müminin gülmesi tebessümdür.”

10981. *Ebu Derda şöyle diyor:* “Resulullah (s.a.a) bir söz konuştuğunda, konuşmasında tebessüm ederdi.”^[707]

10982. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim kardeşinin yüzüne tebessüm ederse o tebessüm kendisi için iyilik olur.”^[708]

10983. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanın kardeşinin yüzüne tebessüm etmesi iyiliktir. Bedeninden bir diken alması da iyiliktir.”^[709]

2365. Bölüm Çok Gülmeyi Kınamak

Kur'an:

“Yaptıklarının cezası olarak, bundan böyle az gülsünler, çok ağlasınlar.”^[710]

10984. *Hz. Davud (a.s) Süleyman'a (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Oğulcağızım! Çok gülmekten sakın. Çünkü çok gülmek kulu kıyamet günü hakir (fakir ve muhtaç) kılar.”^[711]

10985. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Çok gülmekten sakın ki çok gülmek kalbi öldürür.”^[712]

10986. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Çok gülmek imanı mahveder.”^[713]

10987. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim çok gülerse heybeti ortadan kalkar.”^[714]

10988. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim çok gülerse kalbi ölür.”^[715]

10989. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Çok gülmek arkadaşı ürkütür ve reisi ayıplı kılar.”^[716]

10990. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanın çok gülmesi vakarını ortadan kaldırır.”^[717]

10991. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Nice kimseler boş yere çok gülerler ve kıyamet günü çok ağlarlar. Nice kimseler de günahlarına çok ağlarlar ve korkarlar ama kıyamet günü cennette çok sevinirler ve gülerler.”^[718]

10992. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Eğer benim bildiğim şeyleri siz de bilseydiniz kesinlikle çok ağlar ve az gülerdiniz.”^[719]

bak. Vesail'uş Şia, 8/480, 83. Bölüm

2366. Bölüm Gülmesine Şaşılması Gereken Kimse

10993. *Resulullah (s.a.a) Musa'nın suhufundan naklen şöyle buyurmuştur:* “Ölüme yakın ettiği halde neden sevindiğine ve cehennem ateşine yakın eden kimsenin neden güldüğüne şaşarım.”^[720]

10994. *Mirac hadisinde şöyle yer almıştır:* “Benim kendisinden hoşnut olup olmadığımı bilmediği halde gülen kuluma şaşarım.”^[721]

2367. Bölüm Yersiz Gülme

10995.

İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Aziz ve celil olan Allah üç şeyden nefret eder: Gece sabahlamadığı halde gündüz uyumaktan, şaşırıksızın gülmekten ve tok olduğu halde yemek yemekten.”^[722]

10996. *İmam Askeri (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şaşkınlıktan olmayan gülme cehaletin göstergesidir.”^[723]

10997. *İmam Kazım (a.s) Hişam’a yaptığı öğütünde şöyle buyurmuştur:* “Aziz ve celil olan Allah şaşırıksızın bir işe çok gülen ve hedefsiz yol yürüyen kimseden nefret eder.”^[724]

10998. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanın şaşırıksızın gülmesi cehaleti için yeterlidir.”^[725]

10999. *Resulullah (s.a.a) Ebu Zer’e yaptığı tavsiyesinde şöyle buyurmuştur:* “Bil ki sizler arasında iki haslet vardır: Şaşırıksızın gülmek ve sabahlamaksızın tembellik etmek.”^[726]

bak. Vesail’uş Şia, 8/479, 82. Bölüm

2368. Bölüm Komik Söz

Kur’an:

“Onlara mucizelerimizi getirdiği zaman, bunlara gülüvermişlerdi.”^[727]

11000. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Komik sözlerden başkasından nakletmek şeklinde de olsa sakın.”^[728]

11001. *Resulullah (s.a.a) Ebu Zer’e yaptığı öğütünde şöyle buyurmuştur:* “İnsan bazen bir toplulukta onları güldürmek için konuşur ve bu sebeple mesabesi gökle yer kadar olan bir cehenneme yuvarlanır.”^[729]

11002. *Resulullah (s.a.a) hakeza şöyle buyurmuştur:* “İnsanları güldürmek için yalan söz söyleyen kimseye eyvahlar olsun, eyvahlar olsun, eyvahlar olsun, eyvahlar olsun.”^[730]

11003. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Medine’de sözleriyle insanları güldüren, boşta gezen bir kimse vardı. Bir gün şöyle dedi: “Canım ağzıma geldi de şu adamı yani Ali bin Hüseyin’i (a.s) güldüremedim.” İmam Sadık (a.s) şöyle buyurdu: “Ali bin Hüseyin (a.s) kölelerinden ikisiyle bir gün oradan geçiyordu ki bu şahıs geldi ve İmam’ın (a.s) omuzundan abasını çekti ve kaçtı. Ali bin Hüseyin (a.s) ona teveccüh etmedi ve köleleri onun ardından koştular ve İmam’ın abasını ondan aldılar ve getirip İmam’ın (a.s) omuzuna attılar. İmam şöyle buyurdu: “Bu adam kimdir?” Onlar şöyle arzettiler: “Medine halkını güldüren ve boşta gezen biridir.” İmam şöyle buyurdu: “Ona şöyle deyiniz: Allah’ın öyle bir günü vardır ki boşta gezenler o gün zarar ederler.”^[731]

11004. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tatlılıklar, komik hikayeler, boş konuşmalar ve gevezelikler karşısında vakarınızı koruyunuz.”^[732]

2369. Bölüm (Çeşitli)

11005. *İmam Rıza (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İsa (a.s) hem ağlıyor ve hem de gülüyordu. Yahya (a.s) ağlıyor ve gülmüyordu. İsa’nın (a.s) yaptığı daha iyiydi.”^[733]

11006. *İmam Seccad (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim bir defa gülerse ilminin bir miktarı aklından uçar.”^[734]

11007. *Cebail (a.s) kendisine Mikail’in neden gülmediğini soran Peygambere (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Cehennem ateşi yaratıldığı günden beri Mikail (a.s) asla gülmemiştir.”^[735]

11008. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Dünyada züht içinde yaşayanların zahiri gülse de kalpleri ağlar, zahiri sevinçli olsa

^[736]

da hüznleri şiddetli ve çok olur.”

310. Konu

ez-Zarb Vurmak

bak.

☞ 340. konu, *el-Azap*; *el-Hudud*, 751, 743. bölüm; *el-Hayvan*, 982. bölüm; *ez-Zulüm*, 2449. bölüm

2370. Bölüm Vurmak

11009. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Eğer hizmetçin Allah’a isyan ederse onu döv ve eğer sana isyan ederse onu bağışla.”^[737]

11010. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Aziz ve celil olan Allah karşısında insanların en isyankarı katili olmayanı öldüren ve kendisini vurmeyanı döven kimsedir.”^[738]

11011. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah’ın laneti katili olmayanı öldüren, ya da kendisini dövmeyen kimseyi dövenin üzerine olsun.”^[739]

11012. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Eğer birisi birisine haksız yere kırbaç vurursa Allah da ona ateşten bir kırbaç vurur.”^[740]

11013. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her kim bir şahsın yanağına veya yüzüne tokat vurursa Allah kıyamet günü kemiklerini un ufak eder ve tövbe etmedikçe cehenneme girinceye kadar elleri bağlı haşrolur.”^[741]

11014. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah indinde yaratıkların en nefret edileni bir Müslüman’ın sırtını haksız yere yaralayan, kendisine vurmeyen birine haksız yere vuran veya kendisini öldürmeyen kimseyi öldüren kimsedir.”^[742]

11015. *İmam Ali (a.s) vergi memurlarına yazdığı mektubunda şöyle buyurmuştur:* “Sakın birine bir dirhem için kırbaç vurmayın.”^[743]

11016. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Akıllı kimse terbiye ile yola gelir. Ama (cahil) hayvanlar sadece kırbaç darbesiyle yola gelir.”^[744]

bak. Vesail'uş Şia, 19/11, 4. Bölüm; es-Salah, 1852. Bölüm

311. Konu

ez-Zarar

Zarar

☞ *Vesail'uş Şia, 17/340, 12. bölüm; Edem-u Cevaz-u İzzar bi'l-Müslim*

☞ *el-Kafi, 5/292, Bab'uz-Zirer*

2371. Bölüm

İslam'da Zarar Görme veya Zarar Verme Yoktur (1)

11017. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Ne zarar görme vardır ve ne de zarar verme.”^[745]

11018. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Ne zarar görme vardır ve ne de zarar verme. Başkasına zarar veren kimseye Allah da zarar verir. Başkasını meşakkate düşüren kimseyi Allah da meşakkate düşürür.”^[746]

11019. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Ne zarar vardır ve ne de zarar verme. İnsan sopasını komşusunun duvarı üzerinde koyabilir. Düz ve yumuşak yolun sınırı yedi zira'dır (parmak uçlarından dirseğe kadar bir zira' sayılmaktadır.)”^[747]

11020. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Müslümanlara sığınan kimse zarar vermedikçe ve kötü niyeti olmadıkça Müslümanlar mesabesindedir.”^[748]

11021. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “İslam'da zarar görme veya başkalarına zarar verme yasaktır. Zira İslam Müslümanın hayrını artırır ve ona bir kötülüğünü artırmaz.”^[749]

11022. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Semure bin Cündeb'in Ensar'dan birinin bahçesinde bir hurma ağacı vardı. Ensar'dan olan o şahsın evi de bağın kenarındaydı. Semure izin almadan bağa giriyordu. Ensar'dan olan o şahıs Semure ile

konuştu ve bağa girdiği zaman izin almasını istedi ama o kabul etmedi. Ensar'dan olan şahıs Resulullah'ın (s.a.a) huzuruna vardı ve olayı kendisine anlatarak onu şikayet etti. Resulullah (s.a.a) Semure'yi çağırttı. Ensardan olan şahsın sözünü ve şikayetini kendisine bildirdi ve şöyle buyurdu: “Bağa girmek istediğin zaman izin al.” Ama Semure bunu kabul etmedi. Resulullah (s.a.a) ondan ağacını satmasını istedi ve o sürekli olarak ağacının kıymetini artırdı. Semure sonunda ağacı satmaktan da vazgeçti. Resulullah (s.a.a) ona şöyle buyurdu: “Bu hurma ağacına karşılık sana cennette bir hurma ağacı vereyim.” Semure yine kabul etmedi. Bu esnada Resulullah Ensardan olan şahsa şöyle buyurdu: “Git ve onun hurma ağacını kökünden sök ve önüne at. Zira İslam'da zarar görme ve zarar verme yoktur.”^[750]

Başka bir nakil de ise şöyle yer almıştır: Resulullah (s.a.a) Semure'ye şöyle buyurdu: “Bu ağaçtan vazgeç. Ben sana falan yerde sana hurma ağacı vereceğim.” Semure ise, “Hayır” dedi. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdu: “Sana iki hurma ağacı vereceğim.” Semure, “İstemiyorum” dedi. Peygamber (s.a.a) sürekli olarak ağaçların sayısını artırdı ve ağaçlar onu buldu ama Semure sürekli “Hayır”, “Hayır” diyordu. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdu: “Sana falan yerde on hurma ağacı vereceğim.” Semure yine kabul etmedi. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdu: “Sen bu ağaçtan vazgeç ben sana cennette hurma ağacı vereceğim. Semure, “İstemiyorum” dedi. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: “Sen zararlı bir insansın. Oysa mümine zarar ve ziyan vermek yoktur.” Ardından Resulullah (s.a.a) o hurma ağacının kökten kesilmesini ve önüne atılmasını emretti ve Resulullah (s.a.a)

Semure'ye şöyle buyurdu: “Şimdi git ve onu istediğin yere dik.”^[751]

11023. *İmam Sadık (a.s) kendisine, “Adamın biri dağa gitmiş, bir kuyu kazmış, o su vasıtasıyla başkası tarafından önceden kazılan kuyunun suyu azalmıştır, onların teklifi nedir?” diye sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Her gece sırayla bir kuyunun su miktarını belirler ve böylece hangi suyun diğerine zarar verdiğini bilmiş olurlar. Eğer ikinci kuyunun birincisine zarar verdiği belli olursa onu) doldururlar.”^[752]

11024. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah Resulü (s.a.a) arsa ve ev ortakları için şuf'a (öncelik hakkı) hükmünü vermiş ve şöyle buyurmuştur: “Zarar görme ve zarar verme yoktur.” Ve şöyle buyurmuştur: “Sınırlar ve hudut çizgileri belli ise artık şuf'a (öncelik hakkı) ortadan kalkar.”^[753]

bak. Vesail'uş Şia, 17/315

312. Konu

el-İztirar

Mecburiyet

☞ *Bihar, 62/779, 52. bölüm; et-Tedavi bi'l-Haram*

2372. Bölüm Mecburiyet-Çaresizlik

Kur'an:

“Şüphesiz size ölü hayvan etini, kanı, domuz etini, Allah'tan başkası için kesilen hayvanı haram kılmıştır; fakat, darda kalana, başkasının payına el uzatmamak ve zaruret miktarını aşmamak üzere günah sayılmaz.

Çünkü Allah bağışlayandır, merhamet edendir.”^[754]

Bak. Maide, 3, En'am, 119, 145, Nahl, 115

11025. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Kulun mecburi olduğu şeyi Allah kendisine helal kılmış ve mübah saymıştır.”^[755]

11026. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanoğlunun mecburi olduğu her şeyi Allah kendisi için helal kılmıştır.”^[756]

11027. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim ölü eti, kan ve domuz eti yemeye mecbur olur ve ölünceye kadar onlardan bir şey yemezse kafirdir.”^[757]

11028. *İmam Bakır (a.s) ölü eti, kan ve domuz etinin haram kılınışının sebebini beyan ederek şöyle buyurmuştur:* “Allah-u Teala'nın bunları kullarına haram kılması ve bunlar dışındaki her şeyi helal sayması kendilerine helal kıldığı şeylere rağbetinin ve haram kıldığı şeylere ise bir rağbetsizliğinin olması sebebiyle değildir. Aksine Allah-u Teala insanları yarattı ve hangi şeylerin bedenine ve sağlığına faydalı olduğunu bilmektedir. Ve böylece o şeyi kendilerine helal ve mübah kılmıştır. Ve aynı şekilde kendilerine nelerin zararlı olduğunu bildiği için onları o şeyden sakındırmış ve kendilerine haram kılmıştır. Ama bu haram şeyleri de insan mecbur olduğunda, hayatı ve sağlığı bu şeylerin istifadesinin ipoteğinde olduğunda ona helal kılmış ve fazla değil, ihtiyacı miktarınca onlardan istifade etmesini emretmiştir.”^[758]

11029. Kadının biri Ömer'in yanına geldi ve şöyle dedi: “Ey müminlerin Emiri! Ben zina ettim. Aziz ve celil olan Allah'ın haddini bana uygula.” Ömer onun taşlanması emretti. O anda orada hazır bulunan Müminlerin Emiri Ali (a.s) Ömer'e şöyle dedi: “Ona nasıl zina ettiğini sor.” Ömer kadına sordu ve kadın da şöyle dedi: “Bir çöldeydim ve çok susamıştım, uzakta kurulu bir çadır gördüm, oraya gittim ve o çadırdaki Bedevi bir Arab'ı gördüm, ondan su istedim ama o benimle yatmak şartıyla su vereceğini söyledi. Ben kaçtım ama o kadar susamıştım ki gözlerim karardı, dilim damağım kurudu. Çok susayınca yeniden adamın yanına geldim ve o bana su verdi ve benimle zina etti.” Ali (a.s) şöyle buyurdu. “Bu kadın aziz ve celil olan Allah'ın şu sözüne şamildir: **“...darda kalanın, başkasının payına el uzatmamak ve zaruret miktarını aşmamak üzere günah sayılmaz.”** Bu kadın ne başkasının payına el uzatmış ve ne de zaruret miktarını aşmıştır. O halde onu serbest bırak.” Bu esnada Ömer şöyle buyurdu: “Eğer Ali olmasaydı Ömer helak olmuştu.”^[759]

313. Konu

el-Mustaz'af

Mustazaf

☞ *Bihar, 72/157, 102. bölüm; Bab'ul Müstaẓafin ve'l-Mürcevn liemrillah*

bak.

☞ *el-Cennet, 562. bölüm; el-Mubabbet (1), 652. bölüm*

2373. Bölüm Mustaz'afların Fazileti

11030. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Sizlere cennet ehlinin padişahlarını haber vermeyeyim mi? Şüphesiz her zayıf mustaz'aftır.”^[760]

11031. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Sizlere Allah'ın en kötü kullarını haber vermeyeyim mi? Kaba ve kibirli kimselerdir. Hakeza sizlere Allah'ın en iyi kullarını haber vermeyeyim mi? Zayıf ve mustaz'af olanlardır.”^[761]

11032. *İmam Ali (a.s) Peygamberlerin sıfatı hakkında şöyle buyurmuştur:* “Onlar, mustazaf bir topluluktur. Allah onları açlıkla denedi, meşakatlere, korkulara uğratarak imtihan etti. Onları zorluklarla halis kıldı. Mal ve evlat sahibi olmayı, Allah'ın gazab veya rızasına ölçü saymayın. Zira bu kudret ve zenginliğin imtihan için verildiğini bilmemektendir. Allah, **“Kendilerine mal ve oğullar vermekle onlara iyilik etmekte acele ettiğimizi mi sanıyorlar; hayır onlar şuurunda değiller”** buyurmuştur. Allah, büyüklenen kullarını, onların gözlerinde zayıf olan dostlarıyla sınamaktadır.”^[762]

11033. *İmam Ali (a.s) peygamberlerin sıfatı hakkında hakeza şöyle buyurmuştur:* “Fakat Allah, elçilerini iradelerinde güç sahibi kıldı, görenlere karşı hallerini zayıf gösterdi. Gözleri, gönülleri dolduran bir kanaat, kulaklara ve gözlere eza olan bir yokluk verdi.”^[763]

11034. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Eskiden ilahi bir kardeşim vardı...Görünüşte zayıf ve güçsüzdü. Ama ciddiyet zamanında kızgın bir aslan ve zehirli bir çöl yılanı kesilirdi.”^[764]

2374. Bölüm Mustaz'afların Toplumdaki Rolü

11035. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Beni zayıfların arasında arayınız. Zira sizler zayıf insanlar vesilesiyle rızık yiyor ve yardım görüyorsunuz.”^[765]

11036. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Annen yasına otursun ey Ümmü Sa'd'ın oğlu! Sizler zayıflarınız dışında mı rızık yiyor ve yardım görüyorsunuz?”^[766]

11037. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz sizler zayıflarınız vesilesiyle yardım görüyorsunuz.”^[767]

11038. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Gerçekte Allah bu ümmete zayıflarının duası, namazı ve ihlası sebebiyle yardım etmektedir.”^[768]

11039. *Ümeyye bin Halid Peygamber (s.a.a) hakkında şöyle demiştir:* “Peygamber (s.a.a) yalın ayak ve fakir Müslümanların yardımıyla fethediyor ve galip geliyordu.”^[769]

bak. el-Ucb, 2516. Bölüm

2375. Bölüm Mustaz'afların Devleti

Kur'an:

“Biz, memlekette güçsüz sayılanlara iyilikte bulunmak, onları önderler kılmak ve onları varis yapmak istiyorduk.” [\[770\]](#)

11040. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Dünya, inattan sonra yavrusuna şefkatle dönen ısırcı deve gibi şefkatle bize dönecektir.” (Daha sonra şu ayeti okudu:) “Biz yeryüzünde zayıf bırakılanlara ihsanda bulunmak, onları imamlar ve varisçiler kılmak istiyoruz.” [\[771\]](#)

11041. *İmam Ali (a.s) Allah-u Teala'nın “Zayıf bırakılanlara (mustazaflara) ihsanda bulunmak istiyoruz.” ayeti hakkında şöyle buyurmuştur:* “O mustazaflar Al-i Muhammed'dir. Allah onların çabasından sonra Mehdi'lerini gönderdi, onları aziz kılar ve düşmanlarını zelil eder.” [\[772\]](#)

11042. *Resulullah (s.a.a) Ali Hasan ve Hüseyin'e (a.s) ağlayarak baktı ve şöyle buyurdu:* “Sizler benden sonra mustazaf olacaksınız.” [\[773\]](#)

bak. el-Bihar, 24/167, 49. Bölüm

2376. Bölüm Manevi Zayıf Bırakılmışlık (Mustazaflık)

Kur'an:

“Çaresiz kalan, yol bulamayan zayıf bırakılmış erkek, kadın ve çocuklar müstesnadırlar. İşte Allah'ın bunları affetmesi umulur. Allah Affedendir, bağışlayandır.” [\[774\]](#)

11043. *İmam Bakır (a.s) Allah, u Teala'nın, “Ancak mustazaflar” ayeti hakkında şöyle buyurmuştur:* “Mustazaf ne kafir olma gücüne sahiptir ki kafir olsun ve ne de mümin olma yolunu bulmaya kadirdir ki mümin olsun. Akılları ve fikirleri çocuklar miktarınca olan kadınlar, erkekler ve çocuklardan teklif kaldırılmıştır.” [\[775\]](#)

11044. *İmam Bakır (a.s) hakeza bu ayetin tefsirinde şöyle buyurmuştur:* “Ne bir çareye baş vurabilirler ki bu sebeple küfre girsinler ve ne de doğru yolu bulabilirler ki iman etsinler. O halde onların küfür veya imandan bir nasipleri yoktur.” [\[776\]](#)

11045. *İmam Sadık (a.s) kendisine Allah-u Teala'nın zikrettiği mustazafın haddi ve sınırı nedir?” diye sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Mustazaftan maksat Kur'an'dan bir sureyi bilmeyen kimsedir. Halbuki aziz ve celil olan Allah onu öyle bir şekilde yarattı ki Kur'an'da bir sureyi bilemen ve okumaman imkansızdır.” [\[777\]](#)

11046. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Mustazaflar çeşit çeşittir. Nasibi olmayan her kible sahibi mustazaftır.” [\[778\]](#)

2377. Bölüm Mustaz'af Sayılmayan Kimse

11047. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “(İnsanların) düştüğü ihtilafı bilen kimse mustazaf sayılmaz.” [\[779\]](#)

11048. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanların düştüğü ihtilafı tanıyan kimse mustazaf değildir.” [\[780\]](#)

11049. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendisine hüccet ulaşan, onu kulağıyla duyan ve kalbiyle ezberleyen kimselere

“mustazaf” adı verilmez.”^[781]

11050. *İmam Kazım (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zayıf kendisine hüccet ulaşmayan ve insanların düştüğü ihtilafı tanımayan kimsedir. O halde eğer ihtilafları tanırsa mustazaf değildir.”^[782]

11051. *İmam Bakır (a.s) kendisine mustaz'af hakkında sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Perde gerisinde yaşayan, akli az kadın ve kendisine, “Namaz kıl” dediğinde namaz kılan, senin kendisine söylediğin sözden başka hiçbir şey anlamayan ve satış için o şehirden bu şehre götürülen köle, ölmek üzere olan yaşlı adam ve küçük çocuktur. Bunlar mustazaftır. Ama söz, tartışma ve cedel ehli olan ensesi kalın, güzel bir şekilde alışverişte bulunabilen ve hiçbir şeyde kandıramayacağın kimse mustazaf olabilir mi?” Hayır asla.”^[783]

314. Konu

ed-Delalet

Delalet-Sapıklık

☞ *Bihar, 5/162, 7. bölüm; el-Hidayet ve'l-İz'âl*

bak.

☞ 39. konu, *el-Basiret*; 532. konu, *el-Hidayet*; 552. konu, *et-Tevfik*; 292. konu, *es-Sırat*; *el-İmamet*, 146. bölüm; *eş-Şirk*, 1988. bölüm; *eş-Şeytan*, 2011, 2012. bölüm *el-Marifet (1)*, 2588. bölüm

2378. Bölüm

Dalalet-Sapıklık

Kur'an:

“Onlar, hidayet yerine dalaleti aldılar da alışverişleri kar getirmedi; hidayeti de bulamamışlardır.”^[784]

“Allah insanlardan bir takımını doğru yola erdirdi, fakat bir takımı da sapıklığı hak etti, çünkü bunlar Allah'ı bırakıp şeytanları dost edinmiş ve kendilerini doğru yolda sanmışlardı.”^[785]

“De ki: “Sapıklıkta olanı Rahman ne kadar ertelese bile, sonunda tehdit edildikleri azabı ya da kıyamet gününü gördükleri zaman onlar kimin yerinin daha kötü ve taraftarlarının daha güçsüz olduğunu bilecektir.”

[786]

“Şeytanın kardeşleri onları azgınlığa sürüklerler ve bundan hiç geri durmazlar.” [787]

bak. Bakara, 175, 256; Nisa, 44; A'raf, 61, 146

11052. *İmam Ali (a.s) oğlu Hasan'a yaptığı vasiyetinde şöyle buyurmuştur:* “Bilmediğin şey hakkında konuşmayı, üzerine düşmediği halde söz söylemeyi terket. Sapıklık olacağından korktuğun bir yola girme. Çünkü, sapma ihtimali olan yollardan kaçınmak, o korkunç yerlere girmekten daha iyidir.” [788]

11053. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sapıklığına dalan ve doğru yolu bulmayan kimseye eyvahlar olsun.” [789]

11054. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sapıklık ile birlikte günahlardan sakınma faydasızdır.” [790]

11055. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sapıklık şımarıklıktır.” [791]

2379. Bölüm Sapıklar

Kur'an:

“Kendilerine nimet ve ikramda bulunduğu kimselerin yoluna; gazaba uğramışların ve sapmışların yoluna değil!” [792]

“Şöyle derler: “Rabbimiz! Bizi bedbahatlığımız yenmişti; sapık bir kavim olmuştuk.” [793]

“Zaten sapıklardan başka kim Rabbinin rahmetinden umudunu keser!” [794]

“İnandıktan sonra küfredip, küfürlerini artıranlar var ya, onların tövbeleri kabul edilmeyecektir. İşte sapıklar onlardır.” [795]

11056. *İmam Ali (a.s) Peygamber (s.a.a) hakkında şöyle buyurmuştur:* “Allah'ım! O'nun kurduğu binayı, yapılan binaların en üstünü kıl. Bizi zelil kılınmamış, pişman olmamış, münharif olmamış, ayrılmamış, sapmamış, saptırmamış ve fitneye düşmemişler zümresiyle haşret.” [796]

11057. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Fitne denizlerine daldılar, sünnetlerin yerine bidatlere sarıldılar. Müminler inzivaya çekildiler, sapıklar ve yalanlayanlar konuştu.” [797]

bak. el-ibtılaf, 1042. Bölüm

2380. Bölüm Sapıklığın Sebepleri

Kur'an:

“Yoksa, daha önce Musa'nın sorguya çekildiği gibi, siz de peygamberinizi sorguya mı çekmek istiyorsunuz? İmanı küfre değiştiren, şüphesiz doğru yoldan sapmış olur.” [798]

“Allah, kendisine ortak koşulmasını elbette bağışlamaz, bundan başkasını dilediğine bağışlar. Allah'a ortak koşan kimse derin bir sapıklığa sapmış olur.” [799]

“Kim Allah'ı, meleklerini, kitaplarını, peygamberlerini ve ahiret gününü inkar ederse, şüphesiz derin bir sapıklığa sapmıştır.” [800]

“Allah ve Peygamberi bir şeye hükmettiği zaman, iman eden erkek ve kadının artık işlerinde başka yolu seçme hakkı yoktur. Allah'a ve Peygambere baş kaldıran şüphesiz apaçık bir şekilde sapmış olur.” [801]

“Heva ve hevesini ilah edinen, bilgisi olduğu halde Allah'ın şaşırttığı, kulağını ve kalbini mühürlediği, gözünü perdelediği kimseyi gördün mü? Onu Allah'tan başka kim doğru yola eristirebilir? Anlamaz mısınız?” [\[802\]](#)

bak. Nisa, 167; En'am, 140; A'raf, 101, 149; Gafir (Mümin), 35; Yunus, 74

11058. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her sapıklığın bir sebebi vardır. Her ahdi bozan kimsenin bir şüphesi vardır.” [\[803\]](#)

11059. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Dikkat edin! Dinin hükümleri birdir, yolu düz ve doğrudur. Kim ona tabi olursa hedefe ulaşır, kazanır; kim ondan geri durur uzaklaşırsa, sapar ve pişman olur.” [\[804\]](#)

11060. İmam Ali (a.s) Muaviye'ye yazdığı mektupta şöyle buyurmuştur: “Gösterişli, sapıklığınla bezediğin, süslediğin, malum öğütlerinin tekrarlandığı mektubun bana geldi. Doğru yola sevkedecek basireti, gerçeğe götürecekt kılavuzu olmayan birinin mektubu. Heva ve hevesi onu çağırması, o da uymuş; sapıklık onu gütmüş, o da kendisine tabi olmuş; anlaşılmas hezeyanlar savurur, çarpar ve saptır.” [\[805\]](#)

11061. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Nebinizin Ehl-i Beyt'ine bakın, yollarına uyun... Onlardan öne geçmeyin ki dalalet düşersiniz ve onlardan geri kalmayın ki helak olursunuz.” [\[806\]](#)

11062. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her kim hidayetle doğru yola koyulmazsa, delalet/sapıklık onu helak ve yokluğa sürüp götürür.” [\[807\]](#)

11063. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Bilgisizce çok niza eden hakkı asla göremez; haktan sapan güzeli kötü, kötüyü ise güzel zanneder ve dalalet sarhoşluğuyla sarhoş olur.” [\[808\]](#)

11064. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her kim Allah'ın hidayetinden başka hidayet dilerse sapar.” [\[809\]](#)

11065. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her kim doğru yolu bulmak için Allah'ın hidayetinden yardım alırsa Allah ona doğru yolu gösterir. Her kim de münezzeh olan Allah'tan başkasının hidayetiyle doğru yolu ararsa sapıklığa düşer.” [\[810\]](#)

11066. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her kim sapık olan birinden hidayet dilerse sapar.” [\[811\]](#)

11067. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her kim bir sapıktan hidayet dilerse doğru yola erişemez.” [\[812\]](#)

11068. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her kim ehli olmayandan hidayet dilerse sapar.” [\[813\]](#)

11069. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her kim heva ve hevase davet edenlere aldanırsa sapıklığa düşer.” [\[814\]](#)

bak. el-Heva, 4035. Bölüm; el-Mehabbet (1), 653. Bölüm

2381. Bölüm Saptırıcılar

Kur'an:

“Rabbimiz! Biz yöneticilerimize ve büyüklerimize itaat etmiştik, fakat onlar bizi yoldan saptırdılar.”

“Rabbimiz! Onlara iki kat azâb ver, onları büyük bir lânete uğrat” derler. [\[815\]](#)

“Ey Kitab ehli! Haksız olarak dininizde taşkınlık etmeyin. Daha önce sapıtan, çoğunu saptıran ve doğru yoldan ayrılan bir milletin heveslerine uymayın” de. [\[816\]](#)

“Bizi ancak o günahkarlar saptırdı.” [\[817\]](#)

“Küfredenler: “Rabbimiz! Cinlerden ve insanlardan, bizi saptıranları göster, onları ayaklarımızın altına alalım da en altta kalanlardan olsunlar” derler. [\[818\]](#)

“O gün Rabbin onları ve Allah'ı bırakıp da taptıkları şeyleri toplar ve: “Bu kullarımı siz mi saptırdınız, yoksa kendi kendilerine mi yoldan saptılar? der.” [\[819\]](#)

“Onları mutlaka saptıracağım, muhakkak onlara boş kuruntular kurduracağım, kesinlikle onlara emredeceğim de develerin kulaklarını yaracaklar.”^[820]

“Ey Davud! Seni şüphesiz yeryüzünde hükümrân kıldık, o halde insanlar arasında adaletle hükmet, hevese uyma yoksa seni Allah'ın yolundan saptırır. Doğrusu, Allah'ın yolundan sapanlara, onlara, hesap gününü unutmalarına karşılık çetin azab vardır.”^[821]

“Yeryüzündekilerin çoğunluğuna itaat edersen seni Allah yolundan saptırırlar. Onlar ancak zanna uyarlar, sadece tahminde bulunurlar.”^[822]

11070. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah katında insanların en şerlisi, sapmış ve halkın da ona uyarak sapıttığı zalim imamdır. O yaşanan sünneti öldürür, terkedilen bidati diriltir”^[823]

11071. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah'ın yaratıklarından en fazla buğzettiği iki kişidir. Birincisi Allah'ın (günahları sebebiyle) kendi başına bıraktığı kimsedir. Bu kimse doğru yoldan sapmış; bidat sözlere ve halkı saptırıcı çağrılara yönelmiştir. O halde bu kimse, kendisi vasıtasıyla fitneye düşenler için bir fitnedir. Kendinden önce doğru yoldan gidenlerin yolundan sapmıştır ve hayattayken veya ölümünden sonra kendine uyanlar için saptırıcıdır. (Dolayısıyla) Hem kendi günahının ipoteğindedir, hem de başkalarının günahını yüklenmiştir.”^[824]

11072. *İmam Ali (a.s) münaфіkların sıfatı hakkında şöyle buyurmuştur:* “Münafıklardan çekinmenizi tavsiye ederim. Onlar saptırıcı sapıklar ve hata işleyip insanı hataya sevkedenlerdir”^[825]

11073. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Bir başkası da var, ilim sahibi olmadığı halde kendini alim diye tanıtır. Cahillerden ve sapıklardan birkaç sapıklığı ve cehaleti almış, insanlara aldatış ağlarını germiş, sahte sözler söylemektedir.”^[826]

11074. *İmam Ali (a.s) Nehrevan savaşında öldürülen Hariciler'e rastladığında şöyle buyurdu:* “Yazıklar olsun size! Şüphesiz sizi aldatan, sizi zarara uğrattı.” “Onları kim aldatı ey Müminlerin Emiri?” diye sorulduğunda da şöyle buyurdu: “Saptırıcı şeytan ve kötülüğü emreden nefisleri”^[827]

11075. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kılavuzun sapıklığı, kendisinden kılavuzluk dileyenin helak oluşuna sebep olur.”^[828]

2382. Bölüm Apaçık Delalet

Kur'an:

“Allah kimin gönlünü İslam'a açmışsa, o, Rabbi katından bir nur üzere olmaz mı? Kalpleri Allah'ı anmak hususunda katılaştırmış olanlara yazıklar olsun; işte bunlar apaçık sapıklıktadırlar.”^[829]

“Allah ve Peygamberi bir şeye hükmettiği zaman, iman eden erkek ve kadına artık işlerinde başka yolu seçme hakkı yoktur. Allah'a ve Peygambere baş kaldıran şüphesiz apaçık bir şekilde sapmış olur.”^[830]

11076. *İmam Ali (a.s) Muaviye'ye yazdığı mektubunda şöyle buyurmuştur:* “Fakat sen, batıl iddialara girişerek senden öncekilerin yolunu tuttun... Göğsüne dolana kulağının duyduğuna tabi olman etinden ve kanından daha gerekliyken inatla ve haktan kaçarak bu davaya apaçık giriştin. Haktan sonra dalaletten başka bir şey mi var! Apaçık beyandan sonra şüpheye düşmekten başka bir şey mi var!”^[831]

2383. Bölüm Delaletin Çeşitleri

11077. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Delalet bir kaç kısımdır: Bir kısmı övülmüştür, bir kısmı kınanmıştır, bir kısmı ise

ne kınanmış ve ne de övülmüştür. O delaletin bir kısmı da unutkanlıktır. Övülmüş delalet Allah-u Teala'ya mensup olan delalettir. Örneğin şöyle buyurmuştur: **“Allah dilediğini saptırır.”** Yani Allah kullarının amelleri sebebiyle onları cennet yolundan sapıtır. Kınanmış delalet ise Allah-u Teala'nın şu ayetinde zikredilmiştir: **“Samiri onları saptırdı” “ve Firavun kavmini saptırdı ve hidayete erdirmeydi.”** Bunun benzerleri çoktur. Putlara mensup olan dalalet Allah'ın İbrahim suresindeki sözü örnektir: **“Beni, çocuklarımı putlara tapmaktan uzak tut. Ey Rabbim! onlar halktan bir çoğunu saptırdı.”** Hakikat şudur ki putlar hiç kimseyi saptırmamaktadır belki insanların kendisi aziz ve celil olan Allah yerine onlara tapmakta ve kafir olmaktadır.

Unutkanlık olan delaletin örneği ise Allah-u Teala'nın şu sözünde yer almıştır: **“Ta ki biri sapınca (unutunca) onlardan biri kendisine hatırlatsın.”** Allah-u Teala kitabının çeşitli yerlerinde sapıklıktan bahsetmiştir. O dalaletten bir kısmı da lafzın zahiri itibariyle peygamberine isnat ettiği sapıklıktır. Örneğin şöyle buyurmuştur: **“Ve seni delalette bulduk ve sonra hidayet ettik.”** Yani seni nübüvvetini tanımadıkları bir topluluk arasında bulduk ve onları senin vesilenle hidayet etti.”^[832]

2384. Bölüm En Düşük Dalalet

11078. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kulun dalaletle düştüğü en küçük şey Allah Tebarek ve Teala'nın hüccetini, kulları üzerindeki şahidini, yani aziz ve celil olan Allah'ın itaatini emrettiği ve velayetini farz kıldığı kimseyi tanımamasıdır.”^[833]

2385. Bölüm Sapıklığın Erkanını Yok Eden Şeyler

11079. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “O halde ondan (Kur'andan) zorluklarınıza karşı yardım dileyin. Çünkü o; küfür, nifak, azgınlık ve sapıklık gibi en büyük dertlere devadır.”^[834]

11080. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sonra bu İslam, Allah'ın kendisi için seçtiği bir dindir...Sağlam esasıyla azgınlık ve sapıklık direklerini yıkmıştır.”^[835]

11081. *İmam Ali (a.s) Peygamber'in (s.a.a) sıfatı hakkında şöyle buyurmuştur:* “Hakkı hak ile aşıkarak kılan, batıl ordularını bertaraf eden, sapıkların saldırısını bozguna uğratanıdır.”^[836]

11082. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Batıl yol üzerinde toplandığınızda, sizin için hak yolun başında durdum. Her yana şaşkınca bakıyordunuz, kılavuzunuz yoktu, kuyu kazıyordunuz su bulamıyordunuz”^[837]

bak. 532. Konu, el-Hidayet

315. Konu

ez-Zeman

Kefalet

☞ *Vesail'uş Şia, 13/149; Kitab'uz-Ziman*

☞ *Vesail'uş Şia, 19/173; Ebrab-u Mucibat'uz-Ziman*

bak.

☞ *el-Cennet, 552. bölüm; el-Habs, 684, 685. bölüm el-Hadd, 740. bölüm; er-Rızık, 1478. bölüm; el-Fetva, 3167. bölüm*

2386. Bölüm Kefalet

11083. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Önder zararı ödeyendir.”^[838]

11084. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tabib veya veteriner hastasını veya bir hayvanı tedavi edince sahibinden izin almalıdır. Aksi taktirde (mal veya can zarar gördüğünde) kefildir.”^[839]

11085. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Birisi bir iş yapmak için kiralanır ve o da o işi kötü yapar, bozarsa kefildir. Müminlerin Emiri kiralanen bir kimseyi kefil biliyordu.”^[840]

11086. *İmam Sadık (a.s) babalarından naklen şöyle buyurmuştur:* “Sanatçılar bir şeyi yanlışlıkla veya bilerek bozarlarsa, zayı ederlerse karşılığında aldıkları ücretle çalıştıkları taktirde kefildirler.”^[841]

11087. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Bir deve sahibi yağ dolu büyük bir kavanozu taşımakla kiralanmıştı ve o kavanozu kırınca kendisini Müminlerin Emiri'nin (a.s) huzuruna getirdiler. İmam ondan parasını aldı.”^[842]

11088. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “El, aldığı her şeyi geri çevirmek üzere kefildir.”^[843]

11089. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “El, her neyi alırsa onu geri çevirmekle mükelleftir.”^[844]

11090. *İmam Kazım (a.s), kefilin kefaletinin cezası hakkında sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Ceza kefil olan kimsenin uhdesinde değil, malı yiyen kimsenin uhdesindedir.”^[845]

bak. Vesail'uş Şia, 13/271, 29. Bölüm; 276, 30. Bölüm

2387. Bölüm Kefil Olma ve Garanti Vermeyi Kınama

11091. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kefil olmak zarardır, cezadır ve pişmanlıktır.”^[846]

11092. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tevrat'ta şöyle yazılmıştır: “Kefil olmak pişmanlıktır ve ceza ödemektir.”^[847]

11093. *İmam Bakır (a.s) veya İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Boynuna hak ve hukuk farz kılma. Zorluklar ve tatsızlıklar karşısında sabret.”^[848]

11094. *İmam Sadık (a.s), Ebu'l Abbas Bekbak'a şöyle buyurmuştur:* “Neden Hacca gitmedin?” O şöyle arzetti: “Birinin

kefaletini üstlendim.” İmam şöyle buyurdu: “Neden kefil oldun? Önceki kavimleri de bu kefaletin yok ettiğini bilmiyor musun?”^[849]

11095. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Vefa göstermeye gücünün yetmediği şeye kefil olma (garanti verme.)”^[850]
bak. el-Hukuk, 911; Vesail’uş Şia, 13/154, 7. Bölüm

2388. Bölüm Emanetin Garantisi Yoktur

11096. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Eğer emanet ortadan kaybolursa, emaneti alan kimse emin ve güvenilir olduğu taktirde hiçbir ceza ödemesi gerekmez.”^[851]

11097. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Eğer emanetçinin yanındaki emanet yok olursa, emanet veren kimse böyle bir şart koşmadığı taktirde emanetçi kimse kefilidir.”^[852]
bak. Vesail’uş Şia, 13/235, 1. Bölüm; Kenz’ul Ummal, 10/360

316. Konu

ez-Ziyafet Ziyafet-Misafirlik

- ☞ *Bihar, 75/458, 93. bölüm; Fez’ul İkra’uz-Zif*
- ☞ *Kenz’ul Ummal, 9/242, Kitab’uz-Ziyafet*
- ☞ *Bihar, 75/450, 91. bölüm; Adab’uz-Zif*
- ☞ *Bihar, 75/444, 88. bölüm; Min meşa ila Team lem yedu ileyb*
- ☞ *Bihar, 75/446, 89. bölüm; el-Hess-u Ala İcabet’ud-Da’vet’il Mümin*
- ☞ *Vesail’uş Şia, 16/431-434, 23-21. bölümler ve s. 438, 26. bölüm*

bak.
☞ *318. konu, el-İt’am; ed-Dünya, 1264. bölüm*

2389. Bölüm Misafirlik-Misafirlik

Kur'an:

“İbrahim'in ikram edilmiş konuklarının haberi sana geldi mi? Onlar, İbrahim'in yanına girip: “Selam sana” demişlerdi. İbrahim de: “Selam size” demişti. Hemen ailesine giderek semiz bir buzağı getirmiş, onların önüne sürüp: “Yemez misiniz?” demişti.”^[853]

11098. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah ve ahiret gününe iman eden kimse misafirine ikramda bulunmalıdır.”^[854]

11099. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ahlaki yücelikler on tanedir. Eğer gücün yetiyorsa hepsine sahip ol: . . . Misafirperverlik.”^[855]

11100. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Misafir rızkını getirir, ev halkının günahlarını yok eder.”^[856]

11101. *İmam Ali (a.s) Ala b. Ziyad'ın geniş evini görünce şöyle buyurmuştur:* “Dünyada bu evin genişliğini ne yapacaksın? Halbuki ahirette ona daha fazla muhtaçsın. Evet istiyorsan, onunla ahirete ulaşabilirsin. Yani bu geniş evde misafir ağırlayarak, akrabalarına iyilik ederek ve boynunda olan hakları sahibine ulaştırarak böylelikle ahireti elde edebilirsin.”^[857]

11102. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah kime bir servet verirse, bununla akrabalarına yardımda bulunmalı ve güzel ziyafet vermelidir.”^[858]

2390. Bölüm Yemek Yedirilen Evin Bereketi

11103. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Yemek yediren kimsenin rızkı, bıçağın deve hörgücüne girişinden daha hızlı bir şekilde ulaşır.”^[859]

11104. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Yemek verilen eve hayır ve bereket, bıçağın deve hörgücüne girişinden daha hızlı bir şekilde ulaşır.”^[860]

2391. Bölüm İçine Misafirin Girmediği Evi Kınama

11105. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “İçine misafirin girmediği eve melekler girmez.”^[861]

11106. *İmam Ali (a.s), neden üzüldüğünü sorduklarında şöyle buyurmuştur:* “Çünkü tam yedi gündür bizlere bir misafir gelmedi.”^[862]

2392. Bölüm En Kötü Yemek

11107. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “En kötü yemek, velime (düğün) yemeğidir; tok insanlar oraya davet edilir, aç insanlar ise alıkonulur.”^[863]

11108. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Zenginlerin davet edilip fakirlerin davet edilmediği kimsenin davetini kabul etmek mekruhtur.”^[864]

11109. *İmam Ali (a.s), Basra'daki valisi İbn-i Huneyfe yazdığı mektubunda şöyle buyurmuştur:* “Ey İbn-i Huneyf! Basra eşrafından birinin seni ziyafete çağırdığını, oraya koşarak gittiğini, çeşit çeşit yemeklerin, kocaman kocaman kaselerin sana sunulduğunu öğrendim. Oysa yoksulların (çağrılmayıp) kovulduğu, zenginlerin davet edildiği bir davete icabet edeceğini sanmıyordum.”^[865]

2393. Bölüm Ziyafete Layık Kimse

11110. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah için sevdiğin kimseyi yemeğe davet et.”^[866]

11111. *Resulullah (s.a.a), Ebuzer’e yaptığı öğütünde şöyle buyurmuştur:* “Allah için sevdiğin kimseye yemeğinden yedir ve seni aziz ve celil olan Allah için seven kimsenin yemeğinden ye.”^[867]

11112. *Resulullah (s.a.a), hakeza Ebuzer’e şöyle buyurmuştur:* “Mümininden başkasıyla oturup kalkma ve takva sahiplerinden başkasının yemeğini yeme.”^[868]
bak. 91. Konu, el-Mehabbet, (3)

2394. Bölüm Müminin Davetini Kabul Etmeye Teşvik

11113. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Ümmetimden hazır ve gayip olanlara tavsiye ediyorum ki müslümanın davetini beş mil öteden de olsa kabul etsinler. Zira bu dinin bir parçasıdır.”^[869]

11114. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Müminin mümin üzerindeki farz olan haklarından biri de davetini kabul etmesidir.”^[870]

11115. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Misafirlige çağırılan kimsenin kabul etmemesi veya kabul edip yemeğini yememesi cefadandır.”^[871]

11116. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Eğer bir mümin beni koyun paçası yemeğe de dahi davet etse kabul ederim. Bu iş dinin parçasıdır.”^[872]

2395. Bölüm Fasık Kimsenin Davetini Kabul Etmekten Sakınmak

11117. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah benim, müşriklerin ve münafıkların yemeğinden istifade etmemi hoş görmez.”^[873]

11118. *Resulullah (s.a.a), Ebuzer’e yaptığı tavsiyesinde şöyle buyurmuştur:* “Fasık kimselerin yemeğinden yeme.”^[874]

2396. Bölüm Misafire İkram Edilen Yemeği Az Görmekten Sakınmak

11119. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Kardeşlerinin önüne koyduğu yemeği az görmesi kendisine (ev sahibine) günah olarak yeter. Kardeşlerinin önüne koyduğu şeyi az görmesi de misafire günah olarak yeter.”^[875]

11120. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kardeşinin, kendisinin önüne koyduğu şeyi az gören kimse helak olsun ve kardeşinin önüne koyduğu şeyi az gören kimse de helak olsun.”^[876]

bak. Vesail’uş Şia, 16/431, 21. Bölüm

2397. Bölüm Misafirler İçin Zahmete Düşmek

11121. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Misafirler için kendinizi zahmete atmayınız.”^[877]

11122. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Hiç kimse gücünden fazla kendisini misafiri için zahmete atmasın.”^[878]

11123. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “İnsanın kardeşine ikramı... kendisini onun için zahmete atmamasıdır.”^[879]

11124. *İmam Rıza (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Birisi Müminlerin Emiri’ni (a.s) misafirlğe davet etti. O: “Bana üç söz vermen şartıyla kabul ediyorum” diye buyurdu. O şöyle arzetti: “Ne sözü ey Müminlerin Emiri?” İmam şöyle buyurdu: “Dışardan benim için hiçbir şey temin etmemen, evde var olan şeyi benden esirgememen, eşine ve çocuklarına zulmetmemen şartıyla.”

O şöyle arzetti: “Ben de kabul ediyorum, ey Müminlerin Emiri!” Böylece Ali b. Ebi Talib onun davetini kabul etti.”^[880]

11125. *Haris A’ver Müminlerin Emiri’nin (a.s) yanına gelerek şöyle arzetti:* “Ey Müminlerin Emiri! Allah beni sana feda etsin! Beni şerefliendirmeni ve yanımda yemek yemeni istiyorum.” Müminlerin Emiri Ali (a.s) şöyle buyurdu: “Kendini zahmete atmaman şartıyla kabul ediyorum.” Ardından evine girdi. Haris birkaç parça ekmek getirdi ve müminlerin Emiri (a.s) ekmeği yemeğe başladı. Haris şöyle arzetti: “Benim birkaç dirhemim var” ve sonra onları cebinden çıkararak şöyle arzetti: “Eğer izin verirsen senin için yiyecek alayım.” İmam şöyle buyurdu: “Bunlar senin evinde olan şeylerdir.”^[881]

11126. *Hakeza Haris A’ver şöyle diyor:* “Müminlerin Emiri (a.s) yanıma geldi. Ben şöyle arzettim: “Ey Müminlerin Emiri! Benim evime buyurunuz.” İmam şöyle buyurdu: “Evinde olan şeyi benden esirgememen ve benim için dışarıdan bir şey temin etmemen şartıyla kabul ediyorum.”^[882]

11127. *Ebu Vail şöyle diyor:* “Ben ve dostlarımdan biri Selman-i Farisi’nin evine gittik. Onun yanında oturduk. Selman şöyle buyurdu: “Eğer Allah Resulü zahmete düşmekten sakındırmasaydı kendimi sizler için zahmete atardım.” Sonra bir miktar tuz ve üzerine hiçbir baharat katılmamış sade ekmeği yanımıza getirdi. Dostum şöyle dedi: “Keşke bu tuzun yanında bir miktar kekik otu da olsaydı.” Selman ibriğini gönderdi, onu emanet bırakarak bir miktar kekik otu aldı. Yemeği yedikten sonra dostum şöyle dedi: “Allah’ın bize verdiği rızıkla kanaat ettiğimiz için Allah’a şükürler olsun.” Selman şöyle buyurdu: “Eğer Allah’ın sana verdiği rızıkla kanaat etseydin, şimdi ibriğim emanette olmazdı.”^[883]

11128. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ansızın kardeşin yanına gelince evinde olan yemeği kendisine getir ve onu davet ettiğin zaman onu ağırlamakta zahmet çek.”^[884]

bak. 465. Konu, et-Tekelluf

2398. Bölüm Misafirliğin Adabı

11129. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kardeşin evine girdiği zaman ona yemek ikram et. Eğer yemezse ona su ikram et, eğer su da içmezse ona abdest almayı teklif et.”^[885]

11130. *İbn-i Ebi Ya’fur şöyle diyor:* “İmam Sadık’ın (a.s) evinde bir misafir gördüm. Bir gün bir iş için kalktı. İmam ona izin vermedi ve şahsen onun işini yaparak şöyle buyurdu: “Allah Resulü (s.a.a) misafirleri çalıştırmaktan sakındırmıştır.”^[886]

11131. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Herkim Allah ve Resulünün kendisini sevmesini isterse misafirleriyle yemek yesin.”^[887]

11132. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Herkim yemeğini misafirleriyle yerse onunla rabbi arasında hiçbir hicap (engel) olmaz.”^[888]

2399. Bölüm Misafirlerin Adabı

11133. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sizden birisi kardeşinin evine girince ev sahibinin dediği yere otursun. Zira ev

sahibi odanın durumunu misafirlerinden daha iyi bilir.”^[889]

11134. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Sizden biri misafirlığe davet edilince çocuğunu da ardı sıra getirmesin. Eğer böyle yaparsa haram bir iş yapmıştır ve ev sahibinin evine isyankar olarak getirmiştir.”^[890]

2400. Bölüm Ziyafet ve Velimenin Sınırı

11135. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Misafirlere iki gece ziyafet çekilir. Üçüncü gece ev halkından sayılır ve her ne verilirse yer.”^[891]

11136. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Misafirlik bir gün, iki gün ve üç gündür. Ondan sonra kendisine ne verilirse sadaka sayılır.”^[892]

11137. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Velime birinci gündür, ikinci gün ikramdır. Üçüncü gün velime vermek ise gösteriş ve şöhret düşkünlüğüdür.”^[893]

11138. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “İlk gün velime vermek haktır, ikinci gün ihsandır, iki gün geçtikten sonra ise gösteriş ve şöhret düşkünlüğüdür.”^[894]

2401. Bölüm Velime Verilmesi Gereken Yerler

11139. *Resulullah (s.a.a), Ali'ye yaptığı tavsiyesinde şöyle buyurmuştur:* “Ey Ali! Velime sadece şu beş hususta olur: Evlilik için, çocuğun doğumu için, sünnet için, ev almak veya yapmak için ve Mekke'den dönmek için.”^[895]

2402. Bölüm Ruhların Azığı

11140. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Bedenlerin azığı yemektir. Canların azığı ise yedirmektir.”^[896]

11141. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yüce insanların lezzeti yedirmektir. Aşağılık insanların lezzeti ise yemektir.”^[897]

Ta Harfi

Konular:

- ✓ el-Tıb (Tıp)
- ✓ el-İt'am (Yedirmek)
- ✓ et-Tuğyan (Tuğyan-İsyan)
- ✓ et-Telak (Boşanma)
- ✓ et-Tema' (Tamah-Hırs)
- ✓ et-Teharet (Paklık-Arılık)
- ✓ et-Taet (İtaat)
- ✓ et-Tıb (Güzel Koku)
- ✓ et-Teyere (Uğursuz Saymak)
- ✓ et-Tinet (Tiynet-Tabiat)

317. Konu

et-Tıp

Tıp

- ☞ *Bihar*, 62/62-356; *Ebvab-u Tıp ve'l-Mualicet'ul Emraz*
- ☞ *Kenż'ul Ummal*, 10/3-110; *Kitab'ut-Tıp*
- ☞ *Kenż'ul Ummal*, 10/32; *et-Tetebbub bi Gayr-i İlm*

bak.

- ☞ 166. konu, *ed-Deva*; 288. konu, *es-Sibbe*; *el-İlm*, 2906, 2912. bölümler

2403. Bölüm

Gerçek Tabib

11142. *Resulullah (s.a.a) bir tabibe şöyle buyurmuştur*: “Şüphesiz Tabib, aziz ve celil olan Allah’tır, ama sen merhametli bir arkadaşsın.”[\[898\]](#)

11143. *Resulullah (s.a.a) bir tabibe şöyle buyurmuştur*: “Allah tabibdir. Sen merhametli bir arkadaşsın, dertlerin tabibi onu yaratandır.”[\[899\]](#)

11144. *Resulullah (s.a.a) bir tabibe şöyle buyurmuştur*: “Tabib Allah’tır. Nice defa bir şeyi iyi öğrendiğin halde (hastalığı tedavi yerine) başkasını yakarsın.”[\[900\]](#)

11145. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Önceleri tabibe mualic (tedavi eden) deniliyordu. Sonra Musa bin İmran şöyle arzetti: “Ey Rabbim! Dert kimdendir?” Allah, “Bendendir” diye buyurdu. O şöyle arzetti: “Derman kimsendir?” Allah: “Bendendir” diye buyurdu. O halde insanların (mualic) ilaçla tedavi eden kimseyle işi ne?” Allah şöyle buyurdu: “Onunla gönüllerini hoş ediyorlar.” Bu yüzden mualic tabib olarak adlandırılmıştır.”[\[901\]](#)

2404. Bölüm

İnsanı Tabibe Müracaattan Müstağni Kılan Şey

11146. *İmam Ali (a.s) oğlu Hasan'a (a.s) yaptığı tavsiyesinde şöyle buyurmuştur:* "Oğulcağızım! Sana riayet ettiğin taktirde tabibe ihtiyacın olmayacağı dört şey öğreteyim mi?" O şöyle arzetti: "Öğret ey Müminlerin Emiri! Acıkmadıkça yemek yeme, henüz iştahın varken yemekten el çek, yemeği iyi çiğne, uyumadan önce tuvalet ihtiyacını gider. Eğer bu nüktelere riayet edecek olursan tabibe müracaat etmekten müstağni olursun."^[902]

2505. Bölüm Cahil Tabibin Kefil Oluşu

11147. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* "Tıp ilmini bilmeden tabiplik eden kimse (her türlü zarara) kefildir."^[903]

11148. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* "Tıp ilmi ile tanınmayan kimse birini tedavi ederde, telef olmasına veya zarar görmesine sebep olursa kefildir."^[904]

2406. Bölüm Tabibden Daha Hekim Kimse

11149. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* "Tecrübeli insan tabibden daha hekimdir."^[905]

11150. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* "Tecrübeli kimse görüş sağlamlığına daha çok sahiptir."^[906]
bak. 64. Konu, et-Tecrube

2407. Bölüm Nefis Tabibi

11151. *İmam Ali (a.s) Peygamber'in sıfatı hakkında şöyle buyurmuştur:* "O (Peygamber), dertlerine deva bulmak için tıp bilgisiyle hastalarını dolaşan bir hekimdir. İlaçlarını hazırlamış, malzemelerini ısıtmıştır. İhtiyaç duyulduğunda onlarla kör gönülleri, sağır kulakları, söylemez dilleri iyileştirir. Gaflet ve şaşkınlık içinde olanları ilaçlarıyla iyileştirmek için arar bulur."^[907]

11152. *İmam Sadık (a.s) İbn-i Cündeb'e yaptığı tavsiyesinde şöyle buyurmuştur:* "Nefsini kendisiyle cihat etmen gereken bir düşman ve geri çevirmen gereken bir ödünç bil. Zira sen nefsinin tabibi karar kılınmışsın. Esenliğin nişanesi sana tanıtılmış, dert sana açıklanmış ve ilaca hidayet edilmişsin. O halde kendini tedavi etmeye koyul."^[908]

11153. *İmam Sadık (a.s) birine şöyle buyurmuştur:* "Sen kendi nefsinin tabibi karar kılınmışsın; sana dert gösterilmiş, esenliğin nişanesi sana tanıtılmış ve ilaca kılavuzluk edilmişsin, o halde kendini nasıl tedavi ettiğine bak."^[909]
bak. 519. Konu, en-Nefs

2408. Bölüm Tıp İlmi (Çeşitli)

11154. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* "Her kim tabiplik ederse Allah'tan korkmalı, hayır sever olmalı ve elinden gelen çabayı göstermelidir."^[910]

11155. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* "Aslandan kaçtığın gibi cüzzamlıdan kaç"^[911]

11156. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* "Aslandan sakındığın gibi cüzzamlıdan sakın."^[912]

11157. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* "Hava soğumaya başladığında kendinizi soğuktan koruyunuz, sonunda ise onu karşılayınız. Zira soğuklar ağaçlara yaptığını bedenlere de yapar. (Başlangıçta) ağaçların yapraklarını yakar sonunda ise"^[913]

yaprakları yeşertir.”

318. Konu

el-İt'am

Yedirmek

- ☞ *Bihar*, 74/359, 23. bölüm; *İt'am'ul Mümin ve sekabu*
- ☞ *Vesail'uş Şia*, 16/446-455, 28-33. bölümler
- ☞ *Vesail'uş Şia*, 16/309-543, 17/2-307; *Kitab'ul Etime ve'l-Eşribe*

bak.

- ☞ 316. konu, *eş-Ziyafet*; *el-Car*, 643; *es-Seba*, 1780. bölüm

2409. Bölüm

Aç İnsanı Yedirmenin Fazileti

Kur'an:

“Onlar içleri çektiği halde, yiyeceği yoksula, öksüze ve esire yedirirler. Biz sizi ancak Allah rızası için doyuruyoruz, bir karşılık ve teşekkür beklemiyoruz derler.” [\[914\]](#)

“Yahut, açlık gününde, yakını olan bir öksüzü, yahut toprağa serilmiş bir yoksulu doyurmaktır.” [\[915\]](#)

11158. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Cennete girmenin ve bağışlanmanın sebeplerinden biri aç olan bir kimseyi doyurmaktır.” Daha sonra aziz ve celil olan Allah'ın şu ayetini tilavet buyurdu: “**Veya açlık gününde yakını olan bir...**” [\[916\]](#)

11159. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yediğin şey gider ve yedirdiğin şey ise çok ve bereketli olur.” [\[917\]](#)

11160. *Muammer bin Hallad şöyle diyor:* “Ebu'l Hasan er Rıza'ya (a.s) şöyle sordum: “Allah-u Teala'nın, “**Onlar sevgilerine rağmen miskini doyururlar**” ayetindeki sevgiden maksat Allah sevgisi midir? Yoksa yemek sevgisi midir?” İmam şöyle buyurdu: “Yemek sevgisi.”” [\[918\]](#)

11161. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah yemek yedirmeyi ve kurban kesmeyi sever.” [\[919\]](#)

[\[920\]](#)

11162. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah yemek yedirmeyi ve Mina’da (kurbanlık) kan dökmeyi sever.”

11163. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Cehennemde en az azap gören kimse Abdullah bin Cezan’dır.” Kendisine,

“Neden Ey Allah’ın Resulü!” diye sorulunca şöyle buyurmuştur: “Çünkü o yemek yedirirdi.”^[921]

11164. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Müminlerin Emiri (a.s) yemek yedirmek hususunda insanlardan Allah Resulüne en çok benzeyen kimse idi. Kendi ekmek, sirke ve zeytinyağı yerdı insanlara ise ekmek ve et yedirirdi.”^[922]

11165. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Birine yedirdiğin zaman onu doyur.”^[923]

11166. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim bir Müslümana doyuncaya kadar yemek yedirse ahiretteki mükafatını alemlerin rabbi Allah’tan başka hiç kimse hatta mukarrep melek ve mürsel peygamber dahi bilmez. . . daha sonra Allah-u

Teala'nın şu ayetini tilavet buyurdu: **veya açlık gününde yakını olan bir...**”^[924]

bak. el-Mehabbet (2), 663. Bölüm; Vesail’uş Şia, 16/453, 32. Bölüm

2420. Bölüm Yoksulları Yedirmeyen Kimsenin Cezası

Kur’an:

“Çünkü o, yüce Allah'a inanmazdı. Yoksulun yiyeceği ile ilgilenmezdi. Bu sebeple burada bugün onun bir acıyanı yoktur. Kanlı irinden başka bir yiyeceği de yoktur.”^[925]

“Düşkün kimseyi doyurmuyorduk.”^[926]

“Yoksulu yedirmek konusunda birbirinize özenmiyorsunuz.”^[927]

“Öksüzü itip kakan, yoksulu doyurmağa yanaşmayan kimse işte odur.”^[928]

11167. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Muhammed’in canı elinde olana andolsun ki Müslüman kardeşi, veya –komşusu- aç olduğu halde kendisi tok olarak yatan kimse bana iman etmemiştir.”^[929]

11168. *İmam Zeyn’ul Abidin (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim yanındaki mümin aç olduğu halde tok karınla gecelerse Allah-u Teala şöyle buyurur: “Meleklerim! Sizi bu kula şahit tutuyorum ki ben ona emrettim o bana isyan etti. Benden başkasına itaat etti. O halde onu kendi işine bıraktım. İzzet ve celalime andolsun ki onu bağışlamayacağım.”^[930]

11169. *İmam Ali (a.s) Basra valisi Osman b. Huneyfe yazdığı mektupta şöyle buyurmuştur:* “Oysa yoksulların (çağrılmayıp) kovulduğu, zenginlerin davet edildiği bir davete icabet edeceğini sanmıyordum.”^[931]

bak. Vesail’uş Şia, 16/465, 44. Bölüm

319. Konu

et-Tuğyan

Tuğyan-İsyan

☞ *Bihar, 75/272, 70. bölüm; Bağy ve't-Tuğyan*

bak.

☞ 42. konu, el-Bağy; 43. konu, el-Bağiy

2411. Bölüm Tuğyan-İsyan

Kur'an:

“Firavun'a git, doğrusu o azmıştır.” [\[932\]](#)

“Bu böyle; ama azgınlara kötü bir gelecek vardır.” [\[933\]](#)

“Cehennem, yalnız azgınları bekleyen yerdir. Dönecekleri yer orasıdır.” [\[934\]](#)

“İşte, azıp da dünya hayatını tercih edenin varacağı yer şüphesiz cehennemdir.” [\[935\]](#)

11170. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İsyankar insan ne de çabuk yere kapanır.” [\[936\]](#)

11171. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zalim iki cezadan birini bekleyen isyankardır.” [\[937\]](#)

11172. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim kendisini başkalarıyla oyalarsa karanlıklarda şaşkın şaşkın dolaşır, belalar içerisinde kaybolur gider. Şeytanları, onu azgınlıkları içerisinde azdırmaya devam ederler.” [\[938\]](#)

2412. Bölüm Tağut

Kur'an:

“Andolsun ki, her ümmete: “Allah'a kulluk edin, tağuttan (azdıricılardan) kaçının” diyen peygamber göndermişizdir.” [\[939\]](#)

“Tağuta (azdıricılardan) kulluk etmekten kaçınıp, Allah'a yönelenlere, onlara, müjde vardır. Kullarımı müjdele.” [\[940\]](#)

bak. Nisa, 36; Bakara, 257

11173. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Arkadaşlardan sakın ki bizden başka arkadaş tağuttur. –veya şöyle buyurdu: Allah için ortaktır.” [\[941\]](#)

11174. *İmam Sadık (a.s) kendisine, “Allah-u Teala'nın, “Tağuta kulluk etmekten sakınanlar” ayeti hakkında soran Ebu Basir'e şöyle buyurmuştur:* “Sizler onlarsınız (kaçınanlarsınız). Her kim bir zorbaya itaat ederse ona kulluk etmiştir.” [\[942\]](#)

11175. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İsa bin Meryem insanları ölmüş bir yerden geçti. . . şöyle buyurdu: “Ey bu beldenin ehli!” Onlardan biri şöyle cevap verdi: “Lebbeyk ey Allah'ın ruhu ve kelimesi!” İsa bin Meryem şöyle buyurdu: “Eyyahlar olsun size! Amelleriniz neydi ki? O şöyle arzetti: “Tağuta kulluk ve dünyaya dostluk. . .” İsa bin Meryem şöyle [\[943\]](#)

buyurdu: “Nasıl tağuta kulluk ediyordunuz?” O: “Günahkar insanlara itaat ediyorduk” diye arzetti.

11176. *İmam Zeyn'ul Abidin (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah bizleri ve sizleri zalimlerin hilesinden, haset edenlerin tecavüzünden ve zorbaların gazabından korusun. Ey müminler! Sakın tağutlar ve onların dünyayı seven takipçileri sizleri aldatmasın.”^[944]

bak. En-Nubuvve (1), 3770. Bölüm; el-İmamet (3), 1141. hadis

320. Konu

et-Talak Boşanma

☞ *Bihar, 104/136, 1. bölüm; et-Talak*

☞ *Bihar, 104/1, 25. bölüm; Ma Tebrîb-u Bisebeb'it-Talak*

☞ *Vesail'uş Şia, 15/266; Kenz'ul Ummal, 9/639, Kitab'ut-Talak*

bak.

☞ *207. konu; eż-Zevac*

2413. Bölüm Boşanmayı Kınama

11177. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah talaktan daha nefret edilecek bir şeyi helal kılmamıştır.”^[945]

11178. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah boşanmadan nefret eder ve köle azat etmeyi sever.”^[946]

11179. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah sürekli tat (eşlerini değiştirme peşinde koşan) kadın ve erkekleri sevmez.”^[947]

11180. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Aziz ve celil olan Allah bir çok kadını boşayan ve her defa bir kadını tecrübe eden erkeklerden nefret eder.”^[948]

11181. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Aziz ve celil olan Allah'ın helal kıldığı şeylerden, boşanmadan daha nefret ettiği bir şey yoktur. Allah çok kadın boşayan ve her defasında bir kadını tecrübe eden kimseden nefret eder.”^[949]

11182. *İmam Sadık (a.s) Allah Resulü'nün şöyle buyurduğunu nakletmiştir:* “Aziz ve celil olan Allah nezdinde İslam'da boşanmayla viran olan evden daha nefret edilen hiçbir şey yoktur. . . İmam Sadık (a.s) daha sonra şöyle buyurmuştur: “Aziz ve celil olan Allah ayrılıktan ve tefrikadan nefret ettiği için boşamaya bu kadar vurguda bulunmuş ve defalarca kendisinden söz etmiştir.”^[950]

11183. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Aziz ve celil olan Allah, içinde evliliğin olduğu evi sever ve boşanmanın olduğu evden nefret eder. Aziz ve celil olan Allah nezdinde boşanmadan daha çok nefret edilecek başka bir şey yoktur.”^[951]

11184. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah Resulü (s.a.a) birinin yanından geçti ve ona, “Eşinden ne haber?” diye sordu. O şöyle arzetti: “Ey Allah'ın Resulü! Onu boşadım.” Peygamber (s.a.a), “Hiçbir kötülüğü olmaksızın mı?” diye sorunca O şöyle arzetti: “Hiç bir kötülüğü olmaksızın.” İmam Bakır (a.s) şöyle buyurdu: “O kimse ikinci defa evlendi Peygamber (s.a.a) yine onun yanından geçti ve “Evlendin mi?” diye sordu. O, “Evet” diye arzetti. Bir müddet sonra Allah Resulü yeniden ona, “Eşinden ne haber?” diye sordu. O, “Boşadım” dedi. Peygamber, (s.a.a) “Hiç bir kötülüğü olmaksızın mı?” O, “Hiçbir kötülüğü olmaksızın” diye arzetti. O şahıs yeniden evlendi ve peygamber (s.a.a) yine yanından geçerken ona, “Evlendin mi?” diye sordu. O şahıs “Evet” dedi. Bir müddet sonra peygamber (s.a.a) ona, “Eşinden ne haber” diye sordu. O, “Onu boşadım” diye arzetti. Peygamber (s.a.a) “Hiçbir kötülüğü olmaksızın mı?” diye sordu. O, “Hiçbir kötülüğü olmaksızın” diye arzetti. Allah Resulü (s.a.a) şöyle buyurdu: “Aziz ve celil olan Allah sürekli tat değiştiren kadın ve erkekleri sevmez ve rahmetini onlardan uzak kılar. ”^[952]

2414. Bölüm Üç Defa Boşamanın Hikmeti

Kur'an:

“Bundan sonra (üçüncü defa) kadını boşarsa, kadın başka birisiyle evlenmedikçe bir daha kendisine helal olmaz. (Eğer ikinci koca da) onu boşarsa, Allah'ın yasalarını koruyacaklarını sanırlarsa (eski karı kocanın) birbirlerine dönmelerine bir engel yoktur. Bunlar, bilen kimseler için Allah'ın açıkladığı hudutlardır.”^[953]

11185. *İmam Rıza (a.s) kendisine, “Neden (üç defa) boşanmış kadın başka birisiyle evlenmeksizin kendi eşine helal olmaz?” diye sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Allah Tebarek ve Teala iki defa boşama izni vermiştir ve şöyle buyurmuştur: **“Boşama iki defadır. O zaman ya iyilikle tutmak veya güzellikle salıvermektir.”** Yani üçüncü boşamada. Erkek üçüncü defa boşayarak aziz ve celil olan Allah'ın sevmediği bir iş yapmıştır. Bu yüzden Allah o kadını kendisine haram kıldı ve böylece boşamayı hafife almasınlar ve kadınlara zarar vermesinler diye başka bir erkekle evlenmedikçe kendisine helal olmaz.”^[954]

11186. *İmam Rıza (a.s) “Muhammed bin Sinan'a üç kere boşamanın sebebi hususunda şöyle yazmıştır:* Üç defa boşamanın sebebi şudur ki birinci boşamadan üçüncüsüne kadar evlilik hayatını yeni baştan almaya bir meyil ve rağbet ortaya çıksın veya bir gazap ve hışım varsa dinsin ve kadınlar korkup uyansın ve kocalarına itaatsizlikten el çeksinsin. Zira kadın uygun olmayan kocasına isyandan ibaret olan uygunsuz amele bulaştığı için boşanmaya hak kazanmıştır. Kadının dokuz defa boşamadan sonra ebedi olarak haram kılışının sebebi ise erkeğin boşamayı oyuncak edinmemesi, kadına zorbalık etmemesi, işlerinde açık gözle ibret alması ve dokuz defa boşamadan sonra artık ebedi olarak onunla yaşamaktan mahrum kalacağını bilmesi içindir.”^[955]

11187. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah'ın laneti. . . helal ediciye ve işi helal ediciye vardırılsın olsun. Birinci kocasıyla evlenebilsin diye üç defa boşanmış kadınla evlenip boşayan ve (eşini yeniden evlenmek için başka bir erkekle evlenmek zorunda bırakan kocaya olsun.)”^[956]

321. Konu

et-Tama'

Tamah-Hırs

☞ *Bihar*, 73/168, 129. bölüm; *et-Tema'* ve *t-Teẓellül li Ehl'id-Dünya*
☞ *Kenẓ'ul Ummal*, 3/495, 817; *et-Tema'*

bak.

☞ 104. konu, *el-Hırs*; *el-İman*, 279 ve 289. bölüm *ed-Dünya*, 1223. bölüm

2415. Bölüm Tamahı Kınama

Kur'an:

“Bir de verdiğim nimetten artırmamı umar.” [\[957\]](#)

11188. *İmam Hadi (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Tamah çirkin bir haslettir.” [\[958\]](#)

11189. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Tamah hikmeti alimlerin kalbinden çıkarır.” [\[959\]](#)

11190. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Tamah çıkışı olmayan bir giriş ve kefaletine vefa göstermeyen bir kefildir. Nice su içen kimse suya kanmadan önce su boğazına tıkanır. İstenilen şey ne kadar değerli olursa onu kaybetmenin musibeti de o kadar büyük olur. Arzular basiretin gözlerini köreltir. Ve herkesin nasibi ardından gitmese dahi kendisine ulaşır.” [\[960\]](#)

11191. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Tamah az bir miktarı dahi bir çok takvayı bozar.” [\[961\]](#)

11192. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Bidatlar gibi hiç bir şey dini viran etmez ve tamah gibi hiçbir şey insanı bozmaz.” [\[962\]](#)

11193. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Tamahı kendisini utanca ve aşağılığa sürükleyen kul ne kötü bir kuldur.” [\[963\]](#)

11194. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “İnsanı utanç ve aşağılığa sürükleyen tamahtan başka bir tamaha sebep olan tamahtan ve faydası olmayan tamahtan Allah'a sığınınız.” [\[964\]](#)

11195. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Üç şeyden Allah'a sığınınız: Gereksiz tamahtan, utanç ve aşağılığa sürükleyen hırstan ve başka bir ihtirasla sonuçlanan tamahtan.” [\[965\]](#)

11196. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Utanç ve aşağılığa sürükleyen tamahtan ve faydasız tamahtan Allah'a sığınınız.” [\[966\]](#)

11197. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Eğer gözünün aydın olmasını ve dünya ile ahiret hayrına ulaşmayı istiyorsan başkalarının sahip olduğu şeye olan tamahını söküp at.”^[967]

11198. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Alimlerin ayaklarının üzerinde sabit kalamadığı kaygan kaya parçası tamahtır.”^[968]

11199. *Resulullah (s.a.a), Ensar’a şöyle buyurmuştur:* “Sizler kanaat zamanında çoksunuz, tamah zamanında ise az.”^[969]

11200. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim nefesine tamah içirirse onun hakkında hıyanette bulunmuştur.”^[970]

11201. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kötülüğün güzelliği tamahtır.”^[971]

11202. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Doymak bilmeyen kök tamahtır.”^[972]

11203. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tamahın meyvesi mutsuzluktur.”^[973]

11204. *İmam Ali (a.s), takva sahiplerinin niteliği hakkında şöyle buyurmuştur:* “Onlardan birinin alametleri; senin onu dini işlerde güçlü... zorlukta sabırlı, helal peşinde, hidayette neşat, tamahtan kurtulmuş görmendir.”^[974]

11205. *İmam Ali (a.s), Münafıkların sıfatı hakkında şöyle buyurmuştur:* “İnsanların ellerinde olan şeyde gözleri olmamayı tamahları için vesile kılıp pazarlarını canlı tutarlar ve eşyalarını böylece pahalı satmak isterler.”^[975]

2416. Bölüm Tamahtan Sakındırmak

11206. *İmam Kazım (a.s), Hişam’a verdiği öğütte şöyle buyurmuştur:* “Tamahtan sakın ve insanların elinde olan şeye göz dikme. Yaratıklar hakkında tamahı öldür. Şüphesiz tamah her zilletin anahtarıdır. Aklı çalar, mürüvvetleri öldürür, yüz suyunu kirletir ve ilmi ortadan kaldırır.”^[976]

11207. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Tamah elbisesini giymekten sakın. Zira tamah kalplere şiddetli bir hırs karıştırır, kalplere dünya sevgisinin mührünü vurur. Şüphesiz tamah her kötülüğün anahtarı her günahın başıdır, her iyi işin heba olmasına sebeptir.”^[977]

11208. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Tamahtan sakın şüphesiz tamah, peşin bir fakirliktir.”^[978]

11209. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tamah merkeplerinin seni koşturmasından ve helak kaynağına ulaştırmasından sakın.”^[979]

2417. Bölüm Tamah ve Kölelik

11210. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tamahkarlık ebedi köleliktir”^[980]

11211. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tamah köleliktir. (insanların elinde olan şeylerden) ümitsizlik ise özgürlüktür.”^[981]

11212. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tamahın kendisini sürüklediği kul kötü bir kuldur.”^[982]

11213. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim ömrünün günlerini özgür yaşamak istiyorsa kalbinde tamaha yer vermesin.”^[983]

11214. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tamahların kulu, köleliğin esiridir ve asla özgürlüğün yüzünü göremez.”^[984]

2418. Bölüm Tamah ve Zillet

11215. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tamahın meyvesi dünya ve ahiret zilletidir.”^[985]
11216. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tamahkar insan zilletin esiridir.”^[986]
11217. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tamah zilletin arkadaşdır.”^[987]
11218. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim tamah elbisesini giyinirse kendisini hor kılmıştır.”^[988]
11219. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim kendisini tamahların aşağılığından uzak tutmazsa, kendisini zelil kılmıştır, ahirette de daha zelil ve hor olacaktır.”^[989]
11220. *İmam Askeri (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Müminde kendisini horluğa sürükleyen bir isteğin olması ne de çirkindir.”^[990]
11221. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanların en zelili tamahkar, ihtiraslı ve şek içinde olan insandır.”^[991]
11222. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tamahkardan daha zelili mevcut değildir.”^[992]
11223. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hiçbir haslet tamahtan daha hor kılıcı değildir.”^[993]
11224. *İmam Ali (a.s), İsa'nın (a.s) niteliği hakkında şöyle buyurmuştur:* “Ne onu fitneye düşürecek bir hanımı, ne hüzünlendirecek bir çocuğu, ne kendisini meşgul edeceği bir malı ve ne de kendisini hor kılacak bir tamahı vardı.”^[994]
bak. Ez-Zillet, 1357. Bölüm

2419. Bölüm Tamah ve Aklın Aldanması

11225. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Aklın en çok helak olduğu yerler, tamahların parlaklığı altındadır.”^[995]
11226. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Cahillerin aklı, tamahların ve arzuların aldaticılığı anında aldanır ve insanların akılları imtihan edilir.”^[996]
11227. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Akılların zayi oluşu fazlalıkları aramadadır.”^[997]

2420. Bölüm Tamah ve Sakınma

11228. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Günahlardan sakınmakla tamaha karşı savaşa girişin.”^[998]
11229. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Günahlardan sakınmanın başı, tamahı terketmektir.”^[999]
11230. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tamahın azlığı bile bir çok sakınmayı zayi eder.”^[1000]
11231. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim tamaha sarılırsa günahlardan sakınmayı kaybeder.”^[1001]
11232. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tamahın kölesi olan kimse günahlardan sakınmaya nasıl malik olabilir.”^[1002]
11233. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sakınma ve tamah bir araya gelmez.”^[1003]

2421. Bölüm Tamahın Dalları

11234. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tamahın dört dalı vardır: Sevinç, nazlanma, inatçılık ve çoğu istemek. Sevinç aziz ve celil olan Allah nezdinde mekruhtur, nazlanma tekebbürdür, inatçılık insanı günahın tuzaklarına sürükleyen beladır, fazlalık istemek ise bir oyun, meşguliyet ve aşağılık şeyleri daha iyi şeylerin yerine geçirmektir.”^[1004]

2422. Bölüm Övülmüş Tamah

Kur'an:

“Rablerini överek yüceltenler, vücutlarını yataklardan uzak tutup korkarak ve tamah ederek Rablerine yalvaranlar ve verdiğimiz rızıklardan infak edenler inanır.”^[1005]

“Rabbimizin bizi iyi milletle birlikte bulundurmasını tamah ederken (umarken) niçin Allah'a ve bize gelen gerçeğe inanmayalım?” dediklerini görürsün.”^[1006]

11235. *İmam Zeyn'ul Abidin (a.s), bir duasında şöyle buyurmuştur:* “Günahlarıma bakınca dehşete kapılıyorum. Senin bağışına bakınca da tamaha kapılıyorum.”^[1007]

11236. *İmam Seccad (a.s), hakeza şöyle buyurmuştur:* “Ey Allah'ım! Eskiden beri sana olan ümidim sebebiyle ve sende var olan büyük tamahım nedeniyle ve kendine farz kıldığın yumuşaklık, merhamet ve rahmet sebebiyle senden diliyorum.”^[1008]

11237. *İmam Zeyn'ul Abidin (a.s), bir duasında şöyle buyurmuştur:* “Ey efendim! Meyil ve rağbetim sanadır, korkum sendendir, senden ümitliyim, ümidim beni sana sevk etmiştir.”^[1009]

11238. *İmam Zeyn'ul-Abidin (a.s) bir duasında şöyle buyurmuştur:* “Efendim! İhsanına ve iyiliğine olan zannımı yalanlama. Zira ki sen benim güvendiğim ve itimat ettiğimsin.”^[1010]

bak. el-İbadet, 2495. Bölüm

322. Konu

et-Teharet Taharet-Temizlik

☞ *Bihar, 80, 81; Kitab'ut-Teharet*

☞ *Kenż'ul Ummal, 9/276, Kitab'ut-Teharet*

☞ *Vesail'uş Şia, 1/99; Kitab'ut-Teharet*

☞ *Kenż'ul Ummal, 7/38; fi't-Teharet*

bak.

☞ 516. konu, en-Nezafet; el-Usul, 92. bölüm; el-Vuzu, 4105. bölüm

2423. Bölüm Taharet (Abdest-Gusül-Teyemmüm)

11239. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Taharet imanın bir cüzüdür (veya yarısıdır).”^[1011]

11240. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Kulun hesaba çekileceği ilk şey taharettir.”^[1012]

11241. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Hiçbir namaz taharetsiz kabul edilmez.”^[1013]

2424. Bölüm Temiz Kılıçlar

Kur'an:

“Allah kendi katından bir güven işareti olarak sizi hafif bir uykuya daldırmıştı. Sizi arıtmak, sizden şeytan vesvesesini gidermek, kalplerinizi pekiştirmek ve sebatınızı artırmak için gökten size su indirmişti.”^[1014]

“Rüzgarları rahmetinin önünde müjdeci gönderen O'dur. Gökten tertemiz su indirmişizdir.”^[1015]

1-Su

11242. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her su necis olduğunu bilmedikçe temizdir.”^[1016]

11243. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Su temizler, ama (eğer necis olursa) hiçbir su onu temizleyemez.”^[1017]

11244. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Allah suyu temiz ve temizleyici yaratmıştır ve hiçbir şey suyu, rengi, tadı veya kokusu değişmedikçe necis edemez.”^[1018]

2-Güneş

11245. İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur: “Güneşin üzerine vurduğu her şey temizdir.”^[1019]

11246. İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur: “Güneş alan her şey temizdir.”^[1020]

11247. İmam Bakır (a.s), damın üzerindeki veya namaz kılınan yerdeki idrarın hükmü sorulunca şöyle buyurmuştur: “Güneşin kuruttuğu yerin üzerinde namaz kıl. Zira temizdir.”^[1021]

Bak. Vesail'uş Şia, 2/1042, 29. Bölüm

3-Toprak:

11248. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Aziz ve celil olan Allah toprağı da su gibi temizleyici karar kılmıştır.”^[1022]

11249. İmam Sadık (a.s) ayağını necis olan bir yere basan sonra da bu ayakla temiz yerden yürüyen kimse hakkında sorulunca şöyle buyurmuştur: “On beş zira' (bir zira' parmak uçlarından dirseğe kadardır) veya benzeri kadar yol yürümüşse sakıncası yoktur.”^[1023]

bak. Vesail'uş Şia, 2/1046, 32. Bölüm

4-Ateş:

11250. İmam Kazım (a.s) alçı, necaset (kurumuş dışkı) ve ölinün kemiği ile pişirilir sonra onunla bir caminin alçısı yapılırsa üzerine secde

^[1024]

*edilebilir mi diye sorulunca şöyle buyurmuştur: “Su ve ateş o alçıyı temiz kılar.”
bak. Vesail’uş Şia, 2/1099, 81. Bölüm*

2425. Bölüm Manevi Temizlik

Kur’an:

“Ey Ehl-i Beyt! Allah ancak sizden her türlü pislği gidermek ve sizi tertemiz kılmak ister.” [\[1025\]](#)

“Hani Melekler şöyle demişti: “Ey Meryem! Allah seni seçip temizledi. Alemlerin kadınlarından seni tercih etti.” [\[1026\]](#)

“Mallarının bir kısmını, kendilerini temizleyip arıtacak sadaka olarak al, onlara dua et; senin duan onlar için bir huzurdur. Allah işitir ve bilir.” [\[1027\]](#)

11251. *İmam Ali (a.s) Peygamberlerin vasfı hakkında şöyle buyurmuştur: “Yüce sülblerden, temiz kılınmış rahimlere aktarmıştır..”* [\[1028\]](#)

11252. *İmam Ali (a.s) Peygamber'in (s.a.a) vasfı hakkında şöyle buyurmuştur: “Ahlak bakımından temizlerin en temiz kılınmışıydı. Cömertlik bakımından kendisinden hayır umulanların en cömerti idi.”* [\[1029\]](#)

11253. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Öyleyse tertemiz olan Peygamberine (s.a.a) uy; çünkü, onda uyacak kimse için güzel örnekler, yaslanacak kişiye yaslanacak yerler vardır.”* [\[1030\]](#)

11254. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Allah imanı şirkten temizlenmek için farz kılmıştır.”* [\[1031\]](#)

11255. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz ilahi takva kalplerinizdeki hastalığın ilacıdır. . . ve nefislerinizin aşağılıklarının temizleyicisidir.”* [\[1032\]](#)

11256. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Sizler ki temizlenmekten kaçamazsınız. O halde kendinizi ayıpların ve günahların aşağılığından temizleyiniz.”* [\[1033\]](#)

11257. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Kalplerinizi hasetten temizleyiniz; zira çekememezlik kalpleri karartır ve hasta kılar.”* [\[1034\]](#)

11258. *İmam Ali (a.s) Osman b. Huneyfe şöyle buyurmuştur: “yeryüzünü şu aksi ve ters adamdan temizlemek için mü-cadele ederim”* [\[1035\]](#)

bak. el-Kalb, 3393. Bölüm; en-Nefs, 3919, 3921, 3923. Bölümler

323. Konu

et-Taet

İtaat

- ☞ *Vesail'uş Şia*, 11/184, 18. bölüm; *Vucub-u Taetillab*
- ☞ *Bihar*, 70/91, 47. bölüm; *Taetullab ve Resulibi ve Huvecibi*
- ☞ *Bihar*, 73/391, 142. bölüm; *Men Eta'el-Mebhluk fî Me'siyet'il Halik*

bak.

☞ 446. konu, *et-Taklit*; 331. konu, *el-İbadet*

☞ *En-Nibve*, 3770. bölüm; *el-Mubabbet* (4), 679. bölüm; *er-Rızâ* (1), 1515. bölüm; *el-Esbab*, 1726. bölüm; *el-İzzet*, 2710. bölüm; *el-İlm*, 2834. bölüm

s

2426. Bölüm Allah'a İtaat ve Etkileri

Kur'an:

“Ey iman edenler! Allah'a itaat edin, Peygambere ve sizden emir sahibi olanlara itaat edin. Eğer bir şeyde çekişirseniz ve Allah'a ve ahiret gününe iman etmişseniz onun halini Allah'a ve Peygambere bırakın. Bu, hayırlı ve netice itibarıyla en güzeldir.” [\[1036\]](#)

bak. Bakara, 285; *Al-i İmran*, 32, 132; *Nisa*, 13, 46, 69; *Maide*, 7, 92; *Enfal*, 1, 20.; *Tevbe*, 71; *Nur*, 47, 56; *Lokman* 15; *Abzab* 36, 66. 71 *Zubruf* 61, 63 *Muhammed* 21; *Hucurat* 1, 14 *Mücadele* 13; *Saf* 5; *Tegabun* 12, 16 *Talak* 1

11259. *İmam Ali (a.s) münezzeḥ olan Allah'a hitaben şöyle buyurmuştur*: “Yaratılmışları yalnızlık vahşetinden ötürü yaratmadın. Bir yarar uğruna kullanmadın... Sana karşı gelen saltanatını eksiltmez. Sana boyun eğen, senin hükümlerliğini artırmaz.” [\[1037\]](#)

11260. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Mahlukatı yarattı; yarattığı zaman onların itaatlerinden mustağni ve günahlarından da güvende idi. Çünkü isyan edenin isyanı ona zarar vermediği gibi, itaat edenin itaati de ona fayda vermez.” [\[1038\]](#)

11261. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Aksine senin için yarattığı mağfireti, senden alıkoyduğu kötülüğü veya belayı fark ettiğinde, O'nun sana olan lütfünü göreceksin! Bir de Allah'a itaat etmiş olsaydın ne olacağını düşün!” [\[1039\]](#)

11262. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Allah'a itaat zeki insanların ganimetidir.” [\[1040\]](#)

11263. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Allah'a itaat sağlam bir sığınaktır.” [\[1041\]](#)

11264. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Allah'a itaat en sağlam servettir.” [\[1042\]](#)

11265. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur*: “Allah'a itaat gözün nurudur.” [\[1043\]](#)

11266. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Allah'a itaat Allah'ın gazap ateşini söndürür.” [\[1044\]](#)

11267. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Allah'a itaat fakirin izzetidir. Sadaka ise zenginin hazinesidir.” [\[1045\]](#)

11268. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Allah'a itaat her doğruluğun anahtarı ve her türlü fesadın ıslah sebebidir.” [\[1046\]](#)

11269. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İtaat et ki ganimet elde edesin.”^[1047]

11270. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanlardan Allah’ın rahmetine en layık olan kimse onların en çok itaat edenidir.”^[1048]

11271. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İtaatle talih yönelir.”^[1049]

11272. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İtaatle kurtuluş hasıl olur.”^[1050]

11273. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İtaate koş ki mutlu olasın.”^[1051]

11274. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah’a itaati iç giysin karar kıl, dış giysi değil.”^[1052]

11275. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz münezzeh olan Allah, acizlerin kusur ettiği yerde itaati, zeki insanların ganimeti kılmıştır”^[1053]

11276. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Güçlü olunca Allah’a itaat hususunda güçlü ol ve zayıf olunca da Allah’a isyan hususunda zayıf ol.”^[1054]

11277. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Nefsin, Allah’a itaat hususunda sana yardım ettikçe onu saygın tut.”^[1055]

11278. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’a itaatte direniniz ve hayırlı işlere koşunuz.”^[1056]

11279. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanların en çok hayır dileyeni en çok kendi hayrını dileyen ve rabbine en çok itaat edendir”^[1057]

11280. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Nefsini Allah’a itaat üzere tutarsan onu saygın bilmiş ve eğer isyanı üzere tutarsan onu hor kılmış olursun.”^[1058]

11281. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tüm hallerde Münezzeh olan Allah’a itaat et ve göz açıp kapatıncaya kadar kalbini O’nun ümidi ve korkusundan boş tutma.”^[1059]

11282. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hakkında cehalet ömrünü getiremeyeceğiniz kimseye itaat ediniz.”^[1060]

11283. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah nezdinde olan şeylere, itaat dışında bir şeyle ulaşılamaz.”^[1061]

11284. *İmam Zeyn’ul Abidin (a.s) bir duasında şöyle buyurmuştur:* “Allahım! Muhammed’e ve Al-i Muhammed’e selat gönder ve bizleri tevfiğinle itaat yoluna, iyilerin makam ve menzillerine erişmeyi kolay kıldığın kimselerden karar kıl. Onlar sana hizmetle hayat buldular, mukarrep oldular (yakınlaştılar) değerlendirildiler ve süslemler.”^[1062]

11285. *İmam Hadi (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim yaratıcıya itaat ederse yaratığın hoşnutsuzluğu ve gazabından dolayı korkuya kapılmaz.”^[1063]

11286. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Muhammed’in (s.a.a) dostu, Peygamber’le akrabalık bağı uzak olsa bile Allah’a itaat eden kimsedir; Muhammed’in düşmanı ise peygambere akrabalık bağı yakın olsa bile Allah’a isyan eden kimsedir.”^[1064]

11287. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Gerçekten de siz, içinizden ölen kimselerin gördüğünü görseydiniz feryat eder, inleyip sızıldınız; korkar dinler, itaat ederdiniz.”^[1065]

11288. *İmam Ali (a.s), Haris-i Hemdani’ye yazdığı bir mektupta şöyle buyurmuştur:* “Bütün işlerinde Allah’a itaat et. Çünkü Allah’a itaat etmek, onun dışındaki her şeyden faziletlidir.”^[1066]

2427. Bölüm

Allah’ın Emrettiği Her Şey Güzeldir.

11289. *Resulullah (s.a.a) Veda Haccında şöyle buyurmuştur:* “Ey insanlar! Allah’a yemin olsun ki sizleri cennete yakın ve cehenneme uzak kılacak her şeyi sizlere emrettim.”^[1067]

11290. *İmam Ali (a.s) oğluna yaptığı vasiyetinde şöyle buyurmuştur:* “Çünkü O (Yani münezzeh olan Allah), sana ancak iyi şeyleri emreder ve sadece çirkin şeylerden alı-koyar.”^[1068]

bak. eş-Şeria, 1982. Bölüm; el-Haram, 801. Bölüm; ez-Zenb, 1361. Bölüm

2428. Bölüm Allah’a İsyân ve Şeytana İtaat

11291. *İmam Ali (a.s) delalet eblinin sıfatı hakkında şöyle buyurmuştur:* “Rableri onları çağırdı ama onlar rablerine nankörlük edip gerisin geriye döndüler. Ama şeytan çağırdığında ise icabet edip isteklerini kabul ettiler.”^[1069]

11292. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Münezzeh olan Allah sizleri beka yurduna ebedi karar kılınacak yere, nimetlere, peygamberler ve mutlularla komşuluğa çağırdı. Sizler ise isyan edip yüz çevirdiniz. Dünya sizleri mutsuzluk yurduna, fena mahalline, çeşitli bela ve sıkıntılara çağırdı. Siz ise itaat edip öne geçtiniz ve koştunuz.”^[1070]

bak. 267. Konu, eş-Şeytan

2429. Bölüm Resule ve Emir Sahiplerine İtaat

Kur’an:

“Ey iman edenler! Allah'a itaat edin, Peygambere ve sizden emir sahibi olanlara itaat edin. Eğer bir şeyde çekişerseniz ve Allah'a ve ahiret gününe iman etmişseniz onun halini Allah'a ve Peygambere bırakın. Bu, hayırlı ve netice itibarıyla en güzeldir.”^[1071]

bak. Al-i İmran 32, 132 Nisa 13, 14, 59, 68 Maide 92; Enfal 1, 20 Tevbe 71; Nur 52, 54, 56 Abzab 36, 66, 71 Zubruf 33; Fetih 17; Hucurat 14; mücadele 21; Haşr 4, 7 Tegabun 12

11293. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Aziz ve celil olan Allah Peygamberini sevgisi ve muhabbeti altında yetiştirdi ve şöyle buyurdu: **Şüphesiz ki sen yüce bir ahlak üzeresin.**” Sonra din ve ümmetin işini ona havale etti ve şöyle buyurdu:

Peygamber'in sizlere getirdiği her şeyi alınız ve sizleri sakındırdığı her şeyden sakınıınız.”^[1072]

11294. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah Peygamberi'ni (s.a.a) terbiye etti ve Allah'ın istediği yere erişince de ona şöyle buyurdu: **“İyiliği emret ve cahillerden yüz çevir.”** Allah Resülü de böyle yapınca Allah onu övdü ve şöyle buyurdu: **“Şüphesiz ki sen yüce bir ahlak üzeresin.”** Onu böylece övünce dinini ona havale etti ve şöyle buyurdu: **“Peygamberin**

size getirdiği her şeyi alınız ve sizi sakındırdığı her şeyden de sakınıınız.”^[1073]

11295. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Eğer bana itaat ederseniz Allah'ın izniyle meşakkatli ve acılarla dolu bile olsa, sizi cennet yoluna götürürüm.”^[1074]

11296. *İmam Ali (a.s) Malik Eşter'i Mısır'a vali tayin ettiğinde yazdığı mektupta ona şöyle buyurmuştur:* “Büyük işleri, zor durumları, seni şüpheyne düşüren işleri Allah ve Resulüne döndür. Allah, irşat etmeyi sevdiği top-luma şöyle buyurmuştur: **“Ey İman edenler! Allah’a, Resulüne ve sizden olan emir sahiplerine itaat edin; eğer bir işte çekişir, ihtilafa düşerseniz, onu Allah’a ve Resulüne döndürün.”** Allah’a döndürmek, kitabının muhkem hükmünü almak; Resule döndürmek ise, (Müslümanları) toplayan, dağıtmayan sünnetine sarılmaktır.”^[1075]

11297. *İmam Ali (a.s) Malik Eşter'i vali kıldığında Mısır halkına yazdığı mektubunda şöyle buyurmuştur:* “Size Allah'ın kullarından; korku günlerinde uyumayan bir kulu gönderiyorum... Onu dinleyin, hakka uygun olan emrine itaat edin. O, Allah'ın kılıçlarından bir kılıçtır.”^[1076]

bak. eş-Şura, 2142. Bölüm

2430. Bölüm En Üstün İtaat

11298. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İtaatlerin en üstünü lezzetleri terketmektir.”^[1077]

11299. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İtaatlerin en üstünü lezzetlerden kenara çekilmektir.”^[1078]

11300. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Günahlardan sakınmanın en üstünü şehvetlerden uzak durmaktır.”^[1079]
bak. Er-Rıza (2), 1524. Bölüm; el-Amel, 2945. Bölüm; 537. Konu, el-Heva

2431. Bölüm İtaate Layık Olan Kimseler

11301. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Akıllıya itaat et; ganimetlen. Cahile isyan et; salim kal.”^[1080]

11302. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sana isyan etse bile kardeşine itaat et ve o sana cefa bile etse sen onunla ilişki kur.”^[1081]

11303. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İlme itaat et ve cehalete isyan et ki kurtuluşa eresin.”^[1082]

11304. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sana nefsini ıslah etmeyi emreden kimse itaat etmene en layık kimsedir.”^[1083]

11305. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İtaat etmene en layık kimse sana sakınmayı emreden kimsedir. Seni heva ve hevesten sakındırandır.”^[1084]

11306. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İtaat etmene en layık kimse kendisinden kaçamayacağın ve emrini reddedemeyeceğin kimsedir.”^[1085]

11307. *İmam Hadi (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim dostluğunu ve düşüncesini emrine verirse sende itaatini emrine ver.”^[1086]

11308. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Selim bir kalbe sahip olan kimseye ne mutlu ki hidayet edene uyar, kötülüğe sevk etmek isteyenenden kaçınır, gözlerini açan kimsenin verdiği basiretle kurtuluş yolunu bulur, hidayeti emredene itaat eder.”^[1087]

2432. Bölüm İtaate Layık Olmayan Kimseler

Kur'an:

“Rabbimiz! Biz yöneticilerimize ve büyüklerimize itaat etmiştik, fakat onlar bizi yoldan saptırdılar.”

“Rabbimiz! Onlara iki kat azâb ver, onları büyük bir lânete uğrat” derler.”^[1088]

11309. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Dikkat edin, dikkat edin! Makamıyla övünen, nesebiyle başkalarına karşı büyüklenen, kazasına karşı koyarak ve nimetlerini görmezlikten gelerek Rablerine çirkin şeyler isnad eden ve Allah'ın kendilerine verdiği nimetleri inkar eden büyüklerinize ve idarecilerinize itaat etmekten sakının... Saf suyunuza bulanık sularını katıp içtiğiniz, sıhhatinize hastalıklarınızı karıştırdığınız, hak inancınıza batıllarını girdirdiğiniz nesebi şüpheli kimselere uymayın. Onlar fışkın temelidirler.”^[1089]

^[1090]

11310. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim yaratığa itaate ve yaratıcıya isyana boyun bükerse dini yoktur.”

11311. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her kim Allah’ı hoşnutsuz kılacak bir iş yapmakla bir yöneticiyi hoşnut kılarsa aziz ve celil olan Allah’ın dininden dışarı çıkmıştır.”^[1091]

11312. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Gevşek davranan, hakları zayı eder; söz taşıyana uyan da dostunu kaybeder.”^[1092]
bak. el-İmamet, 156. Bölüm

2433. Bölüm İtaat (Çeşitli)

11313. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Birisi sana muhtaç olursa sana itaati de sana olan ihtiyacı miktarıdır.”^[1093]

11314. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Üstündekine itaat et ki altındaki de sana itaat etsin.”^[1094]

11315. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İtaatler azalınca günahlar çoğalır.”^[1095]

11316. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kimin kalbi Allah karşısında mütevazi olursa bedeni Allah’a itaatten usanmaz.”^[1096]

324. Konu

et-Tiyb

Güzel Koku

☞ *Bihar, 76/140, 19. bölüm; et-Teyb*

☞ *Bihar, 76/146, 24, 25. Bölümler; er-Riyabin*

☞ *Vesail’uş Şia, 1/440, 89. bölüm, İstibbab’ut-Tetayyub*

2434. Bölüm Güzel Koku

^[1097]

11317. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Güzel koku tılsımdır.”

11318. *İmam Rıza (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Güzel koku sürmek Enbiyanın ahlakındandır.”^[1098]

11319. *İmam Rıza (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Enbiyanın ahlakından biri de güzel koku sürmektir.”^[1099]

11320. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Güzel koku sürmek Resullerin sünnetindendir.”^[1100]

11321. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah Resulü (s.a.a) güzel koku için yemekten daha çok harcama yapıyordu.”^[1101]

11322. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Güzel koku kalbi güçlendirir.”^[1102]

11323. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Güzel koku kalbi güçlendirir ve cinsel gücü artırır.”^[1103]

11324. *İmam Kazım (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsana her gün güzel kokudan istifade etmesi yakışır. Eğer her gün yapamazsa gün aşırı güzel koku sürmelidir bu da mümkün değilse her Cuma günü (güzel koku sürmeyi) terketmemelidir.”^[1104]

11325. *İmam Sadık (a.s) oruç tuttuğunda güzel koku sürüyor ve şöyle buyuruyordu:* “Güzel koku oruçlu kimsenin hediyesidir.”^[1105]

11326. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Eğer oruçlu kimse günün başlangıcında güzel koku sürerse aklını kaybetmez.”^[1106]

11327. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim günün başlangıcında güzel koku sürünürse akşama kadar aklı kendisi ile olur.”^[1107]

11328. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Osman b. Maz’un Allah Resulüne şöyle arzetti: “Güzel kokudan istifade etmeyi ve benzeri birkaç şeyi (ki adını zikretti) terketmek istiyorum. Allah Resulü şöyle buyurdu: “Güzel koku sürmeyi terketme. Zira melekler müminin güzel kokusunu koklar. O halde en azından Cuma günü güzel kokudan istifade et.”^[1108]

11329. *Enes bin Malik şöyle diyor:* “Allah Resulü’ne güzel koku verilince onu reddetmiyordu.”^[1109]

11330. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Peygamber güzel koku ve tatlıyı reddetmezdi.”^[1110]

11331. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Müminlerin Emiri’ne (a.s) güzel kokulu bir yağ (krem) verildi. İmam yağ süründüğü halde yeniden yağ sürdü ve şöyle buyurdu: “Biz güzel kokuyu reddetmeyiz.”^[1111]

11332. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her kim Allah-u Teala için kendisine güzel koku sürerse Kıyamet günü kokusu keskin miskten daha güzel olur ve her kim Allah’tan başkası için güzel bir koku sürünürse kıyamet günü leşten daha kötü kokar.”^[1112]

2435. Bölüm Kadınların Güzel Kokusu

11333. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Kadınların güzel kokusu rengi aşıkarak kokusu ise gizlidir. Erkeklerin güzel kokusu ise kokusu aşıkarak ve rengi gizlidir.”^[1113]

11334. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Güzel koku sürünen ve kokusu burunlarına gitsin diye bir grubun (erkek cemaatin) yanından geçen kadın zinakardır.”^[1114]

11335. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Siz kadınlardan biri namaza hazır olunca güzel koku sürmesin.”^[1115]
bak. Ez-Zina, 1601. Bölüm

325. Konu

et-Tayere

Uğursuz Saymak

☞ *Vesail'uş Şia*, 8/262, 8. bölüm; *İstihbab-u Terk'ut-Teyere*
☞ *Ken'ul Ummal*, 10/111, *Kitab'ut-Teyere ve'l-Fal ve'l-Udva*

bak.
☞ 402. konu, *el-Fal*

2436. Bölüm

Uğursuz Saymak

Kur'an:

“Doğrusu sizin yüzünüzden uğursuzluğa uğradık; vazgeçmezseniz andolsun ki sizi taşılayacağız ve bizden size can yakıcı bir azab dokunacaktır” demişlerdi.”^[1116]

Bak. Neml, 47, A'raf, 131

11336. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Uğursuz saymak şıktır.”^[1117]

11337. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her kimi, uğursuz saymak işinden alıkoyarsa şirk koştur.”^[1118]

11338. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her kim bir yolculuk için evini terk eder ve uğursuz saydığı için geri dönerse Muhammed'e nazil olan şeye küfredmiştir.”^[1119]

11339. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Uğursuz sayan veya kendisine uğursuz olduğu söylenen (başkalarının uğursuz saydığına inanan) kimse, kahinlik eden veya kendisine kehanette bulunulan kimse, (kehanete başvuran) sihirbazlık eden veya kendisine sihir yapılan (sihire başvuran) kimse bizden değildir.”^[1120]

11340. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Kuşların uçmasından yorum çıkarmak, uğursuz saymak ve falcılık puttandır.”^[1121]

11341. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “En doğru fal güzel faldır.”^[1122]

^[1123]

11342. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “En iyi fal güzel faldır.”

11343. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Kötüye yorumlayınca işini yap, yoruma itina etme, zanda bulununca hüküm verme ve sende hasadet hissi oluşunca aşırı gitme.”^[1124]

11344. *Şüphesiz peygamber (s.a.a) güzele yorumlamayı sevir, kötüye yorumlamayı hoş görmüyordu ve şöyle buyuruyordu:* “Her kim tatsız bir olay görür de kendisine uğursuz gelirse şöyle desin: “Allahım! İyiliği senden başkası vermez. Kötülüğü senden başkası defetmez. Ve tüm güç ve kudret sendendir.”^[1125]

11345. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kötüye yorumlamanın tesiri sana bağlıdır. Eğer onu kolayla alırsan kolaylaşır, sıkı davranırsan zorlaşır. Eğer onu bir şey saymazsan o da bir şey olmaz.”^[1126]

11346. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Kötüye yorumlamanın kefareti tevekküldür.”^[1127]

11347. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Ne (batıl yoldan) sirayet doğrudur ne kötüye yorumlamak ve ne de uğursuzluk.”^[1128]

2437. Bölüm Uğursuzluk

11348. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Eğer uğursuzluk diye bir şey olsaydı dilde olurdu.”^[1129]

11349. *Resulullah (s.a.a) kendisine, “Hangi şey uğursuzluktur?” diye sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Kötü huyluluk.”^[1130]

11350. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Yumuşaklık uğurlulukla birlikte, Kabalık ise uğursuzlukla.”^[1131]

326. Konu

et-Tiynet Tiynet-Tabiat

☞ *Bihar, 5/225, 10. bölüm; et-Tiynet ve'l-Misak*

☞ *Bihar, 67/77, 3. bölüm; Tiynet'ul Mümin*

bak.

☞ 60. konu, el-Cibr; 443. konu, el-Kaz'a (1); 431. konu, el-Kadr; 28. konu, el-Meşîyyet

2438. Bölüm Tinet-Tabiat

Kur'an:

“O, sizi çamurdan yaratan, sonra size bir ecel tayin edendir. Belirli bir ecel O’nun katındadır; sonra bir de şüphe edersiniz.”^[1132]

11351. *İmam Ali (a.s) buğurunda insanların farklılıklarından bahsedilince şöyle buyurmuştur:* “Onların arasındaki farklılıklar, yapılarındaki unsurların farklılığından kaynaklanmaktadır. Onlardan bazıları toprağın tuzlu, bazıları tatlı, bazıları sert ve bazıları da yumuşak parçalarından meydana gelmişlerdir. Onlar, topraklarının birbirlerine yaklaştırdığı kadar birbirlerine yaklaşır ve topraklarının farklılığı kadar birbirlerinden farklı olurlar. Bu yüzden biri dış görünümü güzel, fakat akı nakıs; biri boyu uzun, fakat himmeti az; biri amelleri iyi, fakat dış görünüşü çirkin; biri boyu kısa, fakat düşünceleri derin; biri fitratı iyi, fakat ameli kötü; biri güzel ahlaklı, ama akı karışık; bir diğeri ise aydın kalpli konuşkan biri olur.”^[1133]

Za Harfi

Konular:

- ✓ ez-Zefer (Zafer)
- ✓ ez-Zufr (Tırnak)
- ✓ ez-Zulm (Zulüm)
- ✓ ez-Zen (Zan)

327. Konu

ez-Zafer Zafer

bak.

☞ 100. konu, el-Harb; es-Sebr, 2168, 2169. bölümler

2439. Bölüm Zafer

11352. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Zafer, kesin irade ve uzak görüşlülüğün ipoteğindedir.”^[1134]

11353. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Zafer, uzak görüşlülükle kazanılır; uzak görüşlülük, düşünüp taşınmakla mümkündür.”^[1135]

11354. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Kahramanlığın kökü güçlülüktür, meyvesi ise zafer.”^[1136]

11355. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her kim halim olursa zafere erişir.”^[1137]

11356. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Sabır iki zaferden biridir.”^[1138]

11357. İmam Ali (a.s) oğlu Hasan'a (a.s) yaptığı tavsiyesinde şöyle buyurmuştur: “Düşmanına iyilik ve lütufla üstün gel; bu, iki zaferin (intikam veya affın) en tatlısıdır.”^[1139]

11358. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Düşmana ihsan ve bağışta üstün gelmeye çalışmak iki zaferden biridir.”^[1140]

11359. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her kim iyiliği ararsa ona ulaşır. Her kim de kötülüğün merkebine binerse ona (kötülüğe) ulaşır.”^[1141]

11360. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her kim öfkesine galib gelirse şeytana karşı üstün gelir ve her kime de öfkesi malik olursa şeytan ona karşı galib gelir.”^[1142]

11361. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Düşmanına karşı koymak için ona üstün gelmeyi ve fırsat elde etmeyi bekle ki bu taktirde zafere erişirsin.”^[1143]

11362. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Zafere erişmekten dolayı azma. Şüphesiz zamanın sana galip gelmesinden güvende değilsin.”^[1144]

2440. Bölüm Zafer Sayılmayan Şey

11363. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Günahın kendisine galebe çaldığı kimse zafere erişmemiştir ve her kim de kötülüğe sarılarak üstün gelirse yenilgiye uğramıştır.”^[1145]

11364. İmam Sadık (a.s) buhurunda tartışan iki kişiye şöyle buyurmuştur: “Biliniz ki her kim zulüm yoluyla galip gelirse hayra ulaşmaz.”^[1146]

2441. Bölüm Büyük ve Aşağılık İnsanın Zafer Sıfatı

11365. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Yüce insanın zaferi affetme ve ihsandır. Aşağılık insanın zaferi ise zorbalık ve azgınlıktır.”^[1147]

11366. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yüce insanın zaferi kurtarıcıdır. Aşağılık insanın zaferi ise yok edicidir.”^[1148]
bak. 458. Konu, el-Kerem

328. Konu

ez-Zufr

Tırnak

☞ *Vesail'uş Şia, 1/433, 80. bölüm; İstihbab-u Teklim'ul Ezfar*

2442. Bölüm

Tırnakları Kısaltmak

11367. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Tırnakları kısaltmak büyük hastalığı önler ve rızkı çoğaltır.”^[1149]

11368. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tırnakları şu sebeple kısaltmak gerekir ki şeytanın yuvaları ve unutkanlığın kökenidir.”^[1150]

11369. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şeytanın kendisiyle insanoğluna musallat olduğu en gizli ve gözükmeyen yol tırnakların altında yuvalanmasıdır.”^[1151]

11370. *Enes şöyle diyor:* “Resulullah (s.a.a) bizlere (nezafet) için şöyle vakit tayin etti: “İnsan kırk günde bir avret mahallindeki kılları ve uzadığında koltuk altındaki kıllarını kesmeli, bıyığını uzatmamalı ve her Cuma günü tırnaklarını kesmelidir.”^[1152]

2443. Bölüm

Kadınları Tırnak Uzatmaya Teşvik Etmek

11371. *Resulullah (s.a.a) erkeklerle şöyle buyurmuştur:* “Tırnaklarınızı uzatmayınız. Kadınlara ise şöyle buyurmuştur: “Tırnaklarınızı uzatınız zira bu sizin için daha güzeldir.”^[1153]

bak. Vesail'uş Şia, 1/434, 81. Bölüm

2444. Bölüm Tırnakları Haramdan Kısaltmak

11372. *Azîz ve celil olan Allah'ın İsa'ya (a.s) verdiği öğütlerden biri de şuydu:* “Ey İsa! (a.s) İsrail oğullarının zalimlerine şöyle de: “Tırnaklarınızı (ellerinizi) haram gelirden kısaltın, kulaklarınızı sövgü işitmek hususunda sağır kılın ve kalplerinizle bana yönelin. Zira ben yüzlerinizi (şekillerinizi) istemem.”^[1154]

329. Konu

ez-Zulm Zulüm

- ☞ *Bihar, 75/305, 79. bölüm; ez-Zulüm ve envauhu*
- ☞ *Bihar, 75/17, 33. bölüm; Nesr'uz-Zuefa ve'l-Mezlumin*
- ☞ *Bihar, 75/367, 82. bölüm; er-Rikun ila'z Zalimin*
- ☞ *Bihar, 75/384, 84. bölüm; Redd'uz-Zulüm an'il Mezlumin*
- ☞ *Kenẓ'ul Ummal, 3/498, 824, ez-Zulüm*

bak.

☞ 42. konu, el-Begy; 43. konu, el-Bağiy; el-Marifet(3), 2649-2651. bölüm el-İmamet (3), 193. bölüm; el-Hilef, 934. bölüm; ed-Dua, 1198. bölüm; el-Mescid, 1759. bölüm; es-Sultan, 1854, 1858; el-İlm, 2905. bölüm; es-Sırat, 2252. bölüm; el-Fesat, 3204. bölüm; el-Kazı(2), 3360. bölüm

s

2445. Bölüm Zulümden Sakınmak (1)

Kur'an:

“Allah zulüm eden kimseleri doğru yola erıştirmez.”^[1155]

“Allah iman edip salih amel işleyenlerin ecirlerini ise eksiksiz verecektir. . Allah zalimleri sevmez.”^[1156]

“Zalimler bunun için saadete ulaşamazlar.” [\[1157\]](#)

“İşte bu Allah'ın yaratışıdır. Ondan başkasının ne yarattığını Bana gösterin. Hayır; gösteremezler, zalimler apaçık sapıklık içindedir.” [\[1158\]](#)

“Allah şeytanın karıştırdığını, kalplerinde hastalık bulunan ve kalpleri kaskatı olan kimseleri sınamayı vesile kılar. Zalimler şüphesiz derin bir ayrılık içindedirler.” [\[1159\]](#)

“Yere, “Suyunu çek!”, Göğe, “Ey gök sen de tut!” Denildi. Su çekildi, iş de bitti; gemi Cudi'ye oturdu. “Haksızlık yapan Kavim Allah'ın rahmetinden uzak olsun” denildi.” [\[1160\]](#)

11373. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zulüm rezaletlerin en aşağılığıdır.” [\[1161\]](#)

11374. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zulüm dünyada yokoluş ve ahirette ise helak olma sebebidir.” [\[1162\]](#)

11375. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zulüm ayağı kaydırır, nimeti elden alır ve ümmetleri helak eder.” [\[1163\]](#)

11376. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zulmün helak edici sonuçları vardır.” [\[1164\]](#)

11377. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah'ın huzuruna mazlum olarak varın; zalim olarak varmayın.” [\[1165\]](#)

11378. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim Allah'ın kullarına zulmederse Allah, kullarının yerine bizzat onun hasmı ve iddiacısı olur.” [\[1166\]](#)

11379. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kullara zulmetmek ahiret için ne de kötü bir azıktır.” [\[1167\]](#)

11380. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Dünyada haksızlık etmekten, ahirette zulmün vehametinden ve kibrin kötü akibetinden Allah'a sığın, Allah'a sığın.” [\[1168\]](#)

11381. *İmam Ali (a.s) zulümden usandığını beyan ettiği hutbesinde şöyle buyurmuştur:* “Allah'a andolsun, deve dikenlerinin üzerinde gecelemem ve elim kolum bağlı olarak zincirlerle sürüklenmem; kıyamet günü kullarından bazılarını zulmetmiş ve dünya malından bir kırıntı bile olsa gasp etmiş olarak Allah'a ve Resulüne kavuşmamdan daha sevimlidir bana. Çabucak imtihan yerine dönecek ve uzun zaman toprak altında kalacak nefis için, bir kula nasıl zulmederim?!” [\[1169\]](#)

11382. *İmam Ali (a.s) hakeza şöyle buyurmuştur:* “Vallahi, karıncanın ağzındaki arpanın kabuğunu alarak Allah'a isyan etmem için bana yedi iklim ve göklerin altındakiler verilse gene de onu yapmam.” [\[1170\]](#)

11383. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Resulullah karıncanın ağızıyla ve ayağıyla taşıdığı bir şeyi yemekten sakındırmıştır.” [\[1171\]](#)

11384. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Cennet ile kul arasında yedi geçit vardır ki en kolayları ölümdür.” Enes şöyle diyor: “Ben şöyle arzettim: “Ey Allah'ın Resulü! O halde en zor olanı nedir?” Şöyle buyurdu: “Mazlumların zalimlerin yakasını tuttuğu an, aziz ve celil olan Allah'ın huzurunda durmaktır.” [\[1172\]](#)

11385. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zulüm doğru yoldan sapmaktır.” [\[1173\]](#)

11386. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zulüm mahvedicidir.” [\[1174\]](#)

11387. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sizlerin en çok hüsranda olanınız en çok zulmedeninizdir.” [\[1175\]](#)

2446. Bölüm Zulümden Sakınmak (2)

11388. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zulümden kaçın. Her kim zulmederse günleri tatsız olur.” [\[1176\]](#)

11389. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zulümden sakın. Zira zulüm kendisine zulmettiğin kimseden zail olur ama senin

üzerinde vebali baki kalır.”^[1177]

11390. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zulümden sakın! Zira zulüm en büyük günahtır.”^[1178]

11391. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zulümden sakın. Zalim cennetin kokusunu koklayamaz.”^[1179]

11392. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Zulmetmekten sakının ki kalplerinizi viran eder.”^[1180]

11393. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Kıyamet günü kul iyiliklerine sevinerek mahşere gelir. Birisi gelir ve şöyle der: “Ey Rabbim! Bu adam bana zulmetmiştir.” Böylece onun iyiliklerinden alınır ve adalet isteyen kimsenin iyiliklerine katılır. Böylece haklarında zulmettiği kimseler gelirler ve sonunda o şahıs için hiçbir iyilik baki kalmaz. Ondan sonra birisi gelir ve hakkını isterse o şahsın (mazlumun) günahlarından alınır ve bunun (zalimin) günahlarına eklenir. Böylece insanların hakları ondan alınır ve sonunda ateşe girer.”^[1181]

bak. Kenz'ul Ummal, 7642-7644

2447. Bölüm Zulüm ve Helak

Kur'an:

“Andolsun ki, sizden önce nice nesilleri, peygamberleri onlara belgeler getirmişken, zulmederek inanmadıkları zaman yok etmiştik. İşte biz suçlu milleti böyle cezalandırırız.”^[1182]

“İşte, zulümlerine karşılık çökmüş bulunan evleri! Bunda, bilen bir Kavim için şüphesiz, ders vardır.”^[1183]

11394. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zulüm iki helak oluştan biridir.”^[1184]

11395. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah'ın nimetlerini değiştirme ve gazabını hızlandırma hususunda hiçbir şey zulüm kadar etkili değildir. Zira Allah darda kalanın (mazlumun) duasını işitir. Sürekli zalimler için pusuda durur.”^[1185]

11396. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim zulmederse ömrü parçalanır (azalır).”^[1186]

11397. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim haksızlık ederse ömrü parçalanır (azalır).”^[1187]

11398. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zulüm merkebine binen helak olur.”^[1188]

11399. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zulüm bineğine binen kimsenin merkebi onu yüzüstü yere serer.”^[1189]

11400. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zulüm sebebiyle nimetler ortadan kalkar.”^[1190]

11401. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanoğlunun ölümüne bile uyur ama kendisine edilen zulme uyumaz.”^[1191]

11402. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz zulüm ve yalancılık insanın din ve dünyasını helak eder, kusur ve eksiklikleri kusur arayanlar için aşıkâr kılar.”^[1192]

11403. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim zulmederse zulmü kendisini helak eder.”^[1193]

11404. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim zulmederse Allah onun helak oluşunu hızlandırır.”^[1194]

11405. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zorbalık ve zulümden sakın. Zira zorbalık insanların göçüne sebep olur ve zulüm ise kılıçlara vardırır.”^[1195]

bak. el-Fesad, 3201. Bölüm; ed-Devlet, 1282. Bölüm

2448. Bölüm Zulüm ve Kıyamet Zulmetleri

11406. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Zulmetmekten sakının ki zulüm kıyamet gününün zulmetleridir.”^[1196]

11407. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Zulümden sakının. Zira Allah nezdinde zulüm kıyamet günündeki zulmetlerdir.”^[1197]

11408. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Dünyada zulüm ahiretteki zulmet gibidir.”^[1198]

11409. *Resulullah (s.a.a) kıyamet günü nur içinde haşrolmayı isteyen birine şöyle buyurmuştur:* “Hiç kimseye zulmetme ki kıyamet günü aydınlıkta haşrolasın.”^[1199]

2449. Bölüm Mekke’de Zulümden Sakındırmak

Kur’an:

Doğrusu küfredenleri, Allah'ın yolundan, yerli ve yolcu bütün insanlar için eşit kılınan Mescidi Haram'dan alıkoyanları ve orada zulüm ile yanlış yola sapmak isteyenleri, can yakıcı bir azaba uğratarız.”^[1200]

11410. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Mekke’de her türlü zulüm hatta hizmetçiye sövmek bile doğru yoldan sapmaktır. Mekke’de yemek yiyen kimse diğer yerlerdeki oruç tutan kimse gibidir.”^[1201]

11411. *İmam Sadık (a.s) azîz ve celil olan Allah'ın, “Zulmederek sapmak isteyenleri” ayeti hakkında şöyle buyurmuştur:* “Her türlü zulüm doğru yoldan sapmaktır. Hiçbir günah işlemediği halde hizmetçiyi dövmek de bu sapmadandır.”^[1202]

2450. Bölüm İman ve Zulüm

Kur’an:

“İman edip imanlarına zulüm karıştırmayanlar onlardır güven. Onlar doğru yoldadırlar.”^[1203]

11412. *İmam Sadık (a.s) Allah-u Teala'nın “İman edip imanlarına zulmü karıştırmayanlar” ayeti hakkında şöyle buyurmuştur:* “Yani şekki karıştırmayanlar.”^[1204]

11413. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey Eba Basir! “İmanlarını zulümle karıştıranlardan olmandan Allah’a sığınırım.” Daha sonra şöyle buyurdu: “Bunlar Hariciler ve dostlarıdır.”^[1205]

bak. el-Bihar, 69/150, 31. Bölüm; el-Adl, 2545. Bölüm; eş-Şek, 2083. Bölüm

2451. Bölüm Zulmün Çeşitleri

11414. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah nezdindeki amel defterleri üç çeşittir: “Bir çeşit amel defterine karşı Allah sıkı tutmaz, bir kısmında ise Allah hiç bir şeyi terketmez. Bir kısmını ise Allah asla bağışlamaz. Allah'ın bağışlamadığı amel defteri şirktir. Allah-u Teala şöyle buyurmuştur: **“Her kim Allah’a şirk koarsa şüphesiz Allah ona cenneti haram kılar.”** Allah'ın asla önem vermediği amel defteri ise insanın kendisiyle Allah arasındaki hususlarda kendine zulmetmesidir. Örneğin oruç tutmaması veya namaz kılmamasıdır. Allah inşallah onları bağışlar ve affeder. Allah'ın asla terketmediği (bağışlamadığı) amel defteri ise kulların birbirine zulmetmesidir ki mutlaka kisası gerektirir.”^[1206]

11415. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Zulüm üç çeşittir: Allah'ın asla bağışlamadığı zulüm, Allah'ın bağışladığı zulüm ve Allah'ın terketmediği (mutlaka hesaba çekeceği) zulüm.”^[1207]

11416. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Bilin ki zulüm üç kısımdır: Bağışlanmayan zulüm, (cezası) terkedilmeyen zulüm ve

bir de bağışlanan ve sorulmayan zulüm. Bağışlanmayan zulüm, Allah'a şirk koşturur... Bağışlanan zulüm, bazı küçük günahlarla kulun kendisine yaptıklarıdır. Terkedilmeyip cezalandırılan zulüm ise, kulların birbirine zulmüdür.”^[1208]
bak. Ez-Zenb, 1368. Bölüm

2452. Bölüm Hesabı Sorulacak Zulüm

11417. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah-u Teala şöyle buyurmuştur: “İzzet ve celalime andolsun ki bir yumruk vurmak, bir el sürmek veya boynuzlu hayvanın boynuzsuz hayvanı boynuzlaması şeklinde de olsa hiçbir zulmü affetmeyeceğim.” Allah kulların hakkını birbirinden alır ve böylece hiç birinin diğeri üzerinde bir hakkı kalmaz ve ardından onları hesap için gönderir.”^[1209]

11418. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Bağışlanmayan zulüm kulların birbirine zulmetmesidir. Ahiretin kisası çok zordur. Bıçakla yaralamak veya kırbaça gibi değildir. Bunlar o kisas karşısında çok küçük kalır.”^[1210]

11419. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Zulüm üç çeşittir: Allah'ın bağışlamadığı zulüm. . . Bağışlanmayan ve hesabı sorulacak zulüm kulların birbirine zulmetmesidir. Allah birinin hakkını diğeriyle takas eder.”^[1211]

11420. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Aziz ve celil olan Allah'ın terketmeyeceği zulüm insanların birbiri üzerindeki borçlarıdır.”^[1212]

11421. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah'ın yiyeceklerini zakkum, içeceklerini zehir ve acı kılarak; lokmaya karşılık lokmayla, yuduma karşılık yudumla zalimlerden intikam alması pek yakındır.”^[1213]

11422. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Aziz ve celil olan Allah şöyle buyurmuştur: “İzzet ve celalime andolsun ki dünya ve ahirette zalimden intikam alırım. Her kim bir mazlumu görür ve yardım edebildiği halde ona yardım etmezse şüphesiz ondan da intikam alırım.”^[1214]

bak. Es-Sırat, 2252. Bölüm

2453. Bölüm Zulmün En Çirkin

11423. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zayıf insana zulmetmek en çirkin zulümdür.”^[1215]

11424. *İmam Ali (a.s) kendisine, “Hangi günahın cezası günabkara daha çabuk ulaşır?” diye sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Allah'tan başka yardımcısı olmayana (zulmedene) nimetlerin hakkını eda etmede kusur edene ve fakire zulüm üzere el uzatan kimseye.”^[1216]

11425. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zulümlerin en çirkinlerinden birisi de yüce insanlara zulmetmektir.”^[1217]

11426. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Teslim olan kimseye zulüm etmek en büyük günahdır.”^[1218]

11427. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Teslim olan kimseye zulüm etmek ne kötü bir zulümdür.”^[1219]

bak. el-Ecir, 15. Bölüm

2454. Bölüm Zulümlerin En Şiddetlisi

11428. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah'ın gazabı, Allah'tan başka yardımcısı bulunmayan kimseye zulmedene çok şiddetlidir.”^[1220]

11429. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Aziz ve celil olan Allah şöyle buyurmuştur: “Benden başka yardımcısı bulunamayan kimseye zulmedene gazabım şiddetlidir.”^[1221]

11430. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hiçbir zulüm, Allah’tan başka hiçbir yardımcı bulamayan kimseye yapılan zulüm kadar şiddetli değildir.”^[1222]

11431. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ali bin Hüseyin (a.s) vefat ederken beni bağrına bastı ve şöyle buyurdu: “Oğulcağızım! Ben sana babamın ölmek üzereyken bana tavsiye ettiği şeyi sana tavsiye ediyorum.” Böylece babasının da kendisine aynı şeyleri tavsiye ettiğini söyleyerek şöyle buyurdu: “Oğulcağızım! Karşında Allah’tan başka yardımcı bulamayan kimseye zulmetmekten sakın.”^[1223]

11432. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Bir kula zulmedilince intikam almaz, kendisine yardımcı olacak birini bulamaz, gözlerini göğe diker ve Allah’ı çağırırsa Allah şöyle buyurur: “Lebbeyk! Ben dünya ve ahirette sana yardımcı olacağım.”^[1224]

2455. Bölüm İnsanların En Zalimi

Kur'an:

“Rabbinin ayetleri kendisine hatırlatılmışken onlardan yüz çeviren ve önceden yaptıklarını unutan kimseden daha zalim var mıdır? Kur'an'ı anlarlar diye kalplerine örtüler, kulaklarına da ağırlık koyduk. Sen onları doğru yola çağırırsan da asla doğru yola gelmezler.”^[1225]

“Allah'a karşı yalan uydurandan veya hak kendisine gelmişken onu yalanlayanandan daha zalim kimdir? Cehennemde küfredenler için durak yok mudur?”^[1226]

“Rabbinin ayetleri kendisine hatırlatılıp da onlardan yüz çeviren kimseden daha zalim var mıdır? Şüphesiz suçlulardan öç alacağız.”^[1227]

“Allah'a karşı yalan uydurandan, kendisine gelmiş gerçeği yalan sayandan daha zalim kimdir? Küfredenler için cehennemde durak olmaz olur mu?”^[1228]

11433. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanların en zalimi zulmünü adalet sayan kimsedir.”^[1229]

2456. Bölüm İnsanın Zulmetmek İsteyince Yapması Gereken Şey

11434. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zulüm anında Allah’ın senin hakkındaki adaletini hatırla ve kudret anında Allah’ın üzerindeki kudretini hatırla.”^[1230]

11435. *Hz. Lokman (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kudret seni insanlara zulmetmeye zorlayınca Allah’ın senin üzerindeki kudretini hatırla.”^[1231]

11436. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kudret seni insanlara zulmetmeye çağırdığında, münezzeh olan Allah’ın seni cezalandırmaya gücünün yettiğini, insanlara yaptığın zulmün gideceğini ve cezasının senin için kalacağını hatırla.”^[1232]

2457. Bölüm Zalime Mühlet Vermek

Kur'an:

“Küfredenler, kendilerine vermiş olduğumuz mühletin sakın kendileri için hayırlı olduğunu sanmasınlar. Biz

onlara ancak, günahları çoğalsın diye mühlet veriyoruz. Onlar için alçaltıcı bir azab vardır.” [\[1233\]](#)

11437. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah, zalime mühlet verse bile sonunda mutlaka cezalandıracaktır. Onu geçeceği yerde gözetlemektedir ve tükürüğünü yutmasına fırsat vermeden onun boğazını sıkar.” [\[1234\]](#)

11438. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Mazlumlara yapılan zulme Allah mühlet verir ama görmezlikten gelmez.” [\[1235\]](#)

11439. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’ın nimetinin zevali ve Allah’ın gazap ve intikamını hızlandırma hususunda hiçbir şey zulüm kadar etkili değildir. Zira Allah mazlumun duasını işitir ve zalimlere pusu kurmuştur.” [\[1236\]](#)

11440. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah zalime o kadar mühlet verir ki O: “Beni kendi halime bırakmıştır” der. Sonra da Allah onu şiddetli bir şekilde cezalandırır. Allah zalimleri yokederken kendisini övmüş ve şöyle buyurmuştur:

“Zulmeden topluluğun temeli kurdu ve alemlerin rabbi olan Allah’a hamd olsun.” [\[1237\]](#)

11441. *Resulullah (s.a.a) Allah-u Teala’nın, “Ehli zalim olan belde halkını cezalandırırken Rabbinin işte cezası böyleydi. Şüphesiz Allah’ın cezası elim ve şiddetlidir” ayeti hakkında şöyle buyurmuştur:* “Allah zalime öyle bir mühlet verir ki onu yakaladığı an asla bırakmaz.” [\[1238\]](#)

11442. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah-u Teala iki kelime arasında Firavun’a kırk yıl mühlet verdi. Sonra onu dünya ve ahiret azabına duçar kıldı. Allah-u Teala’nın Musa ve Harun’a, “Şüphesiz ikinizin duasına icabet edildi” buyurmasından icabetini Musa’ya tanıtıncaya kadar tam kırk yıl geçti. Hz. Musa Cebrail (a.s)’ın şöyle söylediğini buyurmuştur: “Ben Firavun hakkında Rabbimle çok konuştum ve şöyle arzettim: “Ey Rabbim! “Ben sizin en yüce rabbinizim” diyen Firavun’u kendi haline mi bırakıyorsun?” Allah şöyle buyurdu: “Onu senin gibi kullar söyler.” [\[1239\]](#)

Bir rivayette de Allah Resulü’nden şöyle nakledilmiştir: “Cebrail şöyle buyurmuştur: “Ben şöyle arzettim: “Ey Rabbim!, “Ben sizin en yüce Rabbinizim” diye söylerken Firavun’u kendi haline mi bırakıyorsun?” Allah-u Teala şöyle buyurdu: “Bu sözü kaybetmekten korkan, senin gibi kimseler söyler.” [\[1240\]](#)

bak. 497. Konu, el-İmla

2458. Bölüm Zalim ve Allah’ın Zikri

11443. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Aziz ve celil olan Allah bana şöyle vahyetmiştir: “Ey peygamberlerin kardeşi! Ey uyarıcıların kardeşi! Kavmini evlerimden bir eve ayak basınca temiz ve salim kalplerle, doğru dillerle, tertemiz ellerle, günaha bulaşmamış avretlerle girmeleri hususunda uyar. Hakeza kullarımdan boynunda kul hakkı bulunan hiçbir kul evlerimden birine ayak basmasın. Benim huzurumda namaz ve yakarış için durduğu müddetçe o hakkı sahibine verinceye kadar kendisine lanet ederim.” [\[1241\]](#)

11444. *İbn-i Abbas şöyle diyor:* “Aziz ve celil olan Allah Davud’a (a.s) şöyle vahyetmiştir: “Zalime de ki beni anmasın. Zira her kim beni anarsa benim de onu anmam hak olur. Zalimleri anmam ise onlara lanet etmemdir.” [\[1242\]](#)

2459. Bölüm Zalimin Pişmanlığı

Kur’an:

“O gün, zalim kimse ellerini ısırp: “Keşke Peygamberle beraber bir yol tutsaydım der.” [\[1243\]](#)

bak. İbrahim 22; hac 71; Furkan 37; Şuara 227; Rum 57; Gafir (Mümin) 18; Şura 8, 22, 44, ve 45 Zuhuruf 65

11445. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zulmü başlatan kimse kıyamet günü avucunu pişmanlıktan ısıtır.” [\[1244\]](#)

11446. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yarın kıyamet günü zalime iki elini ısırması ceza olarak yeter.” [\[1245\]](#)

11447. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zalim için adalet günü mazlum için zulüm gününden daha zordur.” [\[1246\]](#)

11448. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Mazlumun zalim aleyhindeki günü zalimin mazlum aleyhindeki gününden daha şiddetlidir.” [\[1247\]](#)

11449. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Zulmetmek pişmanlık doğurur.” [\[1248\]](#)

bak. 113. Konu, el-hasret

2460. Bölüm Zalimin Nişaneleri

11450. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Zalimin üç nişanesi vardır: Elinin altındakilere zorla boyun eğdirir, elinin üstündekileri isyanıyla bıktırır ve zalimlere destek olur.” [\[1249\]](#)

11451. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zalim insanın üç sıfatı vardır: Üstündekilere isyanla, altındakilere üstün gelmekle zulmeder ve zalimlere destek olur.” [\[1250\]](#)

2461. Bölüm Zalimden Zalim Vesilesiyle İntikam Almak

Kur'an:

“Zalimlerin bir kısmını, kazandıklarından ötürü diğer bir kısmına böylece musallat ederiz.” [\[1251\]](#)

11452. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah bir zalimden sadece başka bir zalim vesilesiyle intikam almıştır. Nitekim aziz ve celil olan Allah şöyle buyurmuştur: “Böylece zalimlerin bazısını bazısına musallat ederiz.” [\[1252\]](#)

2462. Bölüm İlahi İntikamdan Hoşnut Olmak

11453. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah peygamberlerinden birine şöyle vahyetti: “. . Sana zulmedilince, senin intikamını almamdan hoşnut ol ve (bu işi bana bırak). Zira benim intikam alışıma senin kendin için intikam alışından daha hayırlıdır.” [\[1253\]](#)

11454. *Aişe şöyle diyor:* “Allah Resülü'nün (s.a.a) ilahi haramlardan biri çiğnenmedikçe kendisine yapılan zulüm sebebiyle intikam aldığını görmedim. Ama ilahi hürmetlerden birisi çiğnenince bu konuda herkesten daha şiddetli olurdu.” [\[1254\]](#)

2463. Bölüm Zalimden İntikam Almak

Kur'an:

“Bir haksızlığa uğradıklarında, üstün gelmek için aralarında yardımlaşırlar.” [\[1255\]](#)

11455. *İmam Seccad (a.s) Mekarim'ul Ahlak duasında şöyle buyurmuştur:* “Bana zulmedene karşı kendimi müdafaa edecek bir el; bana husumet edene karşı kendimi savunacak bir dil, bana inat edene karşı bir zafer, bana hile yapana karşı bir hile, beni ezene karşı bir güç ver bana” [\[1256\]](#)

11456. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Eğer bu topluluk biat için toplanmasaydı, yardımcılarının varlığıyla hüccet ikame

edilmeseydi ve Allah zalimlerin çatlayasıya doyardı, mazlumlara ağıltan kırılmasına (mani olmaları) hususunda alimlerden söz almasaydı, hilafet devesinin yularını sırtına atar, terkederdim.”^[1257]

11457. *İmam Ali (a.s) Hasan ve Hüseyin'e (a.s) yaptığı vasiyetin şöyle buyurmuştur: “Zalime düşman mazluma yardımcı olunuz.”*^[1258]

11458. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Ey insanlar! Kendi aleyhinize olsa bile, bana yardım edin. Allah’a andolsun mazluma hakkını zalimden alacağım, zalimin burnuna halka takıp gem vuracağım, deve gibi istemese bile hakkın kaynağına zorla sürüp götüreceğim.”*^[1259]

11459. *Hız. Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Size hak olarak söylüyorum ki eğer bir oda ateş alırsa o ateş sürekli bir odadan diğer bir odaya sirayet eder ve sonunda bir çok oda yanar. Ama birinci odayı tutar kökünden söküp atarlarsa bu taktirde ateş için hiçbir yer kalmaz. İlk zalim de işte böyledir; eğer önü alınacak olursa ondan sonra kendisini örnek alacak başka bir zalim ortaya çıkmaz. Nitekim eğer ateş de ilk evde tahta ve çubuk bulamazsa hiçbir şeyi yakamaz.”*^[1260]

2464. Bölüm Zalim İnsan Kendisine Zarar Mazluma İse Fayda Verir

11460. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her kim sana zulmederse sana fayda vermiş ve kendisine ise zarar vermiş olur.”*^[1261]

11461. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Sana zulmedenin zulmünü gözünde büyütme; çünkü o kendisinin zararına, senin faydana çalışmaktadır. Seni sevindirenin mükafatı kötü davranman değildir.”*^[1262]

11462. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur: “Mazluma zalimin dininden aldığı, zalimin mazluma dünyasından aldığından daha çoktur.”*^[1263]

2465. Bölüm Zalime Yardımdan Sakındırmak (1)

11463. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Zalimler ve yardımcıları ateştedir.”*^[1264]

11464. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Kıyamet günü olunca bir münadi şöyle seslenir: “Zalimler ve yardımcıları nerededirler?” Hokkalarına pamuk koyanları, torbalarının ağzını kapatanları ve kalemlerini mürekkebe daldıranları da zalimlerle haşrediniz.”*^[1265]

11465. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Zalim, zalimin yardımcısı ve onun zulmüne razı olan kimse. Her üçü de zulümde ortaklardır.”*^[1266]

11466. *İmam Sadık (a.s) Nevf Bekali'ye şöyle buyurmuştur: “Ey Nevf! Eğer kıyamet günü benimle olmayı istersen zalime yardımcı olma.”*^[1267]

11467. *İmam Rıza (a.s) zalim sultanlar için çalışmak hususunda şöyle buyurmuştur: “Zalimlerin işine girmek, onlara yardım etmek ve istekleri yolunda çaba göstermek küfre denktir. Bilerek onlara bakmak büyük bir günahdır ve insan bu sebeple ateşe girmeye hak kazanır.”*^[1268]

11468. *İmam Sadık (a.s) darlık ve şiddetli sıkıntı sebebiyle zalime yardımcı olmak hususunda sorulunca şöyle buyurmuştur: “Ben doğudan batıya bütün alemleri bana verecek olsa zalim için bir düğüm atmaya, bir kırbanın ağzını kapamaya hatta kalemini mürekkebe daldırmaya hoş görmem. Şüphesiz zalimlerin yardımcıları, Allah'ın kulları arasında hesap görmeyi bitirmesine kadar kıyamet*

günü ateşten bir çadır içinde olurlar.”^[1269]

11469. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Eğer Ümeyye oğulları kendileri için yazacak vergileri toplayacak, savaşacak ve cemaatlerinde hazır olacak birilerini bulmasaydı asla hakkımızı bizlerden alamazlardı.”^[1270]
bak. Vesail'uş Şia, 12/127, 42. Bölüm

2466. Bölüm Zalime Yardımdan Sakındırmak (2)

Kur'an:

“Haksızlık yapanlara yönelmeyin, yoksa ateş size de dokunur. Sizin Allah'tan başka dostunuz yoktur; sonra, yardım da göremezsiniz.”^[1271]

“Musa: “Rabbim! Bana verdiğin nimete andolsun ki, suçlulara asla yardımcı olmayacağım” dedi.”^[1272]

bak. En'am 68; Kehf 51; Şuara 151; Saffat 22; Zümer 17; Casiye 19; Nuh 21; Debr 24

11470. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her kim bir zalime zulmünde yardımcı olursa kıyamet günü alnında “Allah'ın rahmetinden ümitsizdir” yazılmış olarak gelir.”^[1273]

11471. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim bir mazlum karşısında zalime yardımcı olursa zalime yardımdan el çekinceye kadar aziz ve celil olan Allah sürekli olarak ona gazap eder.”^[1274]

11472. *İmam Rıza (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim zalime yardımcı olursa zalimdir. Ve her kim de zalime yardım etmez onu tek başına bırakırsa adildir.”^[1275]

11473. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her kim bir zulüm hakkında yardımcı olursa kuyuya düşmüş ve (kurtuluşu) için çekilen deve gibidir.”^[1276]

11474. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her kim birinin zalim olduğunu bildiği halde ona yardım etmek için onunla yoldaş olursa İslam'dan çıkmıştır.”^[1277]

11475. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her kim zalimle yol yürürse suçludur. Allah şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz biz suçlulardan intikam alırız.”^[1278]

11476. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her kim zalim bir sultanın huzurunda bir kırbaç asarsa Allah kıyamet günü o kırbacı yetmiş zira uzunluğundaki bir ejderhaya dönüştürür ve onu cehennem ateşinde kendisine musallat eder ve bu ne de kötü bir akıbetir.”^[1279]

11477. *İmam Sadık (a.s) Allah-u Teala'nın, “Zulmeden kimselere meyletmeyin” ayeti hakkında şöyle buyurmuştur:* “Her kim bir sultanın yanına gider ve elini cebine götürüp kendisine bir şey verinceye kadar hayatta kalmasını isterse zalime meyletmıştır.”^[1280]

11478. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim adını falanın çocuklarının defterine yazarsa aziz ve celil olan Allah kıyamet günü onu domuz şeklinde haşreder.”^[1281]

11479. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her kim bir zalime yardımcı olursa Allah o zalimi kendisine musallat eder.”^[1282]

2467. Bölüm Mazluma Yardımcı Olmaya Teşvik (1)

Kur'an:

“Kim iyi bir işte aracılık ederse, ona onun sevabından bir pay vardır; kim de kötü bir şeyde aracılık yaparsa,
^[1283]

ona o kötülükten bir hisse vardır. Allah, her şeyin karşılığını verir.”

11480. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “En güzel adalet mazluma yardım etmektir.” [\[1284\]](#)

11481. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her kim mazlumun hakkını zalimden alırsa cennette bana dost ve arkadaş olur.” [\[1285\]](#)

11482. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Mazlumu gördüğün zaman zalim karşısında ona yardımcı ol.” [\[1286\]](#)

11483. *İmam Ali (a.s) Hasan (a.s) ve Hüseyin’e (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hakkı söyleyiniz, sevap için amel ediniz, zalime düşman ve mazluma yardımcı olunuz.” [\[1287\]](#)

11484. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Bir müminin mazlum bir mümine yardımcı olması onun bir ay oruç tutmasından ve Mescid'ul Haram'da itikafa girmesinden daha üstündür. Bir mümin kardeşine yardımcı olmaya gücü yeter de yardımcı olursa Allah dünya ve ahirette ona yardımcı olur. Bir mümin kardeşine yardım etmeye gücü yeter de onu yalnız ve yardımsız bırakırsa Allah dünya ve ahirette onu yalnız ve yardımsız bırakır.” [\[1288\]](#)

11485. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah-u Teala Davud’a (a.s) şöyle hitap etmiştir: “Ey Davud! Bir kulum bir mazluma yardım eder veya kendisine yapılan zulüm hususunda kendisiyle birlikte yürürse (kendisine dert ortağı olursa) ayakların kaydığı gün onun ayağını sabit kılarım.” [\[1289\]](#)

11486. *İmam Seccad (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’ım! Huzurumda zulme uğrayıp da yardım etmediğin mazlumdan, bana yapıp da teşekkür etmediğim iyilikten, özür dileyip de özrünü kabul etmediğim kötü iş sahibinden dolayı mazeretimi kabul etmeni istiyorum.” [\[1290\]](#)

2468. Bölüm Mazluma Yardımcı Olmaya Teşvik (2)

11487. *İmam Rıza (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah-u Teala’nın zalimlerin kapısında, yüzlerini burhan nuruyla aydınlattığı, onlara ülkede nüfuz ve kudret verdiği kimseleri varadır. Allah bunlar vesilesiyle dostlarını korur ve Müslümanların işini ıslah eder. . bunlar gerçek müminlerdir.” [\[1291\]](#)

11488. *İmam Kazım (a.s) Ali bin Yaktin’e şöyle buyurmuştur:* “Allah-u Teala’nın, zalimlerin dostları yanında bir takım dostları vardır ki onlar vesilesiyle kendi dostlarını korur. Ey Ali! Sen de onlardan birisin.” [\[1292\]](#)

11489. *İmam Sadık (a.s) Ahvaz valisi Neccasıye yazdığı mektupta şöyle buyurmuştur:* “Ahvaz valiliğine müptela olduğunu yazmışsın. Bu habere hem sevindim ve hem de rahatsız oldum. Senin valiliğine sevinmemin sebebi şudur ki kendi kendime şöyle dedim: Belki Allah senin vesilenle gam ve korku içinde yaşayan Al-i Muhammed’in dostlarından birine yardımcı olur. Senin valiliğinden rahatsız olmamın sebebi ise senin hakkında en küçük korku ve endişem, dostlarımızdan biri hakkında hata ve sürçmeye duçar olman ve neticede cennetin kokusunu alamamandır.” [\[1293\]](#)

11490. *İmam Kazım (a.s) Ali bin Yaktin’e şöyle buyurmuştur:* “Sen benim için bir şeye garanti ver ben de senin için üç şey garanti vereyim... Benim sana garanti vereceğim üç şey şudur ki asla kılıcın acısına müptela olmayacak ve öldürülmeyeceksin, fakirliğe duçar olmayacaksın ve zindana atılmayacaksın.” Ali bin Yaktin şöyle arzetti: “Benim sana garanti vermem gereken şey nedir?” İmam şöyle buyurdu: “Bana söz ver ki her zaman (dostlarımızdan) bir dost yanına gelince ona ikramda bulunacaksın.” Ravi şöyle diyor: “Ali bin Yaktin de bu iş yapacağına dair söz verdi. Ebu’l Hasan da o üç şeyi kendisine garantiledi.” [\[1294\]](#)

2469. Bölüm Mazlumun Bedduasından Sakındırmak

11491. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Mazlumun bedduasından sakının. Zira o Allah-u Teala’dan hakkını ister ve Allah da hiçbir haklıyı hakkından mahrum kılmaz.”^[1295]

11492. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Mazlumun bedduasından sakının. Zira o Allah’tan hakkını talep eder ve münezzeh olan Allah da kendisinden bir hak istendiği halde ona icabet etmemekten daha yücedir.”^[1296]

11493. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Mazlumun bedduasından sakının, zira böyle bir beddua bulutlara yüklenmiştir. Allah-u Teala şöyle buyurmuştur: “İzzet ve celalime andolsun ki bir müddet sonra olsa da mutlaka sana yardım edeceğim.”^[1297]

11494. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Mazlumun bedduasından sakının; zira bu beddua bir kıvılcım gibi göğe yükselir.”^[1298]

11495. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Kafir bile olsa mazlumun bedduasından sakının; zira mazlumun duasına hiçbir şey engel olamaz.”^[1299]

11496. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “En etkili ok mazlumun bedduasıdır.”^[1300]

11497. *İmam Ali (a.s) kendisine, “Gök ve yer arasındaki mesafe ne kadardır?” diye sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Gök ve yer arasındaki mesafe mazlumun bakışı ve bedduası kadardır.”^[1301]

11498. *İmam Ali (a.s) hakeza bu sorunun cevabı olarak şöyle buyurmuştur:* “İcabete ulaşan bir dua kadar.”^[1302]
bak. 2447. Bölüm, 11395. Hadis; el-İmamet (2), 193. Hadis; ed-Dua, 1202. Bölüm

2470. Bölüm İnsanın Kendisine Zulmetmesi

Kur'an:

“Her ikisi, “Rabbimiz! Kendimize yazık ettik; bizi bağışlamaz ve bize merhamet etmezsen biz kaybedenlerden oluruz” dediler.”^[1303]

“Sana anlattıklarımızı, daha önce, Yahûdi olanlara da haram kılmış tık; biz onlara zulmetmedik, onlar kendilerine zulmediyorlardı.”^[1304]

bak. Talak 1; Neml 44; Kasas 16; Bakara 54; Hud 101

11499. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendine zulmeden insan başkaları hakkında nasıl adaletli olabilir?”^[1305]

11500. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendine zulmeden insan başkalarına daha çok zulmeder.”^[1306]

11501. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendisine zulmeden insanın başkaları hakkında nasıl adaletle riayet edeceğine şaşıyorum.”^[1307]

11502. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kalıcı yurt yerine fani yurda rızayet gösteren kimse kendisine zulmetmiştir.”^[1308]

11503. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim Allah’a isyan eder ve şeytana itaat ederse kendisine zulmetmiştir.”^[1309]

11504. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim Allah’a itaati terkederse kendisine zulmetmiştir.”^[1310]

11505. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Adamın biri Ebu Zer’e şöyle yazdı: “Ey Eba Zer! Bana ilminden bir şey öğret.” Ebu Zer ona şöyle yazdı: “İlim çoktur. Sevdiğin kimseye kötülük yapmamaya gücün yetiyorsa bunu yap.” O şahıs şöyle dedi: İnsan sevdiğine kötülük eder mi? Ebu Zer şöyle dedi: “Sen kendini herkesten çok seviyorsun, eğer Allah’a isyan edersen kendine zulmetmiş olursun.”^[1311]

bak. 2451. Bölüm; el-Cennet, 547. Bölüm

2471. Bölüm Zulüm (Çeşitli)

11506. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Sen zulmetmesen dahi üç kişi sana zulmeder: Aşağılık insan, eşin ve hizmetçin.”^[1312]

11507. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim düşmanlık ve çekişmede aşırı giderse günaha girer. Ve her kim de bundan geri kalırsa kendisine zulmedilir.”^[1313]

11508. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sana zulmedilmesini sevmediğin gibi sen de zulmetme.”^[1314]

11509. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim zalimlerin zulmü için bir özür ve bahane uydurursa Allah ona kendisine zulmedecek birini musallat eder. Bu taktirde dua edince duası kabul olmaz. Kendisine yapılan zulüm hakkında da Allah ona ecir ve sevap vermez.”^[1315]

11510. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zalimin hükümetine rağbetsizlik, adilin hükümetine rağbet ölçüsünce dir.”^[1316]

11511. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İsyankar zalim, iki cezadan birini (dünyevi ve uhrevi) bekler. Adil yönetici ise iki sevaptan (dünyevi ve uhrevi) birini bekler.”^[1317]

11512. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zulmün çirkinliği adaletin güzelliği kadardır.”^[1318]

11513. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sana zulmedilse de sen zulmetme.”^[1319]

11514. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her kim birine zulmeder ve (helallık almak için) zulmettiği kimseyi kaybederse onun için mağfiret dilesin. Zira bu zulmünün kefaretidir.”^[1320]

11515. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hiç bir adalet, hakkı iade etmekten daha üstün değildir.”^[1321]

11516. *İmam Kazım (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zulmün şiddetini kendisine zulmedilen kimse bilir.”^[1322]

11517. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Zimmet ehline zulmedilince, düşman devlet iş başına geçer.”^[1323]

330. Konu

ez-Zann Zan

- ☞ *Bihar*, 70/323, 59. bölüm; *Husn-u Zanu Billah Subhanehu*
- ☞ *Kenż'ul Ummal*, 3/134, 704; *Husn-u Zan Billah ve Binnaş*
- ☞ *Kenż'ul Ummal*, 3/497, 823; *Zen'us Sue*
- ☞ *Kenż'ul Ummal*, 3/619, *Kevl-u Biżżen*

2472. Bölüm Zan ve Akıl

11518. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur*: “İnsanın zannı aklının mizanıdır. Amelleri ise soyunun en doğru şahididir.”^[1324]
11519. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur*: “İnsanın zannı aklı ölçüsünce.”^[1325]
11520. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Gönül sahibi akıllının zannı doğruya en yakın şeydir.”^[1326]
11521. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Akıllı insanın zannı cahilin yakınından daha doğrudur.”^[1327]
11522. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Müminin zannı kehanettir (öngörüdür).”^[1328]
11523. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Doğru zan akıllı insanların özelliklerindendir.”^[1329]
11524. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Müminlerin zannından sakınınız, zira Allah-u Teala hakkı onların dilinde karar kılmıştır.”^[1330]
- bak. el-Akl, 2816. Bölüm; 412. Konu, el-Feraset*

2473. Bölüm Müminin İşlerini Hayra Yorumlamak Gerekir

11525. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur*: “İyiye yorumlama kapısını yüzüne kapatacak bir iş görmedikçe kardeşinin işlerini en güzel şekilde yorumla. Kardeşinin ağzından çıkan lafı güzel bir yorum imkanı buldukça kötüye yorumlama.”^[1331]
11526. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Kardeşinin ağzından bir söz çıkar da sen onu iyi bir şekilde yorumlayabilirsen kötüye yorumlama.”^[1332]
11527. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Her kim kardeşinin, dinde sağlam ve doğru yolda yürüyen birisi olduğunu bilirse, insanların onun hakkındaki sözlerine kulak vermemelidir. Biliniz ki bazen okçu insan ok atar ve oklar hata eder (hedefe vurmaz).”^[1333]
11528. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur*: “Kardeşin için (yaptıkları ve söyledikleri sebebiyle) özür bulmaya çalış. Eğer özür bulamazsan bir özür uydur (kötü zanda bulunma).”^[1334]

2474. Bölüm Güzel Zanda Bulunmanın Fazileti

11529. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Güzel zanda bulunmak en güzel hasletten ve en üstün nasiptendir.”^[1335]

11530. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Güzel zan en üstün huylardan ve en büyük bağışlardandır.”^[1336]

11531. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Güzel zanda bulunmak kalbin rahatlığı ve dinin esenliğidir.”^[1337]

11532. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Güzel zanda bulunmak hüznü hafıftır ve insanı günaha düşmekten kurtarır.”^[1338]

11533. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim insanlara güzel zanda bulunursa onların sevgisini kazanır.”^[1339]

11534. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Güzel zandan nasiplen ki onunla kalbin huzura ersin ve işin ilerlesin.”^[1340]

11535. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “En üstün sakınma güzel zanda bulunmaktır.”^[1341]

2475. Bölüm Güzel Zannın Sebepleri

11536. *İmam Ali (a.s) Mısır'a vali olarak tayin ettiğinde Malik Eşter'e yazdığı mektupta şöyle buyurmuştur:* “Bil ki vali için, halka ihsanda bulunmaktan, onların işlerini kolaylaştırmaktan ve yerine getirmek zorunda olmadıkları işleri yerine getirmeye zorlamamaktan daha çok halkın güzel zannını (güvenini) kazandıracak başka bir şey olamaz. Halka senin hakkında güzel zanna sahip olmalarını sağlayacak şekilde davran; gerçekten güzel zan, senden bir çok zorlukları uzaklaştırır. Hakkında daha çok güzel zanda bulunman gereken kimse, hakkında daha çok iyilik ettiğin ve kötü zanda bulunman gereken kimse ise hakkında kötülük ettiğin kimsedir.”^[1342]

bak. 2476, 2477, 2479. Bölüm es-Sadık, 2212. Bölüm

2476. Bölüm Kötü Zanda Bulunmaktan Sakındırmak (1)

Kur'an:

“Ey iman edenler! Zannın çoğundan sakının, zira zannın bir kısmı günahtır. Birbirinizin suçunu araştırmayın; kimse kimseyi çekiştirmesin; hangi biriniz ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır? Ondan tiksiniyorsunuz; Allah'tan sakının, şüphesiz Allah tövbeleri daima kabul edendir, acıyandır.”^[1343]

11537. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Kötü zandan sakının, şüphesiz zan sözlerin en yalan olanıdır. Soruşturmayınız ve araştırmayınız.”^[1344]

11538. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Zandan sakının, şüphesiz ki zan en büyük yalandır.”^[1345]

11539. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şu kimse gibi olma... Nefsi, zannettiği şeyde ona galebe çalar; ama yakın ettiği şeyde nefsinin galip olmaz.”^[1346]

11540. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Nefsinin sana galip gelmesinden zannettiğin şeylerde ve senin yakın ettiğin hususlarda kendisine galip gelmemenden nefsinden sakın. Zira bu iş kötülüklerin en büyüğüdür.”^[1347]

11541. *Hz. Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey kötü kullar! Sadece zan üzere insanları kınadığınız halde yakın üzere kendinizi kınamıyorsunuz.”^[1348]

11542. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Aranızda kötü zanda bulunmayı terkedin. Şüphesiz aziz ve celil olan Allah kötü zanda bulunmayı sakındırmıştır.”^[1349]

11543. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her kim kardeşine kötü zanda bulunursa şüphesiz Rabbine kötü zanda bulunmuştur. Allah-u Teala şöyle buyurmaktadır: “Zannın bir çoğundan sakının.”^[1350]

11544. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Bir zanda bulunduğunuz zaman onu araştırmayın, haset ettiğiniz zaman peşice

gitmeyin ve kötüye yorumladığınız zaman itina etmeyip amel edin.”^[1351]

2477. Bölüm

Kötü Zanda Bulunmaktan Sakındırmak (2)

11545. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz korkaklık, cimrilik ve hırs, kötü zannın bir araya topladığı tek bir haslettir.”^[1352]

11546. *İmam Ali (a.s) Mısır valisi tayin ettiği zaman Malik Eşter’e yazdığı mektubunda şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz cimrilik, zulüm ve hırs Allah’a kötü zanda bulunmanın bir araya topladığı çeşitli hasletlerdir. Ve kötü insanların tabiatına yerleştirilmiştir.”^[1353]

11547. *İmam Ali (a.s) hakeza aynı mektupta şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz korkaklık, hırs ve cimrilik Allah’a kötü zanda bulunmanın bir araya topladığı çeşitli hasletlerdir.”^[1354]

11548. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kötü zanda bulunan kimsenin dini yoktur.”^[1355]

11549. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kötü zanla birlikte iman olmaz.”^[1356]

11550. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Su-i zanda bulunmak işleri bozar ve çeşitli kötülöklere yönelmeye sebep olur.”^[1357]

11551. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hiyanet etmeyen kimseye kötü zanda bulunmak aşağılıktandır.”^[1358]

11552. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İyilik sahibine kötü zanda bulunmak en kötü günah ve en çirkin zulümdür.”^[1359]

11553. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kötü zanda bulunmaktan sakın, şüphesiz kötü zan ibadeti bozar.”^[1360]

11554. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanların en kötüsü kötü zannı sebebiyle hiç kimseye güvenmeyen ve kötü amalleri sebebiyle hiç kimsenin kendisine güvenmediği kimsedir.”^[1361]

11555. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kötü zanda bulunmaya en layık olan kimse şüphesiz nezdinde kötü imtihan veren kimsedir.”^[1362]

11556. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zanna dayanan yargı, adalet değildir.”^[1363]

2478. Bölüm

Hiç Kimseye Hayırlı Zanda Bulunmayan Kimse

11557. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kötü insan hiç kimseye hayırlı zanda bulunmaz. Zira herkesi kendisi gibi bilir.”^[1364]

11558. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kötü insanlar hiç kimseye hayırlı zanda bulunmazlar, zira herkesi kendi hasletleriyle görürler.”^[1365]

2479. Bölüm

İnsanların Kötü Zanda Bulunmasına Sebep Olacak Şeylerden Sakınmanın Gereği

11559. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim kötü yere girerse itham edilir ve her kim nefisini ithama maruz bırakırsa kendisine kötü zanda bulunana kınanamamalıdır.”^[1366]

11560. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim kötü yerlere girerse itham edilir ve her kim de nefisini ithama maruz

bırakırsa kendisine kötü zanda bulunanı kınamamalıdır.”^[1367]

11561. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kötülerle oturup kalkmak iyilere kötü zanda bulunmaya sebep olur.”^[1368]
bak. 2475. Bölüm

2480. Bölüm Kötü Zanda Bulunmanın Etkileri

11562. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim kötü zanda bulunursa vehmi de (düşüncesi de) kötü olur.”^[1369]

11563. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zannı kötü olan kimse kendisine hıyanet etmeyen kimseyi hain sayar.”^[1370]

11564. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zannı kötü olan kimsenin batını da kötü olur.”^[1371]

11565. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendisine kötü zan galebe çalan kimse, kendisiyle dostu arasında barış için bir yer bırakmaz.”^[1372]

11566. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanlardan hali en kötü olan kimse kötü zannı sebebiyle hiç kimseye güvenmeyen ve kötü ameli sebebiyle de hiç kimsenin kendisine güvenmediği kimsedir.”^[1373]

11567. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zannı güzel olmayan kimse herkesten ürker.”^[1374]

11568. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şüphe ve tereddüt zanna sebep olur.”^[1375]

11569. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kötümse insan sürekli hastadır.”^[1376]

11570. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her insanın bir isteği ve ihtiyacı vardır, o halde kötümserlikten uzaklaşın.”^[1377]

11571. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zannı çok olanın gıybeti çok edilir.”^[1378]

2481. Bölüm Kötü Zanda Bulunmanın Caiz Olduğu Hususlar

11572. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İyilik ve doğruluk, zaman ve ehline galip olduğunda (yani zaman ve insanlar iyi olduğunda), bir kimse, kendisinden bir günah görülmeyen birisi hakkında su-i zanda bulunursa, zulmetmiş olur; fesat ve kötülük, zaman ve ehlini kuşattığında, bir kimse biri hakkında hüsn-ü zanda bulunursa, şüphesiz kendini tehlikeye atmıştır.”^[1379]

11573. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Kötü zan sayesinde insanlardan korunun.”^[1380]

11574. *İmam Ali (a.s) oğlu Hasan’a (a.s) yaptığı vasiyetinde şöyle buyurmuştur:* “Kötü zanda bulunmak seni şefakatli dosttan mahrum etmesin.”^[1381]

11575. *İmam Kazım (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zulüm hakka galebe çaldığında, iyiliği belli olmadıkça hiç kimseye iyi zanda bulunmak doğru değildir.”^[1382]

11576. *İmam Hadi (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Bir gün adalet zulme galip gelirse kötülüğü sana belli olmadıkça herhangi birine kötü zanda bulunman haramdır. Ve bir gün de zulüm adalete galip gelirse iyiliği kendisine belli olmadıkça hiç kimse, birine iyi zanda bulunmamalıdır.”^[1383]

11577. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zaman zulüm zamanı ve ehli de vefasızlık ehli olursa herhangi birine güvenmek acizliktir.”^[1384]

11578. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kardeşine tam bir şekilde güvenme, zira itminandan dolayı yere düşmek

11579. *İmam Ali (a.s) Mısır'a vali tayin ettiğinde Malik Eşter'e yazdığı mektupta şöyle buyurmuştur:* “Fakat barış yaptıktan sonra düşmanına karşı her yönüyle uyanık ol, ondan kork ve tetikte bulun; çünkü düşman, çoğu kez yaklaşarak gafil olmanı bekler. Öyleyse tedbirini al, bu hususta hüsn-ü zan beslemeyi de bir kenara bırak.”^[1386]

Kur'an:

“İşte Rabbinizi böyle sanmanız sizi mahvetti de hüsrana uğrayanlardan oldunuz.”^[1387]

“İman edenlere yardım etmez diye Allah'a kötü zanda bulunan ikiyüzlü erkek ve kadınlara, puta tapan erek ve kadınlara Allah azab etsin; kötü zanları kendi başlarına gelsin! Allah onlara gazab etmiş onları lanetlemiş ve cehennemi kendilerine hazırlamıştır. Ne kötü dönüş yeridir!” [\[1388\]](#)

11580. *İmam Rıza (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’a güzel zanda bulununuz, şüphesiz aziz ve celil olan Allah şöyle buyurmuştur: “Ben mümin kulumun hakkımdaki zannı nezdindeyim. Eğer bana hayırlı zanda bulunursa ona iyi davranırım. Eğer kötü olursa kötü davranırım.”^[1389]

11581. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Kendisinden başka ilah olmayana yemin olsun ki mümin kul Allah’a güzel zanda bulunursa Allah da ona güzel davranır. Zira Allah kerimdir, bütün iyilikler onun elindedir. Ve mümin kulu kendisine iyi zanda bulunduğu halde kulun zannının ve ümidinin aksine hareket etmekten haya eder. O halde Allah hakkında iyi zanda bulununuz ve ona yöneliniz.”^[1390]

11582. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Sakın sizden birisi aziz ve celil olan Allah’a güzel zanda bulunmaksızın ölmesin, zira aziz ve celil olan Allah’a güzel zanda bulunmak cennetin pahasıdır.”^[1391]

11583. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim Allah’a güzel zanda bulunursa cennete ulaşır. Her kim dünyaya güzel zanda bulunursa zorluk ve sıkıntılara düşer.”^[1392]

11584. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah’a güzel zanda bulunmak Allah-u Teala’ya ibadettendir.” [\[1393\]](#)

1158. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Büyük günahların en büyüğü Allah’a kötü zanda bulunmaktır.” [\[1394\]](#)

11586. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Kul, aziz ve celil olan Allah’a iyi zanda bulunursa Allah da ona zannı esasınca davranır. Nitekim aziz ve celil olan Allah şöyle buyurmuştur: **“Rabbiniz hakkındaki zannınız sebebiyle sizleri helak etti ve böylece hüsrana uğrayanlardan oldunuz.”**^[1395]

11587. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Sırat köprüsünün üzerinde ümmetimden birinin fırtınalı bir günde hurma ağacının kurumuş bir dalı gibi titrediğini gördüm. Bu esnada Allah’a olan güzel zannı geldi ve titremesini ortadan kaldırdı.”^[1396]

11588. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kulun münezzeh olan Allah’a güzel zannı Allah’a olan ümidi ölçüsünce, Allah’a güzel tevekkülde bulunuşu ise Allah’a olan itminan ve güveni ölçüsünce, [\[1397\]](#)”

11589. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’a güzel zanda bulunmak Allah’tan başka hiç kimseye umut bağlamaman ve sadece günahlarından korkmandır.”^[1398]

11590. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “(Allah’a) Güzel zanda bulunmak, ameli halis kılman ve Allah’ın sürçmelerini
[1399]

bağışlayacağını ümit etmendir.”

11591. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Eğer gücünüz yeter de, Allah’tan korkunuzun daha şiddetli ve O’na olan ümidinizin daha iyi olmasını isterseniz; korkuyla ümidi bir araya getirin. Çünkü, kulun rabbine iyi zanda bulunması, Rabbinden korkusu kadardır. İnsanların Allah hakkında en iyi zanda bulunanları, Allah’tan korkusu en şiddetli olanlardır.”^[1400]

11592. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Güzel zan (Allah’a) güzel kulluktan kaynaklanır.”^[1401]

11593. *İmam Ali (a.s) Ümeyyeoğulları’nın zulmüne işaret ederek şöyle buyurmuştur:* “O çağda en büyük derde uğrayanınız, Allah’a güzel zanda bulunanız olur. Allah size afiyet ve selametlik verirse ona yönelin, derde, belaya uğrarsanız sabredin. Çünkü “Akıbet muttakilerindir.”^[1402]

2484. Bölüm Zan (Çeşitli)

11594. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim sana güzel zanda bulunursa zannını doğrula.”^[1403]

11595. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kime güzel zanda bulunulursa insanların gözü ona dikilir.”^[1404]

11596. *İmam Ali (a.s) Kur’an’da yer alan zanların tefsiri hakkında şöyle buyurmuştur:* “Zan iki çeşittir. Bir zan şektir ve bir zanda yakındır. Ahiret ile ilgili her zan yakındır. Dünya ile ilgili her azan ise şek üzeredir.”^[1405]

Ayn Harfi

Konular:

- ✓ el-İbadet (İbadet)
- ✓ el-İbret (İbret)
- ✓ el-Ucb (Kendini Beğenmek)
- ✓ el-Aceb (Şaşkınlık)
- ✓ el-Acz (Acizlik)
- ✓ el-Mu’cize (Mucize)
- ✓ el-Acele (Acelecilik)
- ✓ el-Adl (Adalet)
- ✓ el-Adavet (Düşmanlık)
- ✓ el-Azab (Azab)
- ✓ el-İ’tizar (Özür Dilemek)
- ✓ el-Arabiyye (Arapça)
- ✓ el-Mirac (Mirac)
- ✓ el-Irz (Irz-Namus)
- ✓ el-Marife (1) (Marifet)
- ✓ el-Marifet (2) (Marifet)
- ✓ el-Marifet (3) (Marifet)
- ✓ el-Maruf (1) (İyilik)
- ✓ el-Maruf (2) (İyilik)
- ✓ el-İzzet (İzzet)
- ✓ el-Uzlet (Uzlet-İnziva)

- ✓ el-Azm (Azmetmek)
- ✓ et-Taziye (Baş Sağlığı Dilemek)
- ✓ el-İşre (Muaşeret)
- ✓ Aşura (Aşura)
- ✓ el-İşk (Aşk)
- ✓ et-Tassub (Bağnazlık- Taassub)
- ✓ el-İsmet (Masumiyet)
- ✓ et-Tazim (Ululamak)
- ✓ el-İffet (İffet)
- ✓ el-Afv (1) (Af, Bağışlamak)
- ✓ el-Afv(2)(Af, Bağışlamak)
- ✓ el-Afiyet (Sağlık)
- ✓ el-Ukubet (Ceza)
- ✓ el-Akl (Akıl)
- ✓ el-İtikaf(İtikaf)
- ✓ el-İlm (İlim)
- ✓ el-Umr (Ömür)
- ✓ el-Amel (1) (Amel)
- ✓ el-Amel (2) (Amel)
- ✓ el-Amel (3) (Amel)
- ✓ el-Muaneke (Boynuna Sarılmak)
- ✓ el-Ahd (Ahid, Söz)
- ✓ el-Mead (1) (Ahiret)
- ✓ el-Mead(2) (Ahiret)
- ✓ el-Mead (3) (Ahiret)
- ✓ el-Adet (Adet- Alışkanlık)
- ✓ el-İyd (Bayram)
- ✓ el-İstiaze (Sığınmak)
- ✓ el-Ayb (Kusur-Ayıp)
- ✓ et-Ta'yir (Kınamak)
- ✓ el-Ayş (Yaşamak)

331. Konu

el-İbadet İbadet

☞ *Bihar, 70/251, 55. bölüm; el-İbadet ve'l-İbti'fa fîha*



Bihar, 3/244, 7. bölüm; İbadet'ul Esnam ve'l-Kevakib

☞ *Bihar, 71/209, 66. bölüm; İktisad fi İbadet ve'l-Müdavemet ileyha*

bak.

☞ *183. konu, er-Rubset; 192. konu, er-Ryfk; 323. konu, et-Taet; 140. konu, el-Huşu'; el-İmamet (3), 206 ve 210. bölüm*

☞ *el-Bid'at, 331. bölüm; er-Rıya, 1420. bölüm; eş-Şebab, 1946. bölüm; eş-Şubret, 2127-2128. bölüm; es-Selat (1), 2266. bölüm; el-Ucb, 2525. bölüm; el-İlm, 2841-2843. bölüm; el-Fıkr, 3253, 3254. bölüm el-Mukarrebun, 3326. bölüm; el-Kalp, 3292. bölüm*

2485. Bölüm İbadet

Kur'an:

“Ey insanlar! Sizi ve sizden öncekileri yaratan Rabb'inize ibadet ediniz; umulur ki takva sahibi olursunuz.”

[\[1406\]](#)

11597. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Allah Tebarek ve Teala şöyle buyurmuştur: “Ey sıdık (dosdoğru) kullarım!

Dünyada bana ibadet etmekle nimetlenin. Zira ki ahirette ibadet vesilesiyle nimete erişirsiniz.”[\[1407\]](#)

11598. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “İnsanların en üstünü ibadete aşık olup sarmaş dolaş olan, kalbi ile onu seven, bedeni ile ona yapışan ve kendisini ona vakfedendir. Böyle bir kimse artık dünyanın kolay mı zor mu geçeceğinden hiç korkmaz.”[\[1408\]](#)

11599. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Meşguliyet olarak ibadet yeter.”[\[1409\]](#)

11600. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Öğüdüyle sizlere fayda veren, risaletiyle sizlere nasihat eden ve nimetleriyle size ihsanda bulunan Allah'tan korkun. Ruhlarınızı O'na ibadet için hazırlayın ve itaat hakkını yerine getirin.”[\[1410\]](#)

11601. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “İbadet kurtuluştur.”[\[1411\]](#)

11602. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Büyüklerin üstünlüğü ibadetin güzelliğindendir.”[\[1412\]](#)

11603. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Allah bir kulu severse, ona güzel ibadeti ilham eder.”[\[1413\]](#)

11604. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “İbadetin devamlılığı insanın saadete erdiğinin delilidir.”[\[1414\]](#)

11605. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Allah'a ibadet halvetinde kar hazineleri vardır.”[\[1415\]](#)

11606. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hiçbir yakınlaştırmış kimse Allah'a ibadet gibi bir şeyle yakınlaştırmamıştır.”[\[1416\]](#)

bak. En-Nuburvet (1), 377. Bölüm; el-Edeb, 68. Bölüm, 385. Hadis; Vesail'uş Şia, 1/61, 19. Bölüm

2586. Bölüm İbadetin Hikmeti

11607. İmam Rıza (a.s) ibadetin sebebinin beyanı hususunda şöyle buyurmuştur: “Ta ki insanlar Allah'ın zikrini unutmasınlar ve adabını terketmesinler. Emir ve nehiyelerinden gaflet etmesinler, zira onların doğruluğu ve kıvamı bundadır. Eğer ibadette bulunmaksızın kendi hallerinde bırakılmış olsalardı bir müddet sonra kalpleri katılaşırdı.”[\[1417\]](#)

bak. eş-Şariat, 1982. Bölüm; el-İnsan, 314. Bölüm; el-Kalb, 3402, 3410. Bölümler

2487. Bölüm

Kendini İbadete Vakfetmek

11608. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Rabbiniz şöyle buyuruyor: “Ey ademoğlu! Kendini ibadete vakfet ki kalbini zenginlikle ve ellerini rızıkla doldurayım. Ey ademoğlu! Benden uzaklaşma. Aksi taktirde kalbini fakirlikle ve ellerini meşguliyetle doldururum.”[\[1418\]](#)

11609. *İmam Sadık (a.s) Tevrat'ta şöyle yazıldığını buyurmuştur:* “Ey ademoğlu! Kendini bana ibadete ada ki kalbini (benden) korkuyla doldurayım. Eğer kendini bana ibadete vakfetmezsen ben de kalbini dünya meşguliyetiyle doldururum, ihtiyacını karşılamam ve seni talep ettiğin şeyle baş başa bırakırım.”[\[1419\]](#)

11610. *İmam Sadık (a.s) Tevrat'ta şöyle yazılmıştır:* “Ey ademoğlu kendini ibadette bana vakfet ki kalbini zenginlikle doldurayım. Ve seni talep ettiğin şeyle baş başa bırakmayayım. Böylece ihtiyacını karşılar ve kalbini benden korkuyla doldururum. Eğer kendini bana ibadete vakfetmezsen kalbini dünya meşgalesiyle doldururum sonra ihtiyacını karşılamam ve seni talep ettiğin şeye havale ederim.”[\[1420\]](#)

11611. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Sizleri ibadetten engelleyen bela nazil olmadan önce kendinizi Allah’a itaat ve ibadete vakfedin.”[\[1421\]](#)

2488. Bölüm

İbadetin Tefsiri

11612. *İmam Sadık (a.s) ibadet hakkında sorulunca şöyle buyurmuştur:* “İtaatle kendileriyle Allah’a itaat edilen yüzlerden (maksat masum imamdır) güzel niyet içinde olmaktır.”[\[1422\]](#)

11613. *Mirac hadisinde şöyle yer almıştır:* “Ey Ahmed! Kulunun bana ne zaman ibadet ettiğini biliyor musun?” O şöyle arzetti: “Hayır ey Rabbim!” Allah şöyle buyurdu: “Onda yedi haslet bir araya gelince: Kendisini haramlardan koruyan sakınma, kendisini ilgilendirmeyen şeylerden alıkoyan bir suskunluk, her gün ağlamasını artıran bir korku, halvet halinde benden haya etmesini sağlayan bir haya, zaruret miktarınca yemek, ben dünyadan nefret ettiğim için dünyadan nefret etmek ve ben iyileri sevdiğim için iyileri sevmek hasıl olduğunda.”[\[1423\]](#)

11614. *İmam Rıza (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’a ibadetin evveli O’nu tanıma ve O’nu tanımanın esası ise O’nu birlemektir.”[\[1424\]](#)

2489. Bölüm

Kulluğun Hakikati

11615. *İmam Sadık (a.s) kulluğun hakikati hakkında sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Kulluğun hakikati üç şeydir: Kulun Allah’ın kendisine bağışladığı şeyde kendisi için bir malikiyeti olduğunu görmemesidir. Zira kullar hiç bir şeye malik değildir. Ve malın Allah’a ait olduğunu kabul etmektedirler. Ve onu Allah-u Teala’nın emrettiği yerde harcarlar. Kul kendisi için tedbir ve çare bulmaya çalışmaz ve tüm gayreti Allah-u Teala’nın yapmasını emrettiği veya kendisini alıkoyduğu şeyler hakkındadır. Bu takva sahiplerinin ilk derecesidir.”[\[1425\]](#)

bak. el-İlm, 2875. Bölümdeki bütün sözle bak.

11616. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kulluk beş şeydedir: Karnı yiyecekten boş bırakmak, Kur’an okumak, geceyi ibadetle geçirmek, sabah vakti yakarmak ve Allah korkusundan ağlamakta.”[\[1426\]](#)

2490. Bölüm

Tekamülde İbadetin Rolü

Kur'an:

“Hani Rabbin meleklere “Ben yeryüzünde bir halife var edeceğim” demişti de melekler: “Orada fesat yapacak, kanlar akıtacak birini mi var edeceksin? Oysa biz Seni överek yüceltiyor ve seni devamlı takdis ediyoruz” dediler. Allah: “Ben şüphesiz sizin bilmediklerinizi bilirim” dedi.”^[1427]

“Ben insanları ve cinleri ancak bana ibadet etsinler diye yarattım.”^[1428]

11617. *Misbah'uş Şeria'da İmam Sâk'ın (a.s) şöyle buyurduğu yer almıştır:* “Ubudiyet, batını rububiyet olan bir cevherdir. O halde ubudiyette yok olan şey rububiyette bulunur ve rububiyette gizlenen şey ubudiyetle elde edilir.”^[1429]

11618. *Allah-u Teala'nın kitaplarının birinde şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:* “Ey ademoğlu! Ben asla ölmeyen diriylim. O halde emirlerime itaat et ki seni de asla ölmeyecek bir diri kılayım. Ey ademoğlu! Ben her neye ol dersem o da olur. O halde emirlerime itaat et ki seni de böyle kılayım ve her neye ol dersin o da olu versin.”^[1430]

11619. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim kulluğun şartlarını yerine getirirse özgürlüğe layıktır.”^[1431]

2491. Bölüm İbadette Derinleşmenin Rolü

11620. *İmam Rıza (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’a kulluğun başlangıcı, onu tanımaktır.”^[1432]

11621. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ruhlarınızda taptığınız Allah’ın marifetine yer verin ki tanıdığınız kimseye ibadet için organlarınızı hareket ettirmeniz, sizlere fayda versin.”^[1433]

11622. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Marifetle iç içe olmayan ibadette hayır yoktur.”^[1434]

11623. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İçinde ilim olmayan ibadette hayır yoktur.”^[1435]

11624. *İmam Seccad (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Derinleşme olmadığı taktirde asla ibadet olmaz.”^[1436]

bak. el-Fıkıh, 3246. Bölüm; el-Fıkıh, 3253. Bölüm; , el-Vera', 4060. Bölüm

2492. Bölüm İbadette Yakinin Rolü

11625. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Hiçbir ibadetin yakın olmaksızın değeri yoktur.”^[1437]

11626. *İmam Ali (a.s) “Hururah”^[1438] bir adamın tebeccüd namazı kıldığını ve Kur’ân okuduğunu işitince şöyle buyurdu:* “Yakîn üzere olan uyku, şüphe halinde kılınan namazdan daha hayırlıdır.”^[1439]

bak. 564. Konu, el-Yakin

2493. Bölüm İbadetin Adabı

Kur'an:

“... Ne yaparsanız yapın; yaptıklarınıza daldığınız anda, mutlaka biz sizi görürüz.”^[1440]

11627. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah’a onu görüyormuşsun gibi ibadet et. Şüphesiz sen O’nu görmesen de O

^[1441]

seni görmektedir.”

11628. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah’a ibadet et ve ona hiçbir eş koşma ve O’nu görüyormuşsun gibi kendisi için amel et.”^[1442]

11629. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “İhsan Allah’ı görüyormuş gibi kendisine ibadet etmendir. Zira şüphesiz sen O’nu görmeden de O seni görmektedir.”^[1443]

11630. *İmam Sadık (a.s), Yusuf ve Züleyha kıssası hakkında şöyle buyurmuştur:* “Züleyha Yusufu, Yusuf da Züleyha’yı kastedince, Züleyha şöyle dedi: “Biraz bekle.” Yusuf: “Neden?” diye sordu. Züleyha şöyle dedi: “Bizi görmesin diye putun yüzünü örteyim.” Bu esnada Yusuf Allah’ı hatırladı ve Allah’ın kendisini gördüğünü bildi ve bu yüzden Züleyha’dan kaçtı.”^[1444]

11631. *İmam Bakır (a.s), bir başka rivayette ise şöyle buyurmuştur:* “Yusuf Züleyha’ya, “Ne yaptın?” diye sordu. Züleyha şöyle dedi: “Putun yüzüne bir bez attım, zira bizi görmesinden utanıyorum.” Yusuf şöyle dedi: “Sen işitmeyen ve görmeyen putundan utanıyorsun, ben Rabbimden utanmayayım mı?”^[1445]

11632. *İmam Sadık (a.s), Allah-u Teala’nın, “Yaptığınız her amele şüphesiz ki biz şahidiz” ayeti hakkında şöyle buyurmuştur:* “Resulullah (s.a.a) bu ayeti okuyunca şiddetle ağlıyordu.”^[1446]
bak. el-Ma’rifet (3), 2658, 2659. Bölümler

2494. Bölüm İbadetin Çeşitleri

11633. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Gök ve yerlerin melekutu hakkında düşünmek ihlas sahiplerinin ibadetindendir.”^[1447]

11634. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’ın nimeti hakkında düşünmek ne güzel bir ibadettir.”^[1448]

11635. *Mirac hadisinde şöyle yer almıştır:* “Ey Ahmet! İbadet on kısımdır ki dokuz kısmı helal rızık taleb etmektedir. O halde eğer yiyeceğin ve içeceğin temiz olursa benim korumam ve sığınmam altındasın.”^[1449]

11636. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “İbadet on kısımdır ki dokuz bölümü helal rızık taleb etmektedir.”^[1450]

11637. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “İbadet yetmiş cüzdür. En üstün parçası ise helal rızık taleb etmektir.”^[1451]

11638. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yumuşak konuşmak ve insanlara selam vermek şüphesiz ibadettendir.”^[1452]

11639. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Çocuğun kendilerine olan sevgi üzere anne babasına bakması ibadettir.”^[1453]

11640. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her ibadetin üstünde bir ibadet vardır ve biz Ehl-i Beyt’in sevgisi en üstün ibadettir.”^[1454]

11641. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Alime bakmak ibadettir. Adil imama bakmak ibadettir. Rahmet ve yumuşaklıkla anne babaya bakmak ibadettir. Aziz ve celil olan Allah için sevdiğin kardeşe bakmak ibadettir.”^[1455]

11642. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah’a güzel bir zanda bulunmak, Allah-u Teala’ya ibadettendir.”^[1456]

11643. *Cebail (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey Muhammed! Eğer biz yeryüzünde ibadet etmiş olsaydık üç şeyi yapardık: Müslümanlara su vermek, ailesi olana yardımcı olmak ve günahları örtmek.”^[1457]

11644. *Hız. Mesih (a.s) bir şahsa şöyle buyurmuştur:* “Sen ne iş yapıyorsun?” O şöyle arzetti: Ben ibadet ile uğraşıyorum.” İsa şöyle buyurdu: “O halde senin masraflarını kim karşılıyor? O şöyle arzetti: “Kardeşim”. İsa (a.s), “Kardeşin senden daha çok ibadet edendir” diye buyurdu.”^[1458]

bak. el-İlm, 2845. Bölüm; el-Yakin, 4245, 4246. Bölümler

2495. Bölüm İbadet Edenlerin Çeşitleri

11645. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanlardan bir grup, Allah’a rağbet (mükafat) için kulluk eder; bu tüccarların ibadetidir. Bir grup da Allah’tan korkarak kulluk eder, bu da kölelerin kulluğudur. Bir grup da Allah’a şükür etmek için kulluk eder, bu da hürlerin ibadetidir.”^[1459]

11646. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İbadet edenler üç kısımdır. Bir grup aziz ve celil olan Allah’a korkudan ibadet ederler ki bu kölelerin ibadetidir. Bir grup ise Allah Tebarek ve Teala’ya sevap talep ederek ibadet ederler ki bu ibadette işçilerin ibadetidir. Ve bir grup da aziz ve celil olan Allah’a aşk ve muhabbet üzere ibadet derler ki bu ibadet de özgürlerin ibadetidir ve bu ibadet en üstün ibadettir.”^[1460]

11647. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanlar aziz ve celil olan Allah’a ibadette üç gruptur: Bir grubu sevaba rağbet ederek ibadet ederler. Bu ihtiraslı kimselerin ibadetidir ve de tamahtır. Diğer bir grubu ise cehennem ateşinin korkusundan ibadet eder ki bu da kölelerin ibadetidir. Bu da korkudur. Ama ben aziz ve celil olan Allah’a aşk ve muhabbet üzere ibadet ediyorum ki bu yüce insanların ibadetidir ve o da güven ve emandır. Nitekim aziz ve celil olan Allah şöyle buyurmuştur: **“Onlar o günün korkusundan güvendedirler.”** Hakeza aziz ve celil olan Allah şöyle buyurmuştur: **“De ki eğer Allah’ı seviyorsanız. . .”** O halde her kim Allah’ı seviyorsa aziz ve celil olan Allah da onu sever. Ve aziz ve celil olan Allah her kimi severse onu kıyamet gününün dehşetinden güvende kılar.”^[1461]

11648. *İmam Seccad (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ben sadece sevap hedefiyle Allah’a ibadet etmeyi hoş görmüyorum. Zira bu taktirde tamahkar köle gibi olurum. Eğer bir şeye göz dikerse çalışır aksi taktirde çalışmaz. Hakeza Allah’a cezasının korkusuyla ibadet etmeyi hoş görmüyorum. Zira bu taktirde de kötü işli köleye benzerim ki eğer korkmazsa çalışmaz.” Kendisine şöyle arzedildi: “O halde niçin ibadet ediyorsun?” İmam Seccad şöyle buyurdu: “Zira O, bana bağışta bulunduğu lütufları ve nimetleri sebebiyle ibadete layıktır.”^[1462]

11649. *İmam Rıza (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Eğer Allah insanlara cennet ve cehennemi vaad etmeseydi yine de ona itaat etmemiz ve isyanından sakınmamız gerekirdi. Zira Allah müstahak olmadıkları halde insanlara bağış ve iyilikte bulunmuş ve nimetlerini bağışlamıştır.”^[1463]

bak. el-Mehabbet (2), 665. Bölüm; eş-Şukr, 2061. Bölüm

2496. Bölüm Allah’tan Başkasına İbadet

11650. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kullar üç kısımdır: Altınla alınan köle, şehvet kölesi ve tamah kölesi.”^[1464]

11651. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İbadet, secde ve rükuyla değil, büyüklere itaatledir. Herkim yaratıcıya isyan hususunda yaratığa itaat ederse şüphesiz ona ibadet etmiştir.”^[1465]

11652. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim bir konuşanı dinlerse, ona kulluk etmiştir. Eğer o konuşan aziz ve celil olan Allah adına konuşuyorsa, dinleyici de Allah’a ibadet etmiş olur. Eğer o konuşmacı, şeytan adına konuşuyorsa, şeytana ibadet etmiş olur.”^[1466]

11653. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim dünyaya kulluk eder ve onu ahirete tercih ederse, akıbeti tatsız olur.”^[1467]

11654. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Dinar ve dirheme kulluk eden kimse Allah’ın rahmetinden uzaktır, Allah’ın rahmetinden uzaktır.”^[1468]

11655. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim Allah’a isyan hususunda birine itaat ederse, şüphesiz ona kulluk

etmiştir.”^[1469]

11656. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim hakkını eda etmeyenin hakkını eda ederse, ona ibadet etmiştir.”^[1470]

11657. *İmam Sadık (a.s), kendisine, Allah-u Teala’nın, “Onlar bilginlerini ve rahiplerini Allah’tan başka rab edindiler” ayetini soran Ebu Basir’e şöyle buyurmuştur:* “Allah’a yemin olsun ki Yahudi alimleri ve ruhbanları onları kendilerine ibadete çağırıyorlardı. Eğer onları kendilerine ibadete çağırmış olsalardı, şüphesiz davetini kabul etmezlerdi. Onlar kendileri için bir helali haram kılmış ve bir haramı helal kılmıştır ve böylece de bilmeyerek alim ve ruhbanlarına ibadet etmiş oldular.”^[1471]

11658. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’ın azaba ve belaya uğrattığı sizden önceki büyüklenen ümmetlerin başlarına gelenlerden ve uğradıkları cezadan ibret alın... Firavunlar, onları kul ediniyor, en kötü şekilde işkence ediyor, defalarca acılığı tattırıyorlardı.”^[1472]

bak. Ed-Dunya, 1239, 1240. Bölüm eş-Şeytan, 2010. Bölüm; , 103. Konu, el-Huriyye, 446. konu, et-Taklit

2497. Bölüm En Üstün İbadet

11659. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “En üstün ibadet Allah’ı bilmek ve Allah için tevazu göstermektir.”^[1473]

11660. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “En üstün ibadet, Allah ve kudreti hakkında sürekli düşünmektir.”^[1474]

11661. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “En üstün ibadet “la ilahe illallah ve la hevla vela kuvvete illa billah” (Allah’tan başka ilah yoktur ve Allah’tan başka güç ve kudret yoktur) cümlesini demektir. En hayırlı dua ise istiğfardır. Allah Resulü (s.a.a) daha sonra şu ayeti tilavet buyurdu: “**Bil ki Allah’tan başka ilah yoktur ve günahlarından dolayı mağfiret dile.**”^[1475]

11662. *İmam Cevad (a.s) şöyle buyurmuştur:* “En üstün ibadet ihlastır.”^[1476]

11663. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “En üstün ibadet iffettir.”^[1477]

11664. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “En üstün ibadet adetlere galebe gelmektir.”^[1478]

11665. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “En üstün ibadet dünyadan gönlünü çekip almaktır.”^[1479]

11666. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “En üstün ibadet düşünmektir.”^[1480]

11667. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “En üstün ibadet fıkıhtır (dini anlamaktır)”^[1481]

11668. *İmam Kazım (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah akıldan daha üstün bir şeyle ibadet edilmemiştir.”^[1482]

11669. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’a yemin olsun ki Allah, müminin hakkını eda etmekten daha üstün bir şeyle ibadet edilmemiştir.”^[1483]

11670. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah karın ve namus iffetinden daha üstün bir şeyle ibadet edilmemiştir.”^[1484]

11671. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’a suskunluk ve evine gitmekten daha üstün bir şeyle ibadet edilmemiştir.”^[1485]

11672. *Mirac hadisinde şöyle yer almıştır:* “Ey Ahmet! Benim nezdimde hiçbir şey suskunluk ve oruçtan daha sevimli değildir.”^[1486]

11673. *İmam Bakır (a.s), kendisine “En üstün ibadet hangisidir?” diye sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Aziz ve celil olan Allah nezdinde, kendi nezdinde olan bir şeyi istemekten ve talep etmekten daha sevimli bir şey yoktur.”^[1487]

11674. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Münezzeh olan Allah’ın haramlarına karşı gözünü yummak (bakmamak), en üstün ibadettir.”^[1488]

11675. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Sevap açısından en üstün ibadet en gizli olanıdır.”^[1489]

11676. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “En üstün ibadet amelin ihlasıdır.”^[1490]

11677. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “İnsanların en abit olanı kalben insanlara en çok hayırsever olanı ve tüm Müslümanlara karşı halis ve temiz kalpli olanıdır.”^[1491]

11678. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Huzu içinde olmak gibi bir ibadet yoktur.”^[1492]
bak. el-Fikr, 3253. Bölüm; el-Ma’rifet, 2622. Bölüm

2498. Bölüm İnsanların En Abit Olanı

11679. *İmam Seccad (a.s) Allah’ın şöyle buyurduğunu buyurmuştur:* “Ey Ademoğlu! Sana farz kıldığım şeylerle amel et ki insanların en abidi olasın.”^[1493]

11680. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim Allah’ın kendisine farz kıldığı şeyi yerine getirirse, insanların en abit olanı sayılır.”^[1494]

11681. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanların en abit olanı farzları yerine getirendir.”^[1495]

11682. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah’ın farzlarıyla amel ediniz ki insanların en takvalısı olasınız.”^[1496]

11683. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Farzları yerine getirmek gibi hiçbir ibadet yoktur.”^[1497]

11684. *İmam Rıza (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İbadet oruç ve namazın çokluğuyla değil, Allah’ın işi hususunda çok düşünmekledir.”^[1498]

11685. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Bil ki Allah katında Allah’ın kullarının en eftali; hidayete ermiş hidayete çağıran adil imamdır.”^[1499]

bak. el-İmamet (2), 206. Bölüm

2499. Bölüm Kötü Kullar

11686. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “İki yüzlü olan kul ne de kötü bir kuldur: Bir yüzle bakar, bir yüzle sırt döner. Eğer Müslüman kardeşine bir nimet verilirse ona haset eder, eğer müptela olursa onu yalnız bırakır.”^[1500]

11687. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Başlangıcı nutfeye, sonu leş ve bu arada kendisine nasıl davranılacağını bilmeyen kul, ne de kötü bir kuldur.”^[1501]

11688. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “İbadet için yaratıldığı halde dünya kendisini ahiretten gafil kılmış, dünyevi geçici arzulara ulaşmış ve neticede mutsuz olmuş kul, ne de kötü bir kuldur.”^[1502]

11689. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Tekebbür ve gurura kapılan ve büyük ve yüce mertebe sahibi Allah’ı unutan kul, ne de kötü bir kuldur.”^[1503]

11690. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “İsyân ve tuğyan eden, cabbar ve en üstün Allah’ı unutan kul ne de kötü bir kuldur.”^[1504]

11691. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Saptırıcı bir hevesi ve hor kılıcı nefsi olan kul ne de kötü bir kuldur.”^[1505]

11692. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Kendisini utanç ve aşağılığa sürükleyen tamaha sahip olan kul ne de kötü bir kuldur.”^[1506]

2500. Bölüm Makbul Olmayan İbadet

11693. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Haram yemekle iç içe olan bir ibadet, kum üzere kurulu bir bina gibidir. (Bir rivayete göre de, su üzerine kurulu.)”^[1507]

11694. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah’ın her gece Beyt’ül Mukaddes’in üzerinden, “Herkim haram bir mal yerse Allah onun ne bir müstahabını ve ne de farzını kabul eder” diye feryat eden meleği vardır.”^[1508]

11695. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsan, haramdan bir mal edinirse, ne bir haccı kabul edilir, ne bir umresi ve ne de sıla-i rahimde bulunması. Hatta nutfe üzerinde bile kötü etkisi vardır.”^[1509]

11696. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Eğer kul haram bir mal elde eder ve onu sadaka verirse kendisine bir ecir verilmez. Eğer onu infak ederse, Allah onun için kendisine bereket vermez ve kendisinden sonra sevk edicinin (yol azığının) kendisini ateşe davet etmesi dışında bir hak geride bırakmaz.”^[1510]

11697. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Kulun alacaklılarına bir dirhem geri çevirmesi, bin yıl ibadet etmekten, bin köle azad etmekten, bin hac ve umre yerine getirmekten daha üstündür.”^[1511]

11698. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Herkim haram bir mal kazanırsa Allah ondan ne bir zekat, ne bir köle azad etmek, ne bir hac, ne bir umre kabul eder. Aziz ve celil olan Allah bu işlerin sevabı miktarınca ona günah yazar ve bu maldan ölümden sonra kendisi için baki kalan şey cehennem ateşine doğru azık olur. Her kim de haram bir mal elde edebildiği halde, aziz ve celil olan Allah’ın korkusundan onu terkederse, aziz ve celil olan Allah’ın rahmet ve sevgisine mazhar olur ve cennete götürülmesi emredilir.”^[1512]

11699. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Dört yoldan mal elde eden kimseden dört şey kabul edilmez: Herkim ganimet çalmak, faiz, (emanete) hıyanet etmek veya hırsızlık sebebiyle bir mal elde ederse, ondan ne zekat kabul edilir, ne sadaka, ne hac ve ne de umre.”^[1513]

bak. el-Bid’at, 332. Bölüm; el-Amel, 2947. Bölüm

2501. Bölüm İbadette İstekli Olmak

11700. *İmam Ali (a.s), Haris Hemdani’ye yazdığı mektubunda şöyle buyurmuştur:* “Nefsini kulluğa alıştı, ona yumuşak davran, ezip azarlama; sana kitapta farz kılınmış olanlar dışında onu hoş tut ve istekli zamanında (müstahap ameller için) faydalan. Çünkü farzların, vaktinde ve yerinde eda edilmesi gerekir.”^[1514]

11701. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “İbadetin afeti gevşekliktir.”^[1515]

11702. *İmam Seccad (a.s), bir duasında şöyle buyurmuştur:* “Senden şahadetin en adil olanını ve ibadetin en şevkli olanını dilerim.”^[1516]

11703. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “İbadetten gücünüz yettiğince alınız. Zira Allah siz yorulmadıkça asla yorulmaz.”^[1517]

11704. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İbadeti nefislerinize zorla yüklemeyin.”^[1518]

bak. 82. Konu, el-Cihad (3); el-Amel, 2943. Bölüm; Vesail'uş Şia, 1/63, 20. Bölüm ve s. 82, 26. Bölüm; Kenz'ul Ummal, 3/28

2502. Bölüm

Allah'a İbadet Hususunda Kusur Etmek

11705. *İmam Ali (a.s), melekleri nitelendirirken şöyle buyurmuştur:* “Onlar senin katındaki yerlerindedir, yerleri senin yanındadır. İstekleri sende toplanır. İbadetlerinin hepsi sanadır. Emrinden gafletleri azdır. Eğer kendilerine gizli olan hakikatinin künhüne erseler, amellerini hiçe sayıp kendilerini kınarlar, kendilerinin sana gereği gibi ibadet ve itaat etmediklerini anlarlar.”[\[1519\]](#)

11706. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Aziz ve celil olan Allah şöyle buyurmuştur: “Benim sevabım için amel edenler, yaptıkları amele dayanmamalıdır. Zira eğer bütün bir ömür boyu benim ibadetim hususunda çaba gösterecekler ve kendilerini sıkıntıya atsalar, yine de hakkımı eda edemezler. Kerametimden diledikleri hususta ibadetimin künhüne (hakikatine) ulaşamazlar.”[\[1520\]](#)

11707. *İmam Kazım (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sürekli olarak çalış ve kendini aziz ve celil olan Allah'a ibadet ve itaat hususunda kusursuz sanma. Zira Allah ibadete layık olduğu şekilde ibadet edilmemektedir.”[\[1521\]](#)

11708. *İmam Kazım (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sürekli şöyle de: “Allah'ım! Beni emanetçilerden kılma ve beni kusur sınırından çıkarma.” (Ravi şöyle diyor:) “Ben şöyle arzettim: “Buradaki emanetçiden maksadın, dini emanet olarak alıp sonra dinden dışarı çıkan kimseler olduğunu biliyorum, ama, “Beni kusur sınırından çıkarma” cümlesinin anlamı nedir?” İmam şöyle buyurdu: “Allah için yaptığın bir işte kendini kusurlu görmendir. Zira insanlar Allah için yaptıkları işlerde, aziz ve celil olan Allah'ın korudukları dışında tümü kusur içindedirler.”[\[1522\]](#)

11709. *İmam Bakır (a.s), Cabir'e şöyle buyurmuştur:* “Ey Cabir! Allah seni noksanlık ve kusurdan dışarı çıkarmasın. (yani kulluk hususunda kendini hep kusurlu göresin, kibirlenmeysin.)”[\[1523\]](#)

11710. *İmam Ali (a.s), meleklerin yaratılışı hakkında şöyle buyurmuştur:* “Onlar nezdindeki bütün makamlarına, yaptıkları itaate ve yanında sahip oldukları yere ve senden çok az gafıl olmalarına rağmen eğer azametinin hususunda kendilerine örtülü kalan şeyleri müşahade edecek olurlarsa, şüphesiz amellerini değersiz görür, kendilerini kınar ve sana hakkıyla kulluk etmediklerini derk ederler. Sen münezzehsin ey yaratıcı ve mabut.”[\[1524\]](#)

11711. *İmam Ali (a.s), bir münacatında şöyle buyurmuştur:* “Allah'ım! Sen sadece itaatinde çaba gösterenlere merhamet edecek olursan, o halde kusur edenler nereye kaçsın! Eğer sadece büyük bir çaba içinde olanlardan kabul edecek olursan o halde tefrit edenler kime sığınsın!”[\[1525\]](#)

bak. 333. Konu, el-Ucb; el-Cihad (3), 596. Bölüm; Vesail'uş Şia, 1/71, 22. Bölüm

2503. Bölüm

İbadette İhlasın Sevabı

11712. *İmam Hüseyin (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim Allah'a hakkıyla ibadet ederse, Allah ona arzu ettiğinden daha üstününü ve kendisine yetecek olandan daha fazlasını bağışta bulunur.”[\[1526\]](#)

11713. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Kul, “Sadece sana ibadet ediyoruz” deyince aziz ve celil olan Allah kendisine şöyle buyurur: “Kulum doğru söylüyor. O sadece bana kulluk etmektedir. Sizleri de şahit tutuyorum ki ibadeti hususunda muhalefet edenlerin, gıpta edeceği bir sevap vereceğim.”[\[1527\]](#)

11714. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kul bütün yaratıklardan kesmedikçe ve sadece Allah'a yönelmedikçe ona layıkıyla ibadet edemez ve bu esnada (layıkıyla ibadet ettiğinde) Allah şöyle buyurur: “Bu benim halis kulumdur.” Böylece keremiyle onu kabul eder.”[\[1528\]](#)

bak. Ed-Dua, 1201. Bölüm; el-Cihad (3), 591. Bölüm

2504. Bölüm İbadetten Lezzet Almanın Engelleri

11715. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Heva ve hevesinden geri kalmayan kimse nasıl ibadetin lezzetini tatsın?”^[1529]

11716. *Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sizlere hakikati söylüyorum: Hasta insanın güzel ve tatlı yiyeceklere bakması ve şiddetli ağrısı sebebiyle ondan lezzet almaması gibi dünya sahipleri de kendilerindeki mal sevgisi sebebiyle ibadetten lezzet almaz ve onun güzel tadına varmazlar.”^[1530]

11717. *Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sizlere hakikati söylüyorum: Sizden ekininin otlarını ayıklamayan kimsenin otları çoğalır ve sonunda bütün ekinini kaplar ve ekini ortadan yok olur gider. Aynı şekilde kalbinden dünya sevgisini söküp atmayan kimsenin kalbini de dünya sevgisi kaplar ve sonunda ahiret sevgisinin tadını alamaz.”^[1531]

11718. *Davud’un (a.s) haberlerinde şöyle yer almıştır:* “Dostlarımla dünya gamıyla işleri ne? Dünya gamı münacatın tatlılığını kalplerden çıkarır. Ey Davud! Ben dostlarımla ruhani olduğu halde dünya gamını yememelerini seviyorum.”^[1532]
bak. el-Mehebbet (1), 659. Bölüm; el-İman, 282. Bölüm; ed-Dünya, 125. Bölüm

2505. Bölüm İbadeti Terketmek

11719. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Zenginlikten sonra fakirlik ne de çirkindir! Dervişlikten (zayıflıktan) sonra günah ne de çirkindir. Bunlardan daha çirkini ise Allah’a ibadet eden ve sonra onu terkeden kimsedir.”^[1533]

11720. *İmam Kazım (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zenginlikten sonraki fakirlik ne de çirkindir! İbadetin ardından günah ne de çirkindir! Bundan daha çirkini ise Allah’a ibadet eden ve sonra ibadetten el çeken kimsedir.”^[1534]

2506. Bölüm Bütün İnsanlar Allah’ın Kuludur

11721. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Sakın sizden biri, “Kulum, cariyem” demesin. Hepiniz Allah’ın kulusunuz ve kadınlarınız Allah’ın cariyesidir. O halde şöyle desin: “Kölem, halayığım, hizmetçim ve uşağım.”^[1535]

2507. Bölüm İbadet (Çeşitli)

11722. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Huzur, ibadetin süsüdür.”^[1536]

11723. *İmam Hasan (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz ibadeti talep eden kimse kendisini ibadet için temiz kılmalıdır.”^[1537]

11724. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz en zor ibadet günahlardan sakınmaktır.”^[1538]

11725. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Nice ibadet eden kimsenin dini yoktur.”^[1539]

11726. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Halis ibadet, insanın Rabbinden başkasına ümit bağlamaması ve sadece günahından korkmasıdır.”^[1540]

332. Konu

el-İbret

İbret Almak

bak.

☞ 39. konu, *el-Besiret*; 551. konu, *el-Mevîze*; eş-Şeytan, 2005. bölüm

2508. Bölüm

İbretlerden Öğüt Almak

Kur'an:

“... Ey akıl sahipleri! İbret alın.” [\[1541\]](#)

11727. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey Allah’ın kulları! Fayda veren nimetlerden öğüt, apaçık delillerden ibret alın.

Açıkça anlatılarak korkutulduğunuz şeylerden etkilenerек günahlardan sakının.” [\[1542\]](#)

11728. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Amelsiz ahiretten ümidi olan kimseden olma... İbret alınacak şeyler anlatır; fakat kendisi ibret almaz. Çok öğüt verir; fakat kendisi öğüt almaz.” [\[1543\]](#)

11729. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “İbret alınız. Şüphesiz sizden öncekiler arasında ibret alınacak dersler vardır.” [\[1544\]](#)

11730. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Düşünen ve ibret alan kula Allah rahmet etsin. O halde insan sırt çeviren şeyin sırt çevirmesi ve ulaşan şeyin ulaşmasını görmelidir.” [\[1545\]](#)

11731. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz ki ibret verici şeyler açıklandı, zahir kılındı size. Sakıncalı şeylerden de menedildiniz. Gök elçilerinden (meleklerden) sonra da Allah’ın hükümlerini ancak bir insan ulaştırır size.” [\[1546\]](#)

11732. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Mümin dünyaya ibret gözüyle bakar, karnının ihtiyacı miktarınca ondan azık alır.” [\[1547\]](#)

11733. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “En üstün akıl ibret almak, en üstün uzak görüşlülük ihtiyat etmek ve en büyük ahmaklık aldanmaktır.” [\[1548\]](#)

11734. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Basiret ile ibret olmak hasıl olur.” [\[1549\]](#)

11735. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Aklın kazancı ibret almak ve ihtiyat etmektir. Cehaletin kazancı ise gaflet ve aldanıştır.”^[1550]

11736. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim cahil olursa ibret alması az olur.”^[1551]

11737. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim günlerin değişikliklerinden (olaylarından) ibret almazsa kınama ona etki etmez.”^[1552]

11738. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Size Allah’tan korkmayı tavsiye ediyorum... hastalıkları onunla tedavi edin, ölümü onunla karşılayın! Takvayı kaybedenden ibret alın, takvaya riayet eden kimselere ibret olacak duruma asla düşmeyin.”^[1553]
bak. el-Mev’îze, 4120 ve 4121. Bölümler

2509. Bölüm İbretlerin Uyarıcılığı

11739. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İbret almak hayırsever bir uyarıcıdır.”^[1554]

11740. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İbret almak insanı doğru yola sürükler.”^[1555]

11741. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İbret almanın faydası doğru yola ulaşmaktır.”^[1556]

11742. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim ibret alırsa, basiret sahibi olur. Basiret sahibi olan kimse anlar ve anlayan kimse bilir.”^[1557]

11743. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Boynum söylediğim sözün rehinidir ve ben doğruluğunu garantiliyorum. Herkim olaylara ibret gözüyle bakarsa takva kendisini şüphelere düşmekten alıkoyar.”^[1558]

2510. Bölüm İbret Alma Sebepleri

Kur'an:

“Allah bunun üzerine onu dünya ve ahiret azabına uğrattı. Doğrusu bunda Allah'tan korkan kimseye ders vardır.”^[1559]

“Andolsun ki, peygamberlerin kıssalarında, akli olanlar için ibretler vardır. Kur'an uydurulabilen bir söz değildir. Fakat kendinden önceki (Kitapları) tasdik eden, her şeyi açıklayan, iman eden toplum için doğru yolu gösteren bir rehber ve rahmettir.”^[1560]

“Allah geceyi gündüze, gündüzü geceye çevirir. Doğrusu, görebilenler için bunda ibretler vardır.”^[1561]

11744. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zaman sana ibretleri gösterir.”^[1562]

11745. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz ki geçmiş devirlerde sizin için ibretler vardır. Nerede Amalike ve Amalike'nin oğulları? Nerede Firavunlar ve Firavunların oğulları? Nerede nebilerini öldüren, nebevi sünnetleri söndüren ve zorbarların sünnetini ihya eden Ress şehirlerinin halkı?”^[1563]

11746. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İşler karıştığında sonları evvelleriyle mukayese edilir. (Zira işin evveli iyi veya kötü olursa, sonu da iyi veya kötü olur.)”^[1564]

11747. *İmam Ali (a.s) “Çoklukla övünmek sizi o derece oyaladı ki, kabirleri dahi ziyaret ederek oradakileri de sayacak gibi oldunuz” ayetini okuduktan sonra şöyle buyurmuştur:* “Atalarının mezarlarıyla mı övünüyorlar... Onlarla öğüneceklerine onlardan ibret almaları daha güzel olmaz mıydı? İzleri kaybolsa da, haberleri gelmese de, şüphesiz ibret alan

gözler onları görmekte, akıl kulakları seslerini duymakta ve konuşma aracı olmaksızın (lisan-ı hal ile) konuşmaktalar.”^[1565]

11748. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz dünya, sıkıntı, yokluk, ibret ve değişiklik yurdudur. . . İbretlerden biri de (düne kadar) kendisine gıpta ettiğin, ama bugün acıdığın kimsedir. Bu iki hal arasında tek fark, zail olan bir nimet veya nazil olan bir fakirlik ve meşakkattir. Dünyanın değişikliklerinden bir örnek de insanın arzularına yaklaştığı bir anda aniden ölümün kendisine gelip çatması ve onu alıp götürmesidir.”^[1566]

11749. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sonra dünya yokluk, zahmet, değişiklik ve ibret yurdudur... Zira dünyanın değişikliklerine bir örnek de (düne kadar) acıdığın kimseye gıpta edersin, gıpta ettiğin kimseye de acırsın. Çünkü dünyada nimetler çabucak kaybolur, sıkıntılar birden bire bastırır. Dünyanın ibretlerinden bir örnek de ibret yurdudur; zira insan emeline ulaşmak üzereyken, birden ölümün onu alıp götürmesidir.”^[1567]

11750. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Müddet ne kadar uzun da olsa kısadır. Giden şey henüz var olan için ibret sebebidir ve ölü diri için öğüt vesilesidir.”^[1568]

11751. Rivayet edildiği üzere Müminlerin Emiri (a.s) Medain’den geçerken Kısra’nın eserlerini gördü, o harabeye yaklaştı. İmam’ın ashabından biri şu şiiri okudu:

*“Rüzgarlar evlerinin kalıntılarına esti
Onlar adeta vaad edilen yerde idiler.”*

Müminlerin Emiri (a.s) ise şöyle buyurdu: “Neden şöyle demiyorsun: **“Orada nice bahçeler, pınarlar, ekinler, güzel konaklar, eğlenip durdukları nimetler bırakmışlardı. Bu böyledir; onları başka bir millete miras bıraktık. Gök ve yer, onlar için gözyaşı dökmedi, onlar mühlet verilenlerden değilleri.”**

11752. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Gidenler kalanlar için ibret sebebidir. İlk, son için (dünyayı istemekten ve Allah’a isyandan) sakındırıcıdır.”^[1570]

11753. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Geçmişten ibret almayan kimse, var olan şeyden ibret almaz.”^[1571]

11754. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Dünyanın geçmişi geleceğini haber verme hususunda yeterlidir.”^[1572]

11755. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Akıllı insanların ibret alması için tanıdıkları şey yeter.”^[1573]

11756. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Dünyanın değişikliklerinde ibret dersi vardır.”^[1574]

11757. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kaza ve kaderin değişikliklerinde akıl ve gönül sahipleri için ibret dersleri vardır.”^[1575]

11758. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Günlerin birbiri ardınca gelişinde insanlar için ibret vardır.”^[1576]

11759. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Eğer zayı ettiğin geçmişinden ibret alırsan, şüphesiz ömründen geri kalanını korursun.”^[1577]

11760. *İmam Ali (a.s), Muaviye’ye yazdığı mektubunda şöyle buyurmuştur:* “Eğer geçmişten ibret alsaydın, kalan şeyleri korurdun.”^[1578]

11761. *İmam Ali (a.s), Haris Hemdani’ye yazdığı mektubunda şöyle buyurmuştur:* “Hak olarak geçmişe dair anlatılanları tasdik et. Dünyadan geçenleri, geriye kalanları ile kıyas et. Çünkü onun bir kısmı diğerine benzer; sonude ilkinde katılmıştır. Hepsisi de geçici, yok olucudur.”^[1579]

11762. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Değişikliklerden ibret alın, uyarılardan faydalanın.”^[1580]

11763. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sizden önceki toplulukların başına gelenlerden ibret alınız; eklemleri darmadağın, olmuş gözleri ve kulakları yok olmuş, şanları-şerefleri gitmiş, neşeleri ve nimetleri kesilmiştir.”^[1581]

11764. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “O halde Allah’ın İblis’e yaptığından ibret alın. Öyle ki uzun amelini, yoğun

çabalarını boşa çıkardı.”^[1582]

11765. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’ın azaba ve belaya uğrattığı sizden önceki büyüklenen ümmetlerin başlarına gelenlerden ve uğradıkları cezalardan ibret alın.”^[1583]

11766. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İsmail’in (a.s) evladından, İshakoğullarından, İsrail -(Yakub)oğullarından ibret alın. Hallerinin benzerliği ne kadar çok, durumları birbirlerine ne kadar da yakındır.”^[1584]

11767. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sizden öncekilerin yaşadığı evlerde yaşamaktan ve en yakın kardeşlerinizden ayrılmaktan ibret alın.”^[1585]

11768. *İmam Ali (a.s) şahadetinden önce vasiyette bulunarak şöyle buyurmuştur:* “Dün ben sizlerle birlikteydim; bugün sizlere bir ibretim ve yarın da sizlerden ayrılacağım.”^[1586]

11769. *İmam Ali (a.s) İslam’ın niteliği hakkında şöyle buyurmuştur:* “Doğru yolu arayana ayet, azmedene basiret, öğüt almak isteyene ibrettir.”^[1587]

2511. Bölüm İbretlerin Çokluğu ve İbret Almanın Azlığı

11770. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İbretler ne de çok, ibret almalar ne de azdır.”^[1588]

11771. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İbretler ne de çok, ibret alanlar ise ne de azdır.”^[1589]

11772. *İmam Zeyn’ul-Abidin (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Miskindir Ademoğlu! Kendisine her gün üç musibet çattığı halde onlardan birinden dahi ibret almaz. Eğer ibret alacak olsaydı, musibetler ve dünya işleri ona kolay gelirdi: İlk musibet, ömründen azaldığı gündür. Oysa telafı olması mümkün olduğu halde malından bir şey eksilecek olsaydı üzülürdü. Ama kaybettiği ömrü asla telafı edilemez! İkinci musibet ise rızkını kamil olarak elde etmesidir. Eğer bunu helal yoldan elde etmişse hesap verecek, eğer haram yoldan elde etmişse ceza görecektir. Üçüncü musibet ise bunlardan daha büyüktür.” Kendisine, “O nedir?” diye arzedilince şöyle buyurdu: “Geçirdiği her gün ahirete bir menzil yakınlaşmış olur ama cennete mi cehenneme mi olduğunu bilmiyor?!”^[1590]

2512. Bölüm İbret Almanın Faydası

11773. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İbret almak (günah ve hatadan) korunmaya sebep olur.”^[1591]

11774. *Misbah’uş Şeria’da İmam Sadık’tan Allah Resulü (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Dünyadan ibret alan kimse dünyada, dünyayı uykuda gören ama ona dokunmayan kimse gibi yaşar. O dünyaya aldananların çirkin hareketlerini gördüğü için hesabı ve cezası olan (dünyanın helal ve haram) mallarının sevgisini kalbinden ve ruhundan silip atar.”^[1592]

11775. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İbret al ki sakınasın.”^[1593]

11776. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim düşünecek olursa ibret alır ve herkim ibret alırsa sakınır.”^[1594]

11777. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sürekli ibret almak sağduyulu olmakla sonuçlanır ve (günah ve hatadan) sakınmaya sebep olur.”^[1595]

11778. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’ın rahmeti, düşünen, sonra ibret alan, ibret alıp basiret sahibi olan kimsenin üzerine olsun.”^[1596]

11779. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her ibret alısta basiret sahibi oluşu vardır.”^[1597]

11780. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim ibret alırsa aydın görüşlü olur.”^[1598]

11781. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim çok ibret alırsa daha az sürçer.”^[1599]

11782. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İbret al ki kanaatkar olasın.”^[1600]

11783. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim değişikliklerden ibret alırsa, zamanın uyumluluğuna itimat etmez.”^[1601]

11784. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim akıllı olursa, dününden ibret alır ve her zaman hazırlıklı olur.”^[1602]

11785. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim işleri değerlendirirse örneklerine vakıf olur.”^[1603]

11786. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim dünyanın değişikliklerinden ibret alırsa tamahı azalır.”^[1604]

11787. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İbret almayan kimsenin düşüncesi olmaz ve sakınmayan kimse gerçekte ibret almamıştır.”^[1605]

11788. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendisine hikmet aşık olan kimse ibreti tanır ve herkim ibreti tanırsa adeta öncekilerle birlikte olmuş olur.”^[1606]

11789. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Önündeki bela ve olaylardan ibret alan kimseyi şüpheli şeylere düşmekten takva alıkoyar.”^[1607]

333. Konu

el-Ucb

Kendini Beğenmek

☞ *Bihar*, 72/306, 117. bölüm; *el-Ucb bi'l-A'mal*

☞ *Vesail'uş Şia*, 1/73, 23. bölüm; *Tabrim-u İ'cab bi'n-Nefs ve bi'l-Ame ve'l-İdlal bihi*

☞ *Bihar*, 71/228, 67. bölüm; *Terk-i Ucb ve'l-İhtiraf bi't-Teksir*

bak.

☞ *el-İbadet*, 2502. bölüm; *er-Ruh*, 1561. bölüm; *er-Re'y*, 1425. bölüm; *el-Gurur*, 3042. bölüm; *el-Fıkıh*, 3242. bölüm

2513. Bölüm

Kendini Beğenmek

Kur'an:

“Kötü işi kendisine güzel gösterilip de onu güzel gören kimse, kötülüğü hiç işlemeyene benzer mi? şüphesiz Allah dilediğini saptırır, dilediğini de doğru yola erdirtir. Artık onlara üzülmekle kendini harap etme; Allah onların yaptıklarını şüphesiz bilir.”^[1608]

11790. *İmam Ali (a.s) Malik Eşter'i Mısır'a vali olarak tayin ettiğinde şöyle buyurmuştur:* “Kendini beğenmekten, seni nefsinle böbürlenmeye sevk eden şeylere güvenmekten, aşırı övgüyü sevmekten sakın. Çünkü bunlar, ihsan sahiplerinin ihsanlarını helak etmek için şeytanın aradığı uygun fırsatlardır.”^[1609]

11791. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendini beğenmişlikten daha korkunç bir yalnızlık yoktur.”^[1610]

11792. *İmam Ali (a.s) “En korkunç yalnızlık kendini beğenmişliktir.”*^[1611]

11793. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendini beğenmişlikten daha zararlı bir cehalet yoktur.”^[1612]

11794. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendini beğenmek şerafetin afetidir.”^[1613]

11795. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendini beğenmek (insandaki) eksikliği açığa vurur.”^[1614]

11796. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hiçbir şey, kendini beğenmişlik gibi güzelliklere zarar vermez.”^[1615]

11797. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendini beğenmişliğin meyvesi, düşmanlık ve kindir.”^[1616]

11798. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İsa b. Meryem'in yöntemlerinden biri de şehirleri dolaşmaktır. Bir gün ashabından kısa boylu olan ve sürekli kendisiyle birlikte olan birisiyle gezmek için (şehirden) dışarı çıktı. İsa denize ulaşınca doğru bir yakınle, “Bismillah” (Allah'ın adıyla) diyerek suyun üstünde hareket etti. Kısa boylu şahıs İsa'nın (a.s) suyun üstünde hareket ettiğini görünce kendisi de doğru bir yakınle, “Bismillah” diyerek hareket etti ve İsa'ya (a.s) yetişti. Bu esnada kendini beğenmişliğe kapıldı. . . Bunun üzerine suya battı. İsa'dan yardım istedi ve o da elinden tutarak onu sudan çıkardı.”^[1617]

bak. el-Ma'rifet (3), 2607. Bölüm

2514. Bölüm

Kendini Beğenmişlik Aklın Afetidir

11799. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendini beğenmek doğruluğun düşmanı ve akılların afetidir.”^[1618]

11800. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanın kendini beğenmesi aklını haset edenlerden biridir.”^[1619]

11801. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim yaptıklarından gurura kapılırsa akli zarar görür.”^[1620]

11802. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendinden razı olman, aklının fesadındandır.”^[1621]

11803. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Aklın afeti kendini beğenmişliktir.”^[1622]

11804. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Aklınızı itham edin. Zira hatalar akıllara itimat etmekten kaynaklanır.”^[1623]

11805. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendini beğenen kimsenin akli yoktur.”^[1624]

11806. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendini beğenmek akli bozar.”^[1625]

11807. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanın nefsini ayıplaması aklının sabit olduğunun delili ve faziletinin çokluğunun göstergesidir. İnsanın kendini beğenmesi noksanlığının delili ve akli zayıflığının göstergesidir.”^[1626]

bak. el-Akl, 2818-2820. Bölümler

2515. Bölüm Kendini Beğenmek Ahmaklıktır

11808. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendini beğenmek ahmaklıktır.”^[1627]

11809. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendini beğenmek ahmaklığın başıdır.”^[1628]

11810. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendini beğenmek, cehaletin başıdır.”^[1629]

11811. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendini beğenmek, ahmaklığın göstergesidir.”^[1630]

11812. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim kendini beğenirse helak olur. Herkim de kendi görüşünü beğenirse helak olur. Şüphesiz İsa b. Meryem (a.s) şöyle buyurmuştur: “Ben hastaları tedavi ettim, Allah’ın izniyle onlara şifa verdim. Allah’ın izniyle anadan doğma kör ve abraş hastalığına yakalananları iyileştirdim. Ölülerini tedavi ettim ve Allah’ın izniyle onları dirilttim. Ahmakı tedavi etmek istedim, ama onu ıslah edemedim.” Kendisine şöyle arzedildi: “Ey Ruhullah! Ahmak kimdir?” O şöyle buyurdu: “Ahmak kendi görüşünü ve nefsinin beğenen kimsedir. Tüm faziletleri kendisinde görür, varolan hak ve hukukları kendisi için gerekli bilir. Başkalarının kendisi üzerinde bir hakkı olduğuna inanmaz. Bu tedavisi için hiçbir yol ve çarenin olmadığı ahmaktır.”^[1631]

2516. Bölüm Kendini Beğenmişlik İnsanı Helak Eder

11813. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim kendini beğenmişliğe kapılırsa helak olur.”^[1632]

11814. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “O helak edici üç haslet şunlardır: İtaat edilen cimrilik, tabi olunan heva ve heves ve insanın kendini beğenmesi.”^[1633]

11815. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendini beğenmişlik helak sebebidir, sabır ise (işlerin) düzene girme sebebidir.”^[1634]

11816. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Kim gidip Ebu Cehil’in ne olduğuna bakar?” İbn-i Mes’ud gitti, Efra’nın iki oğlunun, onu kılıç darbesiyle yere serdiklerini gördü. İbn-i Mes’ud sakalından tuttu ve şöyle dedi: “Sen Ebu Cehil misin?” Ebu Cehil şöyle dedi: “Sen öldürdüğünüz birinin üzerinde misin?” –veya şöyle dedi: “Kavminin öldürdüğü.”^[1635] . . .

“Keşke beni çiftçiden başkası öldürseydi”^[1636] „^[1637]

bak. el-Helak, 4018. Bölüm

2517. Bölüm Kendini Beğenmişlik ve İlerlememek

11817. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendini beğenmişlik ilerlemeye ve kemale ermeye engeldir.”^[1638]

11818. *İmam Hadi (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendini beğenmişlik, insanı ilim taleb etmekten alıkoyar ve başkalarının aşağılamasına ve cehalete davet eder.”^[1639]

11819. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim halinin güzelliğinden kendini beğenmişliğe kapılırsa, işleri hususunda çare bulmaktan aciz kalır.”^[1640]

2518. Bölüm

Seni Rahatsız Eden Günah Seni Kendini Beğenmişliğe Sevkeden İyilikten Daha İyidir

11820. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsan bir günah işler, ondan pişman olur. Sonra güzel bir iş yapar, sevinir ve bu sebeple içinde bulunduğu haletten (günahıtan pişmanlık duymaktan) uzaklaşır. Oysa eğer pişmanlık haletinde kalsaydı, bu kendisi için kendini beğenmişlik haletinden daha hayırlıydı.”^[1641]

11821. *İmam Sadık (a.s), kendisine, “İnsan bir günah işler, bu sebeple korkuya kapılır, sonra güzel bir iş işler ve kendisini beğenmişliğe kapılır” diye söylenince şöyle buyurmuştur:* “İlk halet üzere kalmak, yani korku içinde yaşamak kendisi için kendini beğenmişlik haletinde olmaktan daha iyidir.”^[1642]

11822. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Biri adib, diğeri fasık iki insan camiye girer, ama mescitten dışarı çıkarlarken o fasık sıddık (gerçek mümin) ve abid ise fasık olur. Sebebi şudur ki o abit camiye girince ibadetiyle övünür ve tümüyle bunu düşünür. Ama fasık kötülüğünden pişmanlık düşüncesi içindedir ve bu yüzden de günahları için Allah’tan bağışlanma talep eder.”^[1643]

11823. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Günahını itiraf edip gülen kimse rabbine karşı böbürlenip ağlayan kimseden daha üstündür.”^[1644]

11824. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Rahatsız olduğun günah, Allah nezdinde seni kendini beğenmişliğe düşüren iyilikten daha hayırlıdır.”^[1645]

11825. *İmam Rıza (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İsrailoğullarından birisi kırk yıl Allah Tebarek ve Teala’ya ibadet etti, ama ibadeti makbul olmadı. Kendi kendisine şöyle dedi: “Başına gelen sendendir ve senden başkası suçlu değildir.” Bunun üzerine Allah Tebarek ve Teala ona şöyle vahyetti: “Bu kendini kınaman kırk yıllık ibadetinden daha üstündür.”^[1646]

2519. Bölüm

Kendini Beğenmekten Sakındırmak

11826. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İşlerin en kötüsü nefsinden razı olmaktır.”^[1647]

11827. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sakın kendinden razı olma ki bu taktirde senden rahatsız olanlar çoğalır.”^[1648]

11828. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendinden razı oluştun, aklının fesadındandır.”^[1649]

11829. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendinden razı olma sebebiyle ayıplar ve kötülükler ortaya çıkar.”^[1650]

11830. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kulun kendinden hoşnut olması, rabbinin hoşnutsuzluğuyla beraberdir.”^[1651]

11831. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendinden hoşnut olan kimse zarar etmiştir. Nefsine itimat eden kimse ise aldanmıştır.”^[1652]

11832. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim kendisini büyük görürse Allah nezdinde küçüktür.”^[1653]

11833. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim kendinden razı olursa, ayıpları açığa çıkar.”^[1654]

11834. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Eğer iyiliklerinin insanlar nezdinde büyük olmasını istiyorsan, kendi gözünde büyük görmemelisin.”^[1655]

11835. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendinden razı olan ve nefsinin kendisini süslediği şeylere itimat eden kimse helak olmuştur.”^[1656]

2520. Bölüm

Ben, Ben!!

11836. *Cabir b. Abdullah şöyle diyor:* “Allah Resulü’nün (s.a.a) kapısına vardım ve onu çağırdım. Allah Resulü (s.a.a), “Kim o?” diye seslendi. Ben, “Benim” dedim.” Cabir daha sonra şöyle diyor: “Peygamber, (kınayarak) benim! Benim!” diyerek dışarı çıktı.”^[1657]

11837. *Cabir b. Abdullah şöyle diyor:* “Peygamber’den (s.a.a) giriş için izin istedim. Bana sen kimsin?” diye buyurdu. Ben, “Benim” dedim. Allah Resulü (kınayarak) şöyle buyurdu: “Benim! Benim!”^[1658]

2521. Bölüm Nefsin İyiliklerini Az Görmeye Teşvik

11838. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Nefsin her ne kadar çok Allah’a itaat ederse etsin, yine de onu az say ki bu vesileyle nefsini zelil kılarsın ve kendini (Allah’ın) affına maruz kılarsın.”^[1659]

11839. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz Allah’ın öyle kulları vardır ki onun için fazlayı fazla saymazlar ve kendilerinden az bir ibadete razı olmazlar. Akıllı ve iyi insanlar oldukları halde kendilerini kötü görürler.”^[1660]

11840. *Resulullah (s.a.a), akıllı insanların sıfatı hakkında şöyle buyurmuştur:* “Başkalarının az bir iyiliğini çok, kendilerinin çok iyiliğini az sayarlar.”^[1661]

11841. *İmam Kazım (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Çok iyiliği, çok saymayınız.”^[1662]

11842. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “İyiliği her ne kadar gözünüze çok gelse de çok saymayınız.”^[1663]
bak. el-Amel, 2953. Bölüm

2522. Bölüm Nefsin İyiliğini Çok Görmekten Sakınmak

11843. *İmam Ali (a.s), meleklerin sıfatı hakkında şöyle buyurmuştur:* “Kendilerini beğenip de geçmiş amellerini abartmamışlardır. Allah’ın azameti karşısında huşu içinde olmaları iyiliklerini büyük saymalarına neden olmamıştır.”^[1664]

11844. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Üç şey bel kırııcıdır: “Amelini çok gören, günahını unutan ve görüşüyle mağrur olan kimse.”^[1665]

11845. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İblis –Allah’ın laneti üzerine olsun- ordularına şöyle dedi: “Eğer üç iş hususunda ademoğluna üstün gelirim artık ne yapacağından korkum olmaz. Zira (yaptıkları) asla kabul edilmez: Amelini çok görmesi, günahlarını unutmaması ve kendini beğenmesi hususunda.”^[1666]

11846. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Musa (a.s) oturduğu bir sırada İblis renkli bir derviş külahıyla yanına geldi. Musa ona şöyle buyurdu: “Bu dervişlik külahı da nedir?” O şöyle dedi: “Bu vesileyle ademoğullarının kalbini çalarım.” Musa şöyle buyurdu: “Şimdi bana ademoğlunun yaptığı taktirde senin kendisine musallat olduğun bir günahı haber ver.” İblis şöyle dedi: “Kendini beğendiğinde, amelini çok gördüğünde ve günahını gözünde küçük görüşünde.”^[1667]

2523. Bölüm Hayırlı İşi Küçük Gördüğünden Dolayı Terketmekten Sakınmak

11847. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Bir hurmanın yarısı dahi olsa senin aziz ve celil olan Allah’a yakınlaşmana sebep olan hiçbir şeyi, küçük sayma.”^[1668]

11848. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz Allah dört şeyi dört şeyde gizlemiştir: Hoşnutluğunu itaatinde gizlemiştir. O halde ona itaat hususunda hiçbir şeyi küçük sayma. Zira belki de Allah’ın rızası o itaatte gizlidir ve sen bundan habersizsin. Gazabını isyanında gizlemiştir. O halde ona isyan hususunda hiçbir şeyi küçük görme. Zira belki de gazabını o günahla karar kılmıştır ve sen bundan habersizsin. İcabetini kendisini çağırmada karar kılmıştır. O halde onun dergahına yapılan hiçbir duayı küçük görme. Zira belki o duaya icabet edilir de sen bundan habersizsin. Dost ve velisini kulları arasında gizlemiştir. O halde Allah’ın kullarından hiçbirisini küçük görme. Zira (kendisini küçük gördüğün) o kimse Allah’ın dostu olabilir ve sen bundan habersizsin.”^[1669]

11849. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yaptığın iyi işi asla küçük sayma. Zira onu seni sevindirecek bir yerde göreceksin.”^[1670]

11850. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Bil ki kıyamet günü zarar veren her şey küçük değildir ve kıyamet günü fayda veren hiçbir şey de küçük değildir. O halde Allah’ın sizlere haber verdiği hususta (kıyamet hakkında) onu gören kimse gibi olunuz.”^[1671]

11851. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İyi işler yapınız ve hiçbir iyi işi küçük görmeyiniz. Zira iyiliğin küçüğü de büyük, azı da çoktur.”^[1672]

11852. *İmam Rıza (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her ne kadar az da olsa sadaka verin. Zira Allah için olan her şey az bile olsa, doğru ve halis bir niyetle olduğu taktirde büyüktür.”^[1673]

bak. Vesai’uş Şia, 1/87, 28. Bölüm; el-Ma’ruf, 2681. Bölüm

2524. Bölüm Kendini Beğenmişliğin Dereceleri

11853. *İmam Kazım (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendini beğenmişliğin dereceleri vardır. Onların biri, çirkin işlerinin insanın gözüne güzel gözükmesi ve iyi iş yaptığını zannetmesidir. Bir derecesi de kulun rabbine iman etmesi ve bu iş sebebiyle aziz ve celil olan Allah’a minnet etmeye kalkışmasıdır. Oysa bu işte Allah kendisine minnet etmiştir.”^[1674]

2525. Bölüm Kendini Beğenmişlik ve İbadetin Fesadı

11854. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah-u Teala şöyle buyurmuştur: “Ben hangi şeyin kulumun işine yaradığını daha iyi bilirim. Bazı mümin kullarım vardır ki ibadet hususunda çaba gösterir, yatağından kalkar, lezzetli yatağından başını kaldırır, ibadetimde gayret gösterir, kendisini sıkıntıya ve zahmete düşürür. Ama ben lütuf üzere ve onu korumak için bir iki gece uykuyu ona galebe çaldırırım ve neticede uyuya kalır. Sabah uyanınca kendisine öfkelenir ve kendisini kınar. Eğer bana istediği kadar ibadet etmesi hususunda onu kendi haline bırakacak olursam amellerinden dolayı kendini beğenmişliğe kapılır ve neticede helak edici şeylere düşer olur. Zira amellerinden dolayı gurura kapıldığı ve kendisinden hoşnut olduğu için ibadet edenlerin en üstünü olduğunu ve ibadetlerinde kusursuz olduğunu zanneder. Bu sebeple de bana yakın olduğunu sandığı halde benden uzaklaşır.”^[1675]

11855. *İmam Bakır (a.s) veya İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah Tebarek ve Teala şöyle buyurmuştur: “Kullarımdan bazıları benden bir itaat hususunda başarı isterler ki bu vesileyle onları seveyim. Ama ben amellerinden dolayı gurura ve kendini beğenmişliğe kapılmasınlar diye onu kendilerine vermem.”^[1676]

11856. *Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey Havariler cemaati! Nice kandili rüzgar söndürmüş ve nice abidi kendini beğenmişlik helak etmiştir.”^[1677]

11857. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Aziz ve celil olan Allah Davud’a (a.s) şöyle buyurmuştur: “Ey Davud! Gerçek
^[1678]

müminleri (sıddıkları) uyar ki kendi amelleriyle gurura kapılmasınlar. Zira hesaba çekilen her kul helak olur.”

11858. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Güzel işleri sebebiyle gurura kapılan her kul helak olur.”^[1679]

2526. Bölüm Kendini Beğenmişliğin Tedavisi

11859. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendini beğenmişlik yolunu kendini tanımakla kapat.”^[1680]

11860. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kudretin olduğu için kendini beğenmen artıp, yücelik ve bencillik duygusuna kapılınca Allah’ın mülkünün büyüklüğüne ve kendinden bir güce sahip olmadığın şeylerdeki kudretine bak. Şüphesiz bu isyanını yumuşatır, sertliğini engeller ve aklından uzaklaşan şeyleri sana geri teslim eder.”^[1681]

11861. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ademoğluna ne olmuş da kendini beğeniyor. Başlangıcı kokmuş bir nutfe, sonu aşâğılık bir leş, ortasında ise necaset taşır.”^[1682]

11862. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Eğer sıratı geçmek hak ise o halde kendini beğenmişlik de niye?”^[1683]
bak. 346. Bölüm, el-Ma’rifet, (2)

2527. Bölüm Kendini Beğenmişlik (Çeşitli)

11863. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sebepsiz ulaştığın bir halet veya hiçbir üstünlük olmaksızın elde ettiğin bir mertebeye övünme. Şüphesiz tesadüfün bina ettiği şeyi istihkak yok eder.”^[1684]

11864. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Bir gün Davud (a.s) geceyi Zebur okumakla geçirdi ve ibadetinden dolayı kendini beğendi. Bunun üzerine bir kurbağa şöyle seslendi: “Ey Davud! Sen bir gece ibadetle sabahladığın için gurura kapıldın. Benim kırk yıldır, bu kayanın altında dilim Allah-u Teala’yı zikretmekten kurumadı.”^[1685]

11865. *İmam Ali (a.s), Müminin sıfatı hakkında şöyle buyurmuştur:* “Onun görüşünde her iş kendi işinden daha halistir ve her nefis kendi nefisinden daha salihdir.”^[1686]

11866. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Başkalarına üstünlük tanımayan kimse, kendi görüşünü beğenen kimsedir.”^[1687]

11867. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Afiyete eriştiğinde kendini beğenen, musibete uğradığında ise ümitsiz olan kimselerden olma.”^[1688]

334. Konu

el-Aceb

Şaşkınlık-İlginçlik

bak.

☞ *el-Gafllet, 3093. bölüm; en-Necat, 3858. bölüm*

2528. Bölüm Şaşılması Gereken Şey

11868. *İmam Seccad (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zarar verici yiyecekten sakındığı halde daha zararlı günahından sakınmayan kimseye şaşarım.”^[1689]

11869. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendisinden kaçtığı yoksulluğa doğru koşan cimriye şaşarım! Talep ettiği zenginlik elinden çıkıp gider; dünyada fakirler gibi yaşar; ahirette zenginler gibi hesaba çekilir.”^[1690]

11870. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Dün bir nutfe olan ve yarın da bir leş olacak olan kibirli insana şaşarım.”^[1691]

11871. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’ın yaratışını gördüğü halde Allah’ın varlığında şek eden kimseye şaşarım.”^[1692]

11872. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ölüleri gördüğü halde ölümü unutan kimseye şaşarım.”^[1693]

11873. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Bu dünya hayatını gördüğü halde o dünya hayatını (ahireti) inkar eden kimseye şaşarım.”^[1694]

11874. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Fani diyarı bayındır kılan ve beka yurdunu terkeden kimseye şaşarım.”^[1695]

11875. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her gün nefsinden ve ömründen azaldığını gördüğü halde ölüme hazırlanmayan kimseye şaşarım.”^[1696]

11876. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Lezzetlerin kötü sonuçlarını bildiği halde onlardan sakınmayan kimseye şaşarım.”^[1697]

11877. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’ın kendisinden şiddetle intikam alacağını bildiği halde ısrarla (isyan eden) kimseye şaşarım.”^[1698]

11878. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendisi herkesten daha bozuk olduğu halde insanları ıslah etmeye çalışan ve kendisini ıslah etmeden önce başkalarını ıslah etmeye koyulan kimseye şaşarım.”^[1699]

11879. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Derdinin ilacını bildiği halde onu aramayan, bulduğu taktirde ise kendisini onunla tedavi etmeyen kimseye şaşarım.”^[1700]

11880. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Eceline malik olamadığı halde arzusunu uzatan kimseye şaşarım.”^[1701]

11881. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kötü olduğunu bildiği halde kötü olduğu söylenince rahatsız olan kimseye şaşarım.”^[1702]

11882. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendisinde hayır olmadığı halde hayır sahibi olduğu söylenince bundan hoşnut olan

kimseye şaşarım.”^[1703]
bak. el-Gafllet, 3093. Bölüm

2529. Bölüm Tam Bir İlginçlik

Kur'an:

“Şaşacaksan, onların: “Biz toprak olunca mı yeniden yaratılacağız?” demelerine şaşmak gerekir. İşte onlar Rablerini küfredenlerdir. İşte onlar boyunlarına demir halkalar vurulanlardır. İşte onlar cehennemliklerdir, orada temelli kalacaklardır.”^[1704]

11883. *Misbah'uş Şeria'da yer aldığına göre İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Akıbetinin nasıl olduğunu bilmediği halde amelinden dolayı gurura kapılan kimseye çok şaşarım.”^[1705]

11884. *İmam Seccad (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yaratışı gördüğü halde Allah'ın varlığı hakkında şek eden kimseye çok şaşarım.”^[1706]

11885. *İmam Seccad (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Dünya hayatını gördüğü halde, o dünya hayatını (ahireti) inkar eden kimseye çok şaşarım.”^[1707]

11886. *İmam Seccad (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Fani yurt için çalıştığı halde ebedi yurdu terkeden kimseye çok şaşarım.”^[1708]

11887. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah'ın yaratışını gördüğü halde Allah'ın kudreti hakkında şek eden kimseye çok şaşarım.”^[1709]

11888. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ebedi yurda inandığı halde aldanış yurdu için çalışan kimseye çok şaşarım.”^[1710]

11889. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Nutfeden yaratılan, sonra leşe dönüşen ve bu arada nasıl davranılacağını bilmeyen üstünlük taslayıcı mütekebbire çok şaşarım.”^[1711]
bak. el-İman, 299. Bölüm; er-Ric'at, 1441. Bölüm

2530. Bölüm En İlginç Şey

11890. *Resulullah (s.a.a), kendisine, “Ben hayvanlarıyla eşit olan bir topluluktan senin buşuruna geldim” diyen birisine şöyle buyurmuştur:* “Sana onlardan daha ilginçini haber vermeyeyim mi? Onların bilmediğini bildikleri halde, sonra onların cehaleti gibi cahillik eden topluluktur.”^[1712]

11891. *Resulullah (s.a.a), diğer bir hadiste Ammar'a şöyle buyurmuştur:* “Ey Ammar! Sana bunlardan daha ilginç bir topluluğu haber vermeyeyim mi? Onların bilmediğini bilen, ama buna rağmen onların istekleri gibi isteklere kapılan topluluktur.”^[1713]

11892. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İlginçliklerin en ilginç Muaviye b. Ebu Sufyan ve Amr b. As es-Sehni gibi kimselerin, insanları dine teşvik etmeleridir.”^[1714]

11893. *İmam Sadık (a.s), Lokman'ın vasiyetinin muhtevası hakkında sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Bu vasiyette ilginç konular vardır. En ilginç konu ise oğluna şöyle buyurmasıdır: “Aziz ve celil olan Allah'tan öyle bir kork ki, insanların ve cinlerin iyi amelleriyle de huzuruna varacak olsan (sanki) sana azap edecek ve ona öyle bir ümit bağla ki insanların ve cinlerin günahlarıyla da huzuruna varacak olsan (sanki) seni bağışlayacak.”^[1715]

11894. *El-minhal b. Amr şöyle diyor:* “Allah'a yemin olsun ki ben Dimeşk'teydim ve Hüseyin'in (a.s) taşınan başını gördüm. En önde birisi Kehf suresini okuyordu. “Yoksa sen Mağara ve Rakim ehlini şaşılacak ayetlerimizden mi zannettin?” ayetine gelince, Allah-u Teala kesik olan başı konuşturdu keskin ve yetkin bir dille şöyle buyurdu: “Ashab-ı Kehf'ten daha

ilginç olanı benim taşınmam ve öldürülmemdir.”^[1716]

11895. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Dünya ilginçtir, ondan daha ilginç olanı ise dünyadaki gafletimizdir.”^[1717]

2531. Bölüm İnsanın İlginçlikleri

11896. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Bir yağ parçasıyla gören, bir et parçasıyla konuşan, bir kemikle işiten ve bir delikten teneffüs eden şu insana şaşırın doğrusu!”^[1718]
bak. el-Kalb, 3382. Bölüm

335. Konu

el-Acz Acizlik

☞ *Bihar, 173/159, 127. bölüm; el-Acz ve't-Teleb-u ma la Yudrik*

bak.

☞ *460. konu, el-Kesel*

2532. Bölüm Acizlik ve Aciz Kimse

11897. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Acizlik zayı etme sebebidir.”^[1719]

11898. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Acizlik horluktur.”^[1720]

11899. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Acizliğin neticesi isteğin kaybolmasıdır.”^[1721]

11900. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Acizlik afettir.”^[1722]

11901. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah-u Teala zekiliği övmekte, acizliği ise kınamaktadır. O halde sana bir şey
^[1723]

galebe çalınca şöyle de: “Allah bana yeter ve o ne güzel vekildir.”

11902. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Gerçek acizlik sana garantilenmiş şeyle meşgul olup, farz kılınan şeyden gaflet etmen ve sana verilen şeye kanaat etmemendir.”^[1724]

11903. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hayırla birlikte olan acizlik şerre sebep olan kudretten daha hayırlıdır.”^[1725]

11904. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Denemeden önce birine itimat etmek acizliktir.”^[1726]

11905. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz münezzeh olan Allah acizlerin kusur ettiği yerde itaatini, zeki insanların ganimeti karar kılmıştır.”^[1727]

11906. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Gıybet etmek acizin çabasıdır.”^[1728]

11907. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’a andolsun ki düşmanın saldırışına imkan veren kimseye düşman saldırır, etini kemiğinden sıyrır, kemiğini kırar, un-ufak eder, derisini yüzer gider. Böyle kişinin Aczi ve zayıflığı oldukça büyüktür.”^[1729]

11908. *İmam Ali (a.s), oğlu Hasan’a (a.s) yaptığı vasiyetinde münezzeh olan Allah’ın sıfatı hakkında şöyle buyurmuştur:* “İlki olmaksızın her şeyden evveldir; nihayeti olmaksızın her şeyden sonradır. Allah, rububiyetinin kalp ve göz kuşatmasından daha büyüktür. Bunu kavradığın zaman, senin gibi gücü az, değeri küçük, aczi çok, rabbine ihtiyacı büyük kişinin; O’nun itaatini istemekte, nasıl davranması gerekiyorsa öyle davran.”^[1730]

2533. Bölüm İnsanların En Acizi

11909. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Nefsini ihmal edip helak edenden daha aciz kimse yoktur.”^[1731]

11910. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanların en acizi nefsinden eksikliği giderebildiği halde bunu yapmayan kimsedir.”^[1732]

11911. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanların en acizi olayların meydana gelmesinden ve ecelin saldırısından en çok güvende olan kimsedir.”^[1733]

11912. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanların en acizi nefsini islah etmekten aciz olandır.”^[1734]

11913. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanların en acizi, dua etmekten aciz olandır.”^[1735]

11914. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz acizlerin en acizi başka birisiyle karşılaştığında onun davranışından hoşlandığı halde, adını, soyunu ve yerini sormayan kimsedir.”^[1736]

11915. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanların en acizi kardeşleri kazanmaktan aciz olan kimsedir. Ondan daha acizi elde ettiği kardeşleri zayı eden kimsedir.”^[1737]

336. Konu

el-Mu'cize

Mucize

- ☞ *Bihar*, 11/70, 3. bölüm; *İllet'ul Mucize*
- ☞ *Bihar*, 17/159-421, 18/1-147; *Mucizat'un-Nebi*
- ☞ *Kenz'ul Ummal*, 11/366, 12/347; *Mucizat'un-Nebi*
- ☞ *Bihar*, 41-53; *Mu'cizat'ul Eimme*
- ☞ *Bihar*, 92/121, 15. bölüm; *Vucub-u İ'caz'ul Kur'an*

2534. Bölüm

Mucize

11916. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Mucize Allah’ın nişanesidir. Onu sadece Peygamberlerine, elçilerine ve hüccetlerine verir ki onun vesilesiyle doğru söyleyenin doğruluğu, yalan söyleyenin yalanından ayırt edilsin.”[\[1738\]](#)

2535. Bölüm

Peygamberlerin Mucizelerinin Farklı Oluşunun Hikmeti

11917. *İmam Hadi (a.s), Musa’nın asa, yed-i beyza ve sibir (karşıtı) aleti ile, İsa’nın tıp aleti ile, Muhammed’in Allah’ın selamı ona ehline ve bütün Peygamberlerin üzerine olsun söz ve hitap ile gönderilişinin sebebini soran İbn-i Sikkit’e şöyle buyurmuştur:* “Allah Musa’yı gönderdiğinde, asrındaki insanlara sihribazlık üstün gelmişti. Dolayısıyla o Allah tarafından insanlara güçlerinin yetmeyeceği bir şey getirdi ve bu vesileyle onların sihirini batıl kıldı ve kendilerine hücceti sabit kıldı. İsa’yı (a.s) salgın hastalıkların yaygın olduğu ve insanların tıp ilmine muhtaç olduğu bir zamanda gönderdi. Dolayısıyla o Allah nezdinden benzerini bilmedikleri şeyleri getirdi. O Allah’ın izniyle ölüleri diriltti, anadan doğma körleri ve abraş hastalığına yakalananları tedavi etti. Bu vesileyle onlara hücceti sabit kıldı. Muhammed’i (s.a.a) de hitabet ve konuşmanın –zannedersen şiiir de dedi- yaygın olduğu bir zamanda gönderdi. O daAllah tarafından bir takım öğüt ve hikmetler getirdi ve bu vesileyle onların sözlerini çürüterek kendilerine hücceti sabit kıldı.”[\[1739\]](#)

2536. Bölüm

Kur'an Mucizesi

Kur'an:

“De ki: “İnsanlar ve cinler, birbirine yardımcı olarak bu Kur'an'ın bir benzerini ortaya koymak için bir araya gelseler, Andolsun ki, yine de benzerini ortaya koyamazlar.”[\[1740\]](#)

“Senin için: “Onu uydurdu” diyorlar, öyle mi? De ki: “Öyleyse iddianızda samimi iseniz, onun surelerine benzer uydurma on sure meydana getirin, Allah'tan başka çağırabileceklerinizi de çağırın. Söylediğinizi

yapamazlarsa, bilin ki o, ancak Allah'ın ilmiyle indirilmiştir. O'ndan başka ilah yoktur, artık siz Müslüman olmuyor musunuz?”^[1741]

“Kulumuza indirdiğimizden şüphe ediyorsanız, siz de onun benzeri bir sure getirin; eğer doğru sözlü iseniz Allah'tan başka, şahitlerinizi de (yardıma) çağırın. Yapamazsanız, ki asla yapamayacaksınız, o halde, kafirler için hazırlanan ve yakıtı insanlarla taş olan ateşten sakının.”^[1742]

bak. Al-i İmran 72, 93 Nisa 81, 82 En'am 37, 91, 92, 114 A'raf 146; Enfal 31; Tevbe 127; Yunus 15, 16, 37, 38 Hud 49; Ra'd 7. a yet; Nabl 24, 101-103 İsrâ 88; Kehf 1, 2 Enbiya 2, 5 Furkan 1, 4-6, 32 Şuara 192-201 Neml 76; Ankebut 48; Sebe 6; Zümer 23, 27-28 Tur 34; Saf 8, 9 Hakka 40-43 Murselat 5.

11918. İmam Askeri (a.s), Allah-u Teala'nın, “Elif Lam Mim, Bu kitap...” ayeti hakkında şöyle buyurmuştur: “Yani ey Muhammed! Bu sana indirdiğimiz kitap, elif, lam ve mim gibi mukattaa harflerinden oluşmuştur. Bu Kur'an sizin diliniz ve alfabeniz üzeredir. Eğer doğru sözlü iseniz, onun bir benzerini getiriniz ve bu konuda diğer şahitlerinizden de yardım alınız.”^[1743]

11919. Şüphesiz İbn-i Ebi'l-Evca ve Mekke dehrilerinden (ateistlerinden) üç kişi her birisi Kur'an'ın dörtte biriyle savaşmayı üstlendi ve gelecek yıl Mekke'de işlerinin sonucunu birbirine anlatmayı kararlaştırdı. Ertesi yıl dört kişi İbrahim'in makamında bir araya geldiler. Onlardan biri şöyle dedi: “Ben, “**Ve denildi ki: Ey yeryüzü suyunu yut ve ey gök yağışını kes, su diz çöktü ve iş sona erdi**” ayetini görünce, savaşmaktan vaz geçtim.” Diğeri ise şöyle dedi: “Ben de, “**Ondan ümitlerini kesince sırdaşlar (meşveret için) kenara çekildiler**” ayetine rastlayınca savaştan ümidimi kestim.” Onlar bu konuyu kendi aralarında yavaşça konuşuyorlardı. İmam Sadık (a.s) yanlarından geçti ve onlara dönerek şu ayeti tilavet buyurdu: “**De ki: “Eğer insanlar ve cinler bu Kur'an'ın benzerini getirmek için bir araya gelseler, her ne kadar birbirine yardıma da koşsalar bunun benzerini getiremezler.”**” O dört kişi şaşırıp kaldılar.”^[1744]

bak. Et-Takva, 4174. Bölüm; el-Bihar, 17/159, 1. Bölüm; 92/1, 1. Bölüm

2537. Bölüm

Kur'an'ın Mucize Oluşunun Nişanesi İçinde İhtilafın Olmayışıdır

Kur'an:

“Kur'an'ı durup düşünmüyorlar mı? Eğer o Allah'tan başkasından gelseydi, onda çok aykırılıklar bulurlardı.”^[1745]

11920. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Münezzeh olan Allah bizzat şöyle buyurmaktadır: “**Kitapta biz hiç bir şeyi eksik bırakmadık.**” Hakeza onda her şeyin açıklamasının olduğunu, kitabın bazısının diğer bazısını tasdik ettiğini ve onda hiç bir ihtilafın olmadığını bildiriyor. Nitekim şöyle buyuruyor: “**Eğer o Allah'tan başkasından gelseydi, onda çok aykırılıklar bulurlardı.**”^[1746]

337. Konu

el-Acele

Acele

☞ *Kenẓ'ul Ummal*, 3/512, *el-Acele*

☞ *Bihar*, 75/138, 53. bölüm; *en-Neby an Te'cil-i Recul an Ta'amihi ev Hacetihi*

bak.

☞ 109. konu, *el-Hezım*; *ed-Dua*, 1200. bölüm, *el-Ukubet*, 2780. bölüm

2538. Bölüm Acele

Kur'an:

“İnsan aceleci olarak yaratılmıştır. Size ayetlerimi göstereceğim, bunu benden acele istemeyin.”^[1747]

“İnsan iyiliğin gelmesine dua ettiği gibi, kötülüğün gelmesine de dua eder. Esasen insanoğlu acelecidir.”^[1748]

11921. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Acele, sürçmeye sebep olur.”^[1749]

11922. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Aceleyle sürçmeler çoğalır.”^[1750]

11923. *İmam Ali (a.s), vefat anında oğlu Hasan'a (a.s) yaptığı vasiyetinde şöyle buyurmuştur:* “Seni söz ve fiillerinde acele etmekten sakındırıyorum.”^[1751]

11924. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “İnsanları gerçekte acele helak etmiştir. Eğer insanlar sakın ve aceleden uzak olsalardı helak olmazlardı.”^[1752]

11925. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Acele eden insan maksadına ulaşsa bile hata eder. Sakın bir şekilde hareket eden kimse ise, helak olsa bile hedefine ulaşır.”^[1753]

11926. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Metanetle hareket eden kimse hedefine ulaşır veya yakın olur. Acele eden kimse ise hata eder veya hataya yakın olur.”^[1754]

11927. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Herkim metanet ile hareket ederse, maksadına ulaşır veya ona yakın olur. Herkim de acele ederse, hata eder veya hataya yakın olur.”^[1755]

11928. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İşlerde sakın olmak insanı hatalardan korur ve düşünerek konuşmak, insanı hatalardan güvende kılar.”^[1756]

11929. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Metanet ile hareket etmek Allah'tan, acele ile hareket etmek ise şeytandandır.”^[1757]

11930. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sakin olmak esenlikle, acele etmek ise pişmanlık ile birlikte.”^[1758]

11931. *İmam Ali (a.s), oğlu Hasan'a (a.s) yaptığı tavsiyesinde şöyle buyurmuştur:* “Kötülüğü erte. Zira istediğin zaman onu öne salabilirsin.”^[1759]

11932. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kötülüğü ertelemek de bir tür iyilik ulaştırmak sayılır.”^[1760]

11933. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey Allah’ın kulu! Günahı sebebiyle hiç kimsenin ayıbı hususunda acele etme. Zira o bağışlanabilir. Kendin hakkında ise yaptığın en küçük günahtan bile güvende olma. Zira o günah sebebiyle azap görebilirsin.”^[1761]

11934. *İmam Ali (a.s) Mısır’a vali olarak tayin ettiğinde Malik Eşter’e yazdığı mektubunda şöyle buyurmuştur:* “Laf taşıyıcının sözünü onaylamada acele davranma. Zira laf taşıyan kimse hayır ehli olarak gözükse de aldatıcıdır.”^[1762]

11935. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Cezayı ertelemek hilmin kemalindendir.”^[1763]

2539. Bölüm Hayırlı İşlere Koşmak

11936. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Babam şöyle buyururdu: “Bir iyilik yapmak istediğinde acele et. Zira neyin ortaya çıkacağını bilemezsin.”^[1764]

11937. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sizden biri iyilik yapmak veya bir bağışta bulunmak isterse, sağ ve solunda iki şeytan karar kılar. Dolayısıyla o iki şeytanın kendisini kararından vazgeçirmemesi için acele davranmalıdır.”^[1765]

11938. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim hayırlı bir işe kastederse onu çabuk yapsın. Zira ertelenen bir şeyde şeytan mühlet ve fırsat elde eder.”^[1766]

11939. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah acele yapılan hayırlı işi sever.”^[1767]

bak. el-Musabeka, 1737. Bölüm; el-Hayr, 1163. Bölüm

2540. Bölüm Güzel Fırsatlardan İstifade Etmekte Acele Davranmaya Teşvik

Kur’an:

“Mûsa! Seni milletinden daha çabuk gelmeye sevk eden nedir?” dedik.

“Mûsa: “Onlar ardımdadır, Rabbim! Hoşnut olman için sana acele geldim” dedi.”^[1768]

11940. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ahiret işinden bir şey ortaya çıkınca ona başla. Dünya işlerinden biri ortaya çıkınca onda durakla ki doğruluğundan emin olasın.”^[1769]

11941. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hayırlı fırsatlar dışında her işte gecikme övülmüştür.”^[1770]

11942. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hayırlı fırsatlar dışında gecikmek acele etmekten daha iyidir. Kötülüğü uzaklaştırmak dışında her işte acele davranmak kınanmıştır.”^[1771]

11943. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Ahiret işleri dışında her işte gecikmek güzeldir.”^[1772]

11944. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Şu üç şey dışında her işte gecikmek güzeldir: Allah yolunda cihada davet edildiğinde dışarı çıkan ilk kimse olmak, namaz için seslenildiğinde ona doğru çıkan ilk kimse olmak ve cenaze teşyi edildiğinde ona doğru koşmak dışında. Bu üç şey dışında her işte metanetle hareket etmek güzeldir.”^[1773]

11945. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Üç şeyin ertelenmemesi gerekir: Vakti geldiğinde namazın, teşyii hazırlandığında cenazenin ve eş bulduğunda dulun evlenmesinin.”^[1774]

11946. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İhtiyaçların karşılanması sadece şu üç şeyle doğrulur: “(Allah nezdinde) büyük sayılmak için onu küçük saymak, (ecir günü) ortaya çıkması için onu gizlemek ve (isteyene) tatlı olması için de onu

karşılama acele etmek.”^[1775]

11947. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İhsanı ertelemek yüce insanların adetlerinden değildir.”^[1776]

11948. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Muhtaca yardım etmeyi yarına erteleme. Çünkü yarın senin ve onun başına ne geleceğini bilemezsin.”^[1777]

bak. Vesail'uş Şia, 1/84, 27. Bölüm

2541. Bölüm Gereksiz Acele ve Gecikme

11949. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zamanı gelmeden önce işlerde acele etmekten ve zamanları geldiği zaman ihmalkarlık göstermekten uzak dur.”^[1778]

11950. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İmkandan önce koşuşturmak ve fırsattan sonra ağır davranmak ahmaklıktandır.”^[1779]

11951. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Bir iş hususunda güç ve imkan elde etmeden önce acele davranmak hüzne sebep olur.”^[1780]

11952. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim bir işe zamanı gelmeden başlarsa, yetişmesi zamansız olur.”^[1781]

11953. *İmam Ali (a.s), Mısır'a vali tayin ettiğinde Muhammed b. Ebi Bekr'e şöyle buyurmuştur:* “Namazı tayin edilen vaktinde kıl; işin yokken onu öne alıp acele etmeye, meşgulken de vaktinden ertelemeye kalkışma.”^[1782]

11954. *İmam Ali (a.s) gelecekteki olaylara işaret ettiği hutbesinde şöyle buyurmuştur:* “Beklenen ve gelecek olan şeyi istemede acele etmeyin, yarının getireceği şeyin gelişini uzak sanmayın. Nice acele eden var, ona ulaştığında keşke ulaşmasaydım der!”^[1783]

338. Konu

el-Adl Adalet

☞ *Bihar, 75/24, 35. bölüm, el-İnsaf ve'l-Edl*

☞ *Bihar, 70/1, 39. bölüm, el-Edalet*

☞ *Bihar, 78/94, 17. bölüm; ma sedere en Emir'il Müminin fil edl fil kismet*

☞ *Tefsir'il Mizan, 6/204, Kelamun fi'l-Edl*

bak.

☞ 513. konu, el-İnsaf; el-Mürüvvet, 3624. bölüm; el-Valid ve'l-Veled, 4201. bölüm

☞ eş-Şebadet (1); 2094. bölüm; el-Me'rifet(3); 2649. ve 2651. bölümler

2542. Bölüm Adaletin Değeri

11955. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Adalet alemin kendisiyle kıvam bulduğu bir temeldir.”^[1784]

11956. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Adalet en sağlam temeldir.”^[1785]

11957. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz adalet münezzeh olan Allah’ın insanlar için karar kıldığı ve hakkı ayakta tutmak için tayin ettiği bir ölçüdür. O halde O’na ölçüsünde muhalefet etmeyin ve saltanatında O’na karşı durmayın.”^[1786]

11958. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Münezzeh olan Allah adaleti, insanlar için bir kıvam (hayatta kalış sebebi); her türlü zulüm ve gınahtan temizlenme ve İslam’ın kabulünü kolaylaştırma aracı kılmıştır.”^[1787]

11959. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Adalet halkın kıvamı ve valilerin güzelliğidir.”^[1788]

11960. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Adalet susuz kimseye ulaşan sudan daha tatlıdır.”^[1789]

11961. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Adalet baldan daha tatlıdır, yağdan daha yumuşaktır ve miskten daha güzel kokuludur.”^[1790]

11962. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Adalet alışılmış, heva ve heves ise sapık ve zalimdir.”^[1791]

11963. *Fatımat'üz-Zebra (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah adaleti kalpleri sükuna erdirmek için farz kılmıştır.”^[1792]

2543. Bölüm Adalet En Üstün Siyasettir

11964. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Adalet, iki siyasetin en üstünüdür.”^[1793]

11965. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Adalet, sultanın faziletidir.”^[1794]

11966. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Adalet devletlerin kalkanıdır.”^[1795]

11967. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Adalet koruyucu bir kalkan ve kalıcı bir cennettir.”^[1796]

11968. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Adalet halkı islah eder. Halkın islah sebebi adalettir.”^[1797]

11969. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Adalet, kendisiyle amel edeni insanların haklarını boynuna almaktan rahata erdirir.”^[1798]

11970. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Halkın işleri adaletle islah olur.”^[1799]

11971. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Adalet sebebiyle bereketler kat kat artar.”^[1800]

11972. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sultanın adaleti zamanın genişliğinden ve verimliliğinden daha iyidir.”^[1801]

11973. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Bir anlık adalet, geceleri ibadetle ve gündüzleri oruçla geçirilen atmış yıllık

ibadetten daha hayırlıdır. Hükümette bir anlık adaletsizlik ise Allah nezdinde atmış yıllık günahattan daha kötüdür.”^[1802]

11974. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Adalet yöneticiliğin düzenidir.”^[1803]

11975. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Adalet üzere ol; ta ki hükümete erişesin.”^[1804]

11976. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Adalet üzere hareket et ki hükümdarlık edesin.”^[1805]

11977. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Adalet siyaseti üç çeşittir: Uzak görüşlülükle birlikte yumuşak davranmak, adalette büyük bir dikkat ve araştırmada bulunmak ve orta yollu ihsanda bulunmak (israftan kaçınmaktır.)”^[1806]

11978. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Adalet gibi hiçbir şey şehirleri bayındır kılmamıştır.”^[1807]

11979. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’ın sünnetine iktida etmek ve devletlerin kalıcılığı, adalettedir.”^[1808]

bak. Es-Siyaset, 1930. Bölüm; el-Vilayet (1), 4216. Bölüm

2544. Bölüm Adalet İnsanın Faziletidir

11980. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Adalet sultanın faziletidir.”^[1809]

11981. *İmam Ali (a.s), kendisine “Adalet mi üstündür yoksa bağışlayıcı olmak mı?” diye sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Adalet her şeyi yerli yerine koymaktır. Bağışlamak ise işleri yerlerinden çıkarır. Adalet kuşatıcı bir siyasettir. Bağışlamanın ise özel etkileri vardır (sınırlı kimselere şamil olmaktadır.) O halde adalet daha şerefli, daha üstündür.”^[1810]

bak. 421. Konu, el-Fazilet,

2545. Bölüm Adalet ve İman

Kur’an:

“İman edip imanlarına haksızlık karıştırmayanlar için güven. Onlar doğru yoldadırlar.”^[1811]

11982. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Adalet imanın süsüdür.”^[1812]

11983. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Adalet imanın başı ve iyiliklerin toplamıdır.”^[1813]

bak. Ez-Zulm, 2450. Bölüm

2546. Bölüm Adalet Hayattır

11984. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Adalet hayattır.”^[1814]

11985. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Adalet hükümlerin hayatıdır.”^[1815]

11986. *İmam Kazım (a.s), Allah-u Teala’nın, “Yeryüzünü öldükten sonra diriltir” ayeti hakkında şöyle buyurmuştur:* “Maksat yeryüzünü yağmurla diriltmek değildir. Allah adaleti ihya eden bir takım kimseler gönderir. Adaletin ihya olması ile de yeryüzü ihya olur. Şüphesiz yeryüzünde Allah’ın bir haddini (ceza hukukunu) uygulamak kırk yıllık yağmurdan daha faydalıdır.”^[1816]

11987. *İmam Askeri (a.s), halası Hekime binti Muhammed b. Ali b. Musa er-Rıza’ya şöyle buyurmuştur:* “Bu akşam bizimle kal. Zira çok yakında aziz ve celil olan Allah nezdinde saygın olan bir çocuğumuz dünyaya gelecektir. Aziz ve celil olan Allah onun

vesilesiyle yeryüzünü öldükten sonra diriltecektir.”^[1817]

11988. *İmam Bakır (a.s), Allah-u Teala'nı “Biliniz ki Allah yeryüzünü öldükten sonra diriltir.” ayeti hakkında şöyle buyurmuştur:* “Aziz ve celil olan Allah yeryüzünü öldükten sonra Kaim (a.s) vesilesiyle (kıyam ettikten sonra) diriltir.

Yeryüzünün ölümünden maksat ise sakinlerinin küfrüdür ve kafır (gerçekte) ölmüştür.”^[1818]

11989. *İmam Sadık (a.s), hakeza bu ayet hakkında sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Maksat zulümden sonraki adalettir.”^[1819]
bak. el-Mevt, 3741, 3742. Bölümler

2547. Bölüm Adaletin Anlamı

Kur'an:

“Allah şüphesiz adaleti, iyilik yapmayı, yakınlarla bakmayı emreder; hayasızlığı, fenalığı ve haddi aşmayı yasak eder. Tutasınız diye size öğüt verir.”^[1820]

11990. *İmam Ali (a.s), Allah-u Teala'nın, “Şüphesiz Allah adaleti ve ihsanı emreder” ayeti hakkında şöyle buyurmuştur:* “Adalet insaf, ihsan ise bağışta bulunmaktır.”^[1821]

11991. *İmam Ali (a.s), hakeza şöyle buyurmuştur:* “Adalet insaftır.”^[1822]
bak. el-İnsaf, 3875. Bölüm

2548. Bölüm Adaletin Genişliği

11992. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Adalet susuz insana ulaşan sudan daha tatlıdır. Adalet her ne kadar az da olsa adilane hükmedildiği taktirde çok geniştir.”^[1823]

11993. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Bir hekim yedi cümle için yedi yüz fersah boyunca bir hekimin peşinden yürüdü. O yedi cümleden biri, “Yeryüzünden daha geniş şey nedir?” sorusuydu. O hekim şöyle cevap verdi: “Adalet yeryüzünden daha geniştir.”^[1824]

11994. *İmam Ali (a.s), Osman'ın bağışta bulunduğu toprakları geri çevirme hususunda şöyle buyurmuştur:* “Allah'a andolsun ki Osman'ın (akrabalarına) verdiği şeylerle kadınlar evlendirilmiş ve cariyeler alınmış olsa bile onları sahiplerine geri çevireceğim. Zira adalette genişlik vardır. Adaletten sıkılanlar, zulümden daha çok sıkılırlar”^[1825]

11995. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Adalet ne de geniştir! Eğer bir toplumda adalet uygulanırsa, insanlar müstağni olurlar.”^[1826]

2549. Bölüm Adaletin Kıvamı

11996. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Faziletler dört çeşittir: Evveli hikmettir ve kıvamı düşüncededir. İkincisi iffettir ve kıvamı (dayanağı) şehvettedir. Üçüncüsü kuvvettir ve kıvamı gazaptadır. Dördüncüsü adalettir ve kıvamı nefsanî kuvvetlerin itidalindedir.”^[1827]

2550. Bölüm Adaletin Kolları

11997. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Adalet dört kola ayrılır: İnce anlayış, derin bilgi, tomurcuklanan hikmet ve hilim (yumuşak huylu olmak) bahçesi. Herkim güzel anlarsa, tüm ilimleri tefsir eder. Herkim derin bilirse, hikmetin kaynaklarını bilir. Her kim hilim sahibi olursa, kendi işinde kusur etmez, insanlar arasında övülmüş olarak yaşar.”^[1828]

11998. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Adalet dört kısma ayrılır: Derin anlayış, tomurcuklanan bilgi, hikmet kaynağı ve hilim bahçesi. Herkim anlarsa tüm ilimleri tefsir eder. Herkim bilirse hikmet kaynaklarını tanır. Herkim hikmet sahibi olursa kendi işinde kusur etmez ve insanlar arasında rahat bir hayat yaşar.”^[1829]

11999. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “İman dört esas üzere kuruludur: Sabır, yakın, adalet ve cihat. Adalet de dört kısma ayrılır: Derinlemesine inceleyen bir anlayış, derin bir bilgi, tomurcuklanan hikmet (veya hüküm), sağlam ve kalıcı bir hilim. Herkim anlayışlı olursa, ilmin derinliklerinden haberdar olur. Herkim ilmin derinliklerinden haberdar olursa, hikmetin kaynaklarından içer. Herkim de hilim sahibi olursa kendi işinde kusur etmez ve insanlar arasında övülmüş olarak yaşar.”^[1830]

12000. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Adalet dört kısma ayrılır: Derinlemesine araştıran bir anlayış, tomurcuklanan bir bilgi, hikmet (veya hüküm) kaynakları ve hilim bahçesi. Herkim derinliğine anlayış sahibi olursa özet olan bilgiyi tefsir eder. Herkim tomurcuklanan ilmi elde ederse hikmetin (veya şariat hükümlerinin) kaynaklarını tanır. Herkim de hilim bahçesine ayak basarsa kendi işinde kusur etmez ve insanlar arasında rahat bir hayat sürer.”^[1831]

2551. Bölüm Adil İnsanın Özellikleri

12001. İmam Sadık (a.s), adil insanın özellikleri hakkında şöyle buyurmuştur: “Gözünü haramlara kapayan, dilini günahlardan ve elini insanların malından sakındıran kimsedir.”^[1832]

12002. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Herkim insanlara davranışında zulmetmez, onlarla konuştuğu zaman yalan söylemez, onlara söz verdiğinde vaad ettiğinin aksini yapmazsa, insanlığı kamil, adaleti aşıkâr, kardeşliği gerekli ve gıybeti haram olur.”^[1833]

12003. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Şu üç şeye herkim sahip olursa ona karşı insanlara dört şey farz olur: İnsanlarla konuştuğunda yalan söylemez, onlar karışında haklarında zulmetmez, onlara söz verdiğinde aksini yapmazsa; adaletinin insanlar arasında aşıkâr olması, mürüvvetinin farz, gıybeti haram ve kardeşliği onlara farz olur.”^[1834]

12004. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Herkim insanlara karşı kendisine davranılmasını sevdiği şekilde davranırsa adildir.”^[1835]

12005. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Kendin için beğenmediğini başkası için de beğenme. Kendin için sevdiğini kardeşin için de sev ki hükmünde adil sayılsın, gök ehli nezdinde sevilesin ve yeryüzü sakinlerinin kalbinde sevimli olasın.”^[1836]

12006. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “İçî ve dışı, fiili ve sözü aynı olan kimse, emaneti eda eden ve adaleti gerçekleştiren kimsedir.”^[1837]

bak. eş-Şehadet (1), 2100, 2101. Bölüm; Vesail'uş Şia, 18/288, 41. Bölüm

2552. Bölüm Adaletin Başlangıcı

12007. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Allah'ın kullarından en sevdiği, nefesine karşı Allah'ın kendisine yardım ettiği kişidir. O kimse hüznü giyinip kuşanmış, korkuya bürünmüştür...O, Allah'ın dininin madenlerinden, arzının direklerinden, Adaleti kendisine farz kılmıştır. Adaletinin ilk uygulaması, kendisini heva ve heveslerinden uzaklaştırmasıdır.”^[1838]

2553. Bölüm

Adaletin Nişaneleri

12008. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim gece gündüz beş vakit cemaatle namaz kılsa ona iyi zanda bulununuz ve şahadetini doğru görünüz.”^[1839]

12009. *İmam Sadık (a.s), Alkame'ye şöyle buyurmuştur:* “Her kim İslam fıtratı üzere olursa şahadette bulunması caiz olur.” Alkame şöyle diyor: “Ben şöyle arzettim: “Günahkar insanın şahadeti kabul edilir mi?” İmam şöyle buyurdu: “Ey Alkame! Eğer günahkarın şahadeti de kabul olmasaydı, bu taktirde Peygamberlerin ve vasilerinin dışında hiç kimsenin şahadeti kabul edilmezdi. Zira sadece bunlar günahattan masumdurlar.”^[1840]

12010. *İmam Sadık (a.s), kendisine, “Şehadetinin kabul edilmesi için hangi yolla insanın adaleti bilinir” diye sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Onu haya ve iffet sahibi olma, karın, tenasül organı, el ve dilini korumakla tanıyınız. Hakeza Allah'ın kendisine ateşi vaad ettiği şarap içmek, zina etmek, faiz yemek, anne babaya isyan etmek, savaş meydanından kaçmak ve benzeri büyük günahlardan sakınmasıyla da tanınır. Bütün bunlara sahip olan ve tüm ayıplarını gizleyen, –böylece Müslümanlara bunun ötesinde ayıplarını araştırması ve gyibetini yapması haram olur ve onu dost edinmeleri adaletini insanlar arasında izhar etmeleri farz olur- beş vakit namazları üstlenen, yani bu namazlara dikkat gösteren ve Müslümanların cemaatine katılarak vakitlerini gözeten ve özü olmaksızın Müslümanların cemaatinden ve namaz kıldığı yerlerden geri kalmayan kimseadildir.”^[1841]

2554. Bölüm

Gazap Anında ve Düşmana Adil Davranmaya Tavsiye

Kur'an:

“Ey iman edenler! Allah için adaleti ayakta tutup gözeten şahitler olun. Bir topluluğa olan öfkeniz sizi adaletsizliğe sürüklemesin; adil olun; bu, Allah'a karşı gelmekten sakınmaya daha yakındır. Allah'tan sakının, doğrusu Allah işlediklerinizden haberdardır.”^[1842]

12011. *İmam Ali (a.s), oğlu Hüseyin'e (a.s) yaptığı vasiyetinde şöyle buyurmuştur:* “Sana zenginlik ve fakirlik anında Allah'tan sakınmayı. . . dost ve düşmana karşı adil davranmanı tavsiye ediyorum.”^[1843]

12012. *İmam Ali (a.s), oğlu Hasan'a (a.s) yaptığı tavsiyesinde şöyle buyurmuştur:* “Oğulcağzım! Sana namazını vaktinde kılmanı, hoşnutluk ve gazap anında adalete riayet etmeni tavsiye ederim.”^[1844]

2555. Bölüm

İnsanların En Adili

12013. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “İnsanların en adili kendi nefsi için beğendiğini insanlar için de beğenen ve kendi nefsi için beğenmediğini onlar için de beğenmeyen kimsedir.”^[1845]

12014. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanların en adili kudret sahibi olduğu halde insaflı davranan kimsedir.”^[1846]

12015. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanların en adili, kendisine zulmedene insaflı davranandır. İnsanların en zalimi ise kendisine insaflı davranan kimseye zulmedendir.”^[1847]

12016. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yaratıkların en adili herkesten çok hak ile hükmedendir.”^[1848]

12017. *Resulullah (s.a.a), kendisine, “İnsanların en adili olmak istiyorum” denilince şöyle buyurmuştur:* “Kendi nefsin için sevdiğini

insanlar için de sev ki insanların en adili olasın.”^[1849]

12018. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “En adil metot insanlara sana davranılmasını sevdiğin şekilde davranmandır.”^[1850]

12019. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Adaletin kemali insanın kendi kendisine adaletli davranmasıdır.”^[1851]

12020. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hiçbir adalet, hakkı sahibine iade etmekten daha üstün değildir.”^[1852]

12021. “Rivayet edildiği üzere Musa (a.s) Allah-u Teala’ya şöyle sordu: “Senin hangi kulun daha zengindir?” Allah şöyle buyurdu: “Kendisine verdiğim şeye kani olan kulum.” Musa şöyle sordu: “Hangi kulun daha adildir?” Allah şöyle buyurdu: “İnsaf sahibi olan.”^[1853]

bak. el-Gına, 3114. Bölüm

2556. Bölüm Adaletin Yardımcıları

12022. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Adalet için insanlar hakkında güzel niyet sahibi olmaktan, tamahı azaltmaktan ve çok sakınmaktan yardım al.”^[1854]

12023. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “O halde teba emredenin hakkını ve emreden de tebanın hakkını eda ederse aralarında hak üstün olur, dinin programları uygulanır, adaletin nişaneleri doğrulur, kanunları halk arasında yürürlükte olur. Zaman bununla ıslah olur, düşmanın ümitlerinin ye’s’e dönüşmesi ve devletin bekası bununla gerçekleşir.”^[1855]

2557. Bölüm Zalim Yöneticilerin Cezası

12024. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Cehenneme ilk giren kimse, zalim yönetici, malının hakkını vermeyen zengin ve böbürlenlen fakirdir.”^[1856]

12025. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Benim şefaati haksızlık eden zalim sultanı kapsamaz.”^[1857]

12026. *Resulullah (s.a.a), Medine’deki son hutbesinde, kendisine zalim yöneticinin yerini soran Ali’ye (a.s) cevap olarak şöyle buyurmuştur:* “Zalim yönetici kıyamet günü en şiddetli azabı olan dört kişiden dördüncüsüdür: İblis, Firavun, bir insnaı öldüren katil ve dördüncüleri zalim yönetici.”^[1858]

12027. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “On kişiye yönetici olan kimse, onların arasında adaletle hareket etmezse kıyamet günü elleri, ayakları ve başı bir baltanın deliğine sıkıştırılmış halde getirilir.”^[1859]

339. Konu

el-Adavet

Düşmanlık

☞ *Vesail'uş Şia*, 8/569, 136. bölüm, *İstibbab-u İctinap-i şebna*
☞ *Er-Rical ve edavetuhum ve mülabatuhum*

bak.

☞ *el-Cehl*, 606. bölüm; *eş-Şeytan*, 2007. bölüm; *es-Sedik*, 2209. bölüm
☞ *el-Musafehe*, 2259. bölüm

2558. Bölüm Birbirine Düşmanlık Etmekten Sakınmak

Kur'an:

“Şeytan oradan ikisinin de ayaklarını kaydırttı, onları bulundukları yerden çıkardı, onlara: “Birbirinize düşman olarak inin, yeryüzünde bir müddet için yerleşip geçineceksiniz” dedik.” [\[1860\]](#)

12028. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur*: “Cebrail (a.s) insanlara düşmanlık etmekten uzaklaşmak kadar hiçbir şey hakkında bana tavsiyede bulunmamıştır.” [\[1861\]](#)

12029. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur*: “Cebrail yanıma geldiği her defasında bana öğüt verdi ve bana söylediği son söz suydur: “İnsanlarla düşmanlık etmekten sakın. Zira bu iş gizli ayıpları ortaya çıkarır, izzet ve saygınlığı yok eder.” [\[1862\]](#)

12030. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur*: “İnsanlara düşmanlık etmek, cahil insanların hasletindendir.” [\[1863\]](#)

12031. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur*: “İnsanlara düşmanlık etmek cehaletin başıdır.” [\[1864\]](#)

12032. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Emsallerine galip gelmeye çalışmak ve insanlara düşmanlık etmek kötü bir seçimdir.” [\[1865\]](#)

12033. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Denklere galebe çalmak, düşmanlarına düşmanlığını aşıkarak etmek ve zarar vermeye gücü yettiği kimseyle düşmanlık etmek hayatın kötü seçimlerindendir” [\[1866\]](#)

12034. *İmam Cevad (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Hiç kimseyle Allah'la ilişkisini bilmedikçe düşmanlık etme. Eğer iyi bir insan olursa, Allah onu sana teslim etmez. Eğer kötü bir insan olursa onun hakkındaki bu kötü tanıyışın sana kifayet eder. O halde onunla düşmanlık etme.” [\[1867\]](#)

12035. *İmam Seccad (a.s) şöyle buyurmuştur*: “Her ne kadar sana zarar vermeyeceğini tahmin etsen dahi hiç kimseyle düşmanlık etme ve sana hiçbir fayda vermeyeceğini düşünsen dahi hiç kimseye rağbetsizlik gösterme. Zira ne zaman dostuna muhtaç olacağını bilemezsin ve düşmanından ne zaman korkacağını da bilemezsin.” [\[1868\]](#)

12036. *İmam Ali (a.s), oğullarıyla yaptığı konuşmasında şöyle buyurmuştur*: “Ey oğullarım! İnsanlarla düşmanlık etmekten sakının. Zira onlar iki halet dışında değildirler. Ya bilgindirler ki hile ile size zarar verirler ya da cahildirler ki sizlere zarar vermek hususunda acele davranırlar.” [\[1869\]](#)

12037. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur*: “İnsanlara düşmanlık etmekten sakın. Zira bu iş utanç ve zarara sebep olur. Ayıp [\[1870\]](#)

ve kötülüğü aşikar kılar.”

12038. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Ben putperestlikten sakındırıldıktan sonra hiçbir şey hakkında insanlarla çekişmekten sakındırıldığım gibi sakındırılmadım.”^[1871]

12039. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “İnsanlarla çekişmekten sakının ki bu iş ayıpları ortaya çıkarır ve iyilikleri gömer.”^[1872]

12040. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Herkim insanlarla çekişirse insanlığı düşer ve saygınlığı ortadan kalkar.”^[1873]

12041. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Çekişmekten uzak durunuz. Zira bu iş kalbi bozar ve nifak doğurur.”^[1874]
bak. 159. Konu, el-Mudarat

2559. Bölüm Düşmanlık Tohumu

12042. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Düşmanlık etmenin sebebi az sakınmaktır.”^[1875]

12043. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her şeyin bir tohumu vardır. Düşmanlığın tohumu ise şaka etmektir.”^[1876]

12044. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Eleştirmek düşmanlık sebebidir.”^[1877]

12045. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim düşmanlık ekerse, ektiğini biçer.”^[1878]

12046. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim düşmanlık tohumunu ekerse hüsrana biçer.”^[1879]

2560. Bölüm Düşman Olarak Adlandırılması Gerekenler

Kur'an:

“Ey iman edenler! Eşleriniz ve çocuklarınızdan size düşman olanlar vardır, onlardan sakının; ama, siz affeder, suçlarını örter ve bağışlarsanız bilin ki Allah da bağışlar ve acır.”^[1880]

12047. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Senin ayıbını örten, ama gıyabında ayıplayan kimse gerçek düşmanıdır. O halde ondan sakın.”^[1881]

12048. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Düşman, sadece sana yaptığı zulüm sebebiyle düşman adlandırılmıştır. Yaltaklık ederek ayıplarını sana söylemeyen kimse, sana zulmeden düşmandır.”^[1882]

12049. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanın karnı düşmanıdır.”^[1883]

12050. *İmam Cevad (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim isteğine uyararak doğru yolu senden gizlerse, şüphesiz sana düşmanlık etmiştir.”^[1884]

12051. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Senden sakınmayan kimse düşmanıdır.”^[1885]

12052. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Dostların üçtür, düşmanların da üç. Dostlarına gelince... Dostların senin dostun, dostunun dostu ve düşmanının düşmanıdır. Düşmanlarına gelince... Onlar da senin düşmanın, dostunun düşmanı ve düşmanının dostudur.”^[1886]

bak. eş-Şeytan, 2007. Bölüm

2561. Bölüm Düşmanların En Düşmanı

12053. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Heva ve heves, iki büyük düşmandan en büyüğüdür.”^[1887]

12054. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanın en büyük düşmanı gazap ve şehvetidir. Bu ikisini yenen kimsenin derecesi yücelir ve sonunda emeline ulaşır.”^[1888]

12055. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Senin nefsin, sana en yakın olan düşmanıdır.”^[1889]

12056. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Düşmanlarınızdan sakındığınız gibi heva ve heveslerinizden sakının. Zira insan için heva ve heveslerine ve dillerinin biçtiklerine uymaktan daha düşman bir şey yoktur.”^[1890]

12057. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Düşmanlarının en düşmanı iki tarafın arasında olan nefstir.”^[1891]

12058. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Canım elinde olana andolsun ki insan için gazap ve şehvetten daha büyük bir düşman yoktur. O halde o ikisini ezin, mağlup edin ve ateşlerini söndürün.”^[1892]

12059. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Senin düşmanın, öldürdüğü taktirde sana aydınlık olacak veya seni öldürdüğü taktirde cennete gideceğin kimse değildir. Aksine en kötü düşmanın, belinden çıkan çocuğundur. Sonra en kötü düşmanın elde ettiği servetindir.”^[1893]

bak. 519. Konu, en-Nefs, 537. Konu, el-Heva, el-Akl, 2819, 2825. Bölümler

2562. Bölüm Hile Açısından En Zayıf Düşman

Kur'an:

“Yolculuk ettiğinizde, kâfirlerin size bir fenalık yapmasından korkarsanız, namazı kısaltmanızda size bir sorumluluk yoktur. Zira kâfirler, size apaçık düşmandırlar.”^[1894]

“Onlara baktığın zaman cüsseleri hoşuna gider; konuşurlarsa sözlerini dinlersin; tıpkı, sıralanmış kof kütük gibidir her çılgılığı kendi aleyhlerine sayarlar; onlar düşmandır, onlardan çekin; Allah canlarını alsın, nasıl da aldatılıp döndürülüyorlar.”^[1895]

12060. *İmam Askeri (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Düşmanlardan düşüncesi en zayıf olan kimse düşmanlığını aşıkâr kılandır.”^[1896]

12061. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Düşmanlardan hilesi en zayıf olanı, düşmanlığını aşıkâr kılandır.”^[1897]

12062. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim düşmanlığını aşıkâr kılar, hilesi azalır.”^[1898]

bak. eş-Şeytan, 2014. Bölüm

2563. Bölüm Düşmandan Güvende Olmaktan Sakındırmak

12063. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Düşmandan gafil olan kimseyi hileler uyandırır.”^[1899]

12064. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim düşmanından gafil olursa düşman ondan gafil değildir.”^[1900]

12065. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’a yemin olsun ki düşmanını, etini kemiklerinden ayıracak, kemiklerini kıracak ve derisini yüzecek şekilde kendisine musallat eden kimse zayıf bir kimsedir.”^[1901]

12066. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hiçbir düşmandan, her ne kadar teşekkür de etse güvende olma.”^[1902]

^[1903]

12067. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her ne kadar zayıf da olsa hiçbir düşmanını küçük görme.”

12068. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Düşmana güvenmek, aldanma sebebidir.”^[1904]

2564. Bölüm Düşmanın Barışmasını Sağlamak

12069. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Düşmanları güzel söz ve iyi davranışlarla doğru yola getirmek, içler acısı savaşlarla karşılamak ve üstün gelmekten daha kolaydır.”^[1905]

12070. *İmam Askeri (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkimin hasleti gûnahtan sakınma ve sanatı bağışlama olursa, düşmanlarından, kendisi hakkında yapılan güzel övgülerle intikam alır.”^[1906]

12071. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim düşmanlarını barıştan tarafa çekerse, (dostlarının) sayısını çoğaltmış olur.”^[1907]

12072. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim düşmanlarını barıştan tarafa çekerse muradına erişmiştir.”^[1908]
bak. el-Afv, 2766, 2767. Bölüm

2565. Bölüm Düşmanlar Karşısında Uygun Silah

12073. *Lokman (a.s), oğluna şöyle tavsiyede bulunmuştur:* “Oğulcağızım! Düşmanına karşı gerçek silahlanman ve neticede onu yere sermen onunla yumuşak konuşmandır. Ondan hoşnut olduğunu göstermendir. İçinden geçenin kendisine aşıkarmaması ve neticede senin karşında hazırlık içinde bulunmaması için ondan uzaklaşmamdır.”^[1909]
bak. 159. Konu, el-Mudarar

2566. Bölüm İnsanların Bilmediği Şeye Düşman Oluşu

12074. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanlar bilmedikleri şeyin düşmanıdır.”^[1910]

12075. *İmam Rıza (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Üç şey üç şeyin başına konulmuştur: Zamanın sıkıntı ve meşakkati kamil edep sahiplerine mahrumiyet, sanatında öncü olana ve halkın düşmanlığı ve marifet ehline yüklenmiştir.”^[1911]
bak. el-Cehl, 606. Bölüm; el-Ayb, 3021. Bölüm

2567. Bölüm Düşmanlık (Çeşitli)

12076. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Mümine, düşmanının Allah’a isyan ettiğini görmesi, Allah’tan yardım olarak yeter.”^[1912]

12077. *İmam Zeyn’ul-Abidin (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Düşmanının senin hakkında Allah’a isyan ettiğini görmek, Allah’ın yardımı olarak sana yeter.”^[1913]

12078. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yakınların düşmanlığı, akreplerin sokmasından daha acıdır.”^[1914]

12079. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkimin yararı senin zararında olursa hiçbir durumda sana düşmanlıktan el çekmez.”^[1915]

12080. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkimin ciddiyeti gevşerse düşmanı güçlenir.”^[1916]

12081. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim ciddiyet bineğine binerse, düşmanını mağlup kılar.”^[1917]

12082. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim düşmanı ile arkadaş olursa, ayıbını ortaya çıkarmış ve ruhuna işkence etmiş olur.”^[1918]

340. Konu

el-Azab Azab

☞ *Bihar, 5/281, 12. bölüm, İlet-u Ezab'ül İstisal*

bak.

☞ 66. konu, el-Ceza; 84. konu, cennem; 310. konu, ez-Zerb; 364. konu, el-Ukubet

☞ Cennem 617-618. bölüm el-Kebr, 3268. bölüm; el-Lisan, 3571. bölüm

2568. Bölüm Allah'ın Azabı

Kur'an:

“Allah onlara sürülmeyi yazmamış olsaydı, dünyada başka şekilde azâb verecekti. Ahirette onlara ateş azabı vardır.”^[1919]

“Allah, “Ben onu size indireceğim; bundan sonra içinizden kim küfrederse, alemlerde kimseye azâb etmeyeceğim şekilde ona azâb edeceğim” dedi.”^[1920]

“Rablerinin ve O'nun peygamberlerinin buyruğundan çıkan nice memleketlerin halkını biz, çetin bir hesaba çekmiş, onları, görülmedik bir azaba uğratmışızdır.”^[1921]

“Küfredenleri de dünya ve ahirette şiddetli azaba uğratacağım. Onların hiç yardımcıları olmayacaktır.”^[1922]

12083. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz aziz ve celil olan Allah altı gruba altı haslet sebebiyle azap eder: Araplara asabiyet sebebiyle, ekincilere tekebbür sebebiyle, yöneticilere zulüm sebebiyle, fakihlere hasadet sebebiyle, tüccarlara hıyanet

sebebiyle ve köylülere cehalet sebebiyle.”^[1923]

12084. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Allah-u Teala altı gruba altı haslete sahip oldukları için azap eder: Araplara asabiyet sebebiyle, çiftçilere tekebbür sebebiyle, yöneticilere zulüm sebebiyle, fakihlere hasadet sebebiyle, tüccarlara hıyanet sebebiyle ve köylülere cehalet sebebiyle.”^[1924]

Allame Tabatabai el-Mizan tefsirinde, “Kur’an’da azabın anlamı hakkında açıklama” başlığı altında şöyle yazmıştır: “Kur’an-ı Kerim rabbini unutan kimsenin hayatını, her ne kadar bizim gözümüzde tümüyle ferah ve müreffeh olsa dahi dar ve sıkıntılı saymaktadır. Nitekim

Allah-u Teala şöyle buyurmuştur: **“Herkim zikrimden yüz çevirirse, şüphesiz hayat kendisine dar ve zor olur.”**^[1925] Böylece mal ve çocuğunu azap olarak düşünür. Oysa biz onları kendisine tatlı bir nimet olarak saymaktayız. Allah-u Teala şöyle buyurmuştur: **“Varlıkları ve evlatları seni şaşırtmasın. Şüphesiz Allah onlar sebebiyle kendilerine dünyada azap etmek ve küfür üzere ölmelerini ister.”**^[1926] Ve **“dedik ki: Ey Adem! Sen ve eşin cennette yerleş.”**^[1927] Ayetinin

tefsirinde de açıkladığımız gibi gerçekte sevinç, gam, hüzn ve korku insanın sıkıntı çekişi veya huzur içinde oluşu tümüyle mutluluk ve mutsuzluk hakkındaki görüşüne dayalıdır. İkinci olarak nimet, azap ve benzeri meseleler, isnad edilecekleri şeye oranla farklılık içindedirler. Örneğin ruhun bir tür mutluluk ve mutsuzluğu vardır. Bedenin ise ayrı bir tür. Bu her ikisi de hayvan için ayrı bir anlam ifade etmekte, insan için ise apayrı bir anlam ifade etmektedir. Maddeye tapan dünya düşkünlü insan ilahi huyla huyulanmadığı ve edep ve terbiyesiyle yetişmediği için mutluluğu maddi mutluluk bilir ve ruhun saadetine, yani manevi mutluluğa asla önem vermez. Bu yüzden mal, evlat ve makam elde etme yolunda, sulta ve kudret elde etme hususunda ıhtırasla çalışır. O her ne kadar daha önce istediği şeylere şimdi ulaşmış olsa bile hakikatte kendi hayalince, halis lezzet ve nimetleri istemektedir. Bu sebeple bir lezzete ulaşınca onu binlerce dert ve hüznle birlikte bulur. O halde istediği şeye ulaşmadıkça o şey kendisi için arzu ve hasret sebebidir. Ama ona ulaşınca bunun istediği şey olmadığını görmektedir. Zira onun bir takım ayıplar ve eksiklikler gam, dert ve gönül verdiği etkenlerin değersizliğiyle birlikte olduğunu görür. Öte yandan kaybedilen şeyler karşısında yegane teselli nedeni olan bu maddi işlerin ötesinde herhangi bir şeye de gönül vermemiştir. Dolayısıyla yeniden hasret ve sıkıntıya düşer. Böylece sürekli olarak elde ettiği şey gam ve derdine sebep olmakta ve bu sebeple de bunu terketmektedir ve ondan daha iyisini aramaya koyulmaktadır. Böylece dertli gönlüne şifa vermek istemektedir. Elde edemediği şeyler ise, derdine ve hasretine sebep olur. Evet bir şey elde edince de ve bir şey edemeyince de bu hal üzere dir.

Kur’an-ı Kerim insanı ebedi bir ruh ve sürekli değişiklik içinde olan maddi bir bedenden meydana gelmiş bir varlık saymaktadır. İnsan rabbine dönünceye kadar da bu hal üzere devam eder. Rabbine döndüğünde ebediliğe erişir ve onda artık hiçbir zeval ve değişiklik olmaz. Dolayısıyla sadece ruhun mutluluk sebebi olan ilim ve benzeri etkenler insanın saadetinden sayılmakta, cisim ve ruhun, her ikisinin saadet sebebi olan mal ve evlat ise Allah’ın zikrinden alıkoymadıkça ve insanı dünyaya bağlamadıkça, insanın mutluluk sebepleridir ve güzel bir mutluluktur. Hakeza cismani sıkıntılara, bedenin noksanlaşmasına ve ebedi ruhun saadetine sebep olan Allah yolunda öldürülme ve Allah için servet ve refahın ortadan kalkışı da insanın mutluluğundandır. Bunlar daha çok bir ömür esenlik ve sıhhat elde etmek için bir anlık ilacın acılığına tabammül etmesini andırmaktadır.

Ama cismin mutluluğuna ve ruhun mutsuzluğuna sebep olan şey insanın mutsuzluk sebebi, azap ve işkence nedenidir. Kur’an cismani mutluluğu itina edilmemesi gereken az bir faydalanma saymaktadır. Allah-u Teala şöyle buyurmuştur: **“Küfredenlerin diyar diyar gezip (refah içinde) dolaşması sakın seni aldatmasın. (Bunlar) Az bir faydalanmadır, sonra onların varacakları yer cehennemdir. O ne kötü duraktır!”**^[1928]

Kur’an cismin ve ruhun birlikte mutsuzluğuna sebep olan şeyleri de azap olarak saymaktadır. Nitekim dünyaya tapan kimseler de onu azap ve işkence saymaktadırlar. Ama bu ikisinin bakış açısı farklıdır. Kur’an’a göre bu etkenler, ruhun mutsuzluğuna sebep oldukları için azaptır. Onlara göre ise bu etkenler bedenin mutsuzluğuna sebep oldukları için azap ve işkencedir. Bu grup azapların örneği önceki ümmetlerin başına gelen azaplardır. Nitekim Allah-u Teala şöyle buyurmuştur: **“Rabbinin, hiçbir memlekette benzeri ortaya konmayan sütunlara sahip İrem şehrinde oturan Ad kavmine ne ettiğini görmedin mi? Vadide kayaları kesip yontan Semud kavmine, memleketlerde aşırı giden, oralarda bozgunculuğu artıran, sarsılmaz bir saltanat sahibi Firavun’a Rabbinin ne ettiğini görmedin mi? Rabbin onları azâb kırbacından geçirmiştir. Doğrusu Rabbin hep gözetlemektedir.”**^[1929]

Şuur sahibi varlıkların mutluluk veya mutsuzluğu onların bilinç ve idrakine bağlıdır. Örneğin biz ulaştığımız ama hissedemediğimiz lezzet verici şeyleri saadet saymamaktayız. Aynı şekilde his ve derk edemediğimiz dert ve gamları da mutsuzluk saymamaktayız. Buradan da anlaşıldığı üzere Kur’ani öğretiler, mutluluk ve mutsuzluk konusunda maddecilerin metodundan apayrı bir metot takip etmektedir. Dünyaya ve

maddiyata ihtiras duyan insan, öyle bir terbiye metodunu takip etmelidir ki bu esas üzere insan, Kur'an'ın belirlediği gerçek saadeti, saadet saymalı ve gerçek mutsuzluğu mutsuzluk kabul etmelidir. Kur'an'ın terbiye ettiği insan ailesine Allah'tan başkasına gönül vermemesini, rabbini her şeyin maliki saymasını, her şeyin O'na bağlı olduğunu ve O'na döndüğünü öğretir.

Bu insan dünyada saadetini sadece şu iki şeyde; ruh ve cisminin mutluluğuna sebep olan veya sadece ruhun mutluluğuna sebep olan şeylerde bilir. Bu iki husus dışında geri kalan her şeyi azap ve işkence sebebi görür. Ama nefsanî isteklere ve maddiyata bağlanan insan her ne kadar bazen insan dünyanın altın ve süsünden bir şeyler elde edince bunu kendisi için saadet, hayır ve lezzet görür, ama çok geçmeden yaptığı yanlışlığı anlar ve böylece hayalin mutluluğu tümüyle kendisi için mutsuzluğa dönüşür. Nitekim Allah-u Teala şöyle buyurmuştur: “Onları bırak;

kendilerine söz verilen güne kavuşmalarına kadar dalıp oynasınlar.”^[1930] Hakeza şöyle buyurmuştur: “Ona: “Andolsun ki, sen, bundan gafildin; işte senden gaflet perdesini kaldırdık, bugün artık görüşün keskindir” denir.”^[1931] Hakeza şöyle buyurmuştur: “O halde sen de zikrimizden dönenlerden ve dünya hayatından başka bir

şey istemeyenlerden yüz çevir. Bu onların ulaştıkları bilginin nihayetidir.”^[1932]

Bu insanlar hayattan gerçek bir mutluluk elde edemezler, sürekli olarak hüznün ve gam sebebiyle karanlık bir hayat yaşarlar.

Buradan da anlaşıldığı üzere Ehlullah ve Kur'an'ın takipçilerinde var olan idrak ve düşünce diğer varlıklarda var olan idrak ve düşünceden çok farklıdır. Sözde hepsi bir türden, yani insan türündendir. Bu iki grup arasında da varlıklarında ilahî terbiye ve öğretinin kemale ermediği orta halli müminler vardır.

Bu da Allah-u Teala'nın azabın manası hususundaki sözünden elde ettiği husustur. Bu hal üzere Allah-u Teala cismanî mutsuzluğu da azap olarak adlandırmaktan sakınmamaktadır. Ama bu azap, ruh aşamasında değil, cisim aşamasında bir azaptır. Allah-u Teala

Eyyüp'ten (a.s) naklen şöyle buyurmuştur: “Şeytan beni sıkıntı ve azaba düşürmüştür.”^[1933] Hakeza şöyle buyurmuştur: “Sizi kötü azaba sokan, kadınlarınızı sağ bırakıp oğullarınızı öldüren Firavun ailesinden kurtarmıştık. Bu, Rabbinizin

size musallat kıldığı büyük bir bela idi.”^[1934] Allah-u Teala Firavun ailesinin İsrail oğullarına yaptığını Allah tarafından bir imtihan saymakta, aynı zamanda azap olarak kabul etmekte ama bu azabın münezzeh olan Allah tarafından olduğunu reddetmektedir.

^[1935]

Bak. El-Kibr, 3444. Bölüm, el-Hesab, 843. Bölüm, 3895, 3896. hadisler

2569. Bölüm İnsanlara İşkence Etmek

Kur'an:

“Sonunda güneşin battığı yere ulaşınca onu, kara balçıklı bir suda batıyor gördü. Orada bir millete rastladı.

“Zülkarneyn! Onlara azâb da edebilirsin, iyi muamelede de bulunabilirsin” dedik.”^[1936]

“Haksızlık yapana azâb edeceğiz, sonra Rabbine döndürülür, onu görülmemiş bir azaba uğratar” dedi.

Ona gidin şöyle söyleyin: “Doğrusu biz senin Rabbinin elçileriyiz. İsrail oğullarını bizimle beraber gönder,

onlara azâb etme; Rabbinden sana bir mucize getirdik; selam, doğru yolda gidene olsun!”^[1937]

12085. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Kıyamet günü yayalara (emirlerin eşğine yüz sürenlere) şöyle denir:

“Kırbaçlarınızı atın ve cehenneme girin”^[1938]

12086. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Kıyamet günü sultanın fedaisine şöyle denir: “Kamçını bırak ve cehenneme gir.”^[1939]

12087. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Ahir zamanda kendileriyle, ineğin kuyruğuna benzeyen kırbaçlar taşıyan bir grup olacaktır. Onlar gece gündüz Allah'ın hoşnutsuzluğu ve gazabı içinde yaşamaktadırlar.”^[1940]

12088. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Çocuklarınıza gamz^[1941] ile işkence etmeyiniz ve Kust (Hint veya Arap udu) ile tedavi ediniz.”^[1942]

12089. İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur: “Emirlerin reva gördüğü ilk şey işkence idi. Bunun sebebi de Enes b. Malik'in

Resulullah'a (s.a.a) isnad ettiği Peygamber'in bir şahsın elini duvara çivilediği yalan (uydurma) rivayet idi. Bu yüzden emirler işkence etmeyi helal gördüler.”^[1943]

12090. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “(İnsanlara) Allah'ın azabıyla azap ve işkence etmeyin.”^[1944]

12091. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Ateşin rabbi dışında hiç kimse ateşle azap ve işkence edemez.”^[1945]

12092. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Kıyamet günü Allah-u Teala dünyada insanlara işkence edene azap eder.”^[1946]

12093. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Sizden hiç kimse zulüm üzere birinin kırbaçladığı yerde durmasın. Zira Allah'ın laneti orada hazır bulunduğu halde kırbaç vurmaya engel olmayan kimselere de inmektedir.”^[1947]

12094. *İmam Sadık (a.s), kendisine Firavun'un, “Çivilerin sahibi” olarak adlandırılmasının sebebini soran Eban Abmer'e şöyle buyurmuştur:* “Firavun birisine işkence etmek isteyince, onu yüzüstü yere yatırıyor, el ve ayaklarını açarak yere çiviliyordu. Bazen de onu bir tahtanın üzerine yatırıyor, el ve ayaklarını açarak tahtaya çiviliyordu ve ölünceye kadar onu kendi haline terk ediyordu.”^[1948]

12095. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Canım elinde olana andolsun ki zulüm üzere birini kırbaçlayan kimse, kıyamet günü cehennem ateşinde o kırbacın benzerini yer.”^[1949]

12096. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim zulümle birine kırbaç vurursa, Allah da ona ateşten bir kırbaç vurur.”^[1950]

12097. *Urve, Hişam b. Hekim b. Hişam'dan şöyle nakletmektedir:* “(Hişam), Şam'da güneşte ayak üstünde tutulan ve başlarına yağ dökülen bir grubun yanından geçince, “Bunlara ne olmuş?” diye sormuş. “Vergi vermedikleri için işkence görüyorlar” denilince de şöyle demiştir: “Şüphesiz ki Allah Resulünden (s.a.a) şöyle buyurduğunu işittim: “Allah dünyada işkence edenlere (ahirette) azap ve işkence edecektir.”^[1951]

12098. *Hamza Eslemi şöyle diyor:* “Allah Resulü (s.a.a) beni bir Serriye'nin komutanı kıldı ve bana şöyle buyurdu: “Eğer falan şahsı görürseniz onu ateşte yakınız.” Ben yola düştüğümde Allah Resulü bana seslendi. Kendisine döndüm ve Peygamber şöyle buyurdu: “Eğer falan şahsı görürseniz onu öldürünüz, yakmayınız! Zira ateşle, sadece ateşin rabbi azap eder.”^[1952]

bak. el-Bihar, 79/3/94. Bölüm, Kenz'ul Ummal, 5/391-387, Sahib-u Müslim, 4/2017, 33. Bölüm

^[1] Tevbe suresi, 103. ayet

^[2] el-Kafi, 4/3/6

^[3] Vesail'uş Şia, 6/258/17

^[4] Kenz'ul Ummal, 15996

^[5] a. g. e. 16068

^[6] a. g. e. 16114

^[7] a. g. e. 16166

- [8] el-Kafi, 3/497/2
- [9] Tevbe suresi, 104. ayet
- [10] Bihar, 96/134/68
- [11] a. g. e. 80/329/2
- [12] Bakara suresi, 276. ayet
- [13] Emali et-Tusi, 125/195
- [14] Bihar, 96/122/29
- [15] Kenz'ul Ummal, 16002
- [16] Bihar, 96/137/71
- [17] a. g. e. 62/269/61
- [18] Kenz'ul Ummal, 15982
- [19] Bihar, 96/132/64
- [20] a. g. e. s. 124/35
- [21] el-Kafi, 4/2/1
- [22] Bihar, 62/269/63
- [23] a. g. e. 96/135/68
- [24] Kenz'ul Ummal, 16113
- [25] Sevak'ul Amal, 169/11
- [26] Bihar, 96/124/34
- [27] el-Kafi, 4/3/5
- [28] Bihar, 96/123/32
- [29] Nehc'ul Belağa, 7. hikmet
- [30] Tıbb'ul Eimme, 123
- [31] Bihar, 78/68/13
- [32] Nehc'ul Belağa, 258. hikmet
- [33] Bihar, 78/206/54
- [34] a.g.e, 96/134/68
- [35] A'lam'ud Din, 333
- [36] Emali et-Tusi, 14/18
- [37] Bihar, 96/134/68
- [38] a. g. e. 75/50/4
- [39] el-Hisal, 134/145
- [40] Emali et-Tusi, 458/1023
- [41]

Bihar, 96/182/29

[\[42\]](#) a.g.e, 75/105/40

[\[43\]](#) el-Kafi, 2/209/1

[\[44\]](#) Bihar, 83/369/30

[\[45\]](#) Kenz'ul Ummal, 16303

[\[46\]](#) Bihar, 74/388/1

[\[47\]](#) el-Kafi, 4/12/11

[\[48\]](#) Kenz'ul Ummal, 16305

[\[49\]](#) a. g. e. 16307

[\[50\]](#) a. g. e. 16306

[\[51\]](#) el-Kafi, 2/114/7

[\[52\]](#) Bihar, 77/160/168

[\[53\]](#) Bihar, 96/178/13

[\[54\]](#) Kenz'ul Ummal, 16251

[\[55\]](#) Bihar, 96/179/15

[\[56\]](#) el-Hisal, 97/42

[\[57\]](#) Bihar, 77/70/1

[\[58\]](#) Kenz'ul Ummal, 16084

[\[59\]](#) a. g. e. 16250

[\[60\]](#) Kasas'ul Enbiya, 188/235

[\[61\]](#) Bihar, 76/44/5

[\[62\]](#) Kenz'ul Umaml, 16324

[\[63\]](#) a. g. e. 16357

[\[64\]](#) a. g. e. 16361

[\[65\]](#) el-Mehasin, 1/78/41

[\[66\]](#) Sevak'ul A'mal, 171/18

[\[67\]](#) Bihar, 74/369/60

[\[68\]](#) Tuhef'ul Ukul, 414

[\[69\]](#) Bihar, 96/172/8

[\[70\]](#) Kenz'ul Ummal, 16362

[\[71\]](#) a. g. e. 16249

[\[72\]](#) Bihar, 96/147/24

[\[73\]](#) a.g.e, 96/147/24

[\[74\]](#)

Kenz'ul Ummal, 16226

[75] Bihar, 96/181/27

[76] Cami'us Sağır, 2/94/4994

[77] Bakara suresi, 271. ayet

[78] Mekarim'ul Ahlak, 1/296/925

[79] Bihar, 78/284/1

[80] a. g. e. 96/176/4

[81] Gurer'ul Hikem, 1518

[82] Bihar, 96/177/5

[83] Emali et-Tusi, 216/380

[84] Bihar, 74/4/1

[85] el-Kafi, 4/8/2

[86] Bihar, 46/89/77

[87] a. g. e. s. 88/77

[88] el-Kafi, 4/8/1

[89] Bakara suresi, 271. ayet

[90] Fatır suresi, 29. ayet

[91] Sevak'ul Amal, 172/1

[92] Nehc'ul Belağa, 110. hutbe

[93] el-Kafi, 4/60/1

[94] Bakara suresi, 274. ayet

[95] Bihar, 96/125/39

[96] Emali es-Seduk, 300/15

[97] Bihar, 96/176/3

[98] Durr'ul Mensur, 2/100

[99] Al-i İmran suresi, 133-134. ayetler

[100] Durr'ul Mensur, 2/316

[101] Mecme'ul Beyan, 2/837

[102] İsra suresi, 29. ayet

[103] Bakara suresi, 219. ayet

[104] Kenz'ul Ummal, 16246

[105] el-Kafi, 4/55/6

[106] Bihar, 77/69/8

[107]

Kenz'ul Ummal, 16138

[108] Kafi, 4/53/7

[109] a. g. e. s. 32/1

[110] a. g. e. s. 33/2, bak. Vesail'uş Şia, 11/543, 10. bölüm

[111] Durr'ul Mensur, 1/607

[112] Emali es-Seduk, 351/1

[113] Bihar, 76/369/30

[114] Sevak'ul A'mal, 170/14

[115] Kenz'ul Ummal, 16197

[116] Bakara suresi, 273. ayet

[117] Kenz'ul Ummal, 16551

[118] a. g. e. 16552

[119] Sevak'ul A'mal, 171/20

[120] Bihar, 96/127/46

[121] Kafi, 3/500/12

[122] a. g. e.

[123] Kenz'ul Ummal, 16548

[124] Kafi, 3/560/2

[125] el-Fakih, 3/177/3671

[126] Bakara suresi, 263-264. ayetler

[127] Müddessir suresi, 6. ayet

[128] Bihar, 78/80/65

[129] el-Kafi, 4/22/2

[130] Bihar, 77/421/40

[131] a. g. e. 96/141/6

[132] Nehc'ul Belağa, 53. mektup

[133] Bihar, 78/283/1

[134] Tenbih'ul Havatir, 2/120

[135] Gurer'ul Hikem, 635

[136] a. g. e. 1595

[137] a. g. e. 1605

[138] a. g. e. 3941

[139] a. g. e. 9534

[140]

a. g. e. 3347

[\[141\]](#)

a. g. e. 5731

[\[142\]](#)

Tuhec'ul Ukul, 123

[\[143\]](#)

Kenz'ul Ummal, 16193

[\[144\]](#)

Fecr suresi, 14. ayet

[\[145\]](#)

Şerh-i Nehc'ul Belağa-i İbn-i Ebi'l-Hadid, 6/263

[\[146\]](#)

Kenz'ul Ummal, 39034

[\[147\]](#)

Fatiha suresi, 6. ayet

[\[148\]](#)

Kafi, 2/246/5

[\[149\]](#)

Nehc'ul Belağa, 16. hutbe

[\[150\]](#)

a. g. e. 150

[\[151\]](#)

a. g. e. 222

[\[152\]](#)

Fatiha suresi, 6, 7. ayetler

[\[153\]](#)

Nisa suresi, 69. ayet

[\[154\]](#)

Al-i İmran suresi, 51. ayet

[\[155\]](#)

Al-i İmran suresi, 101. ayet

[\[156\]](#)

En'am suresi, 126. ayet

[\[157\]](#)

Bihar, 24/9/1

[\[158\]](#)

a. g. e. s. 11/3

[\[159\]](#)

Mean'il Ahbar, 32/2

[\[160\]](#)

a. g. e. s. 35/5

[\[161\]](#)

Bihar, 8/70/19

[\[162\]](#)

a. g. e. 47/238/23

[\[163\]](#)

Durr'ul Mensur, 1/25

[\[164\]](#)

Bihar, 8/64/1

[\[165\]](#)

a. g. e. s. 65/2

[\[166\]](#)

Kenz'ul Ummal, 39036

[\[167\]](#)

Fezail'uş Şia, 48/3

[\[168\]](#)

Bihar, 8/70/19

[\[169\]](#)

Fezail'uş Şia, 48/4

[\[170\]](#)

Fecr suresi, 14. ayet

[\[171\]](#)

Sevab'ul A'mal, 321/2

[\[172\]](#)

Bihar, 8/65/2

[\[173\]](#)

Emali es-Seduk, 149/4

[174]

Bihar, 8/65/2

[175]

Kenz'ul Ummal, 39034

[176]

a. g. e. 39036

[177]

Bihar, 76/4/8

[178]

a. g. e. 92/197/3

[179]

Gurer'ul Hikem, 8272

[180]

a. g. e. 8273

[181]

a. g. e. 8937

[182]

Kenz'ul Ummal, 30747

[183]

el-Fakih, 3/493/4748

[184]

Bihar, 1/183/85

[185]

Kafi, 2/181/11

[186]

a. g. e. h. 12

[187]

a. g. e. s. 182/15

[188]

Bihar, 77/158/149

[189]

a. g. e. s. 165/2

[190]

Hisal, 22/75

[191]

Bihar, 76/20/3

[192]

el-Kafi, 2/181/13

[193]

Bihar, 103/256/1

[194]

Kenz'ul Ummal, 475

[195]

el-Fakih, 3/496/4635

[196]

Kafi, 5/525/1

[197]

el-Hisal, 633/10

[198]

Enfal, 61

[199]

Gurer'ul Hikem, 10138

[200]

Nehc'ul Belağa, 53. mektup; Şerh-i Nehc'ul Belağa-i İbn-i Ebi'l-Hadid, 17/106

[201]

Nehc'üs-Saade, 2/742

[202]

Bihar, 78/287/2

[203]

Nisa suresi, 85. ayet

[204]

Enfal, 1

[205]

Hucurat, 10

[206]

Nisa, 114

[207] Kenz'ul Ummal, 5480

[208] el-Kafi, 2/209/1

[209] a. g. e. h. 3, bak. h. 4

[210] Tenbih'ul Havatir, 1/6

[211] Gurer'ul Hikem, 4703

[212] a. g. e. 49361

[213] a.g.e, 8043

[214] Bakara, 224

[215] Kafi, 2/210/6

[216] a. g. e. h. 5

[217] a. g. e. s. 341/16

[218] el-el-Fakih, 3/32/3267

[219] Bakara suresi, 238. ayet

[220] Nisa suresi 103. ayet

[221] İbrahim suresi 40. ayet

[222] Meryem suresi 55. ayet

[223] el-Hisal 522/11

[224] Bihar, 77/127/33

[225] Deaim'ul İslam, 1/133

[226] Gurer'ul Hikem, 2212

[227] a. g. e. 2214

[228] Bihar, 84/264/66

[229] el-el-Fakih, 1/210/638

[230] Mekarim'ul Ahlak, 2/366

[231] Tenbih'ul Havatir, 2/78

[232] el-Hisal, 620/10

[233] Kenz'ul Ummal, 18907

[234] Bihar, 82/308/6

[235] Gurer'ul Hikem, 1682

[236] Mean'il Ahbar, 333/1

[237] Bihar, 82/219/39

[238] a. g. e. s. 209/20

[239] Emali et-Tusi, 694/1478

- [240] el-Kafi, 3/264/1
- [241] a. g. e. s 266/9
- [242] Mehasin, 1/116/117
- [243] Bihar, 82/227/51
- [244] Şerh-i Nehc'ul Belağa-i İbn-i Ebi'l-Hadid, 17/5
- [245] Kenz'ul Ummal, 18889
- [246] Ankebut suresi, 45. ayet
- [247] Kenz'ul Ummal, 20083
- [248] Mean'il Ahbar, 237/1
- [249] Bihar, 82/198
- [250] a. g. e.
- [251] a. g. e.
- [252] a. g. e. 82/205/6
- [253] el-Hisal, 628/10
- [254] Bihar, 82/208/17
- [255] Mecme'ul Beyan, 5/308
- [256] Bihar, 82/223/46
- [257] a. g. e. s. 224/46
- [258] Nehc'ul Belağa, 199. hutbe; Şerh-i Nehc'ul Belağa-i İbn-i Ebi'l-Hadid, 10/202
- [259] Deaim'ul İslam, 1/135
- [260] Bihar, 82/236/66
- [261] a. g. e. 84/261/59
- [262] Sevak'ul A'mal, 67/1
- [263] Bihar, 10/369/22
- [264] a. g. e. 82/227/53
- [265] a. g. e. h. 54
- [266] el-Kafi, 3/268/4
- [267] Tuhef'ul Ukul, 149
- [268] Emali et-Tusi, 296/582
- [269] Nehc'ul Belağa, 252. hikmet
- [270] Bihar, 82/209/19
- [271] İlel'uş Şerayi', 249/5
- [272] a. g. e. 317/1

- [273] a. g. e. h. 2
- [274] el-Hisal, 632/10
- [275] Bihar, 82/219/37
- [276] Sevak'ul A'mal, 57/3
- [277] el-Mehasin, 1/122/131
- [278] Bihar, 82/234/58
- [279] Mekarim'ul Ahlak, 2/366/2661
- [280] el-Hisal, 632/10
- [281] İlel'uş Şerayi', 336/2
- [282] Uyun-u Ahbar'ir-Rıza (a.s), 1/255/7
- [283] el-Kafi, 3/272/6
- [284] Bihar, 84/250/45
- [285] el-el-Fakih, 1/300/915
- [286] Bihar, 84/249/41
- [287] el-Kafi, 3/309/3
- [288] Mü'minun suresi, 1, 2. ayetler
- [289] Beşaret'ul Mustafa, 28
- [290] el-Kafi, 3/300/3
- [291] Cami'ul Ahbar, 337/947
- [292] Firdevs, 5/195/7935
- [293] Deail'ul İslam, 1/158
- [294] Mecme'ul Beyan, 7/157
- [295] Kamer suresi, 7. ayet
- [296] Hadid suresi, 16. ayet
- [297] Ta-Ha suresi, 108. ayet
- [298] Felah'us Sail, 161
- [299] Bihar, 84/258/56
- [300] Felah'us Sail, 166
- [301] a. g. e. 101
- [302] Bihar, 41/17/10
- [303] a. g. e. 70/400/72
- [304] Deaim'ul İslam, 1/159
- [305] Bihar, 70/400/72

- [306] a. g. e. 43/172/13
- [307] a. g. e. 84/258/56
- [308] a. g. e. 80/347/32
- [309] a. g. e. s. 346/30
- [310] Felah'us Sail, 51
- [311] Deaim'ul İslam, 1/158
- [312] Felah'us Sail, 117
- [313] a. g. e. 101
- [314] el-Kafi, 3/300/4
- [315] Menakıb-i İbn-i Şehr-i Aşub, 4/135
- [316] Bihar, 84/252/48
- [317] Felah'us Sail, 107
- [318] a. g. e. 161
- [319] el-Hisal, 620/10
- [320] a. g. e. s. 628/10
- [321] Bihar, 84/228
- [322] a. g. e. s. 258/56
- [323] a. g. e. 84/257/55
- [324] a. g. e.
- [325] Beşaret'ul Mustafa, 28
- [326] Menakıb-i İbn-i Şehr-i Aşub, 4/131
- [327] Bihar, 69/391/66
- [328] el-Kafi, 2/349/5
- [329] Cami'ul Ahbar, 412/1141
- [330] el-Kafi, 3/269/9
- [331] İlel'uş Şerayi', 345/1
- [332] Bihar, 84/317/2
- [333] el-Hisal, 534/1
- [334] Mekarim'ul Ahlak, 2/324/2656
- [335] Mehasin, 1/406/921
- [336] İlel'uş Şerayi', 232/8
- [337] el-Hisal, 613/10
- [338] el-Mehasin, 1/97/65

- [\[339\]](#) Bihar, 84/249/41
- [\[340\]](#) a. g. e. s. 221/4
- [\[341\]](#) Sevak'ul A'mal, 163/1
- [\[342\]](#) a. g. e. 273/1
- [\[343\]](#) Bihar, 84/206/3
- [\[344\]](#) Tenbih'ul Havatir, 2/59
- [\[345\]](#) Bihar, 84/259/57
- [\[346\]](#) Sevak'ul A'mal, 68/1
- [\[347\]](#) Bihar, 41/18/11
- [\[348\]](#) a.g.e, 84/249/41
- [\[349\]](#) el-Kafi, 3/266/12
- [\[350\]](#) el-Fakih, 1/209/631
- [\[351\]](#) el-Kafi, 3/266/11
- [\[352\]](#) Bihar, 78/200/28
- [\[353\]](#) Emali es-Seduk, 212/10
- [\[354\]](#) Bihar, 84/260/59
- [\[355\]](#) a. g. e.
- [\[356\]](#) a. g. e. 84/257/55
- [\[357\]](#) Deaim'ul İslam, 1/158
- [\[358\]](#) el-Kafi, 3/488/10
- [\[359\]](#) Mişkat'ul Envar, 46
- [\[360\]](#) Bihar, 72/198/26
- [\[361\]](#) Emali es-Seduk, 337/12
- [\[362\]](#) Bihar, 84/249/41
- [\[363\]](#) Kenz'ul Ummal, 31109
- [\[364\]](#) a. g. e. 31110
- [\[365\]](#) Gurer'ul Hikem, 5340
- [\[366\]](#) Bihar, 84/254/52
- [\[367\]](#) a. g. e. s. 256/52
- [\[368\]](#) Mean'il, Ahbar, 41/1
- [\[369\]](#) Bihar, 74/4/1
- [\[370\]](#) Bihar, 84/230/3
- [\[371\]](#) a. g. e. s. 246/37

- [372] a. g. e. s. 253/49
- [373] a. g. e. s. 259/57
- [374] Nisa suresi, 43. ayet
- [375] Nisa suresi, 142. ayetler
- [376] Tefsir-i Ayyaşı, 1/242/137
- [377] a. g. e. 1/242/134
- [378] Bihar, 84/283/5
- [379] a. g. e. 77/22/6, bak. Tüm hadise
- [380] Maun suresi, 4 ve 5. ayetler
- [381] Müminun suresi, 9 ve 10. ayetler
- [382] el-Hisal, 621/10
- [383] a. g. e. 47/50
- [384] Bihar, 83/14/25
- [385] Tenbih'ul Havatir, 2/122
- [386] Bihar, 83/9/5
- [387] a. g. e. 77/293/2
- [388] el-Kafi, 3/270/12
- [389] Sevak'ul Ummal, 58/2
- [390] Bihar, 82/359/43
- [391] el-Kafi, 3/274/8
- [392] Bihar, 83/21/38
- [393] Sevak'ul A'mal, 58/1
- [394] Bihar, 83/25/47
- [395] Müddessir, 40-43. ayetler
- [396] Kıyamet suresi, 31-35. ayetler
- [397] Nehe'ul Belağa, 199. hube
- [398] Sevak'ul A'mal, 275/1
- [399] Bihar, 82/232/57
- [400] Kenz'ul Ummal, 18869
- [401] Cami'ul Ahbar, 185/455
- [402] a. g. e. h. 456 457
- [403] a. g. e. s. 186/462
- [404] İlel'uş Şerayı', 339/1
- [405]

Bihar, 77/58/3

[406] Meryem suresi, 59. ayet

[407] el-Kafi- 3/268/5

[408] Bihar, 83/24/44

[409] a.g.e, 82/202/2

[410] a. g. e. 83/9/2

[411] el-Kafi, 3/269/7

[412] İlel'uş Şerayi', 356/2

[413] Müstedrek'ul Vesail, 3/25/2923

[414] Felah'us Sail, 22

[415] Bihar, 84/261/59

[416] Kurb'ul Esnad, 150/546

[417] Tefsir-i Ali b. İbrahim, 2/155

[418] Bihar, 84/259/58

[419] a. g. e.

[420] Bihar, 84/257/55

[421] a. g. e. s. 267/68

[422] Deaim'ul İslam, 1/135

[423] el-Mehasin, 1/162/232

[424] el-Kafi, 3/269/10

[425] el-Mehasin, 2/46/1136

[426] el-Fakih, 1/306/920

[427] Mehasin, 2/126/1348

[428] Vesail, 3/478/2

[429] Tenbih'ul Havatir, 2/87

[430] et-Tehzib, 3/25/85

[431] el-Kafi, 3/371/3

[432] Vesail'uş Şia, 5/372/9

[433] İlel'uş Şerayi', 325/1

[434] Bihar, 35/68/2

[435] et-Tehzib, 3/265/749

[436] Emali et-Tusi, 29/31

[437] Nehc'ul Belağa, 53. mektup

[438]

Şerh-i Nehc'ul Belağa-i İbn-i Ebi'l-Hadid, 17/22

- [\[439\]](#) İlel'uş Şerayi, 333/1
- [\[440\]](#) el-Kafi, 3/376/5
- [\[441\]](#) İsra suresi, 79. ayet
- [\[442\]](#) Al-i İmran suresi, 17. ayet
- [\[443\]](#) Zariyat suresi, 15-18. ayetler
- [\[444\]](#) Secde suresi, 16-17. ayet
- [\[445\]](#) Tur suresi, 49. a yet
- [\[446\]](#) İnsan suresi, 26. ayet
- [\[447\]](#) Müzzemmil suresi, 6. ayet
- [\[448\]](#) Bihar, 69/392/68
- [\[449\]](#) a. g. e. 74/352/22
- [\[450\]](#) Emali es-Seduk, 349/1
- [\[451\]](#) Kenz'ul Ummal, 21425
- [\[452\]](#) İlel'uş Şerayi, 35/4
- [\[453\]](#) el-Kafi, 3/488/9
- [\[454\]](#) el-Mehasin, 2/142/1368
- [\[455\]](#) Bihar, 76/60/12
- [\[456\]](#) a. g. e. 83/126/75
- [\[457\]](#) Mean'il Ahbar, 342/1
- [\[458\]](#) Bihar, 83/127/79
- [\[459\]](#) Nur'us Sakaleyn, 4/279/120
- [\[460\]](#) Sünen-i Ebi Davud, 1450
- [\[461\]](#) Nur'us Sakaleyn, 5/449/19
- [\[462\]](#) Bihar, 87/148/22
- [\[463\]](#) Nur'us Sakaleyn, 5/486/63
- [\[464\]](#) el-Kafi, 3/325/16
- [\[465\]](#) Emali es-Seduk, 230/9
- [\[466\]](#) a. g. e. 64/2
- [\[467\]](#) Bihar, 84/259/57
- [\[468\]](#) el-İhtisas, 188
- [\[469\]](#) Durr'ul Mensur, 2/383
- [\[470\]](#) Bihar, 8/126/27
- [\[471\]](#)

Kenz'ul Ummal, 21428

[472] İlel'uş Şerayi, 362/1

[473] Bihar, 87/143/17

[474] ed-Deavat lil Ravendi, 76/182

[475] Muaviyeyle savaştığı o korkunç gece.

[476] Bihar, 41/17/10

[477] el-Kafi, 3/266/10

[478] İlel'uş Şerayi, 363/1

[479] a. g. e. 366/1

[480] el-Fakih, 1/474/1370

[481] el-Kafi, 3/450/34

[482] a. g. e. 2/272/16

[483] İlel'uş Şerayi, 362/2

[484] el-Kafi, 2/60/4

[485] Kenz'ul Ummal, 21475

[486] a. g. e. 21444

[487] Bihar, 82/294/25

[488] a. g. e. s. 288/9

[489] Müstedrek'ul Vesail, 11/281/13019

[490] Cuma suresi, 9. ayet

[491] Kenz'ul Ummal, 21086

[492] Bihar, 89/184/21

[493] Müstedrek'ul Vesail, 6/9/6291

[494] Sevak'ul A'mal, 276/3

[495] Vesail'uş Şia, 5/6/25

[496] a. g. e. h. 26

[497] a. g. e. h. 27

[498] a. g. e. s. 5/17

[499] ed-Deavat lil Ravendi, 37/91

[500] Bihar, 89/200/49

[501] el-Fakih, 1/427/1260

[502] el-Kafi, 3/421/2

[503] el-Fakih, 1/416/1230

[504]

Vesail'uş Şia, 5/30/4

[\[505\]](#) Müstedrek'ul Vesail, 6/22/6335

[\[506\]](#) Kurb'ul Esnad, 150/544

[\[507\]](#) el-Kafi, 3/424/9

[\[508\]](#) Ahzab suresi, 56

[\[509\]](#) Kenz'ul Ummal, 2147

[\[510\]](#) a. g. e. 2149

[\[511\]](#) a. g. e. 2153

[\[512\]](#) a. g. e. 2243

[\[513\]](#) a. g. e. 2144

[\[514\]](#) Bihar, 94/49/9

[\[515\]](#) Kenz'ul Ummal, 2150

[\[516\]](#) a. g. e. 2169

[\[517\]](#) a. g. e. 3993

[\[518\]](#) Nur'us Sakaleyn, 4/302/221

[\[519\]](#) a. g. e. s. 305/235

[\[520\]](#) Gurer'ul Hikem, 1343

[\[521\]](#) Bihar, 78/288/2

[\[522\]](#) Mekarim'ul Ahlak, 2/377

[\[523\]](#) el-Kafi, 2/133/5

[\[524\]](#) Nehc'ul Belağa, 193. hutbe

[\[525\]](#) a. g. e. 333. hikmet

[\[526\]](#) Bihar, 71/279/19

[\[527\]](#) el-Kafi, 2/113/1

[\[528\]](#) Bihar, 78/113/7

[\[529\]](#) Nehc'ul Belağa, 224. hikmet

[\[530\]](#) Bihar, 71/280/24

[\[531\]](#) a. g. e. 78/63/146

[\[532\]](#) Gurer'ul Hikem, 3714

[\[533\]](#) Bihar, 71/275/3

[\[534\]](#) Gurer'ul Hikem, 2314

[\[535\]](#) a. g. e. 2231

[\[536\]](#) Bihar, 71/288/50

[\[537\]](#)

Gurer'ul Hikem, 2279

[\[538\]](#)

a. g. e. 1418

[\[539\]](#)

a. g. e. 1827

[\[540\]](#)

a.g.e, 546

[\[541\]](#)

a. g. e. 2271

[\[542\]](#)

a. g. e. 3725

[\[543\]](#)

Mean'il Ahbar, 401/62

[\[544\]](#)

Bihar, 78/312/1

[\[545\]](#)

a. g. e. s. 300/1

[\[546\]](#)

Gurer'ul Hikem, 3907

[\[547\]](#)

el-Ihtisas, 232

[\[548\]](#)

Gurer'ul Hikem, 7177

[\[549\]](#)

Gurer'ul Hikem, 1462

[\[550\]](#)

a. g. e. 1854

[\[551\]](#)

Nehc'ul Belağa, 182. hikmet

[\[552\]](#)

a. g. e. 471

[\[553\]](#)

a. g. e. 147. hutbe

[\[554\]](#)

a. g. e. 239

[\[555\]](#)

a. g. e. 183

[\[556\]](#)

Tuhec'ul Ukul, 322

[\[557\]](#)

Kafi, 5/127/7

[\[558\]](#)

a. g. e. h. 6

[\[559\]](#)

Gurer'ul Hikem, 1302

[\[560\]](#)

A'lam'ud Din, 297

[\[561\]](#)

Mışkat'ul Envar, 280

[\[562\]](#)

Emali es-Seduk, 323/4

[\[563\]](#)

Bihar, 78/165/1

[\[564\]](#)

Gurer'ul Hikem, 3081

[\[565\]](#)

a. g. e. 2844

[\[566\]](#)

a. g. e. 9301

[\[567\]](#)

a. g. e. 9449

[\[568\]](#)

el-Kafi, 3/262/42

[\[569\]](#)

Uyun-u Ahbar'ir-Rıza, 2/5/10

[\[570\]](#)

Felah'us Sail, 82

[571] İnnâ lillâh ve inna ileyhi raciun demek.

[572] Bakara suresi, 156 ve 157. ayetler

[573] Sevak'ul A'mal, 234/1

[574] a. g. e. 235/2

[575] Bihar, 82/132/16

[576] Mişkat'ul Envar, 148

[577] Bakara suresi, 156. ayet

[578] Bihar, 82/131/13

[579] Nur'us Sakaleyn, 1/144/455

[580] Bihar, 82/121/13

[581] el-Hisal, 180/245

[582] Emali et-Tusi, 388/850

[583] Bihar, 82/90/43

[584] ed-Deavat lil Ravendi, 286/15

[585] Kemaluddin, 73

[586] Bihar, 82/177/18

[587] Sünen-i en-Nisai, 4/19

[588] Bihar, 82/103/50

[589] Deaim'ul İslam, 1/227

[590] Bihar, 82/88/39

[591] Nehc'ul Belaĝa, 322. hikmet

[592] Deaim'ul İslam, 1/225

[593] a. g. e s. 227

[594] Mişkat'ul Envar, 333

[595] Deaim'ul İslam, 1/227

[596] el-Fakih, 1/183/551

[597] el-Fakih, 1/182/547

[598] a. g. e s. 183/553

[599] Bihar, 82/84/26

[600] a. g. e s. 103/50

[601] et-Temhis, 66/153

[602] el-Hisal, 616/10

[603]

Kenz'ul Fevaid lil Keraceki, 2/163

[604]

Bihar, 78/139/25

[605]

a. g. e s. 160/20

[606]

a. g. e s. 268/183

[607]

Emali et-Tusi, 681/1448

[608]

Bihar, 82/84/26

[609]

Kurb'ul Esnad, 94/319

[610]

Şerh-i Nehc'ul Belağa-i İbn-i Ebi'l-Hadid, 20/98

[611]

Gurer'ul Hikem, 7203

[612]

İlel'uş Şerayi, 299/1

[613]

el-Hisal, 112/87

[614]

el-Kafi, 3/227/1

[615]

a. g. e 2/359/1

[616]

Emali es-Seduk, 188/5

[617]

el-Kafi, 2/359/1

[618]

Lokman suresi, 19. ayet

[619]

Hucurat suresi, 2 ve 3. ayetler

[620]

Münyet'ul Murid, 213

[621]

Gurer'ul Hikem, 5073

[622]

Kenz'ul Ummal, 7943

[623]

Gurer'ul Hikem, 4660

[624]

Durr'ul Mensur, 4/76

[625]

Bihar, 77/82

[626]

Nehc'ul Belağa, 16. mektup

[627]

Emali et-Tusi, 539/1162

[628]

Bihar, 83/368/27

[629]

Kenz'ul Ummal, 29087

[630]

el-Kafi, 5/65/1, bak tüm hadise

[631]

Bakara suresi, 183. ayet

[632]

el-el-Fakih, 2/99/1844

[633]

Sahifet'us Seccadiye, 175, 45. dua

[634]

el-Kafi, 4/63/6

[635]

el-Hisal, 45/42

[636]

Bihar, 96/371/53

[637] İlel'uş Şerayi', 270

[638] Bihar, 96/368/47

[639] a. g. e s. 369/50

[640] a. g. e s. 375/62

[641] Emali et-Tusi, 296/582

[642] Kenz'ul Ummal, 23610

[643] a. g. e 23620

[644] Nehc'ul Belağa, 252. hikmet

[645] a. g. e 192. hutbe

[646] Deaim'ul İslam, 1/270

[647] el-Kafi, 4/62/1

[648] Bihar, 96/296/28

[649] Fezail'ul Eşher'us Selase, 75/57

[650] Bihar, 78/326/4

[651] ed-Deavat lil Ravendi, 76/179

[652] Gurer'ul Hikem, 1683

[653] ed-Deavat lil Ravendi, 27/45, 46

[654] el-Fakih, 2/76/1783

[655] Sevak'ul A'mal, 75/1

[656] Kurb'ul Esmad, 95/324

[657] Mean'il Ahbar, 409/90

[658] A'lam'ud Din, 279

[659] Sevak'ul A'mal, 77/1

[660] Bihar, 40/331/13

[661] el-Kafi, 4/65/15

[662] a. g. e 68/1 bak, tüm bölüme

[663] a. g. e s. 95/1

[664] Emali et-Tusi, 166/277

[665] Bihar, 96/294/21

[666] Nehc'ul Belağa, 145. hikmet

[667] Mean'il Ahbar, 409/91

[668] Emali es-Seduk, 443/2

[669]

İlel'uş Şerayi, 285/1

[670] Sevak'ul A'mal, 62/1

[671] el-Kafi, 4/63/5

[672] Bihar, 82/294/25

[673] Gurer'ul Hikem, 5873

[674] a. g. e 5890

[675] a. g. e 5874

[676] a. g. e 5888-5889

[677] Bihar, 96/294/21

[678] Deaim'ul İslam, 1/268

[679] el-Kafi, 4/87/2

[680] Bihar, 96/292/16

[681] a. g. e s. 293/16

[682] Firdevs, 5/242/8075

[683] el-Kafi, 4/87/1

[684] Sahifet'us Seccadiye, 166, 44. dua

[685] Bihar, 96/256/38

[686] a. g. e s. 257/40

[687] el-Kafi, 4/65/17

[688] Vesail'uş Şia, 7/299/2

[689] Bihar, 96/257/40

[690] el-Fakih, 4/356/5762

[691] Mean'il Ahbar, 228/1

[692] el-Hisal, 612/10

[693] Deaim'ul İslam, 1/283

[694] Kenz'ul Ummal, 23673

[695] Bihar, 97/108/48

[696] Kenz'ul Ummal, 23675

[697] el-Kafi, 4/90/2

[698] Bihar, 77/27/6

[699] Neml suresi, 19. ayet

[700] Emali et-Tusi, 522/1156

[701] Mekarim'ul Ahlak, 1/58/44

[702]

Metalib'us Suul, 54

[703] el-Kafi, 2/664/10

[704] a. g. e. h. 13

[705] Gurer'ul Hikem, 4964

[706] el-Kafi, 2/664/5

[707] Mekarim'ul Ahlak, 1/58/46

[708] el-Kafi, 2/206/1

[709] a. g. e. s. 188/2

[710] Tevbe suresi, 82. ayet

[711] Kurb'ul Esnad, 69/221

[712] Mean'il Ahbar, 335/1

[713] Emali es-Seduk, 223/4

[714] Tuhef'ul Ukul, 96

[715] Gurer'ul Hikem, 7947

[716] a. g. e. 7115

[717] a. g. e. 7099

[718] Uyun-u Ahbar'ir-Rıza (a.s), 2/3/6

[719] Nur'us Sakaleyn, 2/249/261

[720] Mean'il Ahbar, 334

[721] İrşad'ul Kulup, 200

[722] el-Hisal, 89/25

[723] Bihar, 76/59/10

[724] a. g. e. 78/309/1

[725] Gurer'ul Hikem, 7051

[726] Tenbih'ul Havatir, 2/59

[727] Zuhurf suresi, 47. ayet

[728] Şerh-i Nehc'ul Belağa-i İbn-i Ebi'l-Hadid, 16/121

[729] Emali et-Tusi, 536/1162

[730] a. g. e. 537/1162

[731] Nur'us Sakaleyn, 4/537/118

[732] Gurer'ul Hikem, 10097

[733] Kasas'ul Enbiya, 273/353

[734] Bihar, 78/158/9

[735]

Tenbih'ul Havatir, 1/66

[736] Nehc'ul Belağa, 113. hutbe

[737] Gurer'ul Hikem- 2350

[738] el-Kafi, 7/274/2

[739] a. g. e. h. 3

[740] Deaim'ul İslam, 2/541/1927

[741] el-Fakih, 4/15/4968

[742] Müstedrek'ul Vesail, 18/27/21917

[743] Nehc'ul Belağa, 51. mektup

[744] a. g. e. 31. Mektup

[745] Kenz'ul Ummal, 9498

[746] a. g. e. 9518

[747] a. g. e. 9519

[748] el-Kafi, 5/292/1

[749] el-Fakih, 4/334/5718

[750] el-Kafi, 5/292/2

[751] a. g. e. s. 294/8

[752] el-Kafi, 5/294/7

[753] et-Tehzib, 7/164/727

[754] Bakara suresi, 173. ayet

[755] Bihar, 75/413/64

[756] a. g. e. 62/82/2

[757] Nur'us Sakaleyn, 1/155/502

[758] İlel'uş Şerayi, 483/1

[759] el-Fakih, 4/35/5025

[760] Kenz'ul Ummal, 5943-5945

[761] a. g. e. 5944

[762] Nehc'ul Belağa, 192. hutbe

[763] a. g. e.

[764] a. g. e. 289. hikmet

[765] Kenz'ul Ummal, 6019

[766] a. g. e. 6051

[767] a. g. e. 6049

[768]

Durr'ul Mensur, 2/724

[769] Kenz'ul Ummal, 18023

[770] Kasas suresi, 5. ayet

[771] Nehc'ul Belağa, 209. hikmet

[772] Nur'us Sakaleyn, 4/110/11

[773] a. g. e. h. 14

[774] Nisa suresi, 98-99. ayetler

[775] Mean'il Ahbar, 201/4

[776] a. g. e. 203/11

[777] a. g. e. 202/7

[778] a. g. e. 200/1

[779] a. g. e. h. 2

[780] el-Kafi, 2/405/7

[781] Nehc'ul Belağa, 189. hutbe

[782] el-Kafi, 8/125/95

[783] Mean'il Ahbar, 203/10

[784] Bakara suresi, 16. ayet

[785] A'raf suresi, 30. ayet

[786] Meryem suresi, 75. ayet

[787] A'raf suresi, 202. ayet

[788] Nehc'ul Belağa, 31. mektup

[789] Gurer'ul Hikem, 10087

[790] a. g. e. 10509

[791] a. g. e. 215

[792] Fatiha suresi, 7. ayet

[793] Müminun suresi, 106. ayet

[794] Hicr suresi, 56. ayet

[795] Al-i İmran sureis, 90. ayet

[796] Nehc'ul Belağa, 106. hutbe

[797] a. g. e. 154. hutbe

[798] Bakara suresi, 108. ayet

[799] Nisa suresi, 116. ayet

[800] Nisa suresi, 136. ayet

[801]

Ahzap suresi, 36. ayet

[802] Casiye suresi, 23. ayet

[803] Nehc'ul Belağa, 148. hutbe

[804] a. g. e. 120. hutbe

[805] a. g. e. 7. mektup

[806] a. g. e. 97. hutbe

[807] a. g. e. 28. hutbe

[808] a. g. e. 31. hikmet

[809] Gurer'ul Hikem, 5906

[810] a. g. e. 8071-8176

[811] a. g. e. 7903

[812] a. g. e. 8569

[813] a. g. e. 8501

[814] a. g. e. 6672

[815] Ahzap suresi, 67 ve 68. ayetler

[816] Maide suresi, 77. ayet

[817] Şuara suresi, 99. ayet

[818] Fussilet suresi, 29. ayet

[819] Furkan suresi, 17. ayet

[820] Nisa suresi, 119. ayet

[821] Sad suresi, 26. ayet

[822] En'am suresi, 116. ayet

[823] Nehc'ul Belağa, 164. hutbe

[824] a. g. e. 17. hutbe, bak tüm söze.

[825] a. g. e. 194. hutbe

[826] a. g. e. 87. hutbe

[827] a. g. e. 323. hikmet

[828] Gurer'ul Hikem, 5900

[829] Zümer suresi, 22. ayet

[830] Ahzap suresi, 36. ayet

[831] Nehc'ul Belağa, 65. mektup

[832] Bihar, 5/208/48

[833] el-Kafi, 2/415/1

[834]

Nehc'ul Belağa, 176. hutbe

[835] a. g. e. 198. hutbe

[836] a. g. e. 73. hutbe

[837] a. g. e. 4. hutbe

[838] Müstedrek'ul Vesail, 13/435/15831

[839] a. g. e. 14/37/16038

[840] a. g. e. h. 16039

[841] a. g. e. 16040

[842] a. g. e. 16041

[843] a. g. e. 17/88/20819

[844] Sünen-i Ebi Davud, 3561

[845] el-Fakih, 3/96/3402

[846] a. g. e. s. 97/3405

[847] Vesail'uş Şia, 13/155/5

[848] el-Kafi, 4/33/3

[849] el-Hisal, 12/41

[850] Gurer'ul Hikem, 10178

[851] el-Kafi, 5/239/5

[852] a. g. e. s. 238/1

[853] Zariyat suresi, 24-27. ayetler

[854] Cami'ul Ahbar, 377/1053

[855] el-Hisal, 431/11

[856] Bihar, 75/461/14

[857] Nehc'ul Belağa, 209. hutbe

[858] a. g. e. 142. hutbe

[859] el-Mehasin, 2/147/1388

[860] a. g. e. h. 1390

[861] Cami'ul Ahbar, 378/1058

[862] Bihar, 41/28/1

[863] Kenz'ul Ummal, 44627

[864] ed-Deavat lil Ravendi, 141/358

[865] Nehc'ul Belağa, 45. mektup

[866] Kenz'ul Ummal, 25881

[867]

Bihar, 77/85/3

[868]

a. g. e. s. 84/3

[869]

Mehasin, 2/180/1510

[870]

a. g. e. s. 179/1509

[871]

Kurb'ul Esnad, 160/583

[872]

Mehasin, 2/180/1511

[873]

a. g. e.

[874]

Bihar, 77/84/3

[875]

Mehasin, 2/186/1533

[876]

a. g. e. h. 1535

[877]

Kenz'ul Ummal, 25875

[878]

a. g. e. 25876

[879]

Bihar, 75/456/31

[880]

Uyun-u Ahbar'ir-Rıza, 2/42/138

[881]

Mehasin, 2/187/1538

[882]

a. g. e. h. 1539

[883]

Bihar, 22/384/23

[884]

Mehasin, 2/179/1506

[885]

a. g. e. s. 190/1548

[886]

el-Kafi, 6/283/1

[887]

Tenbih'ul Havatir, 2/116

[888]

a. g. e.

[889]

Bihar, 75/451/2

[890]

Mehasin, 2/181/1515

[891]

el-Kafi, 6/283/1

[892]

a. g. e. h. 2

[893]

a. g. e. 5/368/3

[894]

a. g. e. h. 4

[895]

el-Fakih, 4/356/5762

[896]

Mışkat'ul Envar, 325

[897]

Gurer'ul Hikem, 7638

[898]

Kenz'ul Ummal, 28100, 28073

[899]

a. g. e. 28102

[900]

a. g. e. 28072

[901] İlel'uş Şerayi', 5252/1

[902] el-Hisal, 229/67

[903] Kenz'ul Ummal, 28221

[904] a. g. e. 28222

[905] Gurer'ul Hikem, 1203

[906] a. g. e. 3048

[907] Nehc'ul Belağa, 108. hutbe

[908] Tuhef'ul Ukul, 304-305

[909] el-Kafi, 2/454/6

[910] Deaim'ul İslam, 2/144/503

[911] Kenz'ul Ummal, 28340

[912] a. g. e. 28331

[913] Şerh-i Nehc'ul Belağa-i İbn-i Ebi'l-Hadid, 18/319

[914] Dehr suresi, 8 ve 9. ayetler

[915] Beled suresi, 14-16. ayetler

[916] Mehasin, 2/145/1381

[917] Gurer'ul Hikem, 9634

[918] Mehasin, 2/160/1436

[919] Mehasin, 2/142/1370

[920] a. g. e. s. 143/1373

[921] a. g. e. s. 146/1385

[922] a. g. e. s. 279/1901

[923] Gurer'ul Hikem, 4004

[924] Mehasin, 2/145/1381

[925] Hakka suresi, 33/36

[926] Müddessir suresi, 44. ayet

[927] Fecr suresi, 18. ayet

[928] Maun suresi, 2, 3. ayetler

[929] Emali et-Tusi, 598/1241

[930] Mehasin, 1/182/290

[931] Nehc'ul Belağa, 45. mektup

[932] Ta-ha suresi, 24. ayet

[933]

Sad suresi, 55. ayet

[934] Nebe suresi, 21 ve 22. ayetler

[935] Naziat suresi, 37-39. ayetler

[936] Gurer'ul Hikem, 9526

[937] a. g. e. 1637

[938] Nehc'ul Belağa, 157. hutbe

[939] Nahl suresi, 36. ayet

[940] Zümer suresi, 17. ayet

[941] Nur'us Sakaleyn, 2/191/70

[942] a. g. e. 4/481/31

[943] el-Kafi, 2/318/11

[944] Bihar, 78/149/11 bak tüm hadise.

[945] Kenz'ul Ummal, 27871

[946] a. g. e. 27870

[947] a. g. e. 27876

[948] el-Kafi, 6/55/4

[949] a. g. e. s. 54/2

[950] a. g. e. 5/328/1

[951] a. g. e. 6/54/3

[952] a. g. e. h. 1

[953] Bakara suresi, 230. ayet

[954] Uyun-u Ahbar'ir-Rıza, 2/85/27

[955] İlel'uş Şerayi, 507/1

[956] Kenz'ul Ummal, 9783

[957] Müddessir suresi, 15. ayet

[958] Derret'ul Bahire, 42

[959] Kenz'ul Ummal, 7576

[960] Bihar, 73/170/7

[961] Gurer'ul Hikem, 6726

[962] Bihar, 78/92/98

[963] a. g. e. 77/135/47

[964] Kenz'ul Ummal, 7577

[965] a. g. e. 7583

[966]

a. g. e. 7584

[\[967\]](#) Bihar, 73/168/3

[\[968\]](#) Tenbih'ul Havatir, 1/49

[\[969\]](#) a. g. e.

[\[970\]](#) Gurer'ul Hikem, 6401

[\[971\]](#) a. g. e. 4791

[\[972\]](#) a. g. e. 3094

[\[973\]](#) a. g. e. 4609

[\[974\]](#) Nehc'ul Belağa, 193. hutbe

[\[975\]](#) a. g. e. 194. hutbe

[\[976\]](#) Bihar, 78/315/1

[\[977\]](#) A'lam'ud Din, 340/24

[\[978\]](#) Kenz'ul Ummal, 8852

[\[979\]](#) Şerh-i Nehc'ul Belağa-i İbn-i Ebi'l-Hadid, 16/93

[\[980\]](#) Nehc'ul Belağa, 180. hikmet

[\[981\]](#) Gurer'ul Hikem, 126-127

[\[982\]](#) el-Kafi, 2/320/2

[\[983\]](#) Tenbih'ul Havatir, 1/49

[\[984\]](#) Gurer'ul Hikem, 6299

[\[985\]](#) Gurer'ul Hikem, 4639

[\[986\]](#) Şerh-i Nehc'ul Belağa-i İbn-i Ebi'l-Hadid, 19/50

[\[987\]](#) Gurer'ul Hikem, 6717

[\[988\]](#) Şerh-i Nehc'ul Belağa-i İbn-i Ebi'l-Hadid, 18/84

[\[989\]](#) Gurer'ul Hikem, 8871

[\[990\]](#) Bihar, 78/374/35

[\[991\]](#) Gurer'ul Hikem, 3265

[\[992\]](#) a. g. e. 10593

[\[993\]](#) a. g. e. 10645

[\[994\]](#) Nehc'ul Belağa, 160. hutbe

[\[995\]](#) Şerh-i Nehc'ul Belağa-i İbn-i Ebi'l-Hadid, 19/41

[\[996\]](#) Gurer'ul Hikem, 6222

[\[997\]](#) a. g. e. 5901

[\[998\]](#) a.g.e, 5916

[\[999\]](#)

a. g. e. 5248

[\[1000\]](#)

a. g. e. 6729

[\[1001\]](#)

a. g. e. 8169

[\[1002\]](#)

a. g. e. 6974

[\[1003\]](#)

a. g. e. 10578

[\[1004\]](#)

el-Hisal, 234/74

[\[1005\]](#)

Secde suresi, 16. ayet

[\[1006\]](#)

Maide suresi, 84. ayet

[\[1007\]](#)

Bihar, 98/83/2

[\[1008\]](#)

İkbal'ul A'mal, 1/168

[\[1009\]](#)

a. g. e.

[\[1010\]](#)

a. g. e. 1/169

[\[1011\]](#)

Kenz'ul Ummal, 25998

[\[1012\]](#)

a. g. e. 26010

[\[1013\]](#)

a. g. e. 26006

[\[1014\]](#)

Enfal suresi, 11. ayet

[\[1015\]](#)

Furkan suresi, 48. ayet

[\[1016\]](#)

el-Fakih, 1/5/1

[\[1017\]](#)

a. g. e. h. 2

[\[1018\]](#)

Vesail'uş Şia, 1/101/9

[\[1019\]](#)

a. g. e. 2/1043/6

[\[1020\]](#)

a. g. e. h. 5

[\[1021\]](#)

el-Fakih, 1/244/732

[\[1022\]](#)

a. g. e. s. 109/224

[\[1023\]](#)

el-Kafi, 3/38/1

[\[1024\]](#)

a.g.e, 3/330/3

[\[1025\]](#)

Ahzap suresi, 33. ayet

[\[1026\]](#)

Al-i İmran suresi, 42. ayet

[\[1027\]](#)

Tevbe suresi, 103. ayet

[\[1028\]](#)

Nehc'ul Belağa, 94. hutbe

[\[1029\]](#)

a. g. e. 105. hutbe

[\[1030\]](#)

a. g. e. 160. hutbe

[\[1031\]](#)

a. g. e. 252. hikmet

[\[1032\]](#)

a. g. e. 198. hutbe

[\[1033\]](#) Gurer'ul Hikem, 3743

[\[1034\]](#) a. g. e. 6016

[\[1035\]](#) Nehc'ul Belağa, 45. mektup

[\[1036\]](#) Nisa suresi, 59. ayet

[\[1037\]](#) Nehc'ul Belağa, 109. hutbe

[\[1038\]](#) a. g. e. 193. hutbe

[\[1039\]](#) a. g. e. 223. hutbe

[\[1040\]](#) Gurer'ul Hikem, 506

[\[1041\]](#) a. g. e. 92

[\[1042\]](#) a. g. e. 1401

[\[1043\]](#) Bihar, 70/105/8

[\[1044\]](#) Gurer'ul Hikem, 1243

[\[1045\]](#) a. g. e. 1063-1064

a. g. e. 6012^[1046]

[\[1047\]](#) a. g. e. 2222

[\[1048\]](#) a. g. e. 3192

[\[1049\]](#) a. g. e. 4243

[\[1050\]](#) a. g. e. 4245

[\[1051\]](#) a. g. e. 4360

[\[1052\]](#) Şerh-i Nehc'ul Belağa-i İbn-i Ebi'l-Hadid, 10/189

[\[1053\]](#) Gurer'ul Hikem, 3519

[\[1054\]](#) a. g. e. 4074-4075

[\[1055\]](#) a. g. e. 2322

[\[1056\]](#) a. g. e. 4713

[\[1057\]](#) a. g. e. 3515

[\[1058\]](#) a. g. e. 4085

[\[1059\]](#) a. g. e. 2443

[\[1060\]](#) Bihar, 70/95/1

[\[1061\]](#) Vesail'uş Şia, 11/184/2

[\[1062\]](#) Bihar, 94/128

[\[1063\]](#) a. g. e. 78/366/2

[\[1064\]](#) Nehc'ul Belağa, 96. hikmet

[\[1065\]](#)

- a. g. e. 20. hutbe
[\[1066\]](#) a. g. e. 69. mektup
[\[1067\]](#) el-Kafi, 2/74/2
[\[1068\]](#) Nehc'ul Belağa, 31. mektup
[\[1069\]](#) a. g. e. 144. hutbe
[\[1070\]](#) Gurer'ul Hikem, 5157-5158
[\[1071\]](#) Nisa suresi, 59. ayet
[\[1072\]](#) el-Kafi, 1/265/1
[\[1073\]](#) Bihar, 17/8/11
[\[1074\]](#) Nehc'ul Belağa, 156. hutbe
[\[1075\]](#) a. g. e. 53. mektup
[\[1076\]](#) a. g. e. 38. mektup
[\[1077\]](#) Gurer'ul Hikem, 2970
[\[1078\]](#) a. g. e. 3135
[\[1079\]](#) a. g. e. 3134
[\[1080\]](#) a. g. e. 2263-2264
[\[1081\]](#) a. g. e. 2267
[\[1082\]](#) a. g. e. 2309
[\[1083\]](#) a. g. e. 8566
[\[1084\]](#) a. g. e. 3239
[\[1085\]](#) a. g. e. 3231
[\[1086\]](#) Bihar, 78/365/4
[\[1087\]](#) Nehc'ul Belağa, 214. hutbe
[\[1088\]](#) Ahzap suresi, 67 ve 68. ayetler
[\[1089\]](#) Nehc'ul Belağa, 192. hutbe
[\[1090\]](#) Uyun-u Ahbar'ir-Rıza, 2/43/149
[\[1091\]](#) a. g. e. s. 69/318
[\[1092\]](#) Nehc'ul Belağa, 239. hikmet
[\[1093\]](#) Gurer'ul Hikem, 8778
[\[1094\]](#) a. g. e. 2475
[\[1095\]](#) a. g. e. 4029
[\[1096\]](#) Bihar, 78/90/95
[\[1097\]](#) Nehc'ul Belağa, 400. hikmet
[\[1098\]](#)

el-Kaŋı, 6/510/1

[1099] Mekarim'ul Ahlak, 1/102/200

[1100] el-Kaŋı, 6/510/2

[1101] a.g.e, s. 512/18

[1102] a. g. e. s. 510/6

[1103] a. g. e. h. 3

[1104] a.g.e, 6/510/4

[1105] a. g. e. 4/113/3

[1106] el-Fakih, 2/86/1804

[1107] el-Kaŋı, 6/510/7

[1108] a. g. e. s. 511/14

[1109] Sünen-i en-Nisai, 8/189

[1110] el-Kaŋı, 6/513/4

[1111] a. g. e. s. 512/2

[1112] Müheccet'ul Beyza, 8/105

[1113] el-Kaŋı, 6/512/17

[1114] Sünen-i en-Nisai, 8/153

[1115] a. g. e. s. 155

[1116] Yasin suresi, 18. ayet

[1117] Kenz'ul Ummal, 28556

[1118] a. g. e. 28566

[1119] a. g. e. 28570

[1120] et-Terğib ve't-Terhib, 4/33/4

[1121] Kenz'ul Ummal, 28562

[1122] a. g. e. 28584

[1123] a. g. e. 28583

[1124] Bihar, 77/153/122

[1125] a. g. e. 95/2/2 ve bak. Kenz'ul Ummal, 7/136

[1126] el-Kaŋı, 8/197/235

[1127] a. g. e. s. 198/236

[1128] Nur'us Sakaleyn, 4/382/35

[1129] el-Kaŋı, 2/116/17

[1130] Tenbih'ul Havatir, 1/89

[1131]

Bihar, 75/59/23

[\[1132\]](#) En'am suresi, 2. ayet

[\[1133\]](#) Nehc'ul Belağa, 234. hutbe

[\[1134\]](#) Bihar, 77/165/2

[\[1135\]](#) Nehc'ul Belağa, 48. hikmet

[\[1136\]](#) Bihar, 78/7/59

[\[1137\]](#) a. g. e. s. 269/109

[\[1138\]](#) Gurer'ul Hikem, 1641

[\[1139\]](#) Nehc'ul Belağa, 31. mektup

[\[1140\]](#) Gurer'ul Hikem, 1676

[\[1141\]](#) Gurer'ul Hikem, 6046-6047

[\[1142\]](#) a. g. e. 6048-6049

[\[1143\]](#) a. g. e. 2347

[\[1144\]](#) a. g. e. 10292

[\[1145\]](#) Bihar, 75/320/49

[\[1146\]](#) Tuhef'ul Ukul, 358

[\[1147\]](#) Gurer'ul Hikem, 6044-6045

[\[1148\]](#) a. g. e. 6042-6043

[\[1149\]](#) el-Kafi, 6/490/1

[\[1150\]](#) a. g. e. h. 6

[\[1151\]](#) a. g. e. h. 7

[\[1152\]](#) Durr'ul Mensur, 1/276

[\[1153\]](#) el-Kafi, 6/491/15

[\[1154\]](#) a. g. e. 8/ 138/103

[\[1155\]](#) Bakara suresi, 258. ayet

[\[1156\]](#) Al-i İmran suresi, 57. ayet

[\[1157\]](#) En'am suresi, 21. ayet; Yusuf suresi, 23. ayet

[\[1158\]](#) Lokman suresi, 11. ayet

[\[1159\]](#) Hac suresi, 53. ayet

[\[1160\]](#) Hud suresi, 44. ayet

[\[1161\]](#) Gurer'ul Hikem, 804

[\[1162\]](#) a. g. e. 1707

[\[1163\]](#) a. g. e. 1734

[\[1164\]](#)

a. g. e. 875

[\[1165\]](#) Nehc'ul Belağa, 151. hutbe

[\[1166\]](#) Gurer'ul Hikem, 8250

[\[1167\]](#) Bihar, 75/309/4

[\[1168\]](#) Nehc'ul Belağa, 192. hutbe

[\[1169\]](#) a. g. e. 224

[\[1170\]](#) a.g.e

[\[1171\]](#) el-Kafi, 5/307/11

[\[1172\]](#) Kenz'ul Ummal, 8862

[\[1173\]](#) Gurer'ul Hikem, 6

[\[1174\]](#) a. g. e. 248

[\[1175\]](#) a. g. e. 2841

[\[1176\]](#) a. g. e. 2638

[\[1177\]](#) a. g. e. 2643

[\[1178\]](#) a. g. e. 2665

[\[1179\]](#) a. g. e. 2670

[\[1180\]](#) Kenz'ul Ummal, 7639

[\[1181\]](#) Nihabet'ul-Bidaye ve'n-Nihayet, 2/55

[\[1182\]](#) Yunus suresi, 13. ayet

[\[1183\]](#) Neml suresi, 52. ayet

[\[1184\]](#) Gurer'ul Hikem, 1657

[\[1185\]](#) Nehc'ul Belağa, 53. mektup; Gurer'ul Hikem, 7523

[\[1186\]](#) Gurer'ul Hikem, 7940

[\[1187\]](#) a. g. e. 7750

[\[1188\]](#) a. g. e. 5386

[\[1189\]](#) a. g. e. 5391

[\[1190\]](#) a. g. e. 4230

[\[1191\]](#) a. g. e. 11028

[\[1192\]](#) Şerh-i Nehc'ul Belağa-i İbn-i Ebi'l-Hadid, 17/12

[\[1193\]](#) Gurer'ul Hikem, 7835

[\[1194\]](#) a. g. e. 8723

[\[1195\]](#) Nehc'ul Belağa, 476. hikmet

[\[1196\]](#) el-Kafi, 2/332/11

[\[1197\]](#)

Bihar, 75/309/7

[1198] Sevak'ul A'mal, 321/1

[1199] Kenz'ul Ummal, 44154

[1200] Hac suresi, 25. ayet

[1201] Avali'ul Lai, 1/430/124

[1202] el-Kafi, 4/227/2

[1203] En'am suresi, 82. ayet

[1204] el-Kafi, 2/399/4

[1205] Bihar, 69/153/10

[1206] Nihayet'ul Bidaye ve'n-Nihaye, 2/56

[1207] Kenz'ul Ummal, 7588

[1208] Nehc'ul Belağa, 176. hutbe

[1209] el-Mehasin, 1/68/18

[1210] Bihar, 7/271/36

[1211] Kenz'ul Ummal, 10326

[1212] Bihar, 75/311/15

[1213] Nehc'ul Belağa, 158. hutbe

[1214] Kenz'ul Ummal, 7641

[1215] Nehc'ul Belağa, 31. mektup; Gurer'ul Hikem, 6054

[1216] Bihar, 75/320/43

[1217] Gurer'ul Hikem, 9272

[1218] a. g. e. 6055

[1219] Gurer'ul Hikem, 4406

[1220] Kenz'ul Ummal, 7605

[1221] Emali et-Tusi, 405/908

[1222] el-Kafi, 2/331/4

[1223] a. g. e. h. 5

[1224] Kenz'ul Ummal, 7648

[1225] Kehf suresi, 57. ayet

[1226] Ankebut suresi, 68. ayet

[1227] Secde suresi, 22. ayet

[1228] Zümer suresi, 32. ayet

[1229] Gurer'ul Hikem, 3346

[1230]

Bihar, 75/322/50

[\[1231\]](#) Tenbih'ul Havatir, 2/231

[\[1232\]](#) Gurer'ul Hikem, 4109

[\[1233\]](#) Al-i İmran suresi, 178

[\[1234\]](#) Nehc'ul Belağa, 97. hutbe; Şerh-i Nehc'ul Belağa-i İbn-i Ebi'l-Hadid, 7/70

[\[1235\]](#) Gurer'ul Hikem, 6078

[\[1236\]](#) Şerh-i Nehc'ul Belağa-i İbn-i Ebi'l-Hadid, 17/34

[\[1237\]](#) Bihar, 75/322/51

[\[1238\]](#) Nur'us Sakaleyn, 2/394/206

[\[1239\]](#) a. g. e. 5/500/21

[\[1240\]](#) a. g. e. h. 24

[\[1241\]](#) Kenz'ul Ummal, 43600

[\[1242\]](#) Bihar, 75/319/42

[\[1243\]](#) Furkan suresi, 27. ayet

[\[1244\]](#) Şerh-i Nehc'ul Belağa-i İbn-i Ebi'l-Hadid, 18/369; Nehc'ul Belağa, 186. hikmet

[\[1245\]](#) Bihar, 77/397/18

[\[1246\]](#) Nehc'ul Belağa, 341. hikmet

[\[1247\]](#) a. g. e. 241. hikmet

[\[1248\]](#) Bihar, 75/322/52

[\[1249\]](#) a. g. e. 77/64/5

[\[1250\]](#) a. g. e. 75/321/49

[\[1251\]](#) En'am suresi, 129. ayet

[\[1252\]](#) Bihar, 75/313/28

[\[1253\]](#) a. g. e. s. 321/50

[\[1254\]](#) Kenz'ul Ummal, 18716

[\[1255\]](#) Şura suresi, 39. ayet

[\[1256\]](#) Sahifet'us Seccadiye, 82, 20. dua

[\[1257\]](#) Nehc'ul Belağa, 3. hutbe

[\[1258\]](#) a. g. e. 47. mektup

[\[1259\]](#) a. g. e. 136. hutbe

[\[1260\]](#) Bihar, 14/308/17

[\[1261\]](#) a. g. e. 75/320/48

[\[1262\]](#) Nehc'ul Belağa, 31. mektup

[\[1263\]](#)

Bihar, 75/311/15

[1264] Kenz'ul Ummal, 7589

[1265] Bihar, 75/372/17

[1266] el-Kafi, 2/333/16

[1267] Bihar, 77/383/9

[1268] a. g. e. 75/374/25

[1269] el-Kafi, 5/107/7

[1270] a. g. e. s. 106/4 bak tüm söze

[1271] Hud suresi, 113. ayet

[1272] Kasas suresi, 17. ayet

[1273] Kenz'ul Ummal, 14950

1 Bihar, 75/373/22

[1275] a. g. e. 96/221/12

[1276] Kenz'ul Ummal, 14951

[1277] a. g. e. 14955-7596

[1278] a. g. e. 14953

[1279] Bihar, 75/369/3

[1280] el-Kafi, 5/108/12

[1281] Bihar, 75/372/20

[1282] Kenz'ul Ummal, 7593

[1283] Nisa suresi, 85. ayet

[1284] Gurer'ul Hikem, 2977

[1285] Bihar, 75/359/75

[1286] Gurer'ul Hikem, 4068

[1287] Bihar, 100/90/75

[1288] a. g. e. 75/20/17

[1289] Durr'ul Mensur, 3/12

[1290] Sahifet'us Seccadiye, 147, 38. dua

[1291] Bihar, 75/381/46

[1292] a. g. e. s. 349/56

[1293] a. g. e. 78/271/112

[1294] Bihar, 75/350/57

[1295] Kenz'ul Ummal, 7597

[1296] Gurer'ul Hikem, 2510

- [1297] Kenz'ul Ummal, 7600
- [1298] a. g. e. 7601
- [1299] a. g. e. 7602
- [1300] Gurer'ul Hikem, 2979
- [1301] Bihar, 10/88/8
- [1302] a. g. e. s. 84/5
- [1303] A'raf suresi, 23. ayet
- [1304] Nahl suresi, 118. ayet
- [1305] Gurer'ul Hikem, 6996
- [1306] a. g. e. 8606
- [1307] a. g. e. 6269
- [1308] a.g.e, 6064
- [1309] a. g. e. 6057
- [1310] a. g. e. 8541
- [1311] el-Kafi, 2/458/20
- [1312] Bihar, 77/150/961
- [1313] Nehc'ul Belağa, 298. hikmet
- [1314] a. g. e. 31. mektup
- [1315] el-Kafi, 2/334/18
- [1316] Gurer'ul Hikem, 3448
- [1317] a. g. e. 1637-1638
- [1318] a. g. e. 3443
- [1319] Bihar, 78/162/1
- [1320] Sevak'ul A'mal, 323/15
- [1321] Müstedrek'ul Vesail, 12/106/13644
- [1322] Bihar, 78/326/35
- [1323] Kenz'ul Ummal, 7604
- [1324] Gurer'ul Hikem, 6039
- [1325] a. g. e. 6038
- [1326] a. g. e. 6074
- [1327] a. g. e. 6040
- [1328] a. g. e. 6036
- [1329] a. g. e. 1386

- [1330] Nehc'ul Belağa, 309. hikmet
- [1331] Emali es-Seduk, 250/8
- [1332] Şerh-i Nehc'ul Belağa-i İbn-i Ebi'l-Hadid, 19/277
- [1333] a. g. e. 9/72
- [1334] Bihar, 75/197/15
- [1335] Gurer'ul Hikem, 4824
- [1336] a. g. e. 4834
- [1337] a. g. e. 4816
- [1338] a. g. e. 4823
- [1339] a. g. e. 8842
- [1340] Bihar, 78/209/84
- [1341] Gurer'ul Hikem, 3027
- [1342] Nehc'ul Belağa, 53. mektup
- [1343] Hücürat suresi, 12. ayet
- [1344] Sünen-i Ebi Davud, 4917
- [1345] Bihar, 75/195/8
- [1346] Nehc'ul Belağa, 150. hikmet
- [1347] Gurer'ul Hikem, 2708
- [1348] Tuhef'ul Ukul, 501
- [1349] el-Hisal, 624/10
- [1350] Kenz'ul Ummal, 7587
- [1351] a. g. e. 7585
- [1352] Bihar, 73/304/21
- [1353] a. g. e. 77/243/1
- [1354] Nehc'ul Belağa, 53. mektup
- [1355] Gurer'ul Hikem, 10511
- [1356] a. g. e. 10534
- [1357] a. g. e. 5575
- [1358] a. g. e. 5574
- [1359] a. g. e. 5573
- [1360] a. g. e. 2709
- [1361] a. g. e. 5748
- [1362] Nehc'ul Belağa, 53. mektup

- [1363] a. g. e. 220. hikmet
- [1364] Gurer'ul Hikem, 2175
- [1365] a. g. e. 1903
- [1366] Emali es-Seduk, 250/8
- [1367] Kenz'ul Fevaid, 2/182
- [1368] Bihar, 74/197/31
- [1369] Gurer'ul Hikem, 7960
- [1370] a. g. e. 8837
- [1371] a. g. e. 7792
- [1372] Gurer'ul Hikem, 8950
- [1373] Kenz'ul Fevaid, 2/182
- [1374] Gurer'ul Hikem, 9084
- [1375] a. g. e. 346
- [1376] a. g. e. 839
- [1377] a. g. e. 7306
- [1378] a. g. e. 8094
- [1379] Nehc'ul Belağa, 114. hikmet
- [1380] Bihar, 77/158/142
- [1381] a.g.e, 77/211/1
- [1382] el-Kafi, 5/298/2
- [1383] A'lam'ud Din, 312
- [1384] Tuhef'ul Ukul, 357
- [1385] a. g. e.
- [1386] Nehc'ul Belağa, 53. mektup
- [1387] Fussilet suresi, 23. ayet
- [1388] Feth suresi, 6. ayet
- [1389] el-Kafi, 2/72/3
- [1390] Bihar, 70/366/14
- [1391] a. g. e. 70/385/46
- [1392] Gurer'ul Hikem, 8840-8841
- [1393] Derret'ul Bahire, 18
- [1394] Kenz'ul Ummal, 5849
- [1395] Nur'us Sakaleyn, 4/544/29

- [1396] Müstedrek'ul Vesail, 11/250/12901
- [1397] a. g. e. s. 252/12911
- [1398] el-Kafî, 2/72/4
- [1399] Gurer'ul Hikem, 4836
- [1400] Nehc'ul Belağa, 27. mektup
- [1401] Sünen-i Ebi Davud, 4993
- [1402] Nehc'ul Belağa, 98. hutbe
- [1403] Bihar, 74/417/39
- [1404] a. g. e. 77/419/40
- [1405] Nur'us Sakaleyn, 5/528/6
- [1406] Bakara suresi, 21. ayet
- [1407] el-Kafî, 2/83/2
- [1408] a. g. e. h. 3
- [1409] Tuhef'ul Ukul, 35
- [1410] Nehc'ul Belağa, 198. hutbe
- [1411] Gurer'ul Hikem, 65
- [1412] a. g. e. 6559
- [1413] a. g. e. 4066
- [1414] a. g. e. 5147
- [1415] a. g. e. 6504
- [1416] a. g. e. 9490
- [1417] Uyun-u Ahbar'ir-Rıza, 2/103/1; İlel'uş Şerayi', 256/9
- [1418] Kenz'ul Ummal, 43614
- [1419] Kasas'ul Enbiya, 166/193
- [1420] el-Kafî, 2/83/1
- [1421] Tenbih'ul Havatir, 2/120
- [1422] el-Kafî, 2/83/4
- [1423] İrşad'ul Kulup, 205
- [1424] Uyun-u Ahbar'ir-Rıza, 1/150/51
- [1425] Mişkat'ul Envar, 327
- [1426] Müstedrek'ul Vesail, 11/244/12875
- [1427] Bakara suresi, 30. ayet
- [1428] Zariyat suresi, 56. ayet

[1429] Misbah'uş Şeria, 536

[1430] Müstedrek'ul Vesail, 11/258/12928

[1431] Gurur'ul Hikem, 8529

[1432] et-Tevhid, 34/2

[1433] Tuhef'ul Ukul, 223

[1434] a. g. e. 204

[1435] Tezkiret'ul Havas, 140

[1436] Tuhef'ul Ukul, 280

[1437] Kenz'ul Fevaid, 1/55

[1438] - Hurura, Kufe yakınlarında olan bir köyün ismidir. Nehrevan savaşında Hz. Ali'ye karşı savaşan hariciler, o yeri kendilerine savaş alanı seçtiler. Bu şahıs ise Nehrevan savaşında öldürülen "Garve b. Edne" idi.

[1439] Nehc'ul Belağa, 97. hikmet

[1440] Yunus suresi, 61. ayet

[1441] Kenz'ul Ummal, 5250

[1442] a. g. e. 5252

[1443] a. g. e. 5254

[1444] Bihar, 12/300/95

[1445] a. g. e. s. 301/97

[1446] Mecme'ul Beyan, 5/180

[1447] Gurur'ul Hikem, 1792

[1448] a. g. e. 1147

[1449] İrşad'ul Kulup, 203

[1450] Bihar, 103/18/81

[1451] Mean'il Ahbar, 367/1

[1452] Gurur'ul Hikem, 3421

[1453] Tuhef'ul Ukul, 46

[1454] el-Mehasin, 1/247/462

[1455] Emali et-Tusi, 454/1015

[1456] Derret'ul Bahire, 18

[1457] Tenbih'ul Havatir, 1/39

[1458] a. g. e. s. 65

[1459] Nehc'ul Belağa, 237. hikmet

[1460] el-Kafi, 2/84/5

[1461] el-Hisal, 188/259

- [\[1462\]](#) Bihar, 70/210/33
- [\[1463\]](#) Uyun-u Ahbar'ir-Rıza, 2/180/4
- [\[1464\]](#) Tenbih'ul Havatir, 1/49
- [\[1465\]](#) Bihar, 72/94/6
- [\[1466\]](#) el-Kafi, 6/434/24
- [\[1467\]](#) el-Hisal, 632/10
- [\[1468\]](#) a. g. e. 129/132
- [\[1469\]](#) el-Kafi, 2/398/8
- [\[1470\]](#) Nehc'ul Belağa, 164. hikmet
- [\[1471\]](#) el-Kafi, 2/398/7
- [\[1472\]](#) Nehc'ul Belağa, 192. hutbe
- [\[1473\]](#) Tuhef'ul Ukul, 364
- [\[1474\]](#) el-Kafi, 2/55/3
- [\[1475\]](#) Mehasin, 1/453/1045
- [\[1476\]](#) Tenbih'ul Hevatir, 2/109
- [\[1477\]](#) el-Kafi, 2/468/8
- [\[1478\]](#) Gurer'ul Hikem, 2873
- [\[1479\]](#) a.g.e, 2872
- [\[1480\]](#) a. g. e. 2907
- [\[1481\]](#) el-Hisal, 30/104
- [\[1482\]](#) el-Kafi, 1/18/12
- [\[1483\]](#) el-İhtisas, 28
- [\[1484\]](#) el-Kafi, 2/79/1
- [\[1485\]](#) el-Hisal, 35/8
- [\[1486\]](#) İrşad'ul Kulup, 205
- [\[1487\]](#) Mekarim'ul Ahlak, 2/7/1976
- [\[1488\]](#) Gurer'ul Hikem, 6427
- [\[1489\]](#) Kurb'ul Esnad, 135/475
- [\[1490\]](#) Gurer'ul Hikem, 3315
- [\[1491\]](#) el-Kafi, 2/163/2
- [\[1492\]](#) Gurer'ul Hikem, 10506
- [\[1493\]](#) Tuhef'ul Ukul, 281
- [\[1494\]](#) el-Hisal, 125/122

- [1495] a. g. e. 16/56
- [1496] Emali et-Tusi, 120/187
- [1497] Nehc'ul Belağa, 113. hikmet
- [1498] Tuhef'ul Ukul, 442
- [1499] Nehc'ul Belağa, 164. hutbe
- [1500] Nevadir'ur-Ravendi, 22
- [1501] a. g. e.
- [1502] a. g. e.
- [1503] a. g. e.
- [1504] a. g. e.
- [1505] a. g. e.
- [1506] a. g. e. 23
- [1507] İddet'ud Dai, 141
- [1508] a. g. e. 140
- [1509] Emali et-Tusi, 680/1447
- [1510] İddet'ud Dai, 93
- [1511] Cami'ul Ahbar, 441/1243
- [1512] A'lam'ud Din, 414
- [1513] Emali es-Seduk, 358/4
- [1514] Nehc'ul Belağa, 69. mektup
- [1515] Tuhef'ul Ukul, 6
- [1516] Bihar, 94/155/22
- [1517] Kenz'ul Ummal, 5301
- [1518] el-Kafi, 2/86/2
- [1519] Nehc'ul Belağa, 109. hutbe
- [1520] Emali et-Tusi, 212/368, et-Temhis, 57/115
- [1521] el-Kafi, 2/72/1
- [1522] a. g. e. s. 73/4
- [1523] a. g. e. h. 2
- [1524] Nur'us Sakaleyn, 4/350/22
- [1525] Beled'ul Emin, 314
- [1526] Tefsir-i Mensub ila İmam Askeri, 327/179
- [1527] Emali es-Seduk, 147/1

- [1528] Müstedrek'ul Vesail, 1/101/91
- [1529] Gurer'ul Hikem, 6985
- [1530] Tuhef'ul Ukul, 507
- [1531] a. g. e. 509
- [1532] Musekkın'ul Fuad, 80
- [1533] el-Kafi, 2/84/6
- [1534] Tuhef'ul Ukul, 397
- [1535] Tenbih'ul Havatir, 1/9
- [1536] Cami'ul Ahbar, 337/947
- [1537] Tuhef'ul Ukul, 236
- [1538] el-Kafi, 2/77/5
- [1539] Gurer'ul Hikem, 5340
- [1540] a. g. e. 2128
- [1541] Haşr suresi, 2
- [1542] Nehc'ul Belağa, 85. hutbe
- [1543] a. g. e. 150. hikmet
- [1544] Kenz'ul Fevaid, 2/31
- [1545] Bihar, 73/119/109
- [1546] Nehc'ul Belağa, 20. hutbe
- [1547] a. g. e. 367. hikmet
- [1548] Gurer'ul Hikem, 3273
- [1549] a. g. e. 4351
- [1550] a. g. e. 7227 a. g. e. 7837
- [1551] a. g. e. 8661
- [1552] Nehc'ul Belağa, 191. hutbe
- [1553] Bihar, 78/92/101
- [1554] a. g. e.
- [1555] a. g. e.
- [1556] Gurer'ul Hikem, 1037
- [1557] Nehc'ul Belağa, 208. hikmet
- [1558] Bihar, 78/3/51
- [1559] Naziat suresi, 25-26. ayetler
- [1560] Yusuf suresi, 111. ayet

- [1561] Nur suresi, 44. ayet
- [1562] Gurer'ul Hikem, 1026
- [1563] Nehc'ul Belağa, 182. hutbe
- [1564] a. g. e. 76. hikmet
- [1565] a. g. e. 221. hutbe
- [1566] Emali et-Tusi, 493/1081
- [1567] Nehc'ul Belağa, 114. hutbe
- [1568] Emali es-Seduk, 96/5
- [1569] Kenz'ul Fevaid lil Keraceki, 1/315
- [1570] Gurer'ul Hikem, 3425-3426
- [1571] a. g. e. 6673
- [1572] a. g. e. 7057
- [1573] a. g. e. 7060
- [1574] a. g. e. 6453
- [1575] a. g. e. 6467
- [1576] a. g. e. 6519
- [1577] a. g. e. 7589
- [1578] Nehc'ul Belağa, 49. mektup
- [1579] a.g.e, 69. mektup
- [1580] a. g. e. 157. hutbe
- [1581] a. g. e. 161. hutbe
- [1582] a.g.e, 192. hutbe
- [1583] a. g. e.
- [1584] a. g. e.
- [1585] a. g. e. 117. hutbe
- [1586] a. g. e. 23. mektup
- [1587] a. g. e. 106. hutbe
- [1588] a. g. e. 297. hikmet
- [1589] Bihar, 78/69/22
- [1590] a. g. e. s. 160/20
- [1591] Gurer'ul Hikem, 879
- [1592] Misbah'uş Şeria, 204
- [1593] Gurer'ul Hikem, 2237

- [\[1594\]](#) a. g. e. 7658 ve 7691
- [\[1595\]](#) a. g. e. 5150
- [\[1596\]](#) a. g. e. 5206
- [\[1597\]](#) a. g. e. 6461
- [\[1598\]](#) a. g. e. 8295
- [\[1599\]](#) a. g. e. 8056
- [\[1600\]](#) a. g. e. 2252
- [\[1601\]](#) a. g. e. 8686
- [\[1602\]](#) a. g. e. 8743
- [\[1603\]](#) a. g. e. 9242
- [\[1604\]](#) a. g. e. 9244
- [\[1605\]](#) a. g. e. 10775-10776
- [\[1606\]](#) Nehc'ul Belağa, 31. hikmet
- [\[1607\]](#) a. g. e. 16. hutbe
- [\[1608\]](#) Fatır suresi, 8. ayet
- [\[1609\]](#) Nehc'ul Belağa, 53. mektup
- [\[1610\]](#) a. g. e. 113. hikmet
- [\[1611\]](#) a. g. e. 38. hikmet
- [\[1612\]](#) el-İhtisas, 227
- [\[1613\]](#) Gurer'ul Hikem, 940
- [\[1614\]](#) a. g. e. 954
- [\[1615\]](#) a. g. e. 9472
- [\[1616\]](#) a. g. e. 4606
- [\[1617\]](#) el-Kafi, 2/306/3
- [\[1618\]](#) Tuhef'ul Ukul, 74
- [\[1619\]](#) Nehc'ul Belağa, 212. hikmet
- [\[1620\]](#) Gurer'ul Hikem, 8380
- [\[1621\]](#) a. g. e. 5412
- [\[1622\]](#) a. g. e. 3956
- [\[1623\]](#) a. g. e. 2570
- [\[1624\]](#) a. g. e. 1008
- [\[1625\]](#) a. g. e. 726
- [\[1626\]](#) a. g. e. 2006-2007

[1627]

a. g. e. 62

[1628]

a. g. e. 938

[1629]

a. g. e. 414

[1630]

a. g. e. 555

[1631]

el-İhtisas, 221

[1632]

el-Kafî, 2/313/2

[1633]

el-Hisal, 84/10

[1634]

a. g. e. 506/3

[1635]

Nevevi bu cümleinin şerhinde şöyle yazmaktadır: “Yani benim için beni öldürmeniz bir utanç değildir.”

[1636]

Efra'nın Muaz ve Muevvez adlı iki çocuğu, Ensar'dan olup çiftçilikle uğraşıyorlardı. Araplar çiftçiliği değersiz ve aşağılık bir iş saydığı için, Ebu Cehil de kendisini çiftçi olmayan birinin öldürmesini arzu etmişti.

[1637]

Sahih-i Müslim, 1800

[1638]

Nehc'ul Belağa, 167. hikmet

[1639]

Bihar, 72/199/27

[1640]

Gurer'ul Hikem, 8725

[1641]

el-Kafî, 2/313/4

[1642]

a. g. e. s. 314/7

[1643]

İlel'uş Şerayî', 354/1

[1644]

İrşad'ul Mufid, 1/304

[1645]

Nehc'ul Belağa, 46. hikmet

[1646]

Kurb'ul Esnad, 392/1371

[1647]

Gurer'ul Hikem, 5723

[1648]

a. g. e. 2642

[1649]

a. g. e. 5412

[1650]

a. g. e. 4356

[1651]

a. g. e. 5440

[1652]

a. g. e. 1902

[1653]

a. g. e. 8609

[1654]

a. g. e. 8813

[1655]

a. g. e. 4096

[1656]

a. g. e. 10027

[1657]

Sahih-i Müslim, 2155

[1658]

a. g. e.

[1659]

Tuhef'ul Ukul, 285

[1660] Müstedrek'ul Vesail, 1/131/181

[1661] a. g. e. s. 132/184

[1662] a. g. e. s. 131/182

[1663] a. g. e. s. 132/183

[1664] Nehc'ul Belağa, 91. hutbe

[1665] el-Hisal, 112/85

[1666] a. g. e. h. 86

[1667] el-Kafi, 2/314/8

[1668] Vesail'uş Şia, 1/87/1

[1669] a. g. e. s. 88/6

[1670] a. g. e. 11/247/9

[1671] a. g. e. 1/89/8

[1672] a. g. e. h. 9

[1673] a. g. e. s. 87/3

[1674] el-Kafi, 2/313/3

[1675] İddet'ud Dai, 222

[1676] ez-Zuhd lil Hüseyin b. Said, 68/179

[1677] Bihar, 72/322/37

[1678] el-Kafi, 2/314/8

[1679] İddet'ud Dai, 222

[1680] Tuhef'ul Ukul, 285

[1681] Gurer'ul Hikem, 4168

[1682] a. g. e. 9666

[1683] Emali es-Seduk, 16/5

[1684] Gurer'ul Hikem, 10403

[1685] Müstedrek'ul Vesail, 1/142/209

[1686] el-Kafi, 2/229/1

[1687] Mean'il Ahbar, 244/2

[1688] Nehc'ul Belağa, 150. hikmet

[1689] Bihar, 78/159/10

[1690] Nehc'ul Belağa, 126. hikmet

[1691] a. g. e.

[1692]

a. g. e.

[\[1693\]](#)

a. g. e.

[\[1694\]](#)

a. g. e.

[\[1695\]](#)

a. g. e.

[\[1696\]](#)

Gurer'ul Hikem, 6253

[\[1697\]](#)

a. g. e. 6257

[\[1698\]](#)

a. g. e. 6259

[\[1699\]](#)

a. g. e. 6268

[\[1700\]](#)

a. g. e. 6271

[\[1701\]](#)

a. g. e. 6272

[\[1702\]](#)

a. g. e. 6281

[\[1703\]](#)

a. g. e. 6282

[\[1704\]](#)

Ra'd suresi, 5. ayet

[\[1705\]](#)

Misbah'uş Şerayi', 230

[\[1706\]](#)

Emali et-Tusi, 663/1387

[\[1707\]](#)

a. g. e.

[\[1708\]](#)

a. g. e. 664/1387

[\[1709\]](#)

el-Mehasin, 1/377/831

[\[1710\]](#)

a. g. e.

[\[1711\]](#)

a. g. e.

[\[1712\]](#)

Kenz'ul Ummal, 29116

[\[1713\]](#)

a. g. e. 29117

[\[1714\]](#)

Nehc'üs-Saade, 2/172

[\[1715\]](#)

el-Kafi, 2/67/1

[\[1716\]](#)

Nur'us Sakaleyn, 3/243/15

[\[1717\]](#)

Cami'ul Ahbar, 383/1070

[\[1718\]](#)

Nehc'ul Belağa, 8. hikmet

[\[1719\]](#)

Gurer'ul Hikem, 416

[\[1720\]](#)

Bihar, 73/159/5

[\[1721\]](#)

Gurer'ul Hikem, 4597

[\[1722\]](#)

Nehc'ul Belağa, 4. hikmet

[\[1723\]](#)

Kenz'ul Ummal, 5616

[\[1724\]](#)

Gurer'ul Hikem, 1490

[\[1725\]](#)

a. g. e. 1973

[\[1726\]](#) Nehc'ul Belağa, 384. hikmet

[\[1727\]](#) a. g. e. 331

[\[1728\]](#) a. g. e. 461

[\[1729\]](#) a. g. e. 34. hutbe

[\[1730\]](#) a. g. e. 31. mektup

[\[1731\]](#) Gurer'ul Hikem, 10918

[\[1732\]](#) a. g. e. 3177

[\[1733\]](#) a. g. e. 3339

[\[1734\]](#) a. g. e. 3189

[\[1735\]](#) a. g. e. 3080

[\[1736\]](#) el-Kafi, 2/671/4

[\[1737\]](#) Nehc'ul Belağa, 12. hikmet

[\[1738\]](#) İlel'uş Şerayi', 122/1

[\[1739\]](#) el-Kafi, 1/24/20

[\[1740\]](#) İsra suresi, 88. ayet

[\[1741\]](#) Hud suresi, 13 ve 14. ayetler

[\[1742\]](#) Bakara suresi, 23, 24. ayetler

[\[1743\]](#) Mean'il Ahbar, 24/4

[\[1744\]](#) el-Heraic ve'l-Ceraih, 2/710/5

[\[1745\]](#) Nisa suresi, 82. ayet

[\[1746\]](#) Nehc'ul Belağa, 18. hutbe

[\[1747\]](#) Enbiya suresi, 37. ayet

[\[1748\]](#) İsra suresi, 11. ayet

[\[1749\]](#) Gurer'ul Hikem, 432

[\[1750\]](#) a. g. e. 9740

[\[1751\]](#) Emali et-Tusi, 7/8

[\[1752\]](#) el-Mehasin, 1/340/697

[\[1753\]](#) Gurer'ul Hikem, 1228-1229

[\[1754\]](#) a. g. e. 1290

[\[1755\]](#) Kenz'ul Ummal, 5678

[\[1756\]](#) Gurer'ul Hikem, 1310-1311

[\[1757\]](#) el-Mehasin, 1/340/698; Kenz'ul Ummal, 5674

[\[1758\]](#)

el-Hisal, 100/52

[1759] Nehc'ul Belağa, 31. mektup

[1760] Gurer'ul Hikem, 4569

[1761] Nehc'ul Belağa, 140. hutbe

[1762] a. g. e. 53. mektup

[1763] Gurer'ul Hikem, 9332

[1764] el-Kafi, 2/142/3

[1765] a. g. e. s. 143/8

[1766] a. g. e. h. 9

[1767] a. g. e. s. 142/4

[1768] Ta-Ha suresi, 83, 84. ayetler

[1769] Emali et-Tusi, 7/8

[1770] Gurer'ul Hikem, 1937

[1771] a. g. e. 1949-1950

[1772] Kenz'ul Ummal, 5673

[1773] a. g. e. 5832

[1774] Tenbih'ul Havatir, 2/122

[1775] Nehc'ul Belağa, 101. hikmet

[1776] Gurer'ul Hikem, 7489

[1777] 10364

[1778] Tuhef'ul Ukul, 147

[1779] Nehc'ul Belağa, 363. hikmet

[1780] Gurer'ul Hikem, 1333

[1781] el-Hisal, 100/52

[1782] Nehc'ul Belağa, 27. mektup

[1783] a. g. e. 150. hutbe

[1784] Metalib'us Suul, 61

[1785] Gurer'ul Hikem, 863

a. g. e. 3464^[1786]

[1787] a. g. e. 4789

[1788] a. g. e. 1954

[1789] el-Kafi, 2/146/11

[1790] a. g. e. s. 147/15

[1791]

Metalib'us Suul, 56

[1792] İlel'uş Şerayi', 248/2

[1793] Gurer'ul Hikem, 1656

[1794] a. g. e. 584

[1795] a. g. e. 1873

[1796] Avail'ul Leai, 1/293/177

[1797] Gurer'ul Hikem, 496 ve 5804

[1798] a. g. e. 1437

[1799] a. g. e. 4215

[1800] a. g. e. 4211

[1801] Metalib'us Suul, 56

[1802] Cami'ul Ahbar, 435/1216

[1803] Gurer'ul Hikem, 774

[1804] a. g. e. 2223

[1805] a. g. e. 2253

[1806] a. g. e. 5592

[1807] a. g. e. 9543

[1808] a. g. e. 6496

[1809] a. g. e. 584

[1810] Nehc'ul Belağa, 437. hikmet

[1811] En'am suresi, 82. ayet

[1812] Keşful Gumme, 3/137

[1813] Gurer'ul Hikem, 1704

[1814] a. g. e. 247

[1815] a. g. e. 386

[1816] el-Kafi, 7/174/2

[1817] Nur'us Sakaleyn, 4/173/21

[1818] Kemal'ud Din, 668/13

[1819] el-Kafi, 8/267/390

[1820] Nahl suresi, 90. ayet

[1821] Nehc'ul Belağa, 231. hikmet

[1822] Tefsir-i Ayyaşı, 2/267/61

[1823] el-Kafi, 2/146/11

[1824]

Bihar, 75/344/35

[1825] Nehc'ul Belağa, 15. hutbe

[1826] Müstedrek'ul Vesail, 11/123/12596

[1827] Keşful Gumme, 3/138

[1828] el-Kafi, 2/51/1; el-Hisal, 231/74; Tuheful Ukul, 165; Emali et-Tusi, 38/40

[1829] Kenz'ul Ummal, 1388

[1830] Nehc'ul Belağa, 31. hikmet

[1831] Kenz'ul Ummal, 1389

[1832] Tuheful Ukul, 365

[1833] el-Hisal, 208/28

[1834] a. g. e. h. 29

[1835] Kenz'ul Fevaid, 2/162

[1836] Tuheful Ukul, 14

[1837] Gurer'ul Hikem, 8656

[1838] Nehc'ul Belağa, 87. hutbe

[1839] Emali es-Seduk, 278/23

[1840] a. g. e. 91/3

[1841] el-İstıbsar, 3/12/33

[1842] Maide suresi, 8. ayet

[1843] Tuheful Ukul, 88

[1844] Emali'el-Müfid, 221/1

[1845] Emali es-Seduk, 27/4

[1846] Gurer'ul Hikem, 3242

[1847] a. g. e. 3186-3187

[1848] a. g. e. 3014

[1849] Kenz'ul Ummal, 44154

[1850] Gurer'ul Hikem, 3170

[1851] a. g. e. 6368

[1852] a. g. e. 10841

[1853] Tenbih'ul Havatır, 1/163

[1854] Gurer'ul Hikem, 2408

[1855] Nehc'ul Belağa, 216. hutbe

[1856] Uyun-u Ahbar'ır-Rıza, 2/28/20

[1857]

Müstedrek'ul Vesail, 12/99/13627

[1858] Sevaḅ'ul A'mal, 338/1

[1859] a. g. e. 309/1

[1860] Bakara suresi, 36. ayet

[1861] el-Kafî, 2/302/11

[1862] a. g. e. h. 10

[1863] Gurer'ul Hikem, 9785

[1864] a. g. e. 5247

[1865] a. g. e. 9352

[1866] a.g.e, 9429

[1867] A'lam'ud Din, 309

[1868] Derret'ul Bahire, 26

[1869] el-Hisal, 72/111

[1870] el-İhtisas, 230

[1871] Tuhef'ul Ukul, 42

[1872] Emali et-Tusi, 482/1052 Muşşare düşmanlık ve çekişmek demektir. Erret ise insanların pisliği anlamındadır. Kötülük ve ayıplardan kinayedir. Gurret ise güzellik ve salih amel anlamındadır ve atın alnındaki beyazlığa teşbih edilmiştir ve kıymeti artan herşeye “gurret” denmektedir. (Kaynağın haşiyesinde yazıldığı gibi)

[1873] a. g. e. 512/1119

[1874] Hilyet'ul Evliya, 3/184/235

[1875] Gurer'ul Hikem, 6302

[1876] a. g. e. 7316

[1877] Tuhef'ul Ukul, 315

[1878] el-Kafî, 2/302/12

[1879] Gurer'ul Hikem, 8033

[1880] Teğabün suresi, 14. ayet

[1881] Gurer'ul Hikem, 8745

[1882] a. g. e. 3876

[1883] a. g. e. 4424

[1884] A'lam'ud Din, 309

[1885] Nehc'ul Belağa, 31. mektup

[1886] a. g. e. 295. hikmet

[1887] Gurer'ul Hikem, 16678

[1888] a. g. e. 3269

[1889]

a. g. e. 9957

[1890] el-Kafi, 2/335/1

[1891] Tenbih'ul Havatir, 1/259

[1892] a. g. e. 2/115

[1893] et-Terğib ve't-Terahib, 4/182/67

[1894] Nisa suresi, 101. ayet

[1895] Münafikun suresi, 4. ayet

[1896] A'lam'ud Din, 313

[1897] Gurer'ul Hikem, 3258

[1898] a. g. e. 7956

[1899] a. g. e. 8672

[1900] Nehc'ul Belağa, 62. mektup

[1901] a. g. e. 34. hutbe

[1902] Gurer'ul Hikem, 10197

[1903] a. g. e. 10216

[1904] a. g. e. 4775

[1905] a. g. e. 1926

[1906] Bihar, 78/378/3

[1907] Gurer'ul Hikem, 8230

[1908] a. g. e. 8043

[1909] Emali es-Seduk, 532/5

[1910] Nehc'ul Belağa, 172. hikmet, 438. hikmet

[1911] Emali et-Tusi, 483/1057

[1912] Sıfat'uş Şia, 115/58

[1913] Tuhef'ul Ukul, 278

[1914] Gurer'ul Hikem, 6316

[1915] a. g. e. 9150

[1916] a. g. e. 8031

[1917] a. g. e. 8032

[1918] a. g. e. 8517

[1919] Haşr suresi, 3. ayet

[1920] Maide suresi, 115. ayet

[1921] Talak suresi, 8. ayet

[1922]

Al-i İmran suresi, 56. ayet

[1923] Hisal, 325/14

[1924] el-Kafı, 8/162/170

[1925] Ta-Ha suresi, 124. ayet

[1926] Tevbe suresi, 85. ayet

[1927] Bakara suresi, 35. ayet

[1928] Al-I İmran, 196-197. ayetler

[1929] Fecr suresi, 6-14. ayetler

[1930] Mearic suresi, 42. ayet

[1931] Kaf suresi, 22. ayet

[1932] Necm suresi, 29-30. ayetler

[1933] Sad suresi, 41. ayet

[1934] A'raf suresi, 141. ayet

[1935] Tefsir'ul Mizan, 3/10, 13

[1936] Kehf suresi, 86-87. ayetler

[1937] Ta-ha suresi, 47. ayet

[1938] Kenz'ul Ummal, 14958

[1939] a. g. e. 14959

[1940] a. g. e. 14960

[1941] Elle bastırmak anlamına gelmektedir. Çocukların boğmaca hastalığı, boğazının şişmesine ve nefes yolunun tıkanmasına sebep olduğu için parmağıyla hastanın boğazını sıkıyor ve şişen yerin yırtılıp kanamasına sebep oluyorlardı. Böylece nefes yolu açılıyor ve çocuklar ölümden kurtuluyordu. Kust ise Yunancadan alınan Arapçalaştırılmış bir kelime olup bir bitki adıdır.

[1942] a. g. e. 28188

[1943] İlel'uş Şerayı', 541/18

[1944] Kenz'ul Ummal, 13376

[1945] a. g. e. 13379

[1946] a. g. e. 13377

[1947] a. g. e. 13411

[1948] Nur'us Sakaleyn, 5/571/6

[1949] Müstedrek'ul Vesail, 18/212/22530

[1950] a. g. e. 9/148/10515

[1951] Sahih-i Müslim, 2613

[1952] Sünen-i Ebi Davud, 2673